NNCL334-300v1.2

KOZMOSZ FANTASZTIKUS KÖNYVEK

SZERKESZTI KUCZKA PÉTER

ISAAC ASIMOV

Alapítvány és Birodalom

TUDOMÁNYOS-

FANTASZTIKUS

TRIOLÓGIA 2.

KOZMOSZ KÖNYVEK

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült: Isaac Asimov: Foundation and Empire

Doubleday Science Fiction, New York, 1952

FORDÍTOTTA BARANYI GYULA

MÁSODIK KIADÁS

A FEDÉL KORGA GYÖRGY MUNKÁJA

HU ISSN 0324-5225

ISBN 963 211 5147 összkiadás

ISBN 963 211 5198

Kozmosz Könyvek, Budapest.

Felelős kiadó: Szilvásy György igazgató

Készült a Zrínyi Nyomdában (81.1184/1-4052)

rotációs ofszet nyomással, Budapest, 1982

Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató

Felelős szerkesztő: Futaki József

A szöveghűséget ellenőrizte: Elek István

Műszaki vezető: Haas Pál

Képszerkesztő: Szecskó Tamás

Műszaki szerkesztő: Kellermann József

115000 példány. Terjedelem: 15,93 (A/5) ív. IF 4531

TARTALOM

Marynek és *Henrynek*

türelmükért és kitartásukért

PROLÓGUS

A Galaktikus Birodalom hanyatlott.

Gigászi birodalom volt ez; a Tejutat alkotó roppant, kettős csigavonal egyik végétől a másikig világok millióit ölelte magába. Gigászi volt a hanyatlása is, és sokáig tartott, mert nagy utat kellett bejárnia.

Évszázadok is beleteltek, mire valaki egyáltalán a tudatára ébredt ennek a hanyatlásnak. Hari Seldon volt ez a valaki, az alkotás szikrájának egyetlen letéteményese az elharapózó rothadás közepette. Ő dolgozta ki és fejlesztette végső tökélyre a pszichohistória tudományát.

A pszichohistóriát nem az egyes ember, hanem az embercsoportok érdekelték. A tömegek, méghozzá a milliárdos tömegek tudománya volt ez.

Képes arra, hogy a behatások kiváltotta reakciókat olyan pontossággal kiszámítsa, mint mondjuk egy szűkebb tudományág a visszapattanó biliárdgolyó útját. Nem ismeretes olyan matematika, amely előre jelezhetné az egyes ember reakcióit; egymilliárdnyi ember viszont egészen más lapra tartozik.

Hari Seldon föltérképezte a kor társadalmi és gazdasági tendenciáit, s tekervényes útjukat végigkövetve kimutatta a civilizáció folyamatos és gyorsuló ütemű hanyatlását, és hogy harminc évezrednyi időbe fog telni, mire a romokból életre vergődik egy új Birodalom.

Arról már lekéstek, hogy a hanyatlásnak útját állják, arról viszont még nem, hogy a barbárság végét közelebb hozzák. Seldon két Alapítványt létesített hát a Galaxis két átellenes végén, úgy választva meg a helyüket, hogy az események sodrása rövid egy évezred alatt kicsiholja belőlük az előzőnél erősebb, tartósabb, lendületesebb Második Birodalmat.

Az *Alapítvány* az egyik Alapítvány történetének első két évszázadát meséli el.

A Galaxis-spirál egyik ágának a legvégén, a Terminus bolygón természettudósok telepedtek le. A Birodalom zűrzavarától távol annak szentelték életüket, hogy egybegyűjtsék a tudás egyetemes tárházát, az *Enciklopédia Galacticá* t, mit sem sejtve arról, hogy az időközben elhunyt Seldon fontosabb küldetést tervezett el a számukra.

A Birodalom bomlásával a külső területek egyes független "királyok"

kézébe hullottak. Ezek létében fenyegették az Alapítványt. Az első

polgármester, Salvor Hardin azonban egyik kiskirályt kijátszotta a másik ellen, és így sikerült törékeny függetlenséget kicsikarnia. Sőt azáltal, hogy az Alapítvány volt az atomenergia egyetlen letéteményese olyan világok közepette, amelyek felejteni kezdték tudományukat, és visszasüllyedtek a szén

és az olaj szintjére, még vezető szerepet is kivívott magának. Afféle "vallási"

központjává lett a környező királyságoknak.

Idővel, ahogy az Enciklopédia háttérbe szorult, az Alapítvány kifejlesztette kereskedelmét. Kalmárai Periféria-szerte, fényévek százaira is elvitték atomcikkeiket, amelyekhez foghatót miniatürizálásban maga a Birodalom sem tudott legszebb fénykorában sem fölmutatni.

Hober Mallow, az első kalmárfejedelem alatt olyan tökélyre fejlesztették a gazdasági hadviselést, hogy még a Korell Köztársaságot is sikerült maguk alá gyűrniük, jóllehet ez a maradék Birodalom egyik külső tartományától is segítséget kapott.

Kétszáz év telt el, s az Alapítvány a Galaxis legerősebb államává nőtt, csupán az összezsugorodott Birodalom múlta fölül, amely – jóllehet a Tejút középső harmadára szorult – még mindig uralma alatt egyesítette a Világegyetem lakosságának, valamint gazdaságának a háromnegyedét.

Elkerülhetetlennek látszott, hogy az Alapítvány számára a haldokló Birodalom utolsó rúgása fogja jelenteni a legközelebbi fenyegetést.

Meg kellett hát tisztítani az arénát, hogy az Alapítvány és a Birodalom megbirkózhasson egymással.

Első rész

A GENERÁLIS

1. A VARÁZSLÓK NYOMÁBAN

BEL RIOSE – Viszonylag rövid pályafutása alatt Riose méltán rászolgált az "utolsó birodalmi" címre. Hadjárataiból ítélve, hadvezéri képességei fölértek Peurifoy-éival, s az emberekkel való bánás tudományában talán fölül is múlta emezt. Ha nem a Birodalom hanyatlása idején látja meg a napvilágot, talán a hódításaival is Peurifoy nyomába ér. Ámbár előtte is megnyílt a pálya, amikor a birodalmi tábornokok közül neki jutott osztályrészül, hogy elsőnek összemérje erejét az Alapítvánnyal…

*Enciklopédia Galactica**

[*Az összes idézeteket, a kiadó hozzájárulásával, az Enciklopédia Galactica 116.

kiadásából vettük. (Megjelent A. K. 1020-ban, az Enciklopédia Galactica Kiadó gondozásában, Terminuson)]

Bel Riose nem vitt magával kíséretet, jóllehet az udvari protokoll szerint ez kijár

egy

flottaparancsnoknak,

még

ha

az

isten

háta

mögötti

csillagrendszerben; a Galaktikus Birodalom gyepűvidékén állomásozik is a hajóhada.

Ám Bel Riose ifjú volt és becsvágyó – elég ok arra, hogy a rideg és számító udvar minél messzebbre, a világ végére száműzze –, s ezenkívül kíváncsi természetű. E tulajdonságát fölcsigázták azok a különös és valószínűtlen mendemondák, amelyekről százak kedvtelve beszéltek, s ezreknek homályos sejtelmei voltak; a katonai kaland lehetősége viszont az előbbi két tulajdonságának hízelgett. Mindez együtt túlságosan is erős ösztökének bizonyult.

Úticélja, az omladozó udvarház elé érve kiszállt a maga számára lefoglalt ütött-kopott gépkocsiból, és várt. Bár a bejáratot figyelő fotocella működött, az ajtót mégis kézzel nyitották ki.

Bel Riose rámosolygott az öregemberre.

– Riose vagyok.

Az öregember nem látszott meglepettnek.

– Fölismertem – mondta kimérten, és nem mozdult. – Milyen ügyben?

Riose a békesség jeléül hátrább lépett egyet.

– Békében járok. Ha Ducem Barrhoz van szerencsém, megtisztelne, ha a szavára méltatna.

Ducem Barr oldalt lépett, s a ház belső falai kivilágosodtak. A belépő

tábornokot nappali világosság fogadta.

Kezével megérintette a dolgozószoba falát, majd ujjai hegyére meredt.

– Siwennán ilyen is van?

– Van, de csak énnálam, azt hiszem – felelte Barr halvány mosollyal. –

Amennyire tőlem telik, karbantartom. Elnézését kérem, ha netán megvárakoztattam az ajtó előtt. Az automata jelzi ugyan, hogy látogató érkezett, az ajtót azonban már nem nyitja ki.

– Nincs aki megjavítaná? – A tábornok hangjában enyhe gúny érződött.

– Nem tudok alkatrészt szerezni. De foglaljon helyet uram. Iszik teát?

– Még hogy iszom-e? De hisz, jó uram, faragatlanság lenne Siwennán ilyesmit visszautasítani!

A vén patrícius kimérten meghajolt, azzal a meghajlással, amely a múlt század jobb napokat látott arisztokráciájának a szertartásrendjéből maradt hátra, s nesztelenül elvonult.

Riose a házigazda távozó alakja után bámult, s érezte, hogy a magára erőszakolt civil udvariasság kezd foszladozni. Katonai nevelésben volt része, élettapasztalata is ugyanabból a forrásból táplálkozott. Ahogy mondani szokták, számtalanszor farkasszemet nézett a halállal, ez a halál azonban minden esetben ismerős és kézzelfogható volt. Nem csoda hát, ha a Huszadik Flotta bálványozott oroszlánjának borsózni kezdett a háta az öreg ház dohos levegőjében.

A tábornok sejtette, hogy a polcokon sorakozó apró, ébenfekete dobozkák könyvek. Címük semmit sem mondott neki. Azt is gyanította, hogy a szoba egyik végét elfoglaló jókora szerkezet arra szolgál, hogy kívánságra képpé és hanggá varázsolja a könyvet. Hallani hallott ilyen átalakítókról, működni azonban még egyet sem látott.

Egyszer hallott róla, hogy valamikor régen, az aranykorban, amikor a Birodalom még egy volt az egész Galaxissal, tíz ház közül kilencben voltak ilyen átalakítók meg persze ilyen könyvsorok is.

De hát mostanában a határokra kellett ügyelni; a könyvek az öregekre maradtak. No meg aztán a régi időkről szóló meséknek jó, ha a fele igaz. Vagy még annyi sem.

Az öregember visszajött a teával, s Riose helyet foglalt. Ducem Barr fölemelte a csészéjét.

– Az ön tiszteletére.

– Köszönöm. Az önére.

Ducem Barrnak valami fúrta az oldalát, mert vendégének szögezte a kérdést:

– Az a hír járja, hogy ön még fiatal. Harmincöt?

– Nem sokat tévedett. Harmincnégy.

– Ez esetben – mondta Barr enyhén megnyomva a szót – jó, ha mindjárt a tudtára adom, hogy sajnos nincs a birtokomban semmiféle szerelmi bájital,

varázsszer vagy boszorkányfőzet. Arra sem vagyok a legkisebb

mértékben sem képes, hogy ha valamilyen fiatal hölgyön megakad a szeme, az ön irányába bűvöljem a kegyeit.

– E téren nem szorulok semmiféle művi segédletre, uram. – A tábornok hangjából kiütköző leplezetlen önelégültségbe némi kíváncsiság vegyült.

– Sokan megkeresik ilyesféle kívánságokkal?

– Akadnak szép számmal. Sajnos, a tájékozatlan közönség hajlamos rá, hogy a tudóst összecserélje a varázslóval, és úgy látszik, a szerelmi élet szorul rá a leginkább a varázslók kontárkodására.

– Ez csak természetes. Rám azonban ez nem vonatkozik. Szememben a tudomány csak arra való, hogy fogas kérdésekre választ kapjunk tőle.

A siwennai hangja komoran csengett:

– Ön ugyanúgy tévedhet, mint azok!

– Majd elválik. – Az ifjú generális visszahelyezte csillogó tartójába a csészét, és újból megtöltötte. Apró loccsanással beledobta a fölkínált Ízesítő

tablettát.

– Mondja csak, patrícius, kik azok a varázslók? A valódiak.

Barr meghökkent e rég használaton kívüli cím hallatán.

– Nincsenek varázslók – mondotta.

– De hiszen beszélnek róluk! Siwenna hemzseg az ilyesfajta mendemondáktól. Valóságos kultusz épült köréjük. A szálak furcsamód azokhoz a honfitársaihoz vezetnek, akik a régi szép időkről álmodoznak, meg

– ahogy ők mondják – a szabadságról és a függetlenségről fecsegnek. Még a végén államellenes dolog kerekedik ki ebből.

Az öregember a fejét csóválta.

– Mért tőlem kérdi? Összeesküvéstől tart tán, és azt hiszi, én vagyok a vezérük?

Riose vállat vont.

– Ugyan, dehogy! Ámbár, ha meggondoljuk, én nem tartanám olyan nevetségesnek a gondolatot. Az ön apja annak idején száműzött volt, nemde, ön meg hazafi és soviniszta. Illetlenség tőlem, hogy vendég létemre ezt fölhánytorgatom, de hát az ügy érdeke… Ellenben hogy összeesküvés – most?

Kötve hiszem. Ez a három emberöltő kiverte Siwennából a merszet.

Az öregember a szavaival küszködött.

– Ha ön illetlen vendég, leszek hát én is illetlen házigazda. Szeretném rá emlékeztetni, hogy valamikor egy alkirály is így vélekedett, mint ön, a gyáva siwennaiakról. Ez az alkirály tette földönfutóvá az apámat, mártírrá a fivéreimet, és kergetne öngyilkosságba a húgomat. Mégis ezek a szolgalelkű

siwennaiak voltak azok, akiknek a kezétől szörnyű halált halt az a bizonyos alkirály.

– Ó, igen, helyben vagyunk. Három év óta számomra nem rejtély többé ennek az alkirálynak a talányos halála. Volt a testőrségében egy fiatal katona, aki érdekes dolgokat cselekedett. Ön volt az a katona, s gondolom, a részletektől eltekinthetünk.

Barr megőrizte a nyugalmát.

– Úgy van. Mit kíván tőlem?

– Hogy válaszoljon a kérdéseimre.

– Fenyegetés alatt? Azt nem. Öreg vagyok, de annyira még nem, hogy az életet túl sokra becsülném.

– Jó uram – mondta Riose jelentőségteljesen –, nehéz időket élünk, és magának gyerekei vannak meg barátai. Van egy hazája, amelyért egykor csupa szeretetből ostoba módon a száját tépte. Ugyan, ha erőszakra szánnám el magam, akkor nem önre pazarolnám az időmet.

– Mit óhajt? – kérdezte Barr ridegen.

Riose megragadta az üres csészét.

– Figyeljen ide, patrícius! Manapság azok a katonák aratják a legnagyobb sikereket, akik ünnepnapokon a császári palota díszszemléit vezénylik, vagy díszkíséretül szolgálnak azokon a csillogó hajókon, amelyek a nyári bolygókra röpítik ő császári fényességét.

Én… én semmire se vittem. Harmincnégy éves vagyok, és nem vittem semmire, és soha nem is fogom vinni valamire. Mert, tudja, szeretek verekedni.

Ezért küldtek ide. Az udvarnál csak bajt csinálok. Hadilábon állok az etikettel. Megbotránkoztatom a ficsúrokat meg az admirális urakat, de ahhoz túlságosan is jó hajóskapitány és parancsnok vagyok, hogy csak úgy kurtán-furcsán, mint valami szemetet, az űrbe vessenek. Ehelyett itt van Siwenna. Ez a határvidék, ez az isten háta mögötti lázadó tartomány. A fő, hogy messze van, elég messze ahhoz, hogy ne kelljen tőlem tartani. Így hát itt penészedem.

Sehol semmi fölkelés, amit eltaposhatnék, s az utóbbi időben a határvidék alkirályai sem lázonganak; legalábbis azóta nem, hogy ő császári felségének dicső emlékű atyja példát statuált Mountellel Paramay-ban.

– Erőskezű császár volt – dörmögte Barr.

– Úgy van, s minél több hozzá hasonlóra volna szükség. Ne feledje, hogy ő

az én mesterem. Az ő érdekeit védelmezem.

Barr közömbösen, megvonta a vállát.

– Mi köze ennek a dologhoz?

– Két szóval megmagyarázom. A varázslók, akikről említést tettem, onnan túlnanról jönnek, a határőrségen túlról, ahol megnő a tér a csillagok között…

– Ahol megnő a tér a csillagok között, és belopózik a dermesztő űr – idézte Barr.

– Költészet? – húzta el a száját Riose. A perchez sehogyan sem illett a vers.

– Egyszóval a Perifériáról jönnek, az egyetlen helyről, ahol semmi sem köti a kezemet, hogy a császár dicsőségéért hadra keljek.

– És ezáltal szolgálja ő császári felsége érdekeit, hogy kielégítse saját harci szomját.

– Pontosan. Nekem azonban tudnom kell, mi ellen harcolok; és itt tudna ön segíteni nekem.

– Miből gondolja?

Riose közömbösen rágcsált egy süteményt.

– Abból, hogy három éven keresztül a varázslókra vonatkozó minden szóbeszédet, minden mendemondát, minden elejtett szót végignyomoztam, és a könyvtárra rúgó információhalmazból mindössze két különálló adatban egyezik meg minden vélemény, s ennélfogva ezek igazak. Az egyik, hogy a varázslók Siwenna mögül, a Galaxis széléről jönnek; a másik, hogy az ön apja valaha találkozott és beszélt egy valódi, eleven varázslóval.

Az idős siwennainak a szeme sem rebbent, s Riose tovább folytatta:

– Okosan tenné, ha elárulná, mit tud.

Barr elgondolkodva megszólalt:

– Érdekes lenne, ha bizonyos dolgokat elmondanék önnek. Mintegy saját pszichohistóriai kísérletemként.

– Milyen kísérleteként?

– Pszichohistóriai. – Az öregember mosolyában volt valami lenézés. Aztán ridegen hozzátette: – Jól tenné, ha töltene még magának teát. Hosszú szónoklatra számíthat.

Kényelmesen hátravetette magát a szék puha párnáin. A falból áradó világosság rózsás-fehéres derengéssé tompult, amely még a katona kemény arcélét is meglágyította.

Ducem Barr beszélni kezdett:

– Tudásomat kettős véletlennek köszönhetem; az egyik véletlen, hogy az apám fiának születtem, a másik, hogy ezt az országot vallhatom hazámnak. A történet jó negyven évre nyúlik vissza, nem sokkal a Nagy Mészárlás utánra, amikor az apám a déli erdőkben bujdosott, míg jómagam az alkirály magánhajóhadában szolgáltam lövészként. Ez volt egyébként az az alkirály, aki a mészárlást elrendelte, s aki később olyan szörnyű halált halt.

Barr komoran elmosolyodott s folytatta:

– Apám a Birodalom patríciusa volt, és Siwennán szenátor. Onum Barr volt a neve.

Riose türelmetlenül közbevágott:

– Nagyon jól ismerem a száműzetése körülményeit. Semmi szükség, hogy részletekbe bocsátkozzék.

A siwennai ügyet sem vetett rá, és zavartalanul folytatta:

– Száműzetése idején elvetődött hozzá egy vándor, a Galaxis pereméről való kereskedő. A fiatalember furcsa tájszólásban beszélt, fogalma sem volt a legfrissebb birodalmi eseményekről, s személyes erőpajzs védte a testét.

– Személyes erőpajzs? – meresztette tágra a szemét Riose. – Ez már túlzás.

Hol van olyan generátor, amely elég erős lenne ahhoz, hogy egy ember méreteire tömörítse a pajzsot? A nagy Galaxisra, csak nem hurcolt magával targoncán egy ötszázezer tonnás atomerőművet?!

Barr hangja nyugodt maradt:

– Íme, a Varázsló, akiről suttognak, meséket és legendákat terjesztenek. A varázsló névre nem könnyű rászolgálni. Nem látszott, hogy generátor lett volna nála, mégis, nincs az a kézifegyver, amely akár csak egy karcolást is ejthetett volna a pajzsán.

– Ennyi lenne az egész történet? A varázslókat csak egy, a száműzetés viszontagságaiban megtört vénember zagyva képzelgése teremtette volna?

– A varázslók híre, uram, már az én apám előtt is közszájon forgott. De van kézzelfoghatóbb bizonyíték is. Az a bizonyos varázslónak nevezett kereskedő, miután eltávozott az apám házából, elment abba a városba, ahová az apám útbaigazította, egy technikushoz, és nála hagyott egy olyan pajzsgenerátort, amilyet ő is viselt. A generátort megszerezte az apám, amikor a véres kezű

alkirály kivégzése után visszatért a száműzetésből. Nem volt könnyű

rátalálni… Különben ott lóg a falon, az ön háta mögött, uram. Nem működik.

Sohasem működött, kivéve az első két napot; de ha egy pillantást vet rá, látni fogja, hogy a Birodalomban soha senki nem készített hozzá hasonlót.

Bel Riose megragadta a homorú falhoz tapadó láncövet. Ez halk, cuppanó hangot hallatva elvált a faltól, amint a parányi adhéziós

mezőt megtörte a kéz érintése. Figyelmét fölkeltette az öv végén levő ellipszoid. Akkora volt, mint egy dió.

– Ez… – szólalt meg.

– … volt a generátor – bólintott Barr. – De csak *volt* a generátor. Ma már lehetetlen fölfedni a működése titkát. Szubelektronikus vizsgálatokkal sikerült kimutatni, hogy egyetlen fémdarabkába volt beforrasztva az egész, ám a diffrakciós ábrák legbehatóbb tanulmányozásával sem lehetett elkülöníteni az eredeti alkotóelemeket.

– Ezek szerint az ön "bizonyítékát" ködös szavakon kívül semmi sem támasztja alá?

Barr vállat vont.

– Ön kívánta hallani, amit tudok, s még erőszakkal is kész volt kiszedni belőlem. A maga baja, ha most meg kétkedéssel fogadja. Hagyjam abba talán?

– Folytassa! – förmedt rá a tábornok.

– Apám halála után átvettem a kutatást, s a második Véletlen, amiről említést tettem, a kezemre játszott; ugyanis Hari Seldon jól ismerte Siwennát.

– És ki az a Hari Seldon?

– Hari Seldon tudós volt IV. Daluben császár uralkodása idején. Mégpedig pszichohistorikus; sem előtte, sem utána nem volt nála nagyobb. Egykor Siwennára is ellátogatott, amikor Siwenna még művészetekben és tudományokban bővelkedő kereskedelmi központ volt.

– Hm – gúnyolódott Riose –, hol van az a tespedő bolygó, amely ne hivalkodna a régi idők túláradó gazdagságával?

– Azok az idők, amelyekről én beszélek, két évszázaddal ezelőtt voltak, amikor a császár uralma a legutolsó csillagra is kiterjedt; amikor Siwenna még a belterülethez tartozott, s nem volt az a félbarbár határtartomány, mint ami manapság. És Hari Seldon már akkor meglátta a császári hatalom hanyatlását és végeredményben az egész Galaxis elvadulását.

Riose fölnevetett.

– Már akkor meglátta? Nos, kedves tudósom, akkor rosszul látta. Mert annak tartja magát, ugye? Ha nem tudná, a Birodalom erősebb most, mint ezer éve bármikor. Az ön vén szemeire hályogot vont a határvidék jeges homálya.

Látogasson csak el egyszer a belső világokra, tapasztalja meg a központ melegségét és gazdagságát.

Az öregember komoran megcsóválta a fejét.

– A vérkeringés először a végtagokban szűnik meg. Beletelik némi idő, amíg a kór elhatol a szívig. Vagyis a nyilvánvaló, mindenki által észlelt kór, nem pedig az a belső nyavalya, amely már vagy másfél évezrede rágja a testet.

– Tehát ez a Hari Seldon megjósolt egy minden ízében barbár Galaxist –

élcelődött Riose. – És aztán?

– Aztán a Galaxis két átellenes sarkán létrehozott két Alapítványt –

Alapítványt a legjobbakból, legfiatalabbakból és a legerősebbekből, hogy sokasodjanak, növekedjenek és izmosodjanak. Gondosan megválasztotta a világukat, mint ahogy az időpontot és a környezetet is. Úgy intézte a dolgot, hogy a jövő, ahogyan azt a pszichohistória kérlelhetetlen matematikája előre fölvázolta, beteljesítse korai elszigetelődésüket a birodalmi civilizáció zömétől, és az idők folyamán kicsírázzon Bennük a Második Galaktikus Birodalom magja – miközben az elkerülhetetlen barbár interregnum ideje harmincezer évről alig egy évezredre zsugorodik össze.

– És honnan jött rá minderre? Látszik, hogy behatóan ismeri a kérdést.

– Dehogy, sohasem ismertem – válaszolt a patrícius higgadtan. – Keserves munkával sikerült egymásba illesztenem néhány adatot, amelyre még az apám bukkant rá, no meg én magam is találtam egyet-kettőt. Az alap fölöttébb ingatag, s az egész építményen tátongó jókora hézagokat csak a romantikus

képzelet habarcsa tölti ki. De meggyőződésem, hogy a lényegét tekintve megállja a helyét.

– Könnyen meggyőzi magát.

– Én-e? Negyven év kutatómunkája van mögötte.

– Hm! Negyven év! Én negyven nap alatt dűlőre jutnék. Ami azt illeti, miért is ne? Csakhogy én másként fognék hozzá.

– Mi lenne az a másként?

– Magától kínálkozik. Beállhatnék felfedezőnek. Felkutathatnám ezt az Alapítványt, amelyet maga emleget, és nyitva tartanám a szememet. Azt mondja, kettő is van?

– A följegyzések kettőről tudnak, de csak az egyik létezésére vannak bizonyítékok. Ez érthető is, hiszen a másik a Galaxis hossztengelyének a túlsó végén helyezkedik el.

– Akkor hát a közelit látogatjuk meg – mondta a generális már álltó helyében, a derékszíját csatolgatva.

– Tudja az utat? – kérdezte Barr.

– Nagyjából. Az utolsó előtti alkirály följegyzéseiben, akit maga olyan sikeresen eltett láb alól, vannak bizonyos kósza utalások a külső barbárokra.

Tény, hogy az egyik lányát férjhez adta valamilyen barbár herceghez.

Megtalálom az utat. – Kezet nyújtott. – Köszönöm a vendéglátást.

Ducem Barr ujjával megérintette a kinyújtott kezet, és szertartásosan meghajolt.

– Látogatása nagy megtiszteltetés volt számomra.

– Ami pedig a felvilágosításait illeti – folytatta Bel Riose –, tudni fogom a módját, hogyan háláljam meg, mihelyt visszatérek.

Ducem Barr alázatosan kikísérte vendégét az utcai kapuig, és magában így szólt az elsurranó gépkocsi után:

"És *ha* visszatérsz."

2. A VARÁZSLÓK

ALAPÍTVÁNY – Negyvenesztendei terjeszkedés után az Alapítvány szembe találta magát a Riose részéről fenyegető veszéllyel. Hardin és Mallow történelmi napjai letűntek, s velük tűnt az a bizonyos dacos virtus és elszántság…

Enciklopédia Galactica

A szobában négyen ültek az asztal körül; az elkülönített helyiséget senki sem közelíthette meg. A négy férfi gyors pillantást váltott, aztán hosszasan maguk

elé meredtek. Az asztalon négy üveg állt és ugyanannyi teli pohár, de senki sem nyúlt hozzájuk.

Ekkor az ajtó közelében ülő férfi előrenyújtotta a karját, és lassú, tompa ritmusban dobolni kezdett az asztalon.

– Meddig fogunk még itt ülni és egymásra bámulni? – mondta. – Nem mindegy, hogy ki kezdi?

– Akkor hát kezdje el maga! – replikázott a szemben ülő nagydarab férfi. –

Hiszen magának van a legtöbb oka az aggodalomra.

Sennett Forell száraz, hangtalan nevetésre fakadt.

– Mivelhogy én vagyok a leggazdagabb, ugye? Vagy azt tartják, hogy én kezdtem, hát folytassam is? Mert emlékeznek rá, hogy az én kereskedelmi hajóim fogták el azt a földerítő hajót?!

– Magának van a legnagyobb hajóhada – szólalt meg a harmadik férfi –

meg a legjobb hajósai; más szóval, maga a leggazdagabb. A kockázat óriási volt, és bármelyikünk számára még nagyobb lett volna.

Sennett Forell arca újból mosolyra torzult.

– Van némi tehetségem a kockázatra: még az apámtól örököltem. Mert mi a kockázatvállalás lényege? Az, hogy meglelje indokát a

haszonban. Amit fényesen igazol az a tény, hogy az ellenséges hajót veszteség nélkül sikerült elvágnunk és foglyul ejtenünk, és a többiek sem kaptak szimatot.

Alapítvány-szerte nyíltan beszélték, hogy Forell távoli oldalági leszármazottja a néhai nagy Hober Mallow-nak. Azt már csak súgva tették hozzá ugyanilyen széles körben, hogy Mallow törvénytelen fia.

A negyedik férfi apró szemével gonoszkásan pislogott. Keskeny ajkai közül sziszegte:

– Nincs okunk diadalmámorban úszni, amiért elfogtuk azt az apró hajót. Ez bizonyára csak még jobban felbőszíti azt a fiatalembert.

– Úgy véli, szüksége van ürügyre? – replikázott Forell megvetően.

– Igenis, úgy vélem, s ez fölmenti – fölmenti! – őt attól a fáradtságtól, hogy kiagyaljon egyet. Hober Mallow másképpen dolgozott – folytatta a negyedik férfi kimérten. – Meg Salvor Hardin. Ők hagyták, hogy mások térjenek rá az erőszak bizonytalan útjára, míg ők lassan, de biztosan manővereztek Forell megvonta a vállát.

– Ez a hajó megérte az árát. Az ürügyeknek olcsó az áruk, s mi ezen az egyen haszonnal adtunk túl. – Hangján érződött a született kalmár önelégültsége. – A fiatalember a régi Birodalomból való – tette hozzá.

– Ezzel tisztában voltunk – dörmögte elégedetlenül a második, a nagydarab férfi.

– Csak sejtettük – helyesbített Forell szelíden. – Ha valaki beállít hozzánk dúsan megrakott hajókkal, s barátságot kínál meg kereskedelmet, a józan ész

azt diktálja, hogy mi is barátsággal fogadjuk mindaddig, amíg csak ki nem derül, hogy a haszonnal kecsegtető szavak álarca mögött álnok arc lapul. Most azonban…

A harmadik férfi hangjának volt valami panaszos árnyalata.

– Még óvatosabbnak kellett volna lennünk. Előbb rájöhettünk volna.

Rájöhettünk volna, mielőtt futni hagyjuk. Ez lett volna a legbölcsebb eljárás.

– Ez is fölmerült, de aztán elvetettük – vágta el a vitát Forell olyan mozdulattal, mint aki végleg elintézettnek veszi a kérdést.

– A kormány tehetetlen – panaszkodott a harmadik férfi. – A polgármester ostoba.

A negyedik férfi végighordozta tekintetét a másik hármon, és kivette szájából a tövig égett szivart. Hanyag mozdulattal a jobb keze ügyében tevő

nyílásba dobta, ahol hangtalan lobbanással elhamvadt. Maró gúnnyal megszólalt:

– Bizonyosra veszem, hogy az utolsónak fölszólaló úr szájából csak a megszokás beszél. Mert ugyebár nem felejtjük el, hogy *mi* vagyunk a kormány.

Egyetértő dörmögés volt a válasz.

A negyedik férfi apró szeme az asztalra szegeződött.

– Akkor hát hagyjuk békében a kormánypolitikát. Ez a bizonyos fiatalember… ez az idegen ugyanúgy lehetett volna vevő is. Volt már rá eset.

Önök hárman meg is próbálták, hogy előzetes szerződést csikarjanak ki belőle.

Van ugyan közöttünk egy megállapodás – egy hallgatólagos megegyezés – az ilyesmi ellen, maguk mégis megpróbálták.

– Maga talán nem? – mordult föl a második férfi.

– Bevallom – felelte a negyedik nyugodtan.

– Akkor hát felejtsük el, hogy mit kellett volna előbb tennünk – szakította félbe a vitát Forell türelmetlenül –, és arról beszéljünk, hogy mit kell most tennünk. Mert lássuk csak: mire jutunk, ha börtönbe vetjük vagy elintézzük ezt az embert? Nos? Hiszen még most sem látjuk tisztán, mi volt a szándéka, és elvégre is, mit ártunk a Birodalomnak, ha egyik emberét kinyiffantjuk? És ha hajóhad hajóhad hátán várakozik, ugrásra készen?

– Erről van szó – helyeselt a negyedik férfi. – De lássuk, mire jutott azzal az elfogott hajóval! Öreg vagyok már ehhez a sok locsogáshoz.

– Néhány szóban elmondhatom – felelte Forell komoran. – Császári generális az illető vagy valami ilyesféle; nem tudom, hogy nevezik odaát.

Fiatalember létére már tanúbizonyságát adta kimagasló katonai képességeinek

– legalábbis ezt mondják róla –, és az emberei bálványozzák. Valóságos regény az életpályája. A róla szóló meséknek a fele minden bizonnyal kitalálás, de még így is elég ahhoz, hogy csodatevő hősnek rajzolják le.

– Kicsodák? – vetette közbe a második férfi.

– Az elfogott hajó legénysége. Mert tudják meg, minden szavukat mikrofilmre vettem, és biztos helyre zártam. Később, ha óhajtják, megnézhetik. Vagy ha úgy látják jónak, beszéljenek az emberekkel maguk is.

A lényegről beszámoltam.

– Hogy bírta szólásra őket? Honnan tudja, hogy az igazat mondták?

– Legyen nyugodt, jó uram, nem finomkodtam – vonta össze a szemöldökét Forell. – Volt részük verésben is, hülyítőszerekben is, és kíméletlenül használtam a Próbát is. És beszéltek. Mérget vehet a szavukra.

– A régi időkben – vetette közbe a harmadik férfi tapintatlanul –

elegendőnek tartották volna a lélektant. Fájdalommentes, de biztos. Kizárt a csalás…

– A régi időkben! – mondta Forell szárazon. – Sok minden volt a régi időkben. De most új időket élünk.

– De hát – vette föl ismét a fonalat a negyedik férfi – mit keresett itt ez a generális, ez a regényes mesehős? – Volt valami szívós konokság abban, ahogyan a férfi tovább firtatta a dolgot.

Forell éles pillantást vetett feléje.

– Talán azt hiszi, hogy az államügyek minden részletébe beavatja a legénységét? Fogalmuk sem volt róla. Erre vonatkozóan az égvilágon semmit sem sikerült kicsikarni belőlük, pedig a Mindenség a tanúm, hogy mindent megpróbáltam.

– Így hát nem maradt más hátra…

– …mint hogy próbáljuk magunk kiokoskodni. Mi mást tehetnénk? –

Forell ujjai ismét halk dobolásba kezdtek az asztalon. – Az ifiúr a Birodalom katonai vezetője, mégis azt akarta elhitetni magáról, mintha egy jelentéktelen kis hercegecske lenne valahol a Periféria, eldugott zugában kallódó néhány csillag fölött. Ha más nem, hát már ez az egy dolog is azt bizonyítja, alapos oka van rá, hogy eltitkolja, miben sántikál. A foglalkozásához vegye hozzá azt a tényt, hogy apám idejében a Birodalomnak már egyszer benne volt a keze egy ellenünk irányuló támadásban, s a kilátásaink egyszerre baljós fordulatot vesznek. Az a bizonyos első támadás kudarcot vallott. Kétlem, hogy ezzel kivívtuk volna a Birodalom szeretetét irántunk.

– Nincs semmi olyasmi a vallomásokban – firtatta a negyedik férfi –, ami bizonyossá tenné a dolgot? Nem titkol el semmit?

– Mit titkolhatnék el? – válaszolt Forell nyugodt hangon. – Mától kezdve nincs semmi helye az üzleti versengésnek. Rá vagyunk utalva az egységre.

– Hazafiság? – kérdezte a harmadik férfi fitymálkodva.

– Az ördögbe a hazafisággal! – replikázott Forell minden indulat nélkül. –

Azt hiszi tán, hogy adnék kétszippantásnyi atomemanációt is az eljövendő

Második Birodalomért? Azt hiszi, kockára tennék akár egyetlen kereskedelmi missziót is, hogy egyengessem az útját? De csak nem gondolja, hogy ha a Birodalom leigázna bennünket, ez javára válna az én vagy az ön üzletének?

Ha a Birodalom kerekedne fölül, akadna épp elég dögkeselyű, hogy lecsapjon a hadizsákmányra.

– S ez a hadizsákmány mi lennénk – tette hozzá a negyedik férfi szárazon.

A második férfi, aki eddig hallgatott, dühösen előredőlt a székén, hogy az megnyikordult súlyos teste alatt.

– Micsoda beszéd ez! Hiszen a Birodalom nem győzhet; nem igaz? Seldon biztosított bennünket, hogy a végén megcsináljuk a Második Birodalmat. Ez csak egy újabb válság. Eddig már háromban volt részünk.

– Igen, csak egy újabb válság! – mondta Forell töprengve. – Csakhogy

az első kettő alatt ott volt Salvor Hardin, hogy átvezessen bennünket rajtuk; a harmadikban ott volt Hober Mallow. De kire bízhatjuk magunkat most?

Komoran végighordozta a tekintetét a többieken, majd folytatta:

– A Seldon-féle pszichohistóriai szabályok, amelyekre olyan szívesen hagyatkozunk, nyilván számolnak egy független változóval, nevezetesen azzal,

hogy

az

Alapítvány

népe

maga

is

tanúsít

bizonyos

kezdeményezőkészséget. Segíts magadon, akkor Seldon törvényei is megsegítenek.

– Az idő megszüli a maga gyermekét – vetette közbe a harmadik férfiú. –

Ez is egy közmondás.

– Arra nem számíthat, legalábbis nem abszolút bizonyossággal – dörmögte Forell. – A kiút a következő, legalábbis ahogy én látom. Ha ez a negyedik válság, akkor Seldonnak előre kellett látnia. Ha így áll a dolog, akkor átvészelhetjük, csak meg kell találnunk a módját.

A Birodalom erősebb nálunk; mindig is az volt. Azonban ez az első eset, hogy ki vagyunk téve a közvetlen támadásnak, ezért csak most érezzük ennék az erőnek a szörnyű fenyegetését. Ennélfogva, ha egyáltalán lebírhatjuk, akkor most is, akárcsak az előző válságok során, nem nyers erővel, hanem valami mással kerekedhetünk fölül rajta. Meg kell találnunk az ellenség gyenge oldalát, és oda kell sújtanunk.

– És hol lenne az a gyenge oldal? – érdeklődött a negyedik férfi. – Van valami elképzelése?

– Nincs. Erre akarok kilyukadni. Múltunk nagy vezérei mindig fölismerték az ellenség gyönge pontjait, és azt célozták meg. Most ellenben…

Hangja tanácstalanul megbicsaklott, és egy ideig senki sem merte megtörni a csendet. Végre a negyedik férfi kibökte:

– Kémekre van szükségünk.

Forell mohón lecsapott a szavára:

– Úgy van! Fogalmam sincs, mikor fog a Birodalom támadni! Talán még van idő.

– Hober Mallow személyesen kémlelte ki a birodalmi tábort – jegyezte meg a második férfi.

Forell azonban a fejét rázta.

– Csak semmi forrófejűség! Egyikünk sem mai gyerek. Mindannyian belefásultunk a bürokráciába meg az irodai pepecselésbe. Fiatalok kellenek, akik kint vannak a területen.

– A független kereskedők? – kérdezte a negyedik férfiú.

Forell bólintott, és suttogva hozzátette:

– Ha még nem késő…

3. A HALOTT KÉZ

Bel Riose, aki dühödten föl-alá járt a szobában, megtorpant, és reménykedve tekintett belépő segédtisztjére.

– Van hír a *Kis Csillagról?*

– Semmi. A kiküldött földerítők tűvé tették az űrt, de a műszerek semmi nyomra nem akadtak. Yume fregattkapitány jelenti, hogy a hajóhad készenlétben áll, s azonnal megkezdheti a megtorló támadást.

A tábornok megrázta a fejét.

– Egy őrnaszádért? Ugyan! Még nem. Mondja meg neki, hogy kettőzze meg… Különben majd írásban adom. Rejtjelezze és adja le szoros csatornán.

Közben már le is írta az utasítást, s a papírlapot a várakozó tiszt kezébe nyomta.

– Megérkezett már a siwennai?

– Még nem.

– Legyen rá gondja, hogy mihelyt megjön, azonnal vezessék elém.

A segédtiszt feszesen tisztelgett és lelépett. Riose folytatta föl-alá járkálását.

Újból föltárult az ajtó, és Ducem Barr állott a küszöbön. A segédtiszt nyomában lassan bevonult a rikító terembe, amelynek a mennyezetét a Galaxis díszes, térhatású modellje képezte, s alatta, középen Bel Riose állott tábornoki egyenruhában.

– Jó napot, patrícius! – A tábornok előretolt a lábával egy széket, s a kezével kiparancsolta segédtisztjét a szobából. – Az ajtó csukva marad, amíg én ki nem nyitom – kiáltott utána.

Megállt a siwennai előtt szétterpesztett lábbal, kezét összekulcsolva a háta mögött, s lassan, elgondolkodva himbálta magát a sarkain. A hangja fölcsattant:

– Patrícius, hűséges alattvalója ön a császárnak?

Barr, aki eddig közönyös hallgatásba burkolózott, érdektelenül vállat

vont.

– Semmi okom sincs rá, hogy szeressem a császári uralmat.

– Ami messze van attól, hogy áruló legyen.

– Igaz. De az a puszta tény, hogy valaki nem áruló, ugyancsak messze van attól, hogy fölajánlja együttműködését.

– Rendszerint ez is igaz. Ám ha ezúttal visszautasítaná az együttműködését

– mondta Riose kimérten –, azt árulásnak tekintenők, és úgy is kezelnők.

Barr összevonta szemöldökét.

– Dorongoló szavait tartsa meg az alárendeltjeinek. Mondja meg, mit óhajt, s ez elég nekem.

Riose leült, s keresztbe rakta a lábát.

– Barr, fél évvel ezelőtt már volt egy vitánk.

– A maga varázslóiról?

– Úgy van. Emlékszik, mit ígértem?

Barr bólintott. Kezét tétlenül nyugtatta az ölében.

– Az volt a szándéka, hogy fölkeresi őket a saját odújukban, s négy hónapig oda is járt. Megtalálta őket?

– Hogy megtaláltam-e? De mennyire! – kiabált Riose. Ajkai megfeszültek, s látszott, hogy csak üggyel-bajjal tartja vissza a fogcsikorgatást. – Patrícius, ezek nem varázslók: ezek ördögök. Ez olyan biztos, mint hogy mi itt vagyunk.

Gondolja csak el! *Az* egész világuk nem nagyobb egy zsebkendőnél, a körmömnél! Az erőforrásaik parányiak, energiatartalékuk olyan jelentéktelen, a lakosság száma olyan minimális, hogy ez a Sötét Csillagok poros tartományaiban a legelmaradottabb világoknak sem volna elegendő. És mindennek ellenére ez a büszke és nagyravágyó nép suttyomban, és módszeresen a Galaxis fölötti uralomra készül. S hozzá olyan biztosak is a dolgukban, hogy nem is sietnek. Ráérősen, egykedvűen haladnak előre; évszázadokban gondolkodnak. Hanyagul világokat falnak föl, lusta önelégültséggel egész rendszereket hálóznak

be.

És minden sikerül nekik. Senki sincs, aki az útjukat állná. Kifejlesztettek maguknak egy koszos kalmárbandát, amely olyan távoli rendszerekre is kinyújtja csápjait, ahová játékhajóik el sem merészkednek. Kereskedőik –

mert így hívják magukat az ügynökeik – sok parszeknyire elkalandoznak.

Ducem Barr félbeszakította a dühös szóáradatot:

– Mennyi ebből az információból a bizonyosság, és mennyi az indulat?

A katona visszanyerte a lélegzetét, és nyugodtabb hangon folytatta:

– Engem nem vakít el a harag. Higgye el, voltam olyan világokban, amelyek közelebb vannak Siwennához, mint az Alapítványhoz, s amíg a Birodalom ott csak a távolság ködébe vesző legenda, addig a kereskedők élő

valóság. Bennünket is kereskedőknek néztek.

– Maga az Alapítvány mondta önnek, hogy a Galaxis fölötti uralomra tör?

– Mondta! – fakadt ki Rioséból megint a düh. – Senki sem mondta. A hivatalos személyek nem mondtak semmit. Kizárólag üzletről beszéltek. De szót értettem a köznéppel. Magamba szívtam az egyszerű emberek észjárását, megismertem "küldetéstudat"-ukat, láttam a fényes jövő ígéretének nyugodt tudomásulvételét. Van, amit nem lehet véka alá rejteni: nem is próbálják titkolni egyetemes optimizmusukat.

A siwennai képtelen volt leplezni csendes elégedettségét.

– Lám csak, ez idáig mintha tökéletesen úgy történt volna minden, mint ahogy én kikövetkeztettem azokból az adatfoszlányokból, amelyekhez hozzájuthattam.

– Mi sem bizonyítja ékesebben az ön éleselméjűségét – felelte Riose fojtott gúnnyal. – S mi sem tanúsítja ennél meggyőzőbben, micsoda veszély acsarkodik ő császári felsége birtokai ellen.

Barr közönyösen vállat vont, mire Riose hirtelen előrehajolt, vállon ragadta az öregembert, és fenyegetően a tekintetébe mélyedt.

– Csak semmi vállvonogatás! – mondotta. – Szeretném mellőzni az erőszakot. Ami engem illet, én szégyenletes tehertételnek tartom Siwenna öröklött birodalomellenes gyűlöletét, s minden tőlem telhetőt elkövetnék, hogy véget vessek neki. Csakhogy az én kezemben kard van, és semmilyen körülmények között sem árthatom bele magamat a polgári ügyekbe. Különben azon nyomban visszarendelnének, és jégre tennének. Belátja ezt? Biztos vagyok benne, hogy belátja. Akkor hát magunk között mért ne tekinthetnénk elintézettnek a negyven évvel ezelőtti borzalmakat azzal, hogy a szerzőjük meglakolt érte az ön keze által?! Nem szégyellem bevallani, hogy szükségem van a segítségére.

A fiatalember sürgető szavaira Ducem Barr válaszképpen röviden, de határozottan nemet intett.

Riose könyörgésre fogta a dolgot:

– Hát nem érti, patrícius? De hiába is próbálnám megmagyarázni. Képtelen vagyok a maga malmában őrölni. Maga a tudós, nem én. Egyet azonban megmondhatok. Akármit is gondol a Birodalomról, el kell ismernie múlhatatlan érdemeit. Haderői, ha követtek is el kisebb bűnöket, egészében véve a béke és a civilizáció hordozói voltak. A birodalmi hajóhad volt az, amely megteremtette a Pax Imperiát, s ez kétezer éven át uralta a Galaxist.

Hasonlítsa csak össze a birodalmi űrhajó és nap jegyében megvalósult két

évezrednyi békét az azt megelőző kétezer év csillagközi zűrzavarával!

Gondoljon azoknak a régi időknek a háborúira meg pusztításaira, s lássa be, hogy a Birodalom minden hibájával együtt méltó a fönnmaradásra Gondolja meg – folytatta szenvedélyesen –, mivé züllött a Galaxis elszakadt peremvidéke ebben a nagy fene függetlenségben, és tegye föl magának a kérdést, letaszítaná-e vajon a kicsinyes bosszú kedvéért Siwennát, ezt a hatalmas hajóhad oltalma alatt álló tartományt arra a szintre, ahol egyike lenne a barbár Galaxis barbár világainak, amelyek szabadok lennének ugyan egymástól, de nem a közös zülléstől és nyomorúságtól.

– Ilyen nagy lenne a vész, és ilyen közeli? – dörmögte a siwennai.

– No nem – ismerte el Riose. – Nekünk minden bizonnyal nem lesz részünk benne, még ha négyszer olyan hosszú ideig élnénk is. Én azonban a Birodalomért hadakozom. A Birodalomért meg még valamiért, ami csak az enyém, s amit nem ruházhatok át önre. Én a Birodalom intézményére épült katonai hagyományt szolgálom.

– Ön kezd rejtélyes lenni, és én nem vagyok valami erős a rejtvényfejtésben.

– Mindegy. Azt meg fogja érteni, hogy milyen veszélyt jelent ez az Alapítvány.

– Vagy tán nem én hívtam föl a figyelmet erre a – hogy magát idézzem –

veszélyre, még mielőtt elhagyta volna Siwennát?

– Akkor hát belátja, hogy vagy elfojtjuk még most, csírájában, vagy soha.

Maga már akkor tudott erről az Alapítványról, mielőtt még bárki is hallott volna róla. Többet tud róla, mint bárki a Birodalomban. Nyilván azt is tudja, hol vannak sebezhető pontjai, s talán azt is meg tudja mondani, milyen ellenlépésekre számíthatok. Jöjjön, legyünk barátok.

Ducem Barr felállt. A hangja határozottan csengett:

– Azzal a segítséggel, amelyet én nyújtani tudok, úgysem megy semmire.

Ezért hát makacs nógatásának engedve, íme, a rendelkezésére bocsátom.

– Azt majd én ítélem meg, hogy megyek-e vele valamire.

– Én nem tréfálok. A Birodalom minden hatalma is kevés ahhoz, hogy ezt a törpe világot összeroppantsa.

– És miért? – Bel Riose szeme vadul fölizzott. – Várjon, maradjon a helyén! Majd én megmondom, ha elmehet. Miért? Téved, ha azt hiszi, hogy lebecsülöm ezt az ellenséget, amelyet sikerült felfednem. Patrícius – folytatta kényszeredetten –, visszafelé jövet egy hajómat elvesztettem! Nincs rá semmi bizonyítékom, hogy az Alapítvány keze közé került volna; de azóta sem sikerült a nyomára akadni, és ha csak puszta baleset érte volna, akkor a megtett útvonal mentén bizonyára meglelték volna a roncsait. A veszteség maga jelentéktelen – a bolhacsípés tizedrészével sem ér föl –, de ha akarom,

úgy is értelmezhetem, hogy az Alapítvány máris megkezdte az ellenségeskedést. Ehhez a nagy sietséghez s a következmények semmibevevéséhez olyan titkos erőforrásokból meríthetik a

bátorságot, amelyekről fogalmam sincsen. Csak egyetlen kérdésemre válaszoljon hát: mekkora a haderejük?

– Sejtelmem sincs róla.

– Akkor hát magyarázza meg, mit akart mondani. Mit ért azon, hogy a Birodalom nem képes legyűrni ezt a kicsiny ellenséget?

A siwennai visszaült a székére, s a szeme elkerülte Riose rámeredt tekintetét. Szavai súlyosan koppantak:

– Azt, hogy hiszek a pszichohistória alapelveiben. Különös tudomány ez.

Egyetlen ember, Hari Seldon kezében érte el matematikai érettségét, s vele meg is halt, mivel azóta sem akadt senki, aki minden csínját-bínját föl tudná fogni. De rövid élete is elegendő volt arra, hogy bebizonyítsa: ennél hatásosabb műszert még nem találtak föl az emberiség tanulmányozására.

Távol állt tőle, hogy igényt tartson az egyes ember cselekvésének előre jelzésére, pontos törvényeket alkotott azonban arra, hogy az embercsoportok tömeges cselekvését matematikai elemzéssel és extrapolálással megjósolja és irányítsa.

– Vagyis?

– Seldon és munkacsoportja ezt a pszichohistóriát alkalmazta a maga teljességében, amikor létrehozta az Alapítványt. A hely, az idő és a körülmények matematikai összeesküvése elkerülhetetlenül az Egyetemes Birodalom létrehozásába torkollik.

Riose hangja remegett a méltatlankodástól:

– Azt akarja mondani, hogy ezzel a bűvészkedéssel előre meg lehet mondani, hogy én megtámadom az Alapítványt, és ilyen meg ilyen okból kifolyólag ilyen és ilyen csatát el fogok veszíteni? Azt akarja bizonygatni, hogy én egy ostoba robot vagyok, aki előre megszabott utat követve, vaktában a vesztébe rohan?

– Szó sincs róla! – válaszolt a vén patrícius élesen. – Említettem, hogy ez a tudomány semmit sem tud kezdeni az egyes emberek cselekedeteivel. Csupán a nagy távlatokat rajzolja föl.

– Vagyis gúzsba köt bennünket a Történelmi Szükségszerűség elnevezésű

istenség zsarnok keze.

– A *Pszichohistóriai* Szükségszerűségé – igazította helyre Barr türelmesen.

– És ha én élni fogok a szabad akarat kiváltságával? Ha úgy döntök, hogy csak jövőre támadok, vagy hogy egyáltalán nem támadok? Mennyire rugalmas ez az istenség? Mennyire leleményes?

Barr megvonta a vállát.

– Támadjon bár most vagy soha; egyetlen hajóval vagy a Birodalom minden hatalmával; haddal vagy gazdasági nyomással; nyilvános hadüzenettel vagy alattomos rajtaütéssel. Tegyen, amit jónak lát szabad akarata teljes birtokában: mégis maga fog veszíteni.

– Hari Seldon halott kezétől?

– Az emberi magatartás matematikájának halott kezétől, amelyet sem megállítani, sem elhárítani, sem késleltetni nem lehet.

A két férfi farkasszemet nézett egymással, végül is a tábornok hátrált meg.

Csak ennyit mondott:

– Elfogadom a kihívását. A halott kezét az eleven akarat ellen.

4. A CSÁSZÁR

II. CLEON – Közismert nevén a Nagy Cleon. Az Első Birodalom utolsó erőskezű császára; jelentőségét növeli az a politikai és művészeti újjászületés, amely hosszú uralkodása alatt végbement. A hagyomány azonban elsősorban Bel Rioséval kapcsolatban emlegeti, s a köznép száján "Riose császára"-ként maradt meg. Nem szabad, hogy uralkodása utolsó évének eseményei árnyékba borítsák negyven esztendő…

Enciklopédia Galactica

II. Cleon a Világegyetem ura volt. Ezenkívül sokat szenvedett egy titokzatos, de annál fájdalmasabb betegségtől. Az események furcsa alakulása folytán a fenti két állítás nem zárja ki egymást, még azt sem lehet mondani, hogy nem illik össze. Nyomasztóan sok történelmi példára lehetne hivatkozni.

II. Cleont azonban egy szikrányit sem érdekelték a történelmi példák.

Hiába meditálna a hozzá hasonló esetek töméntelen során: ettől még egy elektronnyira sem csökkenne saját szenvedése. Még az a gondolat sem hozott enyhülést neki, hogy amíg az ükapja egy poros bolygó kalózkirálya volt csupán, addig ő maga a Nagy Ammenetik luxuspalotájában alszik, tovább folytatva a Galaxis fölött uralkodó császároknak a múlt ködébe vesző sorát. A jelen pillanatban még az sem vigasztalta, hogy az apjának sikerült megtisztítania a Birodalmat a lázadás leprafoltjaitól, s visszaállítania azt a békét és egységet, amelyet VI. Stannell alatt élvezett, s következésképp uralkodásának huszonöt éve alatt egyetlenegy lázadás sem felhőzte be dicsősége fényét.

A Galaxis császára és a Mindenség ura nyögdécselve hátrább csúsztatta fejét a párnája körüli élénkítő erőtérbe. Ennek simogató bársonyossága befogadta, s kellemes bizsergésével némi enyhülést hozott Cleonnak.

Erőlködve fölült, és mogorván rámeredt a hatalmas hálóterem távoli falaira. A szobát nem a magányra méretezték. Ahhoz túlságosan nagy volt. Minden szoba túl volt méretezve.

Könnyebben elviselte azonban ezeket a bénító rohamokat egyedül.

Nem szenvedhette az udvaroncok cicomáit, áradozó együttérzését, nyúlós, előzékeny bárgyúságát. Inkább volt egyedül, semhogy azokat a kifejezéstelen ábrázatokat figyelje, amelyek mögött tudta, hogy ott kígyóznak a haláláról meg a trónöröklés eshetőségeiről szövögetett spekulációk.

Gondolatai sebesen cikáztak. Ott van a három fia: három délceg fiú, tele ígérettel és virtussal. Hová tűntek a megpróbáltatásoknak eme órájában?

Persze várnak. Egyik lesi a másikat, és mindegyik lesi őt.

Megborzongott. És most meg itt van Brodrig, kihallgatásért könyörög. Az alacsony sorból fölvergődött, hűséges Brodrig; hűséges, mivel szívből és egyöntetűén gyűlölte őt mindenki – ebben az egy dologban nem volt különbség az udvart megosztó tucatnyi klikk között.

Brodrig, a hűséges kegyenc, aki mi más is lehetett volna, mint hűséges, mivelhogy a császár halálának másnapján az atomkamra vár rá, hacsak nem neki van a Galaxis legsebesebb gyorshajója, s nem old kereket azon nyomban, mihelyt a császár lehunyta a szemét.

II. Cleon megérintette a terjedelmes heverő kartámláján levő sima gombot, mire a szoba túlsó végében átlátszóvá olvadt az óriási ajtó.

Brodrig előresietett a bársonyszőnyegen, letérdelt a császár előtt, és csókkal illette annak béna kezét.

– Az egészsége, felség? – kérdezte a belső titkár a kellő aggodalomtól fojtott hangon.

– Élek – csattant föl a császár ingerülten –, ha életnek lehet nevezni ezt, amikor minden csirkefogó, aki el tud olvasni egy orvosi könyvet, úgy tekint rám, mint valami nyavalyás alanyra, amelyen elvégezheti ostoba kísérleteit.

Ha akad még olyan elképzelhető gyógymód, legyen az kémiai, fizikai vagy nukleáris, amely kipróbálásra vár, biztos, hogy menten idejön a Birodalom távoli sarkából valamilyen szószátyár tudós, hogy rajtam próbálkozzék. És tekintélynek ott van a legújabb, frissiben megtalált régi könyv vagy inkább hamisítvány.

Az atyám emlékére mondom – kelt ki magából –, úgy látszik, nincs többé egyetlen olyan kétlábú állat sem, aki a saját két szemére hagyatkoznék, ha valamilyen betegséggel találkozik. Nincs, aki meg tudna mérni egy pulzust anélkül, hogy valamilyen elődje könyvéhez

ne folyamodna. A betegségem nekik "ismeretlen". Hülyék! Ha az évezredek során újfajta nyavalyák lepik el az emberi szervezetet, akkor azok örökre gyógyíthatatlanok maradnak,

mivelhogy az elődök munkáiban még nem szerepelnek. Most kellene élniük az elődöknek, vagy nekem akkor, amikor ők.

A császár dühe fojtott káromkodásokban sistergett el, s Brodrig alázatosan várakozott. II. Cleon fejével az ajtó felé intett, s durcásan megkérdezte:

– Hányan várakoznak odakint?

– A nagyteremben a szokásos létszám – felelte Brodrig szolgálatkészen.

– Hát csak hadd várakozzanak! Államügyekkel vagyok elfoglalva. A testőrparancsnok hirdesse ki. De várj, hagyd az államügyeket. Hirdettesd ki, hogy ma nem fogadok senkit, s a testőrparancsnok vágjon gyászos ábrázatot.

A sakálok, ha vannak köztük, el fogják árulni magukat. – A császár gonoszul elvigyorodott.

– Az a hír járja, felség – mondta Brodrig kenetes hangon –, hogy a szívével bajlódik.

A császár arcáról kissé leolvadt a vigyor.

– Azoknak fog csak igazán fájni, akik netán idő előtt meglovagolnák ezt a hírt. De te mit akarsz? Ki vele!

Brodrig a császár intésére fölegyenesedett térdelő helyzetéből.

– Bel Riose tábornokról, Siwenna katonai kormányzójáról van szó –

mondotta.

– Riose? – ráncolta a homlokát II. Cleon erőlködve. – Nem emlékszem, ki az. Várj csak, nem ő az, aki néhány hónappal ezelőtt azt a Don Quijote-i jelentést fölterjesztette? Úgy van, most már emlékszem! Esedezett, hogy járuljunk hozzá a Birodalom és a császár dicsőségére végrehajtandó hódításához.

– Ő az, felség.

A császár elnevette magát.

– Csak nem gondolta, Brodrig, hogy ilyen tábornokokat elfelejtek? Furcsa egy atavizmus, annyi szent. Mi volt a válasz? Te vetted kézbe az ügyet, nem?

– Igenis, felség. Azt az utasítást kapta, hogy terjesszen fel újabb információkat, s addig ne bocsátkozzék semmilyen, a hajóhadát érintő

akcióba, amíg újabb parancsot nem kap a Birodalomtól.

– Hm! Biztos, ami biztos. Kiféle ez a Riose? Szolgált az udvarnál?

Brodrig bólintott, s az ajkát alig észrevehetően lebiggyesztette.

– Tíz évvel ezelőtt a testőrségnél kezdte a szolgálatot. Része volt abban a bizonyos Lemul Rajnál történt esetben.

– Lemul Raj? Tudja, az emlékezetem… De nem az volt az, amikor egy fiatal katona két sorhajót megmentett az összeütközéstől… izé… mivel is? –

Türelmet lenül intett a kezével. – A részletekre nem emlékszem. Valami hőstett volt, az biztos.

– Riose volt az a katona. Elő is léptették érte – mondta Brodrig kimérten –, és tábori szolgálatra küldték: egy hajót bíztak rá.

– És most egy határvidék katonai kormányzója, holott még mindig fiatal ember. Tehetséges ember, nem, Brodrig?

– Veszélyes ember, felség. A múltban él. A régi időkről ábrándozik, vagyis inkább azokról a legendákról, amelyekké a régi idők szépültek. Az ilyen emberek önmagukban a légynek sem ártanak, de a reális érzék különös hiánya mások játékszerévé teszi őket. Úgy tudom – tette hozzá –, hogy az embereit teljesen a kezében tartja. Egyike felséged *népszerű* tábornokainak.

– Úgy? – tűnődött a császár. – Nézd csak, Brodrig, nem szeretném, ha csupa tökfilkó szolgálna engem. Ezektől jobban elvárhatnánk a példamutató hűséget?

– Egy tökfilkó, ha áruló, veszélytelen. A tehetséges emberek azok, akiken rajta kell tartanunk a szemünket.

– Persze te is ezek közé tartozol, ugye, Brodrig? – nevetett II. Cleon, s a fájdalomtól eltorzult az arca. – Jól van, no, egyelőre felejtsd el a leckét. Van valami új fejlemény ennek a fiatal hódítónak az ügyében?

Remélem, nemcsak a múltat akartad az emlékezetembe idézni.

– Felség, Riose tábornok újabb jelentést terjesztett föl.

– Úgy? És mi van benne?

– Körülszaglászott ezeknek a barbároknak a földjén, s most azt javasolja, hogy indítsunk hadjáratot ellenük. Hosszadalmas és eléggé unalmas érveket hoz föl. Kár lenne untatni vele felségedet, amikor úgyis rossz kedvében van.

Annál is inkább, mivel a Lordok Tanácsa részletesen megvitatja. – És sunyin a császárra pillantott.

II. Cleon a homlokát ráncolta.

– A lordok? Szükség van rá, Brodrig, hogy beleártsák magukat ebbe az ügybe? Megint a Bulla kiterjesztésére fognak kilyukadni. Mindig ez a vége.

– Nem kerülhetjük meg, felség. Jobb lett volna persze, ha felséges atyja az utolsó lázadás leverésekor nem adja ki a Bullát. De mivel ez van, egy ideig még el kell viselnünk.

– Azt hiszem, igazad van. Legyenek hát a lordok! Mindazonáltal minek kell ilyen nagy feneket keríteni neki? Hiszen csak egy jelentéktelen ügyről van szó. Aligha lehet államügynek tekinteni néhány katona sikeres kiruccanását a távoli határok mentén.

Brodrig feszesen elmosolyodott, s hidegen megjegyezte:

– Egy romantikus bolond ügyéről van szó, de egy romantikus bolond is halálos fegyverré válhat egy józan lázadó kezében. Felség, ez az ember népszerű volt itt, és népszerű ott is. És fiatal. Ha egy-két kósza bolygóra ráteszi a kezét, nyomban hódító válik belőle. Márpedig egy ifjú hódító, aki

bizonyságát adta azon képességének, hogy lelkesedést tud önteni a hajósokba, tüzérekbe, kereskedőkbe meg hasonló gyülevész népségbe, az mindenkor veszélyes lehet. Még ha őbenne nem is ébred föl a vágy, hogy azt cselekedje felségeddel, mint amit kegyes atyja tett Rickerrel, a bitorlóval, könnyen megeshet, hogy egyik-másik hűséges birodalmi főúr fegyverként találja fölhasználni őt.

II. Cleon türelmetlen mozdulatot tett az egyik kezével, ám a fájdalomtól megmerevedett. Lassan magához tért, de a mosolya

halvány s a hangja suttogó maradt:

– Nagyra értékelem a szolgálataidat, Brodrig. A kelleténél mindig gyanakvóbb vagy, s nekem, hogy teljes biztonságban erezzem magam, csak a felét kell megfogadnom a javasolt óvintézkedéseidnek. A lordok elé visszük.

Meglátjuk, ők mit mondanak, s aszerint fogunk cselekedni. Remélem, a fiatalember még nem kezdte el az ellenségeskedést!

– A jelentése szerint nem. Azonban már erősítést kér.

– Erősítést? – A császár fürkészve nézett rá. – Milyen erőkkel rendelkezik?

– Tíz sorhajóval, felség, meg a szükséges kiegészítő hajóhaddal. Két hajó a régi Nagy Ármádia megmaradt hajtóműveivel van fölszerelve, egynek pedig ugyanonnan származik a tüzérsége. A többi ötven évnél fiatalabb, ennek ellenére még eléggé használható állapotban van.

– Tíz hajónak elegendőnek kell lennie mindenféle ésszerű vállalkozáshoz.

Az apámnak tíz hajója sem volt, amikor első győzelmeit aratta a bitorló fölött.

De hát kik azok a barbárok, akiket meg akar támadni?

A belső titkár fölényesen fölvonta a szemöldökét.

– Úgy emlegeti, hogy "az Alapítvány".

– Az Alapítvány? Mi legyen az?

– Semmi nyoma sincs a följegyzések között, felség. Gondosan átvizsgáltam a levéltárakat. A Galaxisnak az a része a régi Anakreón tartomány határain belülre esik, amely két évszázada az útonállás, a barbárság és az anarchia fertőjébe süllyedt. A tartományban azonban nincs olyan bolygó, hogy Alapítvány. Találtam viszont homályos utalást arra, hogy egy tudóstársaságot ebbe a tartományba telepítettek, röviddel azelőtt, hogy kiszakadt a védelmünk alól. Valamilyen Enciklopédiát akartak létrehozni. – Halvány mosollyal hozzátette:

– Azt hiszem, ezt hívták Enciklopédia Alapítványnak.

– Hát – mondta a császár gondterhelten – a kettőt kapcsolatba hozni…

merész következtetés, nem gondolja?

– Eszem ágában sincs erre következtetni, felség. Ahogy az anarchia úrrá lett azon a vidéken, egyetlen szót sem hallottunk többé arról az expedícióról.

Ha az Utódaik fönnmaradtak, s a nevüket is megtartották, minden bizonnyal ők is a barbárságba zuhantak.

– Szóval erősítést kér. – A császár szeme megvillant.

– Hát nem furcsa? Tíz hajó birtokában azt javasolja, hogy rátámad a vadakra, s mielőtt még az első lövést leadná, máris erősítést kér. Kezd már rémleni ez a Riose: lojális családból való csinos fiú volt. Brodrig, én valamit nem értek ebben az egész ügyben. Hátha fontosabb, mint ahogy gondolnánk. –

Ujjai tétován tapogatták a béna lábszárát borító fényes burkolatot. –

Szükségem van ott kinn valakire – mondotta –, akinek a hűsége éles szemmel és ésszel párosul, Brodrig….

A titkár alázatosan fejet hajtott.

– És a hajók, felség?

– Még nem! – A császár halkan nyögdécselt, amint fokról fokra, óvatosan helyet változtatott. Reszkető ujját fölemelte. – Addig nem, amíg többet nem tudunk. Mához egy hétre hívd össze a Lordok Tanácsát. Jó alkalom lesz az új költségvetés beterjesztésére is. Ezt én átverem, vagy fejek fognak hullani.

Lüktető fejét a párnaerőtér csillapító bizsergésébe hajtotta.

– Menj, Brodrig, és küldd be az orvost. Nála nagyképűbb alakot el se lehet képzelni.

5. A HÁBORÚ KEZDETÉT VESZI

A birodalmi haderők Siwennáról, mint hangyák a hangyabolyból, nagy óvatosan kirajzottak a Periféria ismeretlen feketeségébe. A Galaxis peremének elszórt csillagait elválasztó végtelen térségeken gigászi hajók kószáltak, és próbálták kitapogatni, meddig terjed az Alapítvány befolyása.

Világok, amelyeket két évszázad új barbársága szigetelt el, újból megtapasztalták a birodalmi urak jelenlétét földjükön. A fővárosukra meredő

ágyúk sokasága kicsikarta belőlük a hűségesküt.

Helyőrségek maradtak hátra; a katonák birodalmi egyenruhájának vállán az űrhajó- és napjelvény díszelgett. Az öregek látták ezt, és emlékezetükbe idézték ükapáik meséit azokról az időkről, amikor a világmindenség nagy volt és gazdag és békés, s mindenek fölött ugyanez az űrhajó és nap uralkodott.

Azután a nagy hajók eltávoztak, hogy tovább szőjék előőrshálójukat az Alapítvány köré. És mihelyt egy-egy világ elfoglalta a maga helyét ebben a szövedékben, ment a jelentés vissza Bel Rioséhoz, aki az egyik nap nélküli kósza bolygó sziklás pusztaságán ütötte föl parancsnoki álláspontját.

Riose visszavonult, és komoran rámosolygott Ducem Barr-ra.

– Nos, mi a véleménye erről, patrícius?

– Nekem? Mit számít az én véleményem? Én nem vagyok katona. –

Egyetlen fáradt, utálkozó pillantással magába itta a sziklafalú helyiség zsúfolt rendetlenségét; az egész sziklába vájt, mesterséges levegővel, világítással és fűtéssel ellátott barlangot, amely e kietlen világ térségein az élet egyedüli buborékát jelentette. – Ami segítséget én nyújthatok magának – dörmögte –, vagy hajlandó lennék nyújtani, annyi erővel akár vissza is vihetne Siwennára.

– Majd! Még nem. – A tábornok székét az egyik sarok felé fordította, a nagyméretű, ragyogóan átlátszó gömb irányába, amely a volt birodalmi tartományt, Anakreónt és szomszédos szektorait ábrázolta. – Majd ha ennek vége lesz, visszamehet a könyvei közé. Sőt! Gondom lesz rá, hogy családi birtokait ön és a gyermekei örök időkre

visszakapják.

– Köszönöm – mondta Barr enyhe iróniával –, de én nem vagyok olyan biztos, hogy ez az egész dolog szerencsésen végződik.

Riose élesen fölnevetett.

– Már megint kezdi a baljós károgását?! Ez a térkép ékesebben szól a maga siralmas elméleteinél. – Gyöngéden megsimogatta a gömb láthatatlan felületét. – Kiismeri magát a radikális térképen? Igen? Nos, hát nézze meg a saját szemével. Az aranyszínű csillagok a Birodalom birtokai. A vörösek az Alapítványhoz tartoznak, míg a rózsaszínűek azok, amelyekre mindén valószínűség szerint kiterjed a gazdasági befolyása. És most figyeljen ide…

Riose rátette kezét egy gombafejű kapcsolóra, mire egy helyütt a szúrós, fehér pontocskák fokozatosan kékbe olvadtak. Csészeként borultak rá a vörös és rózsaszín mezőre.

– Ezeket a kék csillagokat megszállták a hajóim – mondta Riose csendes megelégedéssel –, és még egyre nyomulnak előre. Nyomát se lelték sehol ellenállásnak. A barbárok meglapulnak. És különösképpen semmi ellenállást nem mutat az Alapítvány. Békésen alussza mély álmát.

– Eléggé elritkázza az erőit, nem? – kérdezte Barr.

– Tulajdonképpen nem, bármit mutasson is a látszat – mondta Riose. –

Viszonylag nem nagy a száma azoknak a kulcspozícióknak, amelyeken helyőrséget hagyok hátra, vagy amelyeket megerősítek, csakhogy gondosan megválogatom őket. Ennek aztán az az eredménye, hogy bármilyen kevés is a szertehagyott haderő, annál nagyobb a stratégiai nyereség. Ennek sok előnye van, több, mint amire egyáltalán rájönne olyasvalaki, aki nem mélyült el az űrtaktikában, de az például bárkinek azonnal szembeötlik, hogy a bezáruló gömb bármelyik pontjáról támadást indíthatok anélkül, hogy mihelyt célba érek, az Alapítvány oldalba vagy hátba támadhatna. Felőlük nézve ugyanis sem szárnyam, sem hátam nincs.

Az előzetes bekerítésnek ezt a taktikáját már kipróbálták, nevezetesen VI.

Loris mintegy kétezer évvel ezelőtti hadjárataiban, de egyszer sem sikerült

tökéletesen kivitelezni, mert az ellenség minden esetben tudott a szándékukról, s megpróbálta megakadályozni a keresztülvitelét. Most viszont nem ez a helyzet.

– Ahogy a tankönyvben meg van írva? – vetette közbe Barr színtelen, közönyös hangon. Riose türelmetlenül fölcsattant:

– Még mindig azt hiszi, hogy a haderőim kudarcot vallanak?

– Föltétlenül.

– Hát nem érti, hogy a hadtörténelemben nincs rá eset, hogy a támadó erők ne diadalmaskodtak volna, ha egyszer az ostromló gömbhéj bezárult, hacsak kívülről át nem törte egy erős hajóhad?!

– Ha maga azt mondja!

– Maga viszont kitart a meggyőződése mellett.

– Igen.

Riose vállat vont.

– Ahogy tetszik!

És dühös hallgatásba zárkózott. Barr hagyta, aztán egy perc múlva csendesen megszólalt:

– Kapott választ a császártól?

Riose kiemelt a feje mögötti fali szelencéből egy cigarettát, füstszűrős végét a szájába dugta, és gondosan megvárta, amíg fel nem izzott.

– Mármint erősítési kérésemre? – szólalt meg. – Kaptam, s ez minden.

Csak a válasz jött meg.

– Semmi hajó?

– Semmi. Félig-meddig számítottam is erre. Nyíltan megmondom magának, patrícius, hogy már eleve nem lett volna szabad hagynom, hogy a maga elméletei rábírjanak erre a kérésre. Rossz fényt vet rám.

– Rosszat-e?

– Határozottan. Szűkösen állunk hajók dolgában. Az elmúlt két évszázad polgárháborúi a Nagy Ármádiának több mint a felét

fölemésztették, s ami megmaradt, az is elég rozoga állapotban van. Tudhatja jól, hogy azok a hajók, amelyeket manapság építenek, nem sokat érnek. Nem hinném, hogy akadna ember ma a Galaxisban, aki meg tudna építeni egy elsőrendű

hiperatommotort.

– Tudom – mondta a siwennai befelé néző, elgondolkodó tekintettel. –

Csak azzal nem voltam tisztában, hogy maga is tudja ezt. Így hát ő császári felsége nem nélkülözhet egyetlen hajót sem. A pszichohistória ezt előre láthatta, nyilván látta is. Azt is mondhatnám, hogy Hari Seldon halott keze megnyerte az első menetet.

Riose hangja ostorként csattant:

– Így is elegendő hajóval rendelkezem. A maga Seldonja semmit sem nyert meg. Ha komolyabbra fordulna a helyzet, akkor meg lesz több hajóm is. A császár még nem tud mindent.

– Valóban? Mi az, amit eltitkolt előle?

– Világos: a maga elméleteit. – Riose hangja gúnyosra vált: – Minden tiszteletem a magáé, de a meséit eleve valószínűtlennek éreztem. Csakis akkor hinnék a halálos veszélyben, ha a fejlemények igazolnák, ha az események alátámasztanák. No meg – tette hozzá mintegy mellékesen – a tények támaszától megfosztott meséinek felségsértés íze van, ami aligha nyerné meg ő császári felsége tetszését.

A vén patrícius elmosolyodott.

– Vagyis nem venné jó néven, ha közölnék vele, hogy felséges trónját a világ végéről egy maroknyi rongyos barbár veszélyezteti? S hogy is hihetné el ezt a figyelmeztetést? Akkor hát nem is vár tőle semmit.

– Hacsak semminek tekinti a különmegbízottat.

– És mi végre lenne a különmegbízott?

– Régi, bevett szokás. A korona közvetlen megbízottja minden olyan hadműveletben részt vesz, amely a kormány égisze alatt zajlik.

– Valóban? És miért?

– Jelképéül annak, hogy minden hadjáratban érvényesül a császár személyes vezérsége. Később aztán olyan feladatot is kapott, hogy biztosítsa a tábornok hűségét. Igaz, nem mindig eredményesen.

– Nem találja ezt kényelmetlennek, tábornok? Mármint a külső

beavatkozást?

– Kétségkívül – pirult el kissé a tábornok. – De mit lehet tenni?

A tábornok keze ügyében levő vevőkészülék meleg fénnyel fölizzott, és a hengeres küldemény diszkrét kattanással a nyílásába hullott. Riose letekerte az üzenetet.

– Ez az! Nagyszerű!

Ducem Barr némi érdeklődéssel fölvonta a szemöldökét.

– Azt tudja – fordult hozzá Riose –, hogy kézre kerítettünk egy ilyen kereskedőfélét? Elevenen, s a hajójának sem esett baja.

– Hallottam róla.

– Nos, hát őt hozták ide, s egy percen belül bevezetik. Csak maradjon ülve, patrícius. Azt akarom, hogy jelen legyen a kihallgatásán. Elsősorban ezért kérettem ma ide magát. Megeshet, hogy én fontos dolgok fölött elsiklok, amiket csak maga ismerhet föl.

A bejárati jelzőberendezés megszólalt, s a tábornok lábujjának egyetlen mozdulatára kinyílt az ajtó. A küszöbön egy magas, szakállas alak jelent meg; puha, bőrszerű műanyagból készült rövid zekét viselt, amelynek a kámzsája

hátra volt vetve a nyakánál, A keze nem volt összekötve, s ha észrevette is a körülötte állók kezében a fegyvert, megfigyeléséről nem adott tanújelet.

Közönyösen belépett a szobába, és fürkésző tekintete körbesiklott a helyiségen. A tábornokot kezének apró intésével és rövid biccentéssel üdvözölte.

– A neve? – szögezte neki Riose érdes hangon.

– Lathan Devers. – A kereskedő széles, cifra övébe dugta a hüvelykujját. –

Maga itt a főnök?

– Az Alapítvány kereskedője?

– Az volnék. Ide figyeljen, ha maga itt a főnök, akkor mondja meg az

embereinek, hogy hagyják nyugton az árumat.

A tábornok fölkapta a fejét, és hidegen végigmérte a foglyot.

– A kérdéseimre válaszoljon. Itt csak én parancsolok.

– Jól van, no, én nem ellenkezem. De az egyik legénye már egy félméteres lyukat vágott a mellén, mert oda nyúlkált, ahova nem kellett volna.

Riose az ügyeletes hadnagyra emelte a tekintetét.

– Igazat beszél ez az ember? Vrank, maga azt jelentette, hogy nem volt semmi vesztesége.

– Nem is volt, uram – válaszolt a hadnagy feszesen s rosszat sejtető

hangsúllyal –, akkor. Később valaki olyan parancsot adott, hogy kutassák át a hajót, mert az a hír terjedt el, hogy nő van a fedélzeten. Ehelyett, uram, nagy mennyiségű, ismeretlen rendeltetésű szerkezetet találtunk, amelyekről a fogoly azt állítja, hogy azokkal kereskedik. Egy ilyen ellobbant az egyik katona kezében, aki nyomban halálát lelte.

A tábornok ismét a kereskedőhöz fordult:

– Van a hajóján nukleáris robbanóanyag?

– Már hogy volna?! Minek? Az a féleszű egy atomlyukasztót vett a kezébe, a rossz végénél fogta meg, és teljes szórásra állította be. Ki csinál ilyesmit?

Amennyi esze volt, akár egy neutronpisztolyt is a fejének szögezhetett volna.

Visszatartottam volna, de hát öten is ültek a mellemen.

Riose intett a várakozó őrségnek.

– Elmehetnek. Az elfogott hajót lezárni, hogy senki se hatolhasson be.

Üljön le, Devers!

A kereskedő helyet foglalt a kijelölt széken, és egykedvűen állta a császári generális szúrósan fürkésző tekintetét s a siwennai patrícius kíváncsi pillantását.

– Maga okos ember, Devers – mondta a tábornok.

– Hálásan köszönöm. Ezt az arcomról olvassa le, vagy akar tőlem valamit?

Bár ami azt illeti, jó üzletember vagyok.

– Én nagyjából ugyanaz. Maga megadta magát a hajójával együtt, és nem hagyta, hogy pazaroljuk lőszerünket, és elektronfüstté lőjük szét magát.

Cserébe akár jó bánásmódban is részesülhet, ha továbbra is ezt a magatartást tanúsítja.

– Nincs sóvárabb vágyam, főnök, mint a jó bánásmód.

– Helyes, s az én legsóvárabb vágyam az együttműködés – mosolygott Riose, s odasúgta Ducem Barrnak: – Remélem, a "sóvár" szó azt jelenti, amire én gondolok. Hallott valaha is ilyen barbár szójárást?

– Kóser. Én is úgy volnék – felelte Devers nyájasan.

– De hát, főnök, miféle együttműködésről beszél? Megmondom kerek perec: fogalmam sincs, hol állok. – Körbejártatta a tekintetét. – Például hol van ez a hely, és egyáltalán, mi akar lenni ez az egész?

– Ó, megfeledkeztem a kölcsönös bemutatkozásról. Elnézést kérek –

mondta Riose vidáman. – Ez az úr itt Ducem Barr, a Birodalom patríciusa. Én pedig Bel Riose vagyok, a Birodalom főura és harmadosztályú tábornok ő

császári felsége haderőiben.

A kereskedőnek leesett az álla. Aztán:

– A Birodalom? Mármint a régi Birodalom, amelyikről az iskolában tanultunk? Hűha! Furcsa dolog! Eddig abban a hitben éltem, hogy nem létezik többé.

– Nézzen csak körül! Meglátja, hogy létezik! – mondta Riose jelentőségteljesen.

– Bár kitalálhattam volna – szögezte a mennyezetnek Lathan Devers a szakállát. – Kutya fényes egy hajó volt, amelyik elfogta a teknőmet. Nincs olyan királyság a Periférián, amelyik képes lenne ilyet csinálni. –

Összeráncolta a homlokát. – Miben utazik hát, főnök? Vagy jobb

szereti, ha tábornoknak titulálom?

– Amiben én utazom, az a háború.

– Mármint a Birodalom háborúja az Alapítvány ellen?

– Úgy van.

– És miért?

– Azt hiszem, tudja, miért.

A kereskedő fürkészve rámeredt, aztán megrázta a fejét.

Riose hagyta, hogy a másik törje a fejét, aztán barátságosan megismételte:

– Biztos vagyok benne, hogy tudja az okát.

– Meleg van itt – dörmögte Lathan Devers, fölállt, hogy levesse magáról kámzsás zekéjét. Aztán újból helyet foglalt, és maga elé nyújtotta a lábát. – Ha nem tévedek – szólalt meg otthonosan –, maga arra gondol, hogy most elordítom magam, fölugrok, és kiverem a huppot. Ha akarnám, könnyen

elkaphatnám a nyakát, mielőtt egyet is moccanna, és ez az öreg pacák se tudna megakadályozni, aki csak ül itt, mint akinek kivágták a nyelvét.

– De maga nem fog ilyet tenni – mondta Riose magabiztosan.

– Nem fogok – bólintott Devers barátságosan. – Először is, ha magát megölném, ezzel, azt hiszem, nem akadályoznám meg a háborút. Ahonnan maga jött, ott akad még több tábornok is.

– A föltételezése fölöttébb helytálló.

– Azonkívül két másodpercre rá, hogy magát kinyiffantom, engem is lerohannának, és gyorsan vagy lassan, de mindenképpen megölnének, és én nem szeretem ezt az eshetőséget bevenni a számításaimba, ha terveket készítek. Nem kifizetődő.

– Megmondtam, hogy maga okos ember.

– Egy dolgot viszont szeretnék, főnök. Szeretném, ha megmondaná, mit ért azon, hogy én tudom, miért ugrik nekünk. Mert én nem tudom, és végtelenül idegesít, ha találgatnom kell.

– Igen? Hallott valaha Hari Seldonról?

– Nem én. Megmondtam, hogy nem szeretem a kitalálósdit.

Riose

oldalpillantást

vetett

Ducem

Barr-ra,

aki

tartózkodóan

elmosolyodott, aztán újból visszavonult magába révedő arckifejezése mögé.

– Ugyan, Devers, ne bújócskázzon! – mondta Riose bosszús arccal. – A hagyomány vagy mendemonda vagy történelmi tény – bánom is én, minek nevezi – arról szól, hogy az Alapítvány létrehozza a Második Birodalmat.

Elég részletesen ismerem a Hari Seldon-féle pszichohistóriai halandzsát meg azokat a terveket, hogy egy idő múlva kezet akarnak emelni a Birodalomra.

– Csak nem? – bólogatott Devers elgondolkozva. – És ki mondta ezt magának?

– Mit számít az? – mondta Riose tigrisnyugalommal. – Maga nem azért van itt, hogy kérdéseket tegyen föl. Mondja el, mit tud a Seldon-meséről.

– De ha csak mese…

– Ne lovagoljon a szavakon, Devers!

– Eszemben sincs. Elmondok én mindent. Bár magának nem újság, amit én tudok. Születlen ostobaság az egész. Minden világnak megvan a maga mondája, ez ellen nem lehet tenni semmit. Igen, én is hallottam valamit harangozni, Seldon, Második Birodalom, miegymás. Este ezzel a mesével altatják el a gyerekeket. A kamaszok összebújnak a szobájukban a zsebvetítőik előtt, és falják az izgalmas Seldon-

történeteket. A felnőttek azonban, legalábbis az értelmesebbje, rá se hederít – csóválta a fejét a kalmár.

A császári tábornok tekintete elsötétült.

– Ne mondja! Csak az időt vesztegeti hazugságaival, ember. Én is voltam ott, a Terminus bolygón. Ismerem az Alapítványukat. A két szememmel láttam.

– Akkor mért faggat engem? Engem, aki az elmúlt tíz évben két hónapnál többet nem töltöttem ott egyfolytában! Maga vesztegeti az időt. Ám csinálja csak a háborúját, ha annyira érdeklik a mesék.

És végre Barr is megszólalt barátságos hangon:

– Ezek szerint maga meg van győződve róla, hogy az Alapítvány fog győzni?

A kalmár megfordult. Halványan elpirult, a halántékán fehéren világított egy régi sebhely.

– Nicsak, a néma társ! Hogy facsarta ki, dokikám, éppen ezt a szavaimból?

Riose alig észrevehetően biccentett Barr felé, s a siwennai fojtott hangon folytatta:

– Mert bizonyára nyugtalanítaná magát az a tudat, hogy a világa elveszíthetné a háborút, és el kellene szenvednie a vereség keserű

megpróbáltatásait. Tudom, mert egykor az én világomnak is ez a sors jutott, s még mindig annak issza a levét.

Lathan Devers a szakállát simogatva egyik ellenfeléről a másikra nézett, majd kurtán fölnevetett.

– Ez mindig így szokott beszélni, főnök? Hallgasson ide! – fordította komolyra a szavát. – Mi az, hogy vereség? Láttam elég háborút, s megértem elég vereséget. Mi történik, ha a győztes átveszi az uralmat? Kit érdekel az?

Engem talán? A hozzám hasonló fickókat? – És gúnyosan megcsóválta a fejét.

– Hát jól figyeljen, mit mondok. – A kereskedő hangját átfűtötte a meggyőződés: – Egy átlagbolygót rendszerint öt vagy hat hájfejű irányít.

Ezeket szokták aztán fenéken billenteni; de attól én még nyugodtan alszom.

Úgy bizony! A nép pedig? A közemberek? Persze van, aki a fűbe harap, a többinek meg egy időre megszaporodik az adója. De aztán minden leülepszik, minden lecsillapodik. És visszatér a régi rend, csupán az az öt vagy hat cserélődött ki.

Ducem Barr orrcimpái megremegtek, s jobb keze ráncos bőre alatt rángatóztak az inak, de az ajka néma maradt.

Lathan Devers szeme rajta nyugodott. Figyelmét semmi sem kerülte el.

– Hallgasson ide! Mi az én életem? A világűr – s mi hasznom van belőle?

A krajcáros áruiból meg abból a borravalóból, amit a Céh visszatérít nekem?

Mert odahaza – mutatott hüvelykujjával a háta mögé – a kövér fickók percenként vágnak zsebre annyit, amennyit én egy év alatt, s mindezt tőlem fölözik le, meg a hozzám hasonlóktól. Tegyük föl, hogy maga ül az Alapítvány kormányához! Maga sem lesz meg nélkülünk. Magának még

nagyobb szüksége lesz ránk, mint a Céhnek valaha is volt, mivel maga idegen nálunk, és mert mi hozzuk a kemény valutát. Mi jobb boltot kötnénk a Birodalommal. Igen, jobbat; márpedig én üzletember vagyok, s ha egy százalékkal többet keresek, híve vagyok az ilyen üzletnek.

És gúnyos-kihívó tekintetet vetett a két férfira.

Percekig senki sem törte meg a csendet; ekkor egy újabb henger surrant a nyílásba. A tábornok fölkattintotta, átfutott a makulátlanul nyomtatott szövegen, s egyetlen mozdulattal bekapcsolta a távolbalátót.

– Csatarendbe állítani az akcióban részt vevő hajókat! Teljes védelmi készenlétben várni a parancsomat!

A köpenye után nyúlt. Miközben a vállára terítette, mozdulatlan ajakkal Barr felé súgta:

– Magára bízom ezt az embert. Elvárom, hogy eredményre jusson vele.

Háború van, és én nem szoktam teketóriázni azzal, aki kudarcot vall. El ne felejtse! – Mindkettőjük felé tisztelgett, és elhagyta a szobát.

Lathan Devers elkísérte a tekintetével.

– Úgy látszik, sürgős neki a dolog. Mi történik?

– Alighanem csata – vetette oda Barr mogorván. – Az Alapítvány erői első

ütközetükre sorakoznak. Jobb, ha velem jön.

A teremben fegyveres katonák voltak. Tisztelettudóan viselkedtek, de az arcuk merev maradt. Devers a büszke, vén siwennai nyomában elhagyta a termet.

A szoba, ahová vezették őket, kisebb volt és üresebb. Két ágy volt benne, képernyő, zuhany és egészségügyi berendezések. A katonák magukra hagyták őket, s a vastag ajtó kongva becsapódott mögöttük.

– Hm… – nézett körül Devers elégedetlenül. – Tartósnak ígérkezik.

– Az is! – mondta Barr kurtán. A vén siwennai hátat fordított.

– Maga miben sántikál, dokikám? – fakadt ki a kalmár ingerülten.

– Semmiben. Rám bízták magát, ennyi az egész.

A kalmár fölugrott és előrelépett. Alakja toronyként magasodott a mozdulatlan patrícius fölé.

– Úgy! De hát maga is itt van velem ebben a cellában, s idefelé jövet a fegyverek ugyanolyan fenyegetően szegeződtek magára is, mint énrám. Ne is tagadja: egészen fölvillanyozódott, amikor én a háborúról meg a békéről elmélkedtem. Hiába várt a válaszra.

– Rendben van. Hadd kérdezzek hát valamit. Azt mondta, hogy a *maga* országának is nekimentek valamikor. De kik? Üstökösemberek tán a külső

csillagködökről?

Barr föltekintett.

– A Birodalom.

– Igazán? Akkor mi keresnivalója van itt magának?

Barr sokatmondóan hallgatott.

A kereskedő alsó ajkát előrebiggyesztve lassan bólogatott. Jobb csuklójáról lekattintotta a lapos szemekből összefűzött karkötőt, és Barr felé nyújtotta.

– Mit gondol, mi ez? – Bal csuklóján hasonlót viselt. A siwennai kezébe vette a karperecet. A kereskedő intésére óvatosan a kezére öltötte. Egy pillanatig furcsa bizsergést érzett a csuklójában. Devers hangja nyomban megváltozott.

– Nos, dokikám, most már helyben vagyunk. Beszéljen, mintha mi sem történt volna. Ha lehallgatnak, egy szót sem fognak kivenni. Az ott magán egy eredeti Mallow-féle mezőtorzító. Innen a peremvidékekig bárhol megveheti huszonöt tallérért. Magának ingyen megszámítom. Az ajkait ne mozgassa, ha beszél, és engedje el magát. Meg kell tanulnia a trükkjét.

Ducem Barron egyszerre erőt vett a kimerültség. Érezte, hogy képtelen ellenállni a kereskedő szúrós szemében izzó sürgetésnek.

– Mit akar tőlem? – kérdezte. A szavak sziszegve törtek elő Barr mozdulatlan ajkai közül.

– Megmondtam. Maga itt úgy szájal, mint valami hazafi – ahogy mifelénk mondják az ilyesmit. S noha a földjét földúlta a Birodalom, mégis összeszűri a levet a Birodalom szöszke generálisával. Hogy értsem ezt, nem mondaná meg?

– Én megtettem a magamét – felelte Barr. – A győztes birodalmi alkirály ezektől a kezektől lelte halálát.

– Igazán? Mostanában?

– Negyven évvel ezelőtt.

– Negyven… évvel… ezelőtt! – méregette a szavak súlyát a kereskedő. –

Kicsit hosszú idő ahhoz, hogy az emlékeken rágódjék – vonta össze a szemöldökét. – Ez a tábornoki egyenruhába bújt tacskó tud róla?

Barr bólintott.

Devers tekintetét befelhőzték a gondolatai.

– Szeretné, ha a Birodalom győzne?

A vén siwennaiból hirtelen kirobbant a gyűlölet:

– A világégés pusztítsa el a Birodalmat és minden munkáit! Nap mint nap ezért imádkozik minden siwennai. Egykor fivéreim voltak, nővérem meg atyám. De most gyerekeim vannak meg unokáim. A tábornok tudja, hol keresse őket.

Devers várakozóan tekintett rá. Barr suttogóra fogta a hangját:

– De ez sem tartana vissza, ha az eredmény megérné a kockázatot. Méltó módon halnának meg.

A kereskedő hangja gyengéd volt:

– Valaha megölt egy alkirályt, azt mondja? Tudja, néhány dolog mintha ismerősen csengene. Volt egyszer egy polgármesterünk, Hober Mallow volt a neve. Az Siwennára is ellátogatott. A maga világát így hívják, nem? Ott találkozott egy Barr nevű emberrel.

Ducem Barr tekintete gyanakvóan rámeredt.

– Mit tud maga erről?

– Amit az Alapítvány minden kereskedője tud. Könnyen meglehet, azért küldték ide magát, hogy a bizalmamba férkőzzék. Ugyebár fegyverrel fenyegették, s mivel maga gyűlöli a Birodalmat, s mindent megtesz a romlására, én szépen bedőlök magának, és kiöntöm a szívemet a generális legnagyobb örömére. Ebből nem eszik, dokikám! De azért szeretném, ha bebizonyítaná, hogy maga a siwennai Onum Barr fia, a hatodik, legkisebb fiú, aki megúszta a vérengzést.

Ducem Barr a falifülkéhez lépett, és remegő kézzel fölnyitott egy lapos fémkazettát. Egy fémtárgyat vett ki belőle, amely halkan megcsörrent, amint a kereskedő kezébe nyomta.

– Nézze meg ezt – mondotta.

Devers szemei tágra meredtek. A szeméhez emelte az öv kidudorodó középső láncszemét, és halkan káromkodott magában:

– Űrbeteg újonc legyen a nevem, ha ez nem Mallow névjele, s a típus is legalább ötvenéves. – Mosolyogva felpillantott. – Csapjon bele, dokikám!

Jobb bizonyíték nem is kell ennél az egyszemélyes atompajzsnál. – S felé nyújtotta hatalmas tenyerét.

6. A KEGYENC

Az apró hajócskák előbukkantak az űr mélységeiből, és nyílként fúródtak az Ármádia kellős közepébe. Egyetlen lövés vagy energiavillám nélkül átcikáztak a hajókkal zsúfolt térségen, és mire a császári hajók lomha baromként utánuk fordultak, már el is tűntek. Két távoli, hangtalan fölvillanás adott hírt arról, hogy két parányi szúnyog atomjaira lobbant, s erre a többiek kereket oldottak.

A nagy hajók keresték őket egy darabig, aztán visszatértek eredeti feladatukhoz: egyik világot a másik után fogták be a nagy kerítőhálóba.

Brodrig egyenruhája méltóságot sugárzott: amilyen gonddal szabták, ugyanolyan gonddal viselte. Ráérősen, komor arckifejezéssel rótta lépteit Wandának, ennek a jelentéktelen kis bolygónak a kertjében, amely időlegesen otthont nyújtott a császári főhadiszállásnak.

Bel Riose mellette lépkedett; nyitott gallérú tábori uniformisa dísztelen, szürkésfekete színével gyászos benyomást keltett.

Riose rámutatott a sima, fekete padra az illatozó páfrányfa alatt, amely nagy, lapos lapátleveleit a fehér nap sugarai alá terítette.

– Látja ezt, uram? A Birodalom öröksége. Díszes padok, mintha mi sem történt volna, egyre kínálják magukat a szerelmeseknek, mialatt a gyáraknak meg a palotáknak a romjait is betemeti az idő.

Helyet foglalt. II. Cleon belső titkára állva maradt előtte, s elefántcsont botjának kiszámított suhintásaival le-lekaszált egy-egy levelet.

Riose keresztbe rakta a lábait, és cigarettával kínálta a másikat. Maga is kivett egyet, és így folytatta:

– Nem is várhatna mást az ember ő császári felsége fényes bölcsességétől, mint hogy ilyen tekintélyes megfigyelőt küldjön ide, mint ön. Egyből eloszlott minden esetleges aggályom, hogy netán egyéb fontosabb és halaszthatatlanabb ügyek árnyékba szoríthatnák a végeken folyó jelentéktelen kis hadjáratot.

– A császár szeme mindenütt jelen van – mondta Brodrig gépiesen. – Nem becsüljük alá a hadjárat fontosságát, mégis úgy érezzük, mintha túl nagy hangsúlyt kapnának nehézségei. Csak nem állítja, hogy azok az apró hajók akkora akadályt jelentenek, hogy miattuk egy egész

kényes, bekerítő

hadműveletet végig kell csinálni?

Riose elpirult, de megőrizte nyugalmát.

– Nem tehetem kockára hebehurgya támadással az embereim életét – úgyis kevesen vannak – vagy a hajóim épségét; hol kapok helyettük újat? Ha a bekerítés sikerül, negyedére csökken a veszteségem, amikor a döntő ütközetre sor kerül, bármilyen elkeseredett légyen is az. Tegnap már bátorkodtam kifejteni a katonai indokokat.

– Jó, jó, én nem vagyok katona. Ez esetben ön arról biztosít bennünket, hogy ami első látásra és a felszínen helyesnek tűnik, az valójában helytelen.

Tegyük föl, hogy így van. Ám az ön óvatossága messze túllő a célon. Második jelentésében erősítést kért. Mindezt egy szegény, kisszámú és barbár ellenség ellen, amellyel az idő tájt még meg sem ütközött. Ilyen körülmények között újabb haderő kérésének tehetetlenség íze lenne, sőt még rosszabb, ha eddigi pályafutása

nem

szolgálna

elég

bizonysággal

merészségéről

és

kezdeményezőkészségéről.

– Hálásan köszönöm – mondta a tábornok hidegen –, szeretném azonban fölhívni a figyelmét arra, hogy a merészség nem azonos a vakmerőséggel. Van helye a döntést kicsikaró kockázatnak, ha ismerjük az ellenséget, és legalább nagyjából ki tudjuk számítani a tétet. Egy ismeretlen ellenséget megtámadni azonban egyenlő lenne a vakmerőséggel. Hasonlóképpen ahhoz, hogy

ugyanaz az ember nappal biztonsággal veszi az akadályverseny buktatóit, míg éjszaka a saját szobája bútoraiba is belebotlik.

Brodrig ujjának kecses mozdulatával félresodorta a másik érveit.

– Hatásos érv, de nem helyénvaló. Maga járt azon a barbár világon. A tetejébe itt totojgatja ezt az ellenséges foglyot, ezt a kalmárt. Nem úgy fest, mintha az éjszaka homályában kellene botorkálnia.

– Nem-e? Nagyon kérem, ne felejtse el, hogy egy világot, amely két évszázadon keresztül magára hagyatva fejlődött, nem lehet egyhónapos kirándulással töviről hegyire kiismerni. Én katona vagyok, és nem valami szubéteri, háromdimenziós krimi szögletes állú, hordómellű főhőse. Aztán meg hogy szedhetném ki az ellenség rejtett stratégiai terveit egyetlen fogolyból – aki ráadásul egy olyan gazdasági csoport jelentéktelen tagja, amelynek alig van kapcsolata az ellenséges világgal?

– Kivallatta legalább az illetőt?

– Ki.

– És?

– Valami eredményt hozott, de nem túl fontosat. A hajója parányi; számításon kívül lehet hagyni. Kis játékszerekkel kereskedik, csupa mókás holmi, semmi több. A legrafináltabbak közül néhányat kiválasztottam, s az a szándékom, hogy mint furcsaságot elküldöm a császárnak. Persze jócskán akad olyasmi a hajón, a hajó működésében, amit nem értek, de hát utóvégre nem vagyok műszaki ember.

– De hisz az emberei között vannak ilyenek, nem? – firtatta Brodrig.

– Ezzel magam is tisztában vagyok – válaszolt a generális némi éllel. – De egytől egyig csupa tökfilkó, akit semmire sem tudok használni. Már kértem bölcs férfiakat, akik kiismerik magukat a hajó fura atomtér áramköreiben, de válaszra sem méltattak.

– Az ilyen embereket, tábornok, magunk sem nélkülözhetjük. De hát lehetetlen, hogy egyetlen ember se akadjon ebben a kiterjedt tartományban, aki ért az atomerőhöz!

– Ha volna ilyes valaki, akkor rendbe hozatnám vele anélkül is szűkös hajóhadam két rokkant, gyengélkedő motorját. Mi az a tíz hajó, amennyiből a flottám áll?! És ebből kettőt nem is használhatok nagyobb ütközetre, mivel gyönge az erőforrásuk. Haderőm egyötöde arra a temetőbogár-szerepre van kárhoztatva, hogy biztosítsa a frontvonal mögötti állásokat.

A titkár türelmetlenül legyintett.

– Az ön helyzete, tábornok, nem kivételes ebben a vonatkozásban. A császárnak is hasonló nehézségei vannak.

A tábornok elhajította gyűrött, meggyújtatlan cigarettáját, másikra gyújtott, és vállat vont.

– És ez, vagyis az elsőrendű műszakiak hiánya még csak nem is a legnagyobb baj. Sokkal többre mentem volna a foglyommal is, ha a pszichoszondám használható állapotban van.

A titkár szemöldökei magasra ívelődtek.

– Magának van szondája?

– Van egy régi. Egy kivénhedt jószág. Egyszer volna rá szükségem, akkor is csődöt mond. Bekapcsoltam, amikor a fogoly aludt, de nem kaptam semmit.

Hát ez van a szondával. Kipróbáltam a saját embereimen, az eredménnyel semmi hiba, de megint csak nincs egyetlenegy sem a műszaki gárdámban, aki meg tudná mondani, miért vall kudarcot a foglyon. Ducem Barr, aki valamelyest elméleti ember, ha nem is műszerész, azt mondja, hogy talán azért nem tud a szonda behatolni a fogoly lelkivilágába, mivel az gyerekkora óta ki volt téve idegen környezetnek és lelki behatásoknak. Lehet, nem tudom. De még talán hasznát vehetjük. Ebben a reményben kímélem meg az életét.

Brodrig a botjára támaszkodott.

– Majd utánanézek, van-e nélkülözhető szakember a fővárosban. Addig is: mi van azzal a másik emberrel, akiről említést tett, ezzel a siwennaival? Túl sok ellenségre osztogatja a kegyeit.

– Ő ismeri az ellenséget. Őt is abban a reményben tartogatom, hátha még a hasznomra lehet.

– De hiszen siwennai, és hozzá egy száműzött lázadónak a fia!

– Öreg és tehetetlen, ezen kívül a családja a kezem között van.

– Úgy! Mégis azt gondolom, hogy magamnak is szólnom kell ezzel a kalmárral.

– Természetesen;

– Egyedül – tette hozzá a titkár rideg nyomatékkal.

– Természetesen – ismételte meg Riose nyájasan. – Mint a császár hűséges alattvalója, fölöttesemnek ismerem el az ő személyes megbízottját. Mivel azonban a kalmár az állandó szálláson tartózkodik, el kell hagynia az arcvonalat, méghozzá érdekes pillanatban.

– Igen? Mi lenne az az érdekes?

– Az, hogy ma befejezzük az átkarolást. Az, hogy egy héten belül a Huszadik Határőrflotta megkezdi a behatolást az ellenállás tűzfészke felé. – És Riose mosolyogva elfordult.

Brodrignak olyan érzése volt, mintha magas lóról pottyant volna le.

7. MEGVESZTEGETÉS

Mori Luk őrmester eszményi katona volt. A Fiastyúk nagy mezőgazdasági bolygóiról származott, ahol a föld és az értelmetlen robot béklyóiból egyedül a hadsereg felé nyílt kiút; és ő tipikus képviselője volt közvetlen környezetének.

Eléggé híján volt a képzelőerőnek ahhoz, hogy félelem nélkül szembenézzen a veszéllyel, és elég erős és energikus ahhoz, hogy föléje kerekedjék. Habozás nélkül teljesítette a parancsot, hajthatatlan volt az embereivel szemben, és kész volt tűzbe menni a tábornokáért.

És mindez derűs kedéllyel párosult. Ha a kötelesség úgy hozta, ingadozás nélkül embert ölt, áldozata iránt azonban szikrányi gyűlöletet sem táplált.

Luk őrmester részéről még külön tapintatra vallott, hogy mielőtt belépett volna a szobába, szükségesnek tartotta jelezni a szándékát, holott teljes joggal megtehette volna, hogy jelzés nélkül belép.

A két férfi fölpillantott vacsorája mellől, s az egyikük kinyújtott lábával kikapcsolta az ütött-kopott zseblejátszóból vidám élénkséggel előtörő rekedt hangáradatot.

– Újabb könyvek? – fordult a belépő felé Lathan Devers.

Az őrmester tarkóját vakarva előrenyújtotta a szorosra tekert filmhengert.

– Orré gépmesteré, és vissza kell vinni neki. Mert ugye a gyerekeinek akarja elküldeni, izé… szuvenírként.

Ducem Barr érdeklődéssel forgatta a kezében a hengert.

– És a mérnök hol szerezte? Lejátszója van *hozzá?*

Az őrmester határozottan megrázta a fejét. Ujjával rámutatott az ágy lábánál heverő rozoga ócskaságra.

– Az egész vidéken ez az egyetlen. Namármost ez az egyén, ez az Orre az egyik disznóól-bolygón szerezte, amelyiket amott kint elfoglaltunk. Egy nagy épületben őrizték külön, és jó néhány bennszülöttet el kellett intéznie, hogy megkaparinthassa. – Vizsla pillantást vetett a tekercsre. – Egész jó emlék a gyerekeknek. – Kis szünetet tartott, majd titokzatosan folytatta: – Különben nagy újság járja. Szóbeszéd, az igaz,

de az ilyen jó hír kikívánkozik az emberből. A tábornok megint megcsinálta. – És lassan, ünnepélyesen bólogatott.

– Meg-e? – mondta Devers. – És mit csinált meg?

– Befejezte az átkarolást, úgy bizony. – Az őrmester atyai büszkeséggel elvigyorodott. – Hát nem remek egy pofa? Milyen ügyesen kifundálta! Egy illető, aki szereti cifrázni a szót, azt mondja, olyan simán és zökkenőmentesen ment a dolog, mint a szférák zenéje – csak tudnám, mi az.

– És most jön a nagy támadás? – kérdezte nyájasan Barr.

– Remélem! – hangzott a hetyke válasz. – Szeretnék visszakerülni a hajómra, hogy a kezem megint egy darabban van. Elegem van abból, hogy itt ücsörögjek a kipufogómon.

– Akárcsak én – robbant ki hirtelen Deversből vadul, és az alsó ajkába harapott.

Az őrmester tanácstalanul feléje fordult.

– Akkor én el is mennék – mondta. – A kapitány hamarosan megkezdi szemléjét, s jobb, ha nem talál itt.

– Az ajtónál megtorpant. – Hogy el ne felejtsem, uram – fordult a kereskedő felé, s hangja egyszerre félszeg feszengést árult el –, beszéltem a feleségemmel. Azt mondja, hogy az a kis fagyasztó, amelyiket neki küldött, kitűnően működik. Egy fillérjébe se kerül, s az egész hónapra való élelmet lefagyasztja vele. Hálásan köszönöm.

– Szóra sem érdemes.

A jókora ajtó hangtalanul bezárult a vigyorgó őrmester mögött. Ducem Barr föltápászkodott a székéből.

– Ami azt illeti, megszolgál a fagyasztóért. Nézzük csak meg ezt az újabb könyvet. Tyű, a címe hiányzik! – Vagy egyméternyit letekert a filmből, és a világosság felé tartotta. – Hm, pockot a kipufogómba! – hogy az őrmester szavával éljek. Devers, hiszen ez *A Summa Kertje!*

– Az-e? – kérdezte a kereskedő minden érdeklődés nélkül. Félretolta a vacsora maradékát. – Üljön le, Barr! Semmi kedvem hozzá, hogy meghallgassam ezt a régi irományt. Figyelte, mit mondott az őrmester?

– Hogyne! No és?

– Megindul a támadás. Mi meg itt ülünk!

– Hát hol akar ülni?

– Ugyan, maga is tudja, miről beszélek. Semmi értelme, hogy itt tébláboljunk.

– Úgy gondolja? – Barr óvatosan kiemelte a lejátszóból a régi filmet, és belehelyezte az újat. – Az elmúlt hónap folyamán sok mindent elmondott az Alapítvány történetéből, és ha jól értem, az előző válságok idején az akkori híres vezetők jószerivel egyebet sem tettek, csak ültek és vártak.

– De hát, Barr, ők tisztában voltak vele, hogy mire várjanak.

– Azt hiszi? Szerintem csak akkor mondták, hogy tisztában voltak vele, mihelyt túl voltak rajta, és semmi okom kételkedni benne, hogy így is volt. De mi bizonyítja, hogy a dolgok nem ugyanúgy vagy még jobban alakultak volna, ha fogalmuk sincs róla, mire számíthatnak? A mélyben ható gazdasági és szociológiai erőket nem egyes emberek mozgatják.

– De honnan tudhatjuk – fintorította el az arcát Devers –, hátha rosszabbul alakultak volna? A maga érvei a fejük tetején állnak. – A tekintete elrévedt. –

Tegyük föl, hogy kinyiffantom.

– Kit? Riosét?

– Őt.

Barr mélyet sóhajtott. Öreg szemébe kiült hosszú életének minden megpróbáltatása.

– A merénylet nem megoldás, Devers. Én egyszer megpróbáltam, húszéves koromban; úgy rántottak bele. És mire mentem vele? Siwennát megszabadítottam ugyan egy gazfickótól, a birodalmi iga azonban megmaradt.

És a Birodalom igája volt a lényeges, nem az az egy gazfickó.

– De dokikám, Riose nem csupán egy gazfickó. Ő jelenti az egész átkozott hadsereget. Nélküle darabokra hullik. Mindenki úgy csüng rajta, mint a csecsszopók. Az őrmesternek a nyála csorog,

valahányszor őt emlegeti.

– Akkor is! Vannak más hadseregek és más hadvezérek. Ásson csak mélyebbre. Itt van példának okáért ez a Brodrig; nála jobban senki sem bírja a császár bizalmát. Ő hajók százait kérhetné, míg Riose kénytelen megelégedni tízzel. Hírből ismerem jól.

– Ismeri? Mit tud róla? – A kereskedő szemében fölcsillanó mohó érdeklődés kioltotta a csalódottságot.

– Rövid jellemzést akar? Alacsony származású jöttment, aki szüntelen hízelgésével csiklandozta a császár szeszélyeit. Az udvari arisztokrácia csupa féreg maga is – szívből gyűlöli, mivel sem a családjával, sem alázatosságával nem kérkedhet. Mindenben a császár tanácsadója, és a legaljasabb dolgokban a császár jobb keze. Cinikus, mert úgy látja jónak, és hűséges, mert ez az érdeke. Nincs még egy ember a Birodalomban, aki olyan rafinált volna a gazságban és olyan mohó az élvezetekben, mint ő. És azt mondják, hogy a császár kegyeihez nem vezet más út, csak rajta keresztül, míg az ő kegyeihez csak az aljasságon át.

– Ejha! – Devers elgondolkozva huzigálta gondosan nyírt szakállát. – És ő

az a pasas, akit a császár ide küldött, hogy rajta tartsa a szemét Riosén. Tudja, hogy van egy ötletem?

– Most már tudom.

– Tegyük föl, hogy ez a Brodrig rossz szemmel fogja nézni a mi ifjú hadseregbálványunkat!

– Bizonyára már azt is teszi. Nem úgy ismerik, mint aki valakit is kedvelne.

– Tegyük föl, hogy elmérgesedik a dolog. Tán a császár fülébe is eljut, és Riose benne van a pácban.

– Uhum, nincs kizárva. De hogy akarja mindezt elérni?

– Nem tudom. Esetleg meg lehetne kenni! A patrícius vidám kacajra fakadt.

– Igen, meglehet, de nem ám úgy, ahogy az őrmestert megvesztegette, nem egy zsebhűtőgéppel. De még ha föl is érne az ő mértékéig, nem érné meg.

Talán senkit sem lehet nálánál könnyebben megvesztegetni, ám belőle még a

tisztességes korrupció alapvető betyárbecsülete is hiányzik. Rajta nem fog a baksis, még a legzsírosabb sem. Eszeljen ki valami mást.

Devers a térdére tette a lábát, és a lábfejét szaporán ide-oda lengette.

– Mi lenne, ha…

Hirtelen megtorpant, mert az ajtó fölött megint villózni kezdett a jelzőlámpa, és az őrmester újból megjelent a küszöbön.

– Uram – kezdte, s lázas erőfeszítésébe telt, hogy tisztelettudónak látsszék

–, nagyon hálás vagyok a fagyasztóért, meg hogy ön nagy úr létére mindég tisztességgel szól hozzám, bár én csak egy paraszt fia vagyok.

Fiastyúk táj szólása egyre erősebben kiütközött, olyannyira, hogy már-már az érthetőség rovására ment, az izgalom fölébresztette benne a busa parasztot, s a semmibe mosta az évek kitartó munkájával belénevelt katonás feszességet.

– Mi a baj, őrmester? – fordult hozzá a siwennai barátságosan.

– Lord Brodrig fog magukhoz jönni. Holnap! Onnan tudom, hogy a kapitány parancsára föl kell készítenem holnapra az embereimet. Díszszemlét fog tartani. Gondoltam, jó, ha előre figyelmeztetem magukat.

– Köszönöm, őrmester, jól tette – mondta Barr. – De hát nyugodjon meg, azért nem kell…

Luk arca azonban leplezetlen félelemről árulkodott. Hangja érdes suttogássá tompult:

– Maguk nem tudják, miket beszélnek róla a katonák! Eladta a lelkét az űr ördögének. Ne nevessenek! Hátborzongató dolgokat mesélnek róla. Azt mondják, puskás emberek kísérik mindenhová, és ha szórakozni támad kedve, csak szól nekik, hogy durrantsák le az első embert, aki az útjukba akad. És ők meg is teszik, ő meg csak nevet. Azt mondják, hogy még a császár is retteg tőle, és ő beszéli rá a császárt, hogy emelje az adókat, és nem enged senkit hozzá, nehogy a fülébe jussanak a nép panaszai. És gyűlöli a tábornokot, ezt is mondják. Azt mondják, megfojtaná egy kanál vízben a tábornokot,

mivelhogy ez ilyen kiváló és bölcs. De nem tudja megtenni, mert a mi tábornokunk bárkivel fölveszi a versenyt, és átlát Lord Brodrig gonoszságán.

Az őrmester pislogni kezdett, majd váratlanul félénk mosollyal próbálta elütni kifakadását. Az ajtó felé hátrálva erőteljesen biccentett.

– Emlékezzenek a szavamra. Legyenek résen! És már nem is volt a szobában.

Devers tekintete megfeszült.

– Ez a mi malmunkra hajtja a vizet, nem igaz, dokikám?

– Brodrigon múlik, nemde? – mondta Barr szárazon.

Devers azonban gondolataiba mélyedt, s oda sem figyelt.

Feszülten gondolkodott.

Lord Brodrig behúzott fejjel lépett be a kereskedelmi hajó szűk lakófülkéjébe, két fegyveres testőre a sarkában követte lövésre kész pisztollyal s arcukon a bérelt fogdmegek jellegzetes, mord elszántságával.

A belső titkáron e pillanatban egyáltalán nem látszott, hogy elveszett lélek lenne. Ha az űr ördöge megvette is, semmi látható nyomot nem hagyott rajta.

Inkább olybá vehette volna az ember, hogy Brodrig személyében egy darabka udvari módi volt hivatva némi színt hozni a katonai támaszpont egyhangú ridegségébe.

Fényes, kifogástalan öltönyének szabályos, merev vonalai a valóságosnál magasabbnak mutatták, azt a benyomást keltve, hogy szenvtelen tekintete jeges magasságból siklik alá a kereskedő hosszú orrának lejtőjén. Gyöngyház kézelői fátyolosan megrebbentek, amint elefántcsont botját maga elé helyezte, és kecsesen rátámaszkodott.

– Várjon – mondta kurta mozdulatot téve a kezével –, maga itt marad.

Hagyja a játékait, nem érdekelnek.

Magához húzott egy széket, gondosan letörülgette fehér botja végének

színjátszó szövetével, s helyet foglalt. Devers a másik székre pillantott, Brodrig azonban hanyagul leintette:

– Maga állva marad a Birodalom főurának jelenlétében.

És elmosolyodott. Devers vállat vont.

– Ha nem érdekli az árum, akkor mért jöttünk ide? – A belső titkár várakozó, hideg tekintete alatt lassan hozzátette: – Uram.

– Hogy ne zavarjon senki – mondta a titkár. – Csak nem gondolja, hogy kétszáz parszeknyi utat megteszek az űrben csak azért, hogy a maga csecsebecséit lássam? Én *magára* vagyok kíváncsi. – Egy metszett dobozkából kivett egy parányi rózsaszínű tablettát, és óvatosan a fogai közé helyezte. Lassan, élvezettel szopogatta.

– Például – folytatta – kicsoda ön? Valóban annak a barbár világnak a polgára, amely miatt ez az egész ostoba katonai cécó végbemegy?

Devers komoran bólintott.

– És magát valóban *azután* fogta el, miután kitört ez a háborúnak tisztelt kakasviadal? Mármint a mi ifjú tábornokunk?

Devers ismét bólintott.

– Úgy! Rendben van, drága külhoni barátom. Látom, nem nagyon vágták föl a nyelvét. No, majd én segítek magának. A tábornok szörnyű erőbevetéssel egy látszatra értelmetlen háborút folytat itt egy isten háta mögötti világért, amely alig nagyobb egy bolhacsípésnél, s amely értelmes ember szemében nem érne meg egyetlen puskalövést sem. Pedig a tábornok nem ostoba.

Ellenkezőleg: merem állítani, hogy fölöttébb értelmes. Érti, mit mondok?

– Nem mondhatnám, uram.

A titkár hosszasan vizsgálgatta az ujja hegyét, majd így folytatta:

– Figyeljen hát ide. A tábornok nem áldozná föl az embereit meg a hajóit meddő dicsvágyból. Igaz, hogy folyton a dicsőség meg a Birodalom becsülete van a száján, azonban a napnál is világosabb, hogy a Hőskor unalmas, vén félistenei közé kerülni – ó, nem, nem ez lebeghet a szeme előtt. Itt többről van szó, mint dicsőségről. Meg aztán az is különös, ahogyan ki tudja, miért, kíméli magát. Mert ha

maga az *én* foglyom volna, és *nekem* is csak annyi használhatót árult volna el, mint a tábornoknak, bizony én fölmetszeném a hasát, és saját beleivel fojtanám magába a szuszt.

Devers meg se moccant. Csak a szeme rebbent meg kissé, amint az egyik, majd a másik titkári fogdmegre pillantott. Látszott rajtuk a türelmetlen készenlét.

A titkár elmosolyodott.

– Nos hát, maga néma ördög. A tábornok szerint még a pszichoszonda sem hatott magára. Egyébként itt hibát követett el a tábornok, mert meggyőződtem róla, hogy ez az ifjú lőporzacskó nem mondott igazat. – Egész jó kedvre derült a saját szavaitól.

– Tisztes kereskedő barátom – folytatta –, nekem is van egy pszichoszondám, pontosan magára szabták. Mit szól ehhez?

És a hüvelyk- és mutatóujja között hanyagul megvillantott néhány finom művű rózsaszín-sárga négyszöget, amelyek félreérthetetlenül elárulták mivoltukat.

Devers nem is tétovázott.

– Pénznek nézem – mondotta.

– Az bizony, pénz, méghozzá a Birodalom legjobb valutája, mivel mögötte vannak a birtokaim, amelyekhez a császáréi kismiskák. Százezer tallér. És itt!

Az ujjaim között! A magáé!

– De mit kér érte cserébe, uram? Jó kereskedő vagyok, s tudom, hogy az üzletnek két vége van.

– Hogy mit kérek? Az igazságot! Mit akar a tábornok? Milyen célt kerget ezzel a háborúval?

Lathan Devers sóhajtott, és elgondolkozva megsimogatta a szakállát.

– Hogy mit akar? – Szemével követte a titkár ujjait, amint gondosan, egyenként leszámolta a pénzt. – Egyetlen szóval: a Birodalmat.

– Hm! Milyen eredeti! A végén mindig oda lyukadunk ki. De hogyan?

Melyik az az út, amely innen, a Galaxis széléről, szélesen és csábítóan, a Birodalom csúcsára vezet?

– Az Alapítványnak – bökte ki Devers elszántan – vannak titkai. Könyvek, régi könyvek, olyan régiek, hogy csak néhány korifeus érti a nyelvüket. Ám a

titkok be vannak öltöztetve a rítus meg a vallás köntösébe, ezért senki sem férkőzhet hozzájuk. Én megpróbáltam, és most itt vagyok – odahaza pedig halálos ítélet vár rám.

– Értem. S azok a régi titkok? Százezerért csak méltó vagyok a bizalmas részletekre!

– Az elemek átalakítása – vetette oda Devers könnyedén.

A titkár szeme résnyire szűkült, s némi érdeklődés csillant meg benne.

– Úgy tudom, hogy az atom törvényei lehetetlenné teszik az átalakítást.

– Ami igaz is, ha atomerőt használunk. De a hajdani öregek ügyes fiúk voltak. Az atomnál vannak hatalmasabb erőforrások is. Ha az Alapítvány hallgatna rám, és kiaknázná ezeket a forrásokat…

Devers enyhe bizsergést érzett a gyomrában. A zsinór megrándult, a hal kezdi már pedzeni.

– Folytassa! – mondta türelmetlenül a titkár. – Biztos vagyok benne, hogy a tábornok mindezzel tisztában van. De mi a szándéka, ha befejezi ezt az operett hadjáratot?

Devers hangja meg se rezzent.

– Az atomátalakítás segítségével kezébe kaparintja a Birodalom egész gazdaságát. A bányabirtokok egy fabatkát sem fognak érni, ha egyszer Riose alumíniumból képes lesz volfrámot vagy vasból irídiumot előállítani. Dugába dől az egész termelési berendezkedés, amely egyes elemek ritkaságára és mások bőségére épül föl. A Birodalomra, mióta fönnáll, még nem várt ekkora megpróbáltatás, és egyedül Riose tartja kezében a megoldás kulcsát. Aztán ott van az az új erő, amelyet említettem, és Riosét nem fogja semmiféle vallási aggály visszatartani attól, hogy éljen is vele.

Nincs az az erő, amely föl tudná tartani. Már az Alapítvány torkán tartja a kezét, és ha végez vele, két év sem telik bele, és ő lesz a császár.

– Nahát! – nevetett Brodrig könnyedén. – Vasból irídium, ugye, azt

mondta? Hallgasson ide, elárulok magának egy államtitkot. Tud róla, hogy az Alapítvány már kapcsolatba lépett a tábornokkal?

Devers háta megmerevedett.

– Maga meglepődött. De hát miért ne? Ez a logikus, nem? Évi száz tonna irídiumot ígértek neki a béke fejében. Száz tonna *vasat,* amelyet, hogy mentsék a bőrüket, vallási elveik megsértésével irídiummá alakítottak át.

Tisztes ajánlat, de nem csoda, hogy a mi szilárd és megvesztegethetetlen tábornokunk visszautasította ha egyszer az irídiummal együtt a Birodalmat is a kezébe kaparinthatja. És szegény Cleon azt hitte, hogy ez az egyetlen becsületes tábornoka. Nagy szakállú kereskedő barátom, megszolgálta a pénzét.

Feléje dobta, s Devers elkapdosta a röpülő bankókat.

Lord Brodrig megállt az ajtónál, és visszafordult.

– Még valamit, kereskedő barátom. Az én fegyveres pajtásaimnak hiányzik a középfülük, a nyelvük, a nevelésük és az értelmük. Se nem hallanak, se nem beszélnek vagy írnak, de még a pszichoszonda is hatástalan marad rájuk.

Nagyon értenek viszont egyvalamihez: hogy szépen eltegyenek valakit az útból. Én magát, ember, százezer tallérért megvásároltam. És nem is csináltam rossz vásárt. Ha valaha is elfelejtené, hogy eladta magát, és mondjuk…

megpróbálná Riose előtt is elismételni a beszélgetésünket, akkor magának vége. Méghozzá én fogom kitalálni a módját, hogyan.

És ez a kifinomult arc egyszerre megkeményedett: kíméletlen kegyetlenség fagyott rá az ajkaira, s torzította vigyorrá a kiszámított mosolyt. Devers egy röpke pillanatra fölismerni vélte az űr ördögét, aki az ő vevőjét megvásárolta, és most kiült a vevője tekintetébe.

Brodrig "pajtásai"-nak lövésre kész pisztolyával a hátában, némán elindult lakosztálya felé.

Ducem Barr kérdésére pedig borús elégedettséggel azt válaszolta:

– Az egészben az a legfurcsább, hogy *ő* vásárolt meg *engem!*

A két hónapja folyó nehéz hadjárat nem múlt el nyomtalanul Bel Riose fölött.

Mozgása elnehezült, de annál könnyebben dühbe jött.

Türelmetlenül ráförmedt az őt istenítő Luk őrmesterre:

– Várj odakint, és kísérd vissza ezeket az embereket a szállásukra, mihelyt végzek velük. Senki emberfia nem léphet be, csak ha én szólítom. Az égvilágon senki, értetted?!

Az őrmester tisztelegve kihátrált a szobából, Riose pedig undorodva fölmarkolta az asztalára készített papírokat, bedobta a fiókba, és rájuk csapta az ajtót.

– Üljenek le – vetette oda foghegyről a két férfinak. – Nincs sok időm. Ami azt illeti, már nem kellene itt lennem, de még látni akartam magukat.

Ducem Barr felé fordult, aki hosszú ujjaival érdeklődéssel simogatta a kristálykockát, benne ő császári felsége, II. Cleon ráncos, szikár arcmásával.

– Először is, patrícius, a maga Seldonja vesztésre áll. Meg kell hagyni, jól hadakozik, mert ezek az alapítványiak úgy rajzanak, akár az ostoba méhek, s ész nélkül verekednek. Minden egyes bolygót elkeseredetten védelmeznek, s ha egyet elfoglalunk, nyomban föllángol rajta a lázadás, s legalább annyi vesződséggel jár a megtartása, mint a megszerzésé. De megszerezzük őket, s meg is tartjuk. A maga Seldonja vesztésre áll.

– De még nem veszített – dörmögte Barr tisztelettudóan.

– Maga az Alapítvány kevésbé derűlátó. Milliókat ígérnek nekem, csak hogy ne vessem alá Seldonjukat a végső próbának.

– Hallottam ezt a szóbeszédet.

– Úgy, a szóbeszéd előttem járt? A legutolsóról is fecsegnek?

– Mi a legutolsó?

– Az, hogy Lord Brodrig, a császár kegyence, saját kérésére a helyettesem lett.

Devers először nyitotta szólásra a száját.

– Saját kérésére, főnök? Hogyhogy? Avagy nem kezdi tán megkedvelni a fickót? – tette hozzá kuncogva.

Riose hangja nyugodt maradt:

– Nem, nem mondhatnám. Mindössze az történt, hogy megítélésem szerint megfelelő árat fizetett a tisztségért.

– Mégpedig?

– Mégpedig azt, hogy erősítést kért a császártól. Devers fölényes mosolya szélesebbre nyílt.

– Beszélt a császárral, mi? És le merném fogadni, főnök, hogy maga alig várja ezt az erősítést, pedig az sohasem fog megérkezni, így van?

– Téved! Már meg is érkezett. Öt sorhajó, fényes és erős egytől egyig, meg a császár személyes jókívánságai újabb hajók ígéretével. Valami baj van, kalmár barátom? – tette hozzá epésen.

Devers nagy nehezen kipréselte hirtelen megmerevedett ajkai közül:

– Semmi.

Riose kilépett az íróasztal mögül, és kezét a pisztolyán tartva, a kereskedő

elé állt.

– Mondja csak, kereskedő barátom, mi a baj? Úgy tűnik, mintha fölkavarta volna a hír. Csak nem változott meg a véleménye az Alapítványról?

– Egyáltalán nem.

– Ami azt illeti, van egy-két zavaros momentum maga körül.

– Azt mondja, főnök? – Devers mereven elmosolyodott, s a zsebében ökölbe szorult a keze. – Rajta, csak sorolja elő, hadd üssem ki őket sorra-rendre.

– Tessék. Nagyon is könnyen a kezünkbe került. Az első lövésre előbújt átégett pajzsa mögül. Könnyedén kiszáll a háborújából, s még jutalomra sem tart igényt. Hát nem érdekes?

– Minden vágyam az, főnök, hogy a győztes oldalon találjam magam.

Lehet velem beszélni, nem maga mondta?

Riose a torka mélyéről préselte ki a szavakat:

– Megengedem. De azóta egyetlen kereskedőt sem sikerült elkapnunk.

Csupa olyan kereskedelmi hajóval találkoztunk, amelyik elég gyors ahhoz,

hogy kedvére kereket oldjon. Csupa olyan kereskedelmi hajóval, amelyiknek elég erős a pajzsa ahhoz, hogy egy könnyű cirkáló minden tűzerejére fittyet hányjon, ha a harcot választja. És csupa olyan kereskedővel, aki inkább választotta a hősi halált, ha arra került a sor. Vizsgálataink szerint kereskedők szítják és irányítják a megszállt bolygók gerillaharcait és a megszállt térségeken való rajtaütéseket.

Ezek szerint maga lenne az *egyetlen* józan belátású ember? Aki nem bocsátkozik harcba, de meg sem futamodik, inkább áruló lesz, noha senki sem kényszerítette rá. Páratlan ember, csodálatosképpen páratlan. Mondhatni: gyanúsan páratlan.

– Nem vitatkozom magával, bár semmit sem vethet a szememre – felelte Devers nyugodtan. – Hat hónapja, hogy itt vagyok, s igazán jól viseltem magam.

– Ez igaz, de én jó bánásmóddal fizettem meg magának. Érintetlenül visszaadtam a hajóját, és minden tiszteletet megadtam magának. Maga mégis adós maradt. Például hasznát vehettük volna, ha önszántából elmond egyet s mást a portékáiról. Az az érzésem, hogy az Alapítvány egyik-másik csúnya fegyverét ugyanazok az atomelvek működtetik. Igazam van?

– Én csak egy kereskedő vagyok – mondta Devers –, nem tartozom azok közé a nagyfejű műszakiak közé. Én csak eladom a portékát, csinálni nem én csinálom őket.

– Ez mindjárt kiderül. Épp ez az, ami most ide hozott. Például át fogjuk kutatni a hajóját egy személyes erőpajzs után. Igaz, hogy maga sohasem hordta, az Alapítvány katonái ellenben viselik. Ez kézenfekvő bizonyítékkal fog szolgálni, hogy egyet s mást eltitkolt előlünk. Igazam van?

Választ nem kapott. Folytatta:

– De lesz egyéb kézenfekvő bizonyság is. Magammal hoztam a pszichoszondát. Egyszer ugyan csődöt mondott de az ellenségtől

mindig tanul az ember.

Hangja sima volt, de fenyegető, s Devers érezte, hogy a tábornoki pisztoly, amely eddig a tokjában hevert, keményen a hasfalához nyomódik.

A tábornok hangja nyugodt maradt:

– Le fogja venni a karkötőjét és minden egyéb fémdíszét, és ide fogja nekem adni. Óvatosan! Mert ugyebár az atommezőket el lehet torzítani, s a pszichoszonda csupa zörejt fog rögzíteni. Helyes! Adja csak ide!

A tábornok asztalán fölvillant a vevőkészülék, s egy üzenethenger kattant be az üregébe, nem messze onnan, ahol Barr még mindig a kezében forgatta a trimenziós császári mellképet.

Riose lövésre kész fegyverrel az íróasztala mögé lépett.

– Maga is, patrícius – fordult Barrhoz. – A karkötője elárulta magát. De mert korábban jó szolgálatot tett, s én nem vagyok bosszúálló, ezért a kezünkben levő családja sorsát attól teszem függővé, hogy mire jutok magával a pszichoszonda segítségével.

Riose előrehajolt az üzenetkapszuláért, s ekkor Barr fölemelte a kristályba foglalt Cleon-mellszobrot, és nyugodtan, módszeresen lesújtott vele a tábornok fejére.

Mindez olyan hirtelen történt, hogy Deversnek arra sem volt ideje, hogy fölocsúdjék meglepetéséből. Mintha egyszerre ördög költözött volna az öregemberbe.

– Kifelé! – sziszegte a fogai között. – Gyorsan! – Fölkapta Riose leejtett fegyverét, és az ingébe rejtette.

Luk őrmester feléjük fordult, amint a lehető legkeskenyebb ajtórésen kisurrantak.

Barr könnyedén rászólt:

– Vezessen, őrmester!

Devers becsukta maguk mögött az ajtót.

Luk őrmester szó nélkül elindult előttük a szállásuk felé, majd pillanatnyi habozás után tovább vezette őket, mivel a bordái között érezte egy atompisztoly csövét, s a fülébe süvöltőit egy kemény hang:

– A kereskedő hajóhoz!

Devers előrement, hogy kinyissa a légzsilipet, ezalatt Barr a katonához fordult.

– Luk, maga itt marad! Rendesen viselkedett, ezért nem öljük meg.

Az őrmester azonban fölismerte a pisztolyon a monogramot. Elfulladó hangon ordítani kezdett:

– Maguk megölték a tábornokot!

Artikulátlan, állati üvöltéssel vakon a pisztoly tűz okádó csöve elé vetette magát, és cafatokra tépve a földre rogyott.

A kereskedelmi hajó a kietlen bolygó fölé emelkedett, még mielőtt a jelzőlámpák kísérteties fénye fölvillant volna, de hamarosan több fekete árny is kirajzott a tejszínű pókhálógubanc, a nagy Galaxis-lencse irányába.

– Kapaszkodjon meg, Barr – mondta Devers komoran –, és meglátjuk, van-e olyan hajójuk, amely fölvehetné velem a versenyt.

Jól tudta, hogy nincs ilyen hajójuk.

És mihelyt kiértek a nyílt űrbe, a kereskedő hangja tompán és színtelenül koppant:

– Brodrig nagyon is mélyen lenyelte a horgot. Úgy látszik, osztozni akar a tábornok sorsában.

Hajójuk sebesen szelte az űrt, amerre a Galaxis csillagtömkelege derengett a messzeségben.

8. TRANTOR FELÉ

Devers közel hajolt az élettelen kis gömbhöz, s az élet jele után kutatott benne.

Az iránykereső lassan és módszeresen végigpásztázta tűhegyes jelkötegeivel az űrt.

Barr szótlanul leste őt alacsony lócájáról a sarokban.

– Lemaradtak? – érdeklődött kíváncsian.

– A birodalmi fiúk? Le. – A kereskedő dörmögésében érződött a türelmetlenség. – A teknőtől rég megugrottunk. Nagy ég! Amilyen vakon nekivágtunk a hipertérnek, csoda, hogy nem valamelyik napnak a gyomrában kötöttünk ki. Akkor sem érhettek volna utol bennünket, ha gyorsabbak nálunk, pedig hát nem azok.

Hátradőlt, és egyetlen rántással lazított a gallérján.

– Csak tudnám, mit kerestek azok a birodalmi gyerekek itt! Lehet, hogy egyik-másik elkalandozott volna?

– Ezek szerint az Alapítványra akar eljutni.

– Az Egyesülettel akarok kapcsolatba lépni, legalábbis szeretnék.

– Az Egyesülettel? Az meg micsoda?

– A Független Kereskedők Egyesülete. Nem hallott még róla? Különben nem maga az egyetlen. Még nem terjedt el a híre.

Egy ideig csönd telepedett a néma vevőkészülék köré.

– Belül van a hatósugáron? – kíváncsiskodott Barr.

– Nem tudom. A leghalványabb fogalmam sincs hol vagyunk, csak vaktában száguldozunk. Ezért kell használnom az iránykeresőt. Évekbe is beletelhet, mire valahová kilyukadunk.

– Csak nem?

Barr mutatóujja fölemelkedett. Devers fölugrott, és igazított a fülhallgatókon. A kicsiny, homályos gömb belsejében remegni kezdett egy halvány, fehér pontocska.

Devers félórán keresztül babusgatta ezt a törékeny, tétova fonalat, amely a hipertéren át összekötötte őt egy távoli ponttal, ahová a lusta fény ötszáz év alatt érne csak el.

Aztán reményét vesztve hátravetette magát a székén. Fölemelte a fejét, és lecsapta a fejhallgatókat.

– Harapjunk valamit, dokikám! Ha kedve van, vehet egy tűzuhanyt, csak csínján bánjon a forró vízzel.

Leguggolt az egyik faliszekrény elé, és végignézte a tartalmát.

– Remélem, nem vegetáriánus!

– Mindenevő vagyok – felelte Barr. – De mi van az Egyesülettel?

Megszakadt vele a kapcsolat?

– Úgy látszik. Jóval kívül van a hatótávolságon. De mindegy. Amit akartam, megtudtam.

Fölegyenesedett, és két fémdobozt helyezett az asztalra.

– Várjon öt percet, dokikám, aztán ezzel a kapcsolóval fölnyithatja.

Tányért, villát, ételt, mindent megtalál benne. Praktikus ügy, ha sietős az ember dolga, és nem ad olyan csekélységekre, mint a szalvéta. Gondolom, kíváncsi rá, mit sikerült megtudnom az Egyesülettől.

– Ha nem titok!

Devers megrázta a fejét.

– Magának nem. Riose igazat mondott.

– A váltságdíj fölajánlásáról?

– Uhum. Megajánlották, aztán visszavonták. Rosszul állnak a dolgok. Loris külső napjai tájékán csata dúl.

– Loris az Alapítvány közelében van?

– Hogy? Persze, maga nem tudhatja. A régi Négy Királyság egyike. Úgy is mondhatnám, a belső védelmi vonal része. De nem ez a legrosszabb. Olyan nagy hajókkal találták szemközt magukat, amilyeneket korábban nem láttak.

Ez azt jelenti, hogy Riose nem beszélt a levegőbe. *Valóban* kapott új hajókat, Brodrig *valóban* köpenyeget fordított, én meg *valóban* megkavartam a kását.

Zord tekintettel megnyomta az ételtartó kapcsolóját, és leste, amint lassan szétnyílik a doboz. A sűrű, levesszerű étel illata betöltötte a fülkét. Ducem Barr már javában falatozott.

– Vagyis benne vagyunk a pácban – szólt. – Itt semmit nem tehetünk. Az Alapítvány felé képtelenek vagyunk áttörni a birodalmi-vonalat. Az egyetlen okos dolog, amit tehetünk, hogy ülünk és várunk. Ám ha Riose már a belső

vonalaknál tart, akkor azt hiszem, nem kell sokáig várakoznunk.

Devers lecsapta a villáját.

– Még hogy várni? – csattant föl dühösen. – *Maga* megteheti. Maga nem kockáztat semmit.

– Úgy gondolja? – mondta Barr keserű mosollyal.

– Igenis, úgy gondolom. – Deversből kitört a düh. – Nyíltan megmondom: elegem van abból, hogy ezt az egészet úgy szemléljem, mint valami bolhacirkuszt a nagyító alatt. Valahol ott barátaim esnek el, és egy egész világ, a hazám sorsa is kockán forog. Maga kívülálló. Mit bánja is maga?

– Én is láttam a barátaimat elhullani – mondta az öregember lehunyt szemmel, kezét élettelenül az ölében nyugtatva. – Nős?

– A kereskedők nem házasodnak – mondta Devers.

– Nos, nekem két fiam van meg egy unokaöcsém. Figyelmeztettem őket, de több ok miatt nem tehettek semmit. A mi megmenekülésünk az ő halálukat jelenti. A lányomnak meg a két unokámnak, remélem, sikerült ekkorra biztonságban elhagyniuk a bolygót, de még így is többet kockáztattam és vesztettem magánál.

Devers mord volt és kegyetlen.

– Tudom. De választhatott. Ha akar, együttműködhetett volna Rioséval. Én egy percig se kértem magát…

Barr megrázta a fejét.

– Nem választhattam, Devers. Hogy megnyugtassam a lelkiismeretét,

nem magáért tettem kockára a fiaim életét. Ameddig csak mertem, Riose kezére játszottam. De ott volt a pszichoszonda.

A siwennai patrícius kinyitotta a szemét, s a tekintetében fájdalom izzott.

– Egyszer már fölkeresett Riose; ennek több mint egy éve. Valami varázslóról meg a körülöttük kialakult kultuszról beszélt, az igazságra azonban nem jött rá. Többről van itt szó, mint a kultuszról. Tudja, már negyven éve, hogy Siwenna abban a kegyetlen igában sínylődik, amely a maga világát is fenyegeti most. Öt fölkelést vertek le. Akkor én rábukkantam Hari Seldon régi történetére – és most ez a "kultusz" vár. Várja a "varázslók" eljövetelét, s készül a napra. A fiaim vezetik a várakozók táborát. Ez az a titok, amely bennem lakozik, s amelyet féltek a szondától. Ezért a fiaimnak mint túszoknak kell meghalniuk. A másik lehetőség az, hogy fölkelőkként pusztulnak el, s velük együtt fél Siwenna. Amint látja, nem volt választásom. És kívülálló sem vagyok.

Devers lesütötte a szemét, s Barr csendesen folytatta:

– Siwenna minden reménységét az Alapítvány győzelmébe veti. Fiaim az Alapítvány győzelméért áldozták életüket. És Hari Seldon Siwenna elkerülhetetlen megmenekülését nem számította ki előre, mint az Alapítványét. Az *én* népemért csak reménységem van, semmi bizonyosságom.

– Mégis megelégszik a várakozással. Jóllehet a birodalmi hajóhad Lorist ostromolja.

– Teljes bizodalommal várakoznék akkor is – válaszolta Barr póztalanul –, ha magán a Terminus bolygón szálltak volna partra.

A kereskedő reménytelenül elfintorította a száját.

– Nem tudom. Nem hinném, hogy csak úgy magától rendbe jönne minden, mint valami varázslattól. Pszichohistória ide vagy oda, tény, hogy azok szörnyen erősek, mi pedig gyengék vagyunk. Mit tud itt Seldon csinálni?

– Itt semmit se kell *csinálni.* Már meg van csinálva. Már folyamatban van.

Az, hogy maga nem hallja a kerék nyikorgását, meg hogy nincs semmi csinnadratta, nem von le semmit a bizonyosságból.

– Lehetséges. Mégis amondó vagyok, hogy jobban tette volna, ha a

biztonság kedvéért szétveri Riose fejét. Veszélyesebb ellenség, mint az egész hadsereg.

– Szétverni a fejét? Amikor Brodrig a helyettese? – Barr arca eltorzult a gyűlölettől. – Siwenna itta volna meg a levét. Brodrig régen kimutatta a foga fehérjét. Van egy világ, ahol öt évvel ezelőtt megtizedelték a férfi lakosságot csak azért, mert elmaradtak az adóval. És ki volt az adószedő? Ugyanez a Brodrig. Hadd éljen csak, Riose. Százszor kegyetlenebb büntetés vár rá.

– De hát hat hónap – *hat hónap!* – az ellenség fellegvárában, és mit tud fölmutatni? – Devers ökölbe szorította izmos tenyerét, hogy beleropogtak az ujjai. – Az égvilágon semmit!

– Várjon csak. Erről jut eszembe… – Barr kotorászni kezdett a zsebében. –

Ezt tán beszámíthatja. – És az asztalra tette a kis fémhengert.

– Mi ez? – kapta föl Devers mohón.

– Az üzenetkapszula. Az, amit Riose kapott, mielőtt fejbe kólintottam volna. Ezt a javamra tudja írni?

– Nem tudom. Attól függ, mi van benne. – Devers leült, és óvatosan forgatta kezében a kis fémtokot.

Amikor Barr kilépett a hideg zuhany alól, és jólesően átadta magát a szárító langyos légáramának, Deverst méla tűnődésben találta a munkaasztala mellett.

A siwennai ütemesen csapkodni kezdte a testét a tenyerével, s az egyes csattanások közé betűzött egy-egy szót:

– Mi az, mit csinál?

Devers fölemelte a fejét. Szakállában izzadságcseppek csillantak meg.

– Föl akarom bontani ezt a kapszulát.

– Föl tudja bontani Riose egyéni kombinációja nélkül? – kérdezte a siwennai némi meglepetéssel a hangjában.

– Ha nem tudom, akkor kilépek az Egyesületből, és soha életemben nem fogok többet hajókormányhoz ülni. Már a kezemben van a belsejéről kapott háromrétegű elektronikus analízis, aztán meg vannak olyan micsodáim, amiknek hírét sem hallották a Birodalomban,

speciálisan a kapszulák fölnyitására. Ha nem tudná, azelőtt betörő voltam. Egy kereskedőnek mindenhez konyítania kell valamelyest.

Mélyen a kis tokocska fölé hajolt, és egy apró, lapos műszerrel óvatosan meg-megérintette, s ez minden futó érintésre vörösen fölszikrázott.

– Egyébként is durva munka ez a kapszula – folytatta. – Ezek a birodalmi gyerekek nem valami erősek a finom munkában. Csak rá kell nézni. Látott

már alapítványi kapszulát? Feleakkora, mint ez, és mindamellett elektronikus vizsgálóval nem lehet hozzáférni.

Egyszerre megdermedt; a zekéje alatt láthatóan megfeszültek, a vállizmai.

A parányi műszert óvatosan odanyomta, és…

Zajtalanul történt az egész, csak Devers megkönnyebbült sóhaja hallatszott.

Kezében

a

csillogó

gömböcske

föltárta

üzenetét,

mint

valami

pergamentekercset.

– Brodrig küldte – mondta. Majd fitymálva hozzátette: – Az, amin az üzenet van, tartós anyagból készült. Az alapítványi kapszulában egy percen belül gázzá illan.

Ducem Barr azonban csendre intette. Gyorsan átfutott a szövegen.

AMMEL BRODRIGTÓL.

Ő CSÁSZÁRI FELSÉGE

RENDKÍVÜLI KÖVETÉTŐL,

TITKOS BELSŐ TANÁCSOSTÓL.

A BIRODALOM FŐURÁTÓL

BEL RIOSÉNAK,

SIWENNA KATONAI

KORMÁNYZÓJÁNAK,

A BIRODALMI HADERŐK TÁBORNOKÁNAK,

A BIRODALOM FŐURÁNAK

ÜDVÖZLET!

AZ **1120.** SZ. BOLYGÓ MEGSZÜNTETTE AZ ELLENÁLLÁST. A TÁMADÁS AZ

ELŐZETES TERVNEK MEGFELELŐEN AKADÁLYTALANUL FOLYTATÓDIK.

AZ ELLENSÉG SZEMMEL LÁTHATÓAN GYENGÜL. A REMÉLT VÉGCÉLT

BIZONNYAL ELÉRJÜK.

Barr fölemelte a fejét a csaknem mikroszkopikus írásról, és dühösen kifakadt:

– A hülye! Az átkozott, gyalázatos piperkőce! Ez neki üzenet?

– He? – fordult feléje Devers bizonytalan csalódottsággal az arcán.

– Se füle, se farka! – mondta Barr mérgesen. – A mi tányérnyaló követünk tábornokot játszik. Riose távollétében most ő a hadsereg-főparancsnok, és hitvány lelkének jólesik, ha cikornyás jelentéseket böfög föl a katonai ügyekről, amikhez egyébként semmit sem konyít. "Ez és ez a bolygó beszüntette az ellenállást!" "A támadás folytatódik!"

"Az ellenség gyöngül!"

Az üresfejű páva!

– Egy pillanatra! Várjon csak!

– Dobja el! – Az öregember sértődötten elfordult. – A Galaxis a tanúm rá, egy percig sem reméltem, hogy világrengető fontosságú lesz, de azt csak elvárhatja az ember, hogy háború idején a legközönségesebb üzenet elfogása is porszem lehet a hadigépezetben, és később komplikációkat okozhat. Ezért vágtam zsebre. De ez?! Inkább hagytam volna ott, ahol volt. Legalább elvett volna egy percet Riose idejéből, amelyet most sokkal hasznosabban fog fölhasználni.

Devers azonban fölegyenesedett.

– Abbahagyná végre a hiábavaló fecsegést? Seldonra…

Az írott szalagot Barr orrá alá nyomta.

– Olvassa csak el még egyszer! Hogyan értelmezi a "remélt végcél"-t?

– Az Alapítvány meghódítása. Nem?

– Igen? És ha a Birodalom meghódításáról van szó? Hisz tudja, hogy ez a végcél lebeg a szeme előtt.

– És ha így van?

– És ha így van! – Devers féloldalas mosolya elveszett a szakállában. –

Nos, ide figyeljen, majd én megmutatom.

A cikornyás aláírású tekercset egy ujjal visszacsúsztatta a nyílásába, ahol az halk surranással eltűnt, s a gömböcske újból visszanyerte előbbi érintetlenségét. Valahol belül lágyan cirpelni kezdett a szerkezet, amint fölbomlott a beállított kombináció.

– Nomármost aki nem ismeri Riose egyéni kombinációját, semmilyen módszerrel nem tudja fölbontani ezt a kapszulát; ugye?

– A Birodalomra, senki – hagyta rá Barr.

– Akkor hát a benne foglalt bizonyítékot sem ismerhetjük, s a megbízhatóságához sem férhet kétség.

– A Birodalomra, igen – mondta Barr.

– És a császár föl tudja bontani, nemde? Az állami tisztviselők egyéni kombinációit nyilván kell, hogy tartsák. Az Alapítványnál legalábbis ez a helyzet.

– A Birodalom fővárosában is – bólintott Barr.

– Így ha maga, mint siweannai patrícius és a Birodalom főura, tudomására hozza ennek a Cleonnak, vagyis a császárnak, hogy kedvenc papagája meg a legfényesebb tábornoka összeszűri a levet az ő megdöntésére, és bizonyítékul átnyújtja neki a kapszulát, vajon hogyan fogja ő értelmezni a Brodrig-féle

"végső célt"?

Barr kóválygó fejjel a székre hanyatlott.

– Várjon, nem tudom követni. – Sovány arcát tapogatva kifakadt: – Ugye, ezt nem gondolja komolyan?

– De igen. – Deversben fölforrt a düh. – Figyeljen ide! Az utóbbi tíz császár közül kilencnek valamelyik nagyratörő tábornoka vágta át a torkát, vagy fordította ki a belét. Hisz maga mondta ezt nemegyszer. A jó öreg császár nem sokat teketóriázna, s Riose feje már röpülne is lefelé.

Barr tanácstalanul dünnyögött az orra alatt: – Ez valóban nem tréfál. A Galaxisra, ember, csak nem gondolja, hogy egy Seldon-válságot elháríthat egy ilyen erőszakolt, regénybe illő, hebehurgya ármánykodással? És ha a kapszula nem kerül a maga kezébe? Ha Brodrig nem használja a "végső" kitételt?

Seldon nem bízta magát a vak véletlenre.

– Ha a vak véletlen nekünk kedvez, hol az a törvény, amely megtiltaná, hogy Seldon is a javára fordítsa?

– Bizonyára. De… de… – Barr megtorpant, majd látszott, hogy nyugalmat próbál erőltetni magára. – Hallgasson ide! Először is: hogyan akar maga Trantorra jutni? Azt se tudja, hol keresse, magam sem emlékszem a koordinátáira, nem is beszélve a változóiról. Hisz még azzal sincs tisztában, pillanatnyilag melyik pontján tartózkodunk az űrnek.

– Az űrben nem lehet eltévedni – mosolygott. Devers; Már ott is volt a kormánynál. – Irány a legközelebbi bolygó, és máris a kezünkben van a pontos helymeghatározás meg a legjobb hajóstérkép, amit Brodrig

százezer bagóján csak venni lehet.

– Meg egy golyó a hasunkban. Személyleírásunkat a Birodalomnak ebben a sarkában nyilván minden bolygóra eljuttatták.

– Dokikám, ne legyen már olyan értetlen! – mondta Devers türelmesen. –

Riose azt mondta, hogy a hajóm túl könnyen megadta magát, és higgye el, nem beszélt a levegőbe. A hajónak van akkora tűzereje, és van olyan erős pajzsa, hogy bármivel szembe merjünk nézni a határnak ezen a tájékán.

Azonkívül személyi pajzsaink is vannak. A birodalmi legények, elárulom magának, nem találtak rájuk; de éppen ezt akartuk, nem?

– Jól van. – mondta Barr –, jól van. Mondjuk, eljut Trantorra. De hogy jut a császár elé? Azt hiszi tán, hogy fogadóórákat tart?

– Ezen ráérünk törni a fejünket Trantoron – mondotta Devers.

– Hát jó! – dörmögte Barr lemondóan. – Már egy fél évszázada az a vágyam, hogy mielőtt meghalok, még meglássam Trantort. Legyen a maga akarata szerint.

A lámpák pislogni kezdtek, amint a hiperatommotorok földübörögtek. A gyomrukban érzett enyhe nyomás adta a tudtukra, hogy a hipertérbe siklottak át.

9. TRANTORON

A csillagok olyan sűrűn követték egymást, mint a gyom a gondozatlan földön, és Lathan Deversnek első ízben kellett élnie a tizedesponttól jobbra következő

számokkal, amikor a hiperrégiókon át vezető útvonalakat kiszámította. Szinte bezártnak érezte magát, hiszen egy-egy alkalommal fényévnyi távolságnál nagyobb ugrást nem engedhetett meg. Volt valami fenyegetően félelmetes az égboltban, amely minden irányban összefüggő ragyogással vette körül őket.

Mintha egy végtelen sugártengerben hajóznának.

És egy tízezer csillagból álló raj közepén, amely cafatokra tépte a környék sápadt sötétségét, ott keringett Trantor, a hatalmas császári bolygó.

Több volt ez, mint egy bolygó: a húszmillió csillagrendszerből álló Birodalom eleven szívverése lüktetett rajta. Egyetlen funkciója volt: a kormányzás, egyetlen célja: a kormány, és egyetlen terméke: a törvény.

Eltorzult világ volt ez. Az embereken kívül semmilyen élőlény nem lakta, ha nem számítjuk az ölebeiket s azok élősködőit. A császári palota több száz négyzetkilométeres területén kívül egyetlen fűszálat, egyetlen tenyérnyi fedetlen földet sem lehetett látni. A palotán kívül víz is csak a roppant föld alatti ciszternákban volt, amelyekben az egész világ vízkészletét tárolták.

Az elpusztíthatatlan, rozsdamentes, fényes fémburok, amely a bolygó egész felületét befödte, alapjául szolgált a bolygót behálózó tömérdek fémépítmény tömkelegének is. Függőhidak füzére, folyosók csipkehálója, hivatali helyiségek sejtrengetege, kilométerekre terjedő üzletalagutak, az esténként csillogó vidámságra éledő tetőteraszok – mindez összefüggő fémlabirintussá állott össze.

Bejárhattad egész Trantort anélkül, hogy kiléptél volna ebből az épületlabirintusból, vagy megpillantottad volna magát a várost.

Egész hajóhad, nagyobb, mint ahány hadihajója valaha is volt a Birodalomnak, rakta ki terhét naponta, hogy táplálja azt a

negyvenmilliárd emberi lényt, aki mit sem adott azért cserébe azon kívül, hogy kibogozza azt a miriádnyi fonalat, amely ide, az emberiség valaha is ismert legkomplexebb kormányzati rendszerének adminisztrációs központjába összefutott.

Húsz mezőgazdasági világ volt Trantor éléskamrája. Egy egész világegyetem szolgált neki.

A két roppant fémkar két oldalról szorosan közrefogta a kereskedőhajót, és gyöngéden lecsúsztatta a hangár felé lejtő jókora rámpán. Devers már átevickélt azon a számtalan bonyolult akadályon, amit egy árkuspapírban fogant és négy példányban kitöltendő űrlapoknak élő világ föl képes tornyozni.

Már az űrben elkezdődött, ahol meg kellett állniuk, hogy a mintegy *százra* rúgó kérdőívek közül az elsőt kitöltsék. Aztán ugyanannyi kihallgatás, egy

kötelező rutinszondázás, a hajó lefényképezése, a két utas kombinációjának alapos megvizsgálása, majd a kombináció rögzítése, a vámvizsgálat, a leszállási illeték lerovása, végül a személyi okmányok és a látogatóvízumok ellenőrzése.

Ducem Barr, mint siwennai, a császár alattvalója volt, Lathan Deverst azonban a megfelelő okmányok nélkül nem tudták hova sorolni. Az ügyintéző

hivatalnok odavolt a bánattól, de Deversnek nem tudta engedélyezni a belépést. Igazság szerint hivatalos vizsgálat végett le kellene őt tartóztatnia.

Valahonnan előkerült egy vadonatúj, ropogós száztalléros bankó, amelynek Lord Brodrig birtokai szolgáltak fedezetül, és feltűnés nélkül gazdát cserélt. A megfelelő fiókból új kérdőív került elő. Ez gyors és pontos kitöltést nyert, s Devers kombinációja megfelelően és illően csatoltatott hozzá.

A két férfi, a kereskedő meg a patrícius Trantor földjére lépett.

A hangárban a kereskedőhajó csupán egyike volt a sok járműnek, amelynek helyet kellett találni, le kellett fényképezni, nyilvántartásba venni, a rakományát följegyezni, az utasok személyazonossági iratait lemásolni, és mindezekért be kellett hajtani, elkönyvelni és nyugtázni a megfelelő illetéket.

Ezután Devers egy tágas teraszon találta magát, ahol a tűző fehér

napfényben nők csevegtek, gyerekek hancúroztak, és férfiak egy-egy pohár ital társaságában tunyán ráfüggesztették tekintetüket a Birodalom híreit szerteharsogó jókora képernyőkre.

Barr leszurkolt egy megfelelő értékű irídium érmét, s birtokába vette az egyik újsághalom, a Trantoron megjelenő Birodalmi Hírek, a hivatalos kormánylap legfelső példányát. Az újságbolt belsejéből kihallatszott a gépek lágy kattogása, amint a folyosón tízezer, légi úton hatezer mérföldre levő

központi szerkesztőség gyors gépeivel szinkronban nyomták az újabb és újabb kiadásokat, mint ahogyan ezzel egyidőben bolygószerte tízmillió hasonló hírlapirodában tízmillió gép ontotta ugyanazt a kiadást.

Barr átfutotta a címeket, s csendesen megszólalt:

– Mit csinálunk először?

Devers megpróbált úrrá lenni levertségén. Saját világától messzire sodródott, idegen környezetbe, amely lesújtotta bonyolultságával; emberek közé, akiknek az élete ugyanolyan rejtély volt számára, mint jószerivel az a nyelv is, amelyet beszéltek. Körös-körül a csillogó fémtornyok végeláthatatlan sokasága nyomasztóan hatott rá a világ fővárosának ez a szüntelen nyüzsgése a magány és a törpe jelentéktelenség hátborzongató érzésével töltötte el.

– Magára bízom, dokikám – mondta. Barr hangja nyugodt volt, szinte suttogó:

– Próbáltam én magyarázni magának, de hát tudom, hogy úgysem hiszi el, ha a saját szemével nem látja. Tisztában van maga azzal, hányan szeretnének

naponta bejutni a császárhoz? Körülbelül egymillióan. És tudja, hányat fogad?

Körülbelül tízet. Nekünk a hivatalnokok seregén kell átvergődnünk, ami még jobban megnehezíti a dolgunkat. De hát az arisztokráciára nekünk nem telik.

– A kevés híján százezerből sem?

– Egyetlen birodalmi főúr belekerülne annyiba, és legalább háromra vagy négyre volna szükségünk, hogy járható hidat verjünk – a császárig.

Ugyanehhez főbiztosból meg főfelügyelőből legalább ötven kell, ezek fejenként mindössze egy százast ha kóstálnak. Majd én viszem a szót. Először is úgysem értenék meg a maga nyelvjárását, másodszor pedig fogalma sincs a Birodalom vesztegetési etikettjéről. Biztosíthatom magát: valóságos művészet.

Nicsak!

A Birodalmi Hírek harmadik oldalán végre megtalálta, amit keresett, s az újságot átnyújtotta Deversnek.

Devers minden szót megrágott. A szavak furcsák voltak, de azért megértette őket. Szemét fölemelte az újságról, s a tekintete gondterheltnek látszott. Keze fejével dühösen az újságra csapott.

– Gondolja, hogy készpénznek lehet venni?

– Kellő fenntartással! – válaszolt Barr nyugodtan. – Távolról sem valószínű, hogy az Alapítvány hajóhadát megsemmisítették volna. Erről nyilván már jó néhányszor hírt adtak, amennyiben tartották magukat ahhoz a módszerhez, ahogyan a hadszíntértől messze eső főváros össze szokta állítani hadijelentéseit. Ami azonban e mögött van, az az, hogy Riose megint megnyert egy ütközetet, ami nem is volt olyan váratlan dolog. Ez itt azt mondja, hogy elfoglalta Lorist. Ez Loris királyság fővárosa, nemde?

– Igen – tűnődött Devers –, vagyis a volt Loris királyságé. És ez húsz parszekre sincs az Alapítványtól. Dokikám, sietnünk kell.

– Trantoron nem lehet sietni – vont vállat Barr. – Ha erőszakoskodik, könnyen egy atompisztoly csövével találhatja szemben magát.

– Mégis, mennyi időbe kerülhet?

– Ha szerencsénk van, egy hónapba meg a *százezer* tallérunkba, ha egyáltalán elég lesz. És ez is csak akkor, ha a császárnak közben nem jut eszébe a Nyári Bolygókra vonulni, ahol aztán senkit sem fogad.

– De hát az Alapítvány…

Gondoskodik magáról, mint eddig. Jöjjön, valahogy a vacsorát is meg kell oldanunk. Megéheztem. Utána a miénk az este, s miért ne használnánk ki?!

Úgyse lesz több alkalmunk, hogy Trantort vagy hozzá hasonló világot lássunk.

A Külső Tartományok kormánybiztosa tehetetlenül széttárta kövérkés kezeit, és rövidlátó bagolyszemeit a kérvényezőkre meresztette.

– De hát, uraim, a császár nem érzi jól magát. Higgyék el, semmi értelme, hogy feletteseim elé vigyem a dolgot. Ő császári felsége már egy hete senkit sem fogad.

– Bennünket fogadni fog – erősködött Barr a meggyőződés nyomatékával a hangjában. – Csak azon múlik, hogy a belső titkár hivatalából szót érthessünk valakivel.

– Lehetetlen – mondta a kormánybiztos nyomatékkal. – Az állásomba kerülne, ha megpróbálkoznék vele. Mi lenne, ha részletesebben tájékoztatnának róla, milyen ügyben járnak? Értsék meg, szívesen segítek maguknak, de hát ehhez valamilyen megfoghatóbb támpontra van szükségem; valamire, amivel a feletteseim előtt meg tudom indokolni, hogy mért karoltam fel az ügyet.

– Ha olyan ügyben járnék – mondta Barr szelíden –, amit a legfőbb fórumon kívül másnak is elmondhatnék, akkor aligha volna olyan fontos, hogy ő császári felségétől kihallgatást kérjek. Javaslom, kockáztassa meg. Felhívom a figyelmét, hogy amennyiben ő császári felsége is fontosnak ítéli meg az ügyet – és én kezeskedem érte, hogy annak fogja megítélni –, akkor biztosra veheti, hogy a segítségért méltó jutalmat fog kapni.

– Igen, de… – És a kormánybiztos tehetetlenül vállat vont.

– Kockázat, persze hogy az – bólintott Barr. – Természetesen a kockázatvállalásnak kell hogy legyen ellenértéke. Igen nagy kegyet kérünk öntől, bár már így is nagy hálára kötelezett bennünket azzal, hogy eddig is meghallgatott bennünket. Ám ha megengedné nekünk, hogy lerójuk hálánkat egy csekély…

Devers savanyú arcot vágott. Ezt a szóáradatot – kisebb-nagyobb változtatásokkal – már hússzor végig hallgatta az elmúlt hónap folyamán. A vége mindig az lett, hogy a félig rejtett bankók sietve gazdát cseréltek. Itt azonban másképp fordult a dolog. A bankók rendszerint azon nyomban eltűntek. Ezúttal viszont szem előtt maradtak, amíg a kormánybiztos minden egyes bankót színéről és visszájáról gondosan megvizsgálva, hosszasan megszámolta őket.

Hangja árnyalatnyit megváltozott.

– A belső titkár fedezi őket, mi? Jó pénz!

– A tárgyra visszatérve… – szólalt meg Barr sürgetően.

– Várjon, kérem – szakította félbe a kormánybiztos. – Kezdjük csak az elején. Én valóban szeretném tudni, milyen ügyben sürgölődnek. Itt van ez a pénz: vadonatúj, bizonyára üzlet rejlik mögötte, mert hallottam, hogy előttem más tisztviselőknél is jártak. Halljuk: mi van a dolog mögött?

– Nem értem, mire akar kilyukadni – mondta Barr.

– Ide hallgassanak! Kiderülhet, hogy törvényellenesen tartózkodnak a bolygón.

Hiszen

nyilvánvaló,

hogy

hallgatag

barátjának

nem

a

legmegfelelőbbek a személyazonossági és beutazási papírjai. Nem is a császár alattvalója.

– Ezt tagadom.

– Az mit sem változtat a dolgon – mondta a kormánybiztos egyszerre nyersre változott hangon. – A tisztviselő, aki száz tallérért aláírta az igazolványokat, kényszer alatt bevallott mindent, s így többet tudunk magukról, mint gondolnák.

– Ha arra célozna, uram, hogy a kockázatra való tekintettel kevés az az összeg; amelyet fölajánlottunk…

– Ellenkezőleg: több, mint elég – mosolygott a kormánybiztos, és félrelökte a bankjegyeket. – Visszatérve az előbb mondottakra: a császár is érdeklődik az ügyük iránt. Vagy tán nem igaz, uraim, hogy nemrég Riose tábornok vendégei voltak? És nem igaz, hogy enyhén szólva meglepő

könnyedséggel kereket oldottak a hadsereg kellős közepéből? Nem

igaz, hogy egy kisebb vagyon van a kezükben Lord Brodrig birtokaival fedezett bankjegyekben? Röviden: maguk kémek és gyilkosok, akiket azért küldtek ide… nos, majd szépen elmondják, ki bérelte föl magukat és mire!

– Tudja meg – fakadt ki Barrból az alig türtőztetett harag –, nem tűrhetjük, hogy egy senki kis kormánybiztos vádoljon bennünket. Alászolgája!

– Itt maradnak! – állt föl a kormánybiztos; a szeme többé nem tűnt rövidlátónak. – Nem kell most kérdésekre válaszolniuk, erre majd később – és nyomósabb körülmények között – sor fog kerülni. És nem vagyok kormánybiztos: a Császári Rendőrség hadnagya vagyok. Letartóztatom önöket!

Mosolygott, s nyomatékul megcsillant egy pisztoly a kezében.

– Maguknál nagyobb emberek is letartóztatásban vannak mostanában.

Egész darázsfészket füstölünk ki.

Devers kivicsorította a fogát, és lassan a fegyvere után nyúlt. A rendőr hadnagy mosolya szélesebbre nyílt és meghúzta az érintkezőt. A pusztulás keskeny sugara izzón nekilövellt Devers mellének – és ártalmatlanul fényes szikrákká fröccsent szét a pajzsáról.

Most Devers tüzelt, és a hadnagy feje lehullott semmivé foszlott felsőtestéről. Arca még mosolygott a fal friss hasadékán besurranó napfénynyalábban.

A hátsó kijáraton át távoztak.

– Gyorsan a hajóhoz – mondta Devers rekedten. – Minden pillanatban megszólalhat a vészjelző. – Ádázul szitkozódni kezdett. – Ez a tervünk is

füstbe ment. Mérget mernék rá venni, hogy maga az űr ördöge esküdött össze ellenem.

Már kint lettek figyelmesek rá, hogy a nagy képernyők körül zsibongó tömeg kezd gyülekezni. Egy percig sem várhattak tovább. Nem is próbálták kihámozni a bömbölve hozzájuk is elhatoló hangfoszlányok értelmét. Barr azonban még fölkapott egy Birodalmi Híreket, mielőtt elnyelte volna őket a hangár roppant hodálya, ahonnan fürgén kereket oldott a hajójuk a minden teketória nélkül a tetőbe perzselt nyíláson keresztül.

– El tud iszkolni előlük? – aggályoskodott Barr. A forgalmi rendőrség tíz hajója vette vadul üldözőbe az ámokfutó járművet, amely semmibe vette a rádiósugárral kijelölt kötelező fölszállási pályát, és minden létező sebességi előírást áthágott. Hátrább a Titkos Szolgálat csillogó hajói röppentek föl, hogy utánaeredjenek a részletesen leírt hajónak, fedélzetén a két gyilkossal, akikről szintén megvolt a pontos személyleírásuk.

– Vigyázzon! – mondta Devers, és vadul átsiklott a hipertérbe, háromezer kilométernyire Trantor felszínétől. A bolygó tömegéhez ilyen közel végrehajtott ugrás következtében Barr elvesztette az eszméletét, s Devers agyát is ködbe borította a fájdalom, fényévekkel odébb azonban tiszta volt az űr fölöttük.

Devers nem tudta visszafojtani a hajója fölött érzett büszkeségét.

– Nincs az a birodalmi hajó – hencegett –, amely a nyomomba érne!

Majd keserűen hozzátette:

– De hát hová fussunk? Súlyukkal lepipálnak bennünket. Mit tehetünk? Mit lehet itt tenni?

Barr bágyadtán megmozdult a heverőjén. A hiperugrás utóhatásaként még mindig hasogattak a tagjai.

– Semmit sem kell tenni – mondta. – Vége a háborúnak. Ide nézzen!

Feléje nyújtotta a Birodalmi Híreket, amelyet még mindig a kezében szorongatott, és a kereskedőnek elég volt egy pillantást vetnie a címekre.

– Riosét meg Brodrigot visszahívták, és letartóztatták őket – dörmögte magában Devers. – De miért? – meresztette rá a szemét Barr-ra.

– Az újság nem árulja el; de hát mit számít az? A háborúnak vége az Alapítvánnyal, Siwenna pedig fölkelt. Tessék, olvassa el! – Majd álmosan hozzátette: – Valamelyik tartományban megállunk, és megtudjuk a részleteket.

Ha nem haragszik, én álmos vagyok.

És már aludt is.

A kereskedőhajó, útban hazafelé az Alapítványra, egyre hosszabbodó szöcskeugrásokkal szelte a Galaxist.

10. A HÁBORÚ VÉGE

Lathan Devers kényelmetlenül feszengett, és alig bírta türtőztetni a bosszúságát. Ő már megkapta a kitüntetését, és néma megadással hallgatta végig a polgármester fellengzős szóáradatát, amellyel a bíborszalagot átadta neki. Ezzel az ő szerepe véget is ért a szertartáson, a formaság azonban úgy kívánta, hogy végig ott maradjon. Pedig hát elsősorban éppen a formaság –

amely nem tűrte, hogy hangosan ásítson, vagy kényelmesen a székre helyezze a lábát – üldözte ki őt annak idején az űrbe, ahol az otthonát meglelte.

A siwennai delegáció – az egyszerre híressé vált Ducem Barr-ral a tagjai sorában – aláírta a megállapodást, amelynek értelmében Siwenna lett az első

olyan tartomány, amely a Birodalom politikai uralma alól közvetlenül átlovagolt az Alapítvány gazdasági fennhatósága alá.

Öt birodalmi sorhajó húzott el súlyos méltósággal a fejük fölött – akkor zsákmányolták őket, amikor Siwenna fölkelt a birodalmi határőrflotta hátában

–, és dübörgő üdvlövést adott le a város fölött.

Aztán már csak ivás, etikett, bájcsevegés…

Valaki a nevén szólította. Forell volt; az a Forell, villant át Devers agyán az irigy gondolat, aki félnapi hasznából hússzor is megvásárolhatná őt – ezúttal azonban joviális leereszkedéssel integetett feléje.

Devers kilépett az erkélyre a hideg éjszakai szélben, és illendően meghajolt, bozontos szakálla alá rejtve bosszús arcát. Barrt is itt találta.

– Devers – üdvözölte őt mosolyogva Barr –, jöjjön már, húzzon ki a pácból. Képzelje, mivel vádolnak! Szerénységgel, ezzel a rettenetes és fölöttébb természetellenes bűnnel.

– Devers – mondta Forell, vastag szivarját kivéve a szája csücskéből –, Lord Barr azt állítja, hogy Cleon székhelyére történt utazásuknak semmi köze sem volt Riose visszahívásához.

– Az égvilágon semmi, uram – mondta Devers ridegen. – Nem is láttuk a császárt. Már az úton visszafelé hallottuk a per hírét, és abból azt vettük ki, hogy hamisan vádolják. Mindenfélét a nyakába varrtak, többek között azt, hogy alattomban összeesküvést szőtt az udvarnál.

– És ártatlan volt a tábornok?

– Riose? kapta föl a szót Barr. – Igen! A Galaxisra mondom, igen. Brodrig elvben áruló volt, azt azonban, amit fölhoztak ellene, sosem követte el.

Bírósági komédia volt az egész, de szükségszerű, előre látható és elkerülhetetlen komédia.

– Pszichohistóriai szükségszerűség, nemdebár? – Forell a beavatottak komikus könnyedségével görgette a szót.

– Pontosan! – komolyodott el Barr. – Kezdetben nem tudtam, hányadán állok, de mihelyt vége lett, és… hogy úgy mondjam… a könyv végére lapozhattam a feleletekért, a probléma egyszerre megvilágosodott. *Most már* láthatjuk, hogy a Birodalom társadalmi háttere lehetetlenné teszi számára a hódító háborúkat. Ha gyenge a császár, a Birodalmat megbénítja a tábornokok értelmetlen marakodása a mit sem érő trónért, amely bizonyosan a vesztüket okozza. Ha viszont erős a császár, a Birodalom megint csak bénult görcsbe merevül; ez ugyan pillanatnyilag elejét veszi a széthullásnak, de azon az áron, hogy minden lehetséges fejlődésnek vége.

– Nem világos, amit mond, Lord Barr – dörmögte Forell bosszúsan, nagyokat szippantva a szivarjából.

Barr kelletlenül elmosolyodott.

– Hm, elismerem, így van az, ha az ember nem kapott pszichohistóriai képzést. A szavak csak halvány árnyékai a matematikai egyenleteknek. De hát lássuk csak….

Barr gondolataiba mélyedt, miközben Forell a korlátra könyökölt, Devers pedig a bársonyos eget kémlelte, és a gondolatai Trantoron kalandoztak.

– Nézze, uram, ön is meg Devers is – és nyilván mindenki más – azon a véleményen volt, hogy ha le akarjuk győzni a Birodalmat, akkor először is éket kell vernünk a császár és a tábornoka közé. Önnek, Deversnek és mindenki másnak kezdettől fogva igaza volt, már ami a belső meghasonlás megítélését illeti.

Ott tévedtek azonban, amikor azt hitték, hogy ezt a meghasonlást egyéni akciókkal, pillanatnyi ötletekkel elő lehet idézni. Vesztegetéssel meg hazugsággal próbálkoztak. Meglovagolták a nagyravágyást meg a félelmet. Mi lett azonban az igyekezetük vége? Minden egyes kísérletük után csak rosszabbodott a helyzet. És amíg ez a vad csapkodás a felszínt is alig borzolta meg, a seldoni áradat csendesen, de ellenállhatatlanul tört előre.

Ducem Barr elfordult, tekintete a mellvéd mögé tévedt, s megpihent az ujjongó város fényein.

– Egy halott kéz terelt bennünket előre – mondta –, a nagy hatalmú tábornokot és a nagy császárt; az én világomat meg a magukét – Hari Seldon rég elporladt keze. Ő tudta, hogy a Riose-féléknek kudarcot kell vallaniuk, mivel a kudarcukat maga a sikerük hordozta; és minél nagyobb a sikerük, annál bizonyosabb a kudarcuk.

– Nem mondhatnám, hogy a szavai most világosabbak – mondta Forell hidegen.

– Egy pillanat – folytatta Barr megfontoltan. – Mert mi is történt valójában? A napnál is világosabb, hogy egy gyenge tábornok semmi veszélyt sem jelentett volna számunkra. Hasonlóképpen veszélytelen lett volna egy

erős tábornok gyenge császár alatt, mivel sokkal ígéretesebb célra tört volna a hadaival. Az események tanúsága szerint az elmúlt két évszázad folyamán a császárok kétharmada rebellis tábornokokból és rebellis alkirályokból emelkedett a császári trónra.

Így hát csak egy erős császár meg egy erős tábornok *együtt* veszélyeztetheti az Alapítványt; ugyanis az erős császárt nem lehet egykönnyen megdönteni, az erős tábornok viszont arra kényszerül, hogy kifelé, a határokon túlra fordítsa a tekintetét. Nomármost mi az, ami erőssé tesz egy császárt? Mi az, ami erőssé tette Cleont? Nyilvánvaló. Attól erős, hogy nem tűr meg erős alattvalókat. Egy udvaronc, aki túlontúl megszedi magát, vagy egy tábornok, aki túlontúl népszerű lesz, kezd veszélyes lenni. A császár ezt olvashatja ki a Birodalom legújabb történetéből, ha elég értelmes ahhoz, hogy erős tudjon lenni.

Riose győzelmet győzelemre halmozott – elég ahhoz, hogy a császár gyanúja fölébredjen. A kor egész levegője arra sarkallta, hogy gyanakvó legyen. Riose nem hagyta megvesztegetni magát? Fölöttébb gyanús: magasabb céljai vannak. Legbizalmasabb udvaronca egyszerre

Riose mellé állt? Fölöttébb gyanús: magasabb céljai vannak. Nem a konkrét cselekedetek voltak a gyanúsak. Bármi megtette volna – ezért volt teljesen fölösleges és hiábavaló a mi ármánykodásunk. Riose *sikere* maga táplálta a gyanút.

Következésképpen visszahívták, vád alá vonták, elítélték és meggyilkolták.

Az Alapítvány pedig megint fölülkerekedett.

Ugyanis nem lehet az eseményeknek olyan kombinációját elképzelni, amelyből ne az Alapítvány került volna ki győztesen. Ez elkerülhetetlen volt, és sem Riose, sem mi nem tudtuk befolyásolni az események menetét.

Az alapítványi hatalmasság nehezen adta be a derekát.

– Úgy! De mi van akkor, ha történetesen a császár meg a tábornok ugyanaz a személy? Mi? Akkor mi van? Ezt az eshetőséget számításon kívül hagyta, így hát mit sem bizonyít az eszmefuttatása.

Barr vállat vont.

– Én nem tudok semmit sem *bizonyítani;* ehhez nincs meg a matematikai apparátusom. Én csak a józan észt hívhatom segítségül. Mi lehet a sorsa egy mégoly erős császárnak is, aki belebonyolódik a Galaxis legszélén folyó háborúkba egy olyan Birodalomban, ahol bármely főúr, bármely erős ember vagy akár az utolsó kalóz is versenyre kelhet a trónért, s a történelem tanúsága szerint nem is eredménytelenül? Mennyi ideig maradhat távol a fővárostól, mielőtt valaki kibontaná a polgárháború zászlaját, és ezzel hazakényszerítené őt? A Birodalom társadalmi körülményeiből kifolyólag ez az idő igencsak rövid.

Egyszer azt mondtam Riosénak, hogy a Birodalom egész ereje sem volna képes rá, hogy elhárítsa Hari Seldon halott kezét.

– Helyes! Helyes – mondta Forell megjátszott elégedettséggel. – Ezek szerint ön oda akar kilyukadni, hogy a Birodalom többé sohasem fenyegethet bennünket.

– Igen, ez az érzésem – mondta Barr. – Az igazat megvallva, nem biztos, hogy Cleon megéri az év végét, s utána szinte természetes, hogy megindul a versengés a trónjáért, s könnyen meglehet, hogy a Birodalom az *utolsó* polgárháború elé néz.

– Ezek szerint – mondta Forell – nincs több ellenségünk.

Barr eltűnődött.

– Ott van a Második Alapítvány.

– A Galaxis túlsó szélén? Egypár évszázadig még nyugodtan alhatunk.

Devers hirtelen megfordult, és az arca baljós kifejezést öltött.

– És ha az ellenség belül van? – meredt rá Forellre.

– Belül? Kikre gondol? – nézett vele farkasszemet Forell.

– Olyanokra, mondjuk, akik szívesen vennék, ha a gazdagság egyenletesebben oszlanék meg, és tennének is róla, nehogy túlzottan fölhalmozódjék olyan kezekben, amelyek nem dolgoztak meg érte. Érti, mire gondolok?

Forell tekintetéből lassan kiolvadt a fölény, s helyét átvette a Deverséből átsugárzó düh.

Második rész

AZ ÖSZVÉR

11. IFJÚ HÁZASOK

AZ ÖSZVÉR – Kevesebbet tudunk az "Öszvér”-ről, mint a galaktikus történelem bármely más jelentőségben hozzá mérhető alakjáról. Valódi neve ismeretlen; előélete puszta találgatás. Még hírneve csúcsán is elsősorban csak az ellenfelei szemével látjuk, meg főleg az ifjú menyasszonyéval…

Enciklopédia Galactica

Amikor Bayta először megpillantotta Menedéket, a látvány minden volt, csak nem lenyűgöző. Férje hívta föl rá a figyelmét, erre a Galaxis peremén a semmibe enyésző, homályos csillagra. Az utolsó ritka halmazokat is maguk mögött hagyták, s már csak néhány árva fénypont erőtlen pislogása viaskodott a sötétséggel. De még ezek között is szürke volt és jelentéktelen.

Toran tisztában volt vele, hogy a Vörös Törpénél látványosabb színteret is el lehetne képzelni házaséletük nyitányául, s a bűntudattól hosszúra nyúlt az arca.

– Bay, elismerem, hogy nem a legjobb cserét csináltad. Mármint az Alapítványhoz képest.

– Rettenetes cserét csináltam. Nem kellett volna férjhez mennem hozzád.

És amikor a férfi arcára egy pillanatra, még mielőtt észbe kapott volna, kiült a sértődöttség, a fiatalasszony elővette az ilyen alkalmakra szóló turbékoló hangját:

– Jól van, no, bolondos fiú. Biggyeszd csak le a szádat, és vedd elő azt a haldoklókacsa-tekintetedet, azt, amelyik után a vállamra szoktad hajtani a fejedet, s én addig simogatom a hajadat, amíg meg nem telik statikus elektromossággal. Azt vártad, hogy most meghatódom, mi? Arra számítottál, hogy most ömlengeni fogok, hogy "Toran én akárhol boldog lennék veled”, vagy hogy a "csillagközi mélységekben is otthon érezném magam, édesem, csak te légy mellettem!”. Valld be, erre vártál.

És a fiú orra alá dugta az ujját, de nyomban visszarántotta, mielőtt

még az bekapta volna.

– Ha megadom magam, s elismerem, hogy igazad van, akkor elkészíted a vacsorát?

Az asszonyka elégedetten bólintott. A férfi meg csak mosolyogva legeltette rajta a tekintetét.

Mások szemében talán nem volt világszépe – vallotta be magának –, habár meg kell hagyni, mindenki megfordult utána. Hollószínű haja fényes, bár egyenes szálú; a szája szélesebb a kelleténél – ellenben a fehér, ránctalan

homlok és a meleg, örökké mosolygó mahagóni szempár között két gondosan kirajzolt, sűrű szemöldök ívelt.

Aztán a gyakorlatias, józan, hidegfejű életszemlélet szilárdan megépített és elkeseredetten oltalmazott homlokzata mögött összegyűlt a szelídség apró tavacskája, amely azon nyomban elapadt, ha valaki óvatlanul feléje nyúlt, de mindenkinek fölkínálkozott, aki megtalálta a hozzá vezető ösvényt – no meg főleg, ha nem árulta el, hogy ebből a tavacskából akarja oltani a szomját.

Toran, csak hogy csináljon valamit, igazított a kormányberendezésen, de még korainak látta a beavatkozást. Még egy csillagközi ugrás és néhány milli-mikroparszeknyi út, s csak akkor kell a kézi irányítást átvennie. Hátrahajolt, és az éléskamra felé pillantott, ahol Bayta a vacsora előkészületeivel foglalatoskodott.

Volt egy jó adag önelégültség Baytához való viszonyában, annak az embernek az öntelt megilletődöttsége, aki miután három éven keresztül az alsóbbrendűségi komplexus minden gyötrelmét végigélte, végre diadalt aratott.

Mert végül is ki volt ő? Vidéki, de nem elég, hogy vidéki: egy renegát kalmárnak a fia. A lány meg? Magáról az Alapítványról való, s nem is akárki: egészen Mallow-ig vissza tudja vezetni az őseit.

Volt hát elég oka a benső nyugtalanságra. Nem elég, hogy Menedékre viszi őt, erre a kopár kővilágra a barlangvárosaival. De ami még rosszabb: a feleségének szembe kell néznie azzal a mélyen gyökerező ellenséges érzéssel, amellyel a kereskedők viseltetnek az Alapítvánnyal – a nomádok a városlakókkal – szemben.

Ám lesz, ahogy lesz… Vacsora után az utolsó ugrás!

Menedék haragos bíbor lángolás volt; a második bolygó vörös fényfoltja és megvilágítatlan féltekéje köré derengő koszorút vont a légkör. Bayta a nagy megfigyelőasztal fölé hajolt, amelyen a vonalak pókhálószerű szövevényében pihekként lebegett Menedék II. képmása.

– Bárcsak előbb találkoztam volna az apáddal! – sóhajtott szomorúan. – Ha ellenszenvet ébresztek benne…

– Akkor – fejezte be a mondatot Toran könnyedén – te lennél az első

csinos lány, aki azt ébresztene benne. Mielőtt az egyik kezét elveszítette, nyugtalan vére a Galaxis egyik végéből a másikra űzte. Különben kérdezd meg tőle magad, lyukat fog beszélni a hasadba a kalandjaival. Idővel rájöttem, hogy fantáziál az öreg, mert egy-egy történetet sohasem mondott el kétszer ugyanúgy.

Menedék II. rohanvást közeledett. A szárazföld övezte tenger súlyosan vonult el alattuk, palaszürkén a leszálló alkonyaiban, és helyenként eltűnt a felhőpamacsok mögött. A part mentén hegyláncok meredeztek tépetten.

Közelről fodros volt a tenger, és a peremén, ott, ahol a látóhatár mögé bukott, egy pillanatra fölvillantak a partot ölelő jégmezők;

– Bekapcsoltad az öltönyödet? – kérdezte Toran a kíméletlen lassulástól eltorzult arccal.

Bayta pufók arca kikerekedett és kivörösödött a belső fűtésű, testhez álló habszivacs öltözék alatt.

A hajó csikorogva leszállt a kősivatagban, nem messze onnét, ahol a síkság emelkedőbe ment át.

Esetlenül kikecmeregtek a Galaxis széli éjszaka tömör sötétjébe, és Baytának elállt a lélegzete, olyan váratlanul mart bele az örvénylő pusztai szél jeges hidege. Toran könyéken ragadta, és bukdácsolva futni kezdtek a simára döngölt talajon a távolban pislákoló mesterséges fények felé.

Félúton találkoztak az eléjük futó őrökkel, és miután suttogva néhány szót váltottak velük, a kíséretükre bízták magukat. A szél és a hideg egyszerre eltűnt, mihelyt a sziklába vájt ajtó becsukódott mögöttük. A jól fűtött s a falakból áradó fénnyel megvilágított termet szokatlan sürgés-forgás zümmögő

zsivaja töltötte meg. Az asztalok mögül várakozó tekintetek villantak

feléjük, s Toran átnyújtotta az irataikat.

A tisztviselők alig vetettek egy pillantást a papírokra, máris intettek, hogy továbbmehetnek. Toran oda is súgta a feleségének:

– Apu alighanem elintézte a formaságokat. Itt öt óra a szokásos várakozási idő.

Feltárult előttük az ajtó, és Bayta az ámulattól fölkiáltott.

A barlangváros nappali fényben úszott, méghozzá egy fiatal nap fehér fényében. Napnak persze híre sem volt. Az eget egyenletes ragyogás helyettesítette. A langyos levegő kellően sűrű volt, és a zöld növényzet illatával terhes,

– Toran, de hisz ez gyönyörű! – álmélkodott Bayta.

Toran mosolyába némi aggodalom is vegyült.

– Hát igen, Bay, ahhoz képest persze, ami az Alapítványon van; ez semmi, de ez a legnagyobb városa Menedék II-nek, húszezer lakos, és majd meg fogod kedvelni. Szórakozópaloták sajnos nincsenek, viszont titkosrendőrség sincsen.

– Ó, Torie, akár egy játékváros! Csupa fehér meg rózsaszín – és milyen tiszta!

– Hát… – Toran is végighordozta tekintetét a városon. A legtöbb ház kétemeletes volt, és a helyben található sima, eres kőzet szolgált építőanyagul.

Az Alapítvány tornyai hiányoztak, meg a régi királyságok roppant kultúrpalotái, a kis méretek azonban nem falták föl az egyéniséget – a

személyiség érvényesülésének utolsó szigete volt ez a tömegéletformára berendezkedett Galaxisban.

– Bay, ott van apu! – ocsúdott föl hirtelen Toran. – Nézd csak, ott, ahol mutatom, csacsi! Még most se látod?

De látta. Helyesebben látott egy testes férfialakot, aki viharosan integetett a kezével, ujjait szétterpesztve, mintha vadul a levegőt markolászná. Elnyújtott kiáltás mennydörgése hullámzott feléjük. Bayta követte a férjét, aki a rövidre nyírt pázsiton rohant lefelé. Megpillantott egy kisebb, ősz hajú férfit is: ez szinte eltűnt a félkarú, egyre integető és kiáltozó óriás háta mögött.

Toran hátrakiáltott:

– Apám féltestvére. Az, aki járt az Alapítványon.

A pázsit közepén összefutottak, összefüggéstelen szavakat váltottak, nevettek, s Toran apja örömében megeresztett még egy utolsó kurjantást.

Rántott egyet rövid zekéjén, s megigazította fémveretes övét – ez volt az egyetlen fényűzés, amit megengedett magának.

Egyik fiatalról a másikra hordozta tekintetét, s kissé elfulladva megszólalt:

– Rohadt egy napot választottál, fiam, a hazajövetelre!

– Hogyhogy? Vagy úgy: Seldon születésnapja van, mi?

– Az, az! Gépkocsit kellett bérelnem, aztán alig bírtam rávenni Randut, hogy kihozzon. Se égen, se földön egy busz!

A szeme Baytára tévedt, s rajta is feledkezett. Hangja megenyhült:

– Van nálam egy kristálykép rólad, elég jó, de csak most látom, hogy az illető, aki csinálta, kontár volt.

Elővette a kis diakockát a kabátja zsebéből, s a ráeső fényben a csöpp kis mosolygó, arcocska egyszerre színesen életre kelt, mint Bayta miniatűr hasonmása.

– Hogy Torannak épp ezt a karikatúrát kellett elküldenie! – mondta Bayta ajkbiggyesztve. – Még jó, hogy apámuram közel engedett magához.

– Még hogy mit nem! Különben hívj Frannak. Csak semmi ostoba formaság! Akár belém is karolhatsz a kocsiig. Eddig nem nagyon tételeztem föl a fiamról, hogy megvan a magához való esze. Azt hiszem, változtatok a véleményemen. Változtatnom *kell a* véleményemen.

Toran a nagybátyjához fordult.

– Hogy tartja magát az öregem az utóbbi időben? Még mindig fut a szoknya után? – kérdezte halkan.

Randu mosolyra nyílt arca csupa ránc lett.

– Amikor csak tud, Toran, amikor csak tud. Néha eszébe jut, hogy a legközelebbi születésnapja a hatvanadik lesz, s ilyenkor elszontyolodik. De aztán elhessegeti ezt a kellemetlen gondolatot, és visszatér a régi énje.

Nemhiába régi vágású kereskedő. De mondd csak, Toran, hol tettél szert ilyen csinos feleségre?

A fiatalember elnevette magát, és összefonta a mellén a karját.

– Csak nem akarod, bácsikám, hogy egy hároméves históriát egy szuszra elmeséljek neked?

Bayta otthon, a kicsiny nappaliban lehámozta magáról az utazóköpenyét, s haját kiszabadította a kámzsa alól. Leült, keresztbe rakta a lábát, és mosollyal nyugtázta a nagydarab, pirospozsgás férfi mustráló tekintetét.

– Tudom, mire próbál rájönni – mondta. – Hadd segítsek. Életkor: huszonnégy, magasság: százhatvankettő, súly: ötven, szakképzettség: történelem. – Észrevette, hogy a férfi igyekezett mindig úgy fordulni, hogy elrejtse előle hiányzó karját.

– Ha már megemlítette, hát a súlya: ötvenöt – hajolt közel a lányhoz.

Hangosan nevetett a lány pirulásán. Aztán a többiekhez fordulva hozzátette: –

Egy nő súlyát mindig meg lehet mondani a felső karjáról; persze megfelelő

tapasztalat kell hozzá. Megkínálhatlak valami itallal, Bay?

– Itallal *is* – mondta ez, s együtt elhagyták a szobát, mialatt Toran a könyvespolcokon matatott az új szerzemények után.

Fran egyedül tért vissza, s közölte, hogy a lány később jön 1e. Nehéz testét lezökkentette a sarokban álló öblös karosszékbe, s merev térdű bal lábát a zsámolyra nyugtatta. Vörhenyes arcáról leolvadt a nevetés, s Toran feléje fordult.

– Hát itthon vagy, fiam – – mondta Fran –, örülök neki. Tetszik az asszonyod. Nem az a csacska-nyafka nőszemély.

– Feleségül vettem – vágta ki Toran egyszerűen.

– Az egészen más dolog, fiam. – A tekintete elsötétült. – Ostobaság így

lekötni a jövődet. Öregebb vagyok és tapasztaltabb, nem is csináltam soha ilyesmit.

Randu közbeszólt a sarokból, ahol eddig csöndesen meghúzódott:

– Nono, Franssart, hogy hasonlíthatod magad őhozzá? Hat évvel ezelőttig, a kényszerleszállásodig, sehol sem állapodtál meg annyi időre, hogy házasságra adhattad volna a fejed. Azóta meg kinek kellenél?

A félkarú férfi kiegyenesedett a székében, és méltatlankodva kifakadt:

– Akárkinek, te vén trotli!

Toran mentegetőzve közbevetette:

– Az egész főleg csak jogi formaság, apu. De vannak előnyei is.

– Elsősorban az asszony számára – dörmögte Fran.

– Még ha úgy lenne is – vitatkozott Randu –, a fiú dolga, hogy mit csinál.

A házasság régi szokás az alapítványiaknál.

– Az Alapítvány nem példa egy tisztes régi kereskedő számára – tüzelt tovább Fran.

Megint Toran próbálta csillapítani az öreget:

– A feleségem alapítványi. Egyikről a másikra hordozta a tekintetét, majd halkan hozzátette: – Már jön is.

A társalgás semlegesebb területre sodródott, miután befejezték a vacsorát, amelyet Fran három kalandja fűszerezett. (A kalandokban egyenlő arányban keveredett a vér, a nők, a zsákmány és a fantázia.) A kis méretű televízió be volt kapcsolva, s valamilyen klasszikus drámát sugárzott; senki sem figyelt a suttogóra állított hangra. Randu kényelmesen elhelyezkedett az alacsony kereveten, és a hosszú pipájából renyhén kavargó füstfelhőn át a puha, fehér állatbőrön térdeplő Baytát nézegette. (Valamikor régen hozta a prémet egyik kereskedelmi útjáról, és csak a legünnepibb alkalmakkor terítette a padlóra.)

– Történelmet végeztél, lányom? – kérdezte szívélyesen.

Bayta bólintott.

– Megkeserítettem a tanáraim életét, de azért végül is sikerült valamit megtanulnom.

– Ösztöndíjra terjesztették föl – vetette közbe Toran dicsekvően –, ennyi az egész.

– És mit tanultál meg? – folytatta Randu barátságosan.

– Mindent? Most? – nevetett a lány. Az öregember nyájasan elmosolyodott.

– Akkor hát mi a véleményed a galaktikus helyzetről?

– Az a véleményem – mondta Bayta röviden és velősen –, hogy küszöbön áll egy Seldon-válság, ha egyáltalán van még olyasmi, hogy Seldon-terv. Mert megbukott.

(Ejha! – dörmögte Fran a sarokban. – Hogy beszél ez Seldonról?! –

Fennhangon azonban nem szólt semmit.)

Randu elgondolkodva szívta a pipáját.

– Valóban? Miből gondolod? Mert ifjabb éveimben én is jártam az Alapítványon, és valaha nekem is megfordultak rendhagyó gondolatok a fejemben. Mégis, miből gondolod?

– Hát – kezdte Bayta gondolkodástól elhomályosult tekintettel, miközben csupasz lábujjaival a dús szőrmét markolászta, és aprócska állat dundi kezében nyugtatta –, szerintem a Seldon-tervnek az volt a legfőbb értelme, hogy jobb világot teremtsen a régi Galaktikus Birodalom helyébe. Ez három évszázaddal ezelőtt, amikor Seldon létrehozta az Alapítványt, széthullóban volt, méghozzá – ha a történelem igazat mond – a tehetetlenség, a zsarnokság és a Világegyetem javainak igazságtalan elosztása volt az a hármas kór, amely szétzüllesztette.

Randu elgondolkodva bólogatott, Toran a büszkeségtől csillogó szemmel falta a feleségét, Fran pedig a kuckójában csettintett a nyelvével, és gondosan újra töltötte a poharát.

– Ha igaz, akkor Seldon a pszichohistóriai törvényeivel előre látta a Birodalom teljes összeomlását, és azt is megmondta, hogy harmincezer évnyi barbárságnak kell eltelnie, mielőtt létrejön a Második Birodalom, amely visszavezeti az emberiséget a civilizáció és kultúra világába. Életét annak szentelte, hogy az előfeltételek fölvázolásával

meggyorsítsa az újjászületést.

Fran bikahangja harsant közbe:

– És evégett hozta létre a két Alapítványt, tiszteltessék az ő neve.

– És evégett hozta létre a két Alapítványt – erősítette meg Bayta. – A mi Alapítványunkat a haldokló Birodalom tudósai vetették meg, hogy új magaslatokra emelje az emberi tudást és tudományt. És az Alapítvány űrrajzi helyzetét, történelmi környezetét úgy választotta meg, hogy Seldon gondos számítások alapján azt a zseniális következtetést vonhatta le, hogy egyezer év is elég ahhoz, hogy az új, hatalmasabb Birodalom összekovácsolódjék.

Áhítatos csend ült a szobára.

A lány halkan folytatta:

– Régi história ez. Maguk is ismerik. Jószerivel három évszázada az Alapítvány minden lakója betéve tudja. Mégis úgy gondolom, nem árt, ha röviden átfutunk rajta. Ma van Seldon születésnapja, ugye, és hiába vagyok én az Alapítványról, maguk meg Menedékről, ebben osztozunk.

Lassú mozdulatokkal cigarettára gyújtott, és szórakozottan bámulta a parazsat.

– A történelem törvényei ugyanolyan abszolút törvények, mint a fizikáé, és ha a hibalehetőségek itt nagyobbak, az csak azért van, mivel a történelem tárgya az ember, a fizikáé meg az atom, és az előbbi számban meg sem közelíti az utóbbit, s ezért az egyéni változatok jelentősége nagyobb. Seldon az ezeréves fejlődési szakaszra egész sor válságot jövendölt meg, amelyek sorra – mint a váltók a vonatot – ráterelik a történelmet az előre kiszámított sínekre. Ezek a válságok az útjelzőink, és most jött el az ideje a következőnek.

Most! – ismételte nyomatékosan. – Majdnem száz év telt el az utolsó óta, és ez alatt a száz év alatt a Birodalom minden nyavalyája megismétlődött az Alapítványon. Tehetetlenség! Az uralkodó osztályunk csak egy törvényt ismer: semmi változtatás. Zsarnokság! Egyetlen szabálya: az erőszak.

Igazságtalan elosztás! Egyetlen vágy mozgatja: megtartani, ami az övé.

– Miközben mások éheznek! – üvöltött fel Fran, és hatalmasat sújtott öklével a fotel kartámlájára. – Te lány, minden szavad gyöngyszem. A

nagy hasú pénzeszsákok tönkreteszik az Alapítványt, miközben a vitéz kereskedők Menedék-szerű ganéjdombokon rejtegetik a szegénységüket. Ez Seldon

meggyalázása, arca besározása, szakálla leköpése, – Magasba lendítette a karját, aztán elszontyolodott képpel hozzátette: – Ha megvolna a másik karom! Ha csak egyetlenegyszer hallgattak volna a szavamra!

– Nyugodj meg, apu – csillapította Toran.

– Nyugodj meg, nyugodj meg! – vicsorgatta a fogát az öreg. – Itt fogunk megdögleni, és ő csak "nyugodj meg!"-ezik nekem!

– A mai idők Lathan Deverse – bökött felé Randu a pipájával – ez a mi Franunk. Devers nyolcvan évvel ezelőtt azért pusztult el a férjed dédapjával együtt rabszolgaként a bányákban, mert esze nem volt neki, csak szíve.

– Igen, a Galaxisra mondom, az ő helyében én is azt tenném – káromkodott Fran. – Devers minden idők legnagyobb kereskedője volt, nagyobb, mint az a fölfújt hólyag, az a Mallow, az alapítványiak bálványa. Ha az Alapítvány urai, azok az útonállók, megölték, mert szerette az igazságot, csak súlyosbítja a lelkükön száradó bűnt.

– Folytasd, lányom – szólt közbe Randu. – Folytasd, különben átbeszéli az éjszakát, és holnap egész nap dühöngeni fog.

– Nincs mit folytatni – mondta a lány egyszerre elkomorodva. – Muszáj válságnak lenni, csak nem tudom, hogy kell megcsinálni. Az Alapítvány haladó erőit kegyetlenül elnyomják. Magukban, kereskedőkben hiába van meg az akarat, ha üldözik magukat, és nincs meg maguk között az egység. Ha az Alapítványon belül és kívül minden jóakaratú ember egyesülne…

Fran fergeteges kacajra fakadt.

– Figyelj csak oda, Randu, mit mond! Az Alapítványon belül és kívül, azt mondja. Lányom, lányom, a tespedt alapítványiakra keresztet vethetsz.

Egyeseknek korbács van a kezükben, a többieknek meg a hátukon csattog a korbács, nem is akárhogyan. Az egész rohadt világon nem maradt annyi virtus, amennyiből egy jó kereskedő kitelne.

Bayta próbált közbeszólni, de igyekezete megtört a háborgó tengerrel

szemben.

Toran odahajolt *hozzá,* és rátette a tenyerét a lány szájára.

– Apu – hűtötte le az öreget –, te sohasem jártál az Alapítványon.

Fogalmad sincs, mi megy ott végbe. Biztosíthatlak, hogy az ottani földalatti mozgalom elég bátor és merész. Elárulhatom, hogy Bayta is közéjük tartozott.

– Jól van, no, fiam, tegyük le a fegyvert, semmi ok a dühösködésre –

mondta egészen feldúlva.

– Az a bajod, apu – folytatta Toran szenvedélyesen –, hogy vidéki szemmel nézed a dolgokat. Azt hiszed, mert százezer kereskedő beássa magát alvilág végén egy gazdátlan bolygó gyomrába, attól egyszerre nagy emberek lesznek.

Persze ha az Alapítványról idetéved egy-egy adószedő, nyoma vész, de hát ez

csak olcsó hősködés. Mit csinálnátok, ha az Alapítvány hajóhaddal jönne rátok?

– Bombákkal fogadnánk – hencegett Fran.

– És bombákat kapnátok, méghozzá kamatostul. Számban, fegyverzetben, szervezettségben messze elmaradtok – s erre magatok is rá fogtok döbbenni, mihelyt az Alapítvány úgy látja jónak. Jobban tennétek hát, ha szövetségesek után néznétek, méghozzá magán az Alapítványon, ha szerét ejthetitek.

– Randu – fordult Fran segélykérőén a bátyjához egy csapdába esett öreg bika tekintetével.

Randu kivette a pipáját a szájából.

– A fiúnak igaza van, Fran. Ha a lelked mélyére figyelsz, az ott rejtőző

gondolatfoszlányokra, magad is belátod ezt. Csakhogy ezek kellemetlen gondolatok ám, ezért azzal a bikaüvöltéseddel visszaűzöd őket a rejtekhelyükre. De hiába, nem tudsz megszabadulni tőlük. Megmondom neked, Toran, mért hoztam én ezt most föl.

Elgondolkozva pöfékelt egy darabig, aztán belemerítette pipáját a tálka nyílásába, megvárta a hangtalan lobbanást, és a pipát tisztán

kivette. Kisujja kimért, pontos mozdulatával újból megtöltötte.

– Jó, hogy említetted, Toran, hogy az Alapítvány érdeklődést mutat irántunk. Nemrég két alkalommal is kaptunk látogatót adóügyben. A nyugtalanító a dologban az, hogy a második látogatót egy könnyű őrhajó is elkísérte. Gleiar városban szálltak le – a változatosság kedvéért bennünket most kihagytak –, és persze sohasem szálltak föl újból. De mérget vehetünk rá, hogy megint eljönnek. Az apád is tisztában van ezzel, Toran, és őt sem hagyja békén a dolog. Nézd meg jól ezt az önfejű vén kujont! Tudja, hogy Menedék bajban van, azt is tudja, hogy kilátástalan a helyzetünk, de ő csak köti az ebet a karóhoz. Könnyebb a lelkének, ha ezt teheti. De ha egyszer kiöntötte a szívét, és világgá üvöltötte az ellenzékiségét, s úgy érzi, hogy ezzel megtette azt, amivel annak a dúvadlelkének tartozik, akkor ő is ugyanolyan megfontolt ember lesz, mint akármelyikünk.

– Akármelyikünk? Kik? – kérdezte Bayta.

– Létrehoztunk egy kis csoportot, Bayta – somolygott az öreg – csak itt a városban. Egyelőre még semmit sem tettünk. Még addig sem jutottunk el, hogy kapcsolatot teremtsünk más városokkal, de ez csak az elindulás.

– De merrefelé? Randu megrázta a fejét.

– Még nem tudjuk. Csodára várunk. Azt eldöntöttük magunkban, hogy –

mint mondtad – egy Seldon válságnak kell kibontakoznia. – Vadul hadonászott a mennyezet irányába. – A Galaxis hemzseg a széthullott Birodalom szilánkjaitól és törmelékétől. Nyüzsög a tábornokoktól.

Elképzelhetőnek tartod, hogy jöhet idő, amikor valamelyiket megszállja a merészség?

Bayta megrágta magában a kérdést, aztán határozottan megrázta a fejét, hogy hosszú, sima hajának egyetlen befelé kunkorodó tincse ide-oda röpdösött a füle előtt.

– Nem, ki van zárva. Ezek között a tábornokok között egyetlen sincs, aki nem lenne tisztában vele, hogy az Alapítvány elleni támadás egyenlő az öngyilkossággal. Nyomába sem léphetnek ezek Bel Riosénak a régi Birodalomból, aki az egész Galaxis erejét fölvonultatta, mégsem jutott semmire a Seldon-terv ellenében. Akad olyan tábornok, aki ne lenne ezzel tisztában?

– És ha feltüzeljük őket?

– Mire? Bele egyenesen az atomkemencébe? És mivel tudná, ha szabad kérdeznem, feltüzelni őket?

– Hát volna éppen valami, egy új dolog. Az utóbbi egy-két évben híre kelt egy különös embernek, akit Öszvérnek hívnak.

– Öszvér? – A lány az emlékezetében kutatott. – Hallottál valaha róla, Torie?

Toran tagadólag intett a fejével. A lány folytatta:

– Mi van vele?

– Nem tudom. De azt mondják, hogy lehetetlen helyzeteken is felülkerekedik. Lehet, hogy a szóbeszéd túloz, de azért mindenesetre érdekes lenne megismerkedni vele. Nem minden jó képességű és megfelelő

becsvággyal rendelkező ember hisz Hari Seldonban és pszichohistóriai törvényeiben. Talán még bátoríthatnánk is ezt a szkepticizmusát. Hátha rászánná magát a támadásra.

– És az Alapítvány győztesen kerülne ki.

– Igen, de nem biztos, hogy egykönnyen. Lehet, hogy válságra kerül sor, és mi kihasználhatnánk ezt a válságot arra, hogy kompromisszumot csikarjunk ki az Alapítvány kényuraiból. A legrosszabb esetben pedig legalább annyi időre megfeledkeznének rólunk, amíg a további akciókat kitervelhetnénk.

– Mit szólsz hozzá, Torie?

Toran halványan elmosolyodott, és az egyik szemére hulló barna hajtinccsel játszadozott.

– Ahogy elmondja, van benne fantázia. De hát kicsoda az az Öszvér? Mit tudsz róla, Randu?

– Egyelőre semmit. De te segíthetnél, Toran. Meg a feleséged, ha hajlandó.

Az apáddal már beszéltünk erről. Alaposan meghánytuk-vetettük a dolgot.

– Milyen értelemben? Mit kívánnál tőlünk, Randu? – A fiatalember

gyors, kérdő pillantást vetett a feleségére.

– Nászúton voltatok már?

– Hát… izé… ha nászútnak veheted az Alapítványról idefelé vezető utat.

– Mit szólnátok egy igazihoz, Kalganon? Szubtropikus éghajlat, strandok, vízi sportok, madárlövészet – minden, ami az üdüléshez kell. Körülbelül hétezer parszekre van innen, vagyis itt van a szomszédban.

– Miért éppen Kalgan?

– Mert ott van az Öszvér! Vagy legalábbis az emberei. A múlt hónapban kaparintotta kézre, méghozzá harc nélkül, jóllehet Kalgan hadura azzal fenyegetőzött a rádióban, hogy inkább ionfelhővé robbantja szét a bolygót, semmint hogy feladja azt.

– Hol van most a hadúr?

– Sehol – vont vállat Randu. – Nos, mit szólsz hozzá?

– De hát mit vártok tőlünk?

– Nem tudom. Fran meg én már kiöregedtünk, meg vidékiek is vagyunk. A menedéki kereskedők alapjában véve mind vidékiek. Magad is megmondtad.

A kereskedelmünk is eléggé korlátozott. Hol vagyunk mi a Galaxist becserkésző őseinktől?! Hallgass, Fran! De ti ketten ismeritek a Galaxist.

Bayta meg kiváltképpen a szép alapítványi nyelvjárást beszéli. Csak azt kívánhatjuk, hogy alaposan nézzetek körül. Ha kapcsolatot tudtok teremteni…

de ezt nem is várhatjuk el tőletek. Gondoljátok át a dolgot. Ha akarjátok, összehozunk benneteket a csoportunkkal… de ehhez meg kell várni a jövő

hetet. Szusszannotok is kell egyet.

Elhallgatott, s a csendet Fran bömbölő hangja törte meg:

– Kinek tölthetek még? Mármint kívülem?

12. A KAPITÁNY ÉS A POLGÁRMESTER

Han Pritcher kapitány nem volt szokva a fényűzéshez, és nem is hatódott meg tőle. Általában ellene volt az önvizsgálódásnak és minden olyan filozófiának meg metafizikának, amely közvetlenül nem kapcsolódott a munkájához.

Ez sokat segített.

Munkája jórészt abból állt, amit a hadügyminisztérium "földerítés”-nek, a széplelkek "hírszerzés”-nek, a regényes hajlamúak meg egyszerűen

"kémkedés”-nek titulálnak. És sajnos, hiába a televízió szájtépő

handabandázása, a "földerítés", a "hírszerzés" meg a "kémkedés" a legjobb esetben is megmarad a közönséges árulás és hitszegés piszkos ügyletének. A társadalom eltűri, mivel "az állam érdekében” valónak ismeri el, de minthogy a filozófia rendszerint azt sugallta Pritcher kapitánynak, hogy a társadalmat

ama szent cél érdekében sokkal könnyebb kiengesztelni, mint az ember saját lelkiismeretét – ezért hát ellene volt a filozófiának.

És most a polgármester fényűző előszobájában, elveivel ellentétben saját magára terelődtek a gondolatai.

El kellett ismernie, hogy nálánál kisebb képességű emberek egyre-másra megelőzték a ranglistán. Vég nélkül záporoztak rá a letolások és a hivatali fegyelmik, de túlélte őket. És makacsul ragaszkodott az elveihez abban a szilárd meggyőződésben, hogy ugyanannak a szent "államérdek”-nek a szolgálatában elkövetett függelemsértést valóban annak fogják elismerni, ami (vagyis a szent cél szolgálatának).

Itt ült hát a polgármester előszobájában öt katona díszkíséretében és a hadbíróság fenyegetésével a feje fölött.

A súlyos márványajtók simán, hangtalanul kettényíltak, s előtűntek az atlaszfényű falak, a piros műanyag szőnyegek s belül újabb fémveretes kettős márványajtó. Két hivatalnok lépett ki a háromszáz évvel korábbi divat szögletes vonalú öltözékében, és kihirdette:

– Kihallgatásra következik Han Pritcher kapitány az Információtól.

Szertartásos meghajlással félreléptek, s utat engedtek a kapitánynak. A

belső ajtón már egyedül lépett be.

Az ajtón túl, egy furcsán dísztelen nagy teremben, egy furcsán négyszögletes, nagy íróasztal mögött egy kis ember ült, szinte elveszett az óriási méretek között.

Indbur polgármester – ezen a néven sorban a harmadik – unokája az első

Indburnak, aki kegyetlen volt és tehetséges; kegyetlenségéről tanúbizonyságot tett azzal az ügyességgel, amellyel a szabad választások utolsó bohózatba illő

maradványaival is leszámolt, és azzal a még nagyobb ügyességgel, amellyel uralmát viszonylagos békében fönn tudta tartani.

Indbur polgármester ezenkívül fia volt a második Indburnak – az Alapítvány első örökletes polgármesterének –, aki csak félig ütött az apjára, mert egyszerűen csak kegyetlen volt. Így Indbur polgármester harmadik volt ezen a néven, és második, aki a születés jogán örökölte a hivatalát, és mindkét elődjénél kevesebbel volt megáldva, mivel sem kegyetlen, sem tehetséges nem lévén, egy rossz helyre született ragyogó könyvelő veszett el benne.

Harmadik Indbur önmagán kívül mindenki más számára furcsa ötvözete volt a pótjellemvonásoknak.

Számára a mértani pedantéria maga volt a "rend”, a napi ügyintézés legjelentéktelenebb részletei iránt tanúsított fáradhatatlan és lázas érdeklődése maga volt a "szorgalom”, a habozás, amikor igaza van: "óvatosság”; a süket önfejűség, amikor nincs igaza: "eltökéltség”.

És mindamellett nem volt pazarló, és szükségtelenül nem ölt, és a legjobb szándékok vezérelték.

Han Pritcher komor gondolatai ezen az ösvényen futottak, mialatt tiszteletteljesen állva maradt a testes íróasztal előtt, arcvonásainak tuskómerevsége semmit sem árult el erről a tényről. Nem köhintett, nem helyezte át a testsúlyát egyik lábáról a másikra, meg sem moccant, amíg a polgármester ványadt arca lassan föl nem emelkedett az asztalról, miután fürge ceruzája bevégezte a széljegyzetelést, és egy sűrűn teleírt papírlap az egyik szabályos oszlop tetejéről átvándorolt egy másik szabályos oszlop tetejére.

Indbur polgármester óvatosan összekulcsolta maga előtt kezét, gondosan ügyelve, nehogy megbontsa az íróasztal pedáns rendjét.

– Han Pritcher kapitány az Információtól – mondta tudomásul vevőleg.

És Pritcher kapitány, a protokoll előírásait szigorúan betartva, egyik térdét csaknem a padlóig hajlította, s a fejével bókolt, amíg meg nem hallotta a fölöldó szavakat:

– Álljon föl, Pritcher kapitány!

A polgármester hangjában megrebbent némi meleg együttérzés, amikor folytatta:

– Azért hívattam, Pritcher kapitány, mert az elöljárói fegyelmi eljárást indítottak maga ellen. Az eljárásra vonatkozó iratok annak rendje és módja szerint hozzám kerültek, és mivelhogy az Alapítvány semmilyen ügye sem érdektelen a számomra, vettem magamnak a fáradságot; és pótlólagos vizsgálatot rendeltem el a maga ügyében. Remélem, nem érez meglepetést.

– Nem, excellenciás uram – felelte Pritcher kapitány minden érzelem nélkül. – Az ön igazságossága közmondásos.

– Igen? Igen? – A hangjában hiúság érződött, színes kontaktlencséi viszont olyan szögben verték vissza a fényt, hogy a tekintete kemény, hideg kifejezést kapott tőle. Precízen maga elé sorakoztatott egy csomó fémfedelű irattartót. A pergamen ívek harsányan megzörrentek, amint tovább lapozott bennük, hosszú ujjával követte a sorokat, mialatt beszélt:

– Itt van a teljes anyaga, kapitány. Negyvenhárom éves, és tizenhét éve a Fegyveres Erők tisztje. Lorison született, anakreóni szülőktől, semmilyen komolyabb gyermekbetegsége nem volt, kivéve egy myo… különben nem érdekes… a hadsereg előtt a Tudományos Akadémián tanult, a hiperhajtóművekből abszolvált, tanulmányi eredményei… hm… kitűnőek, csak gratulálhatok… altisztként belépett a hadseregbe az Alapítványi Kor 293.

évének százkettedik napján.

Egy pillanatra föltekintett, amíg az első irattartót odébb tolta, és fölnyitotta a másodikat.

– Mint látja, az én irányításom alatt semmit sem bízunk a véletlenre. Rend!

Rendszeresség!

A szájához emelt egy rózsaszínű, illatos zselégolyócskát. Ez volt az egyetlen szenvedélye, s ezt is csak módjával engedte meg magának. Meg kell viszont jegyeznünk, hogy a polgármester asztaláról hiányzott a szinte kötelező

atomláng az elhasznált dohány eltüntetésére. A polgármester ugyanis nem dohányzott.

Következésképpen a látogatói sem.

A

polgármester

egyre

beszélt;

megszakítás

nélkül,

álmosító

egyhangúsággal zsongott a hangja, s csak hellyel-közzel tűzött közbe egy-egy halk és amilyen langyos, olyan hatástalan dicsérő vagy megrovó megjegyzést.

Az irattartók lassan visszakerültek az eredeti szabályos kötegbe.

– Nos, kapitány – élénkült föl a hangja –, az anyaga egyedülálló.

Kimagasló képességről tanúskodik, és nem hagy kétséget hasznos szolgálatai felől. Nem kerülte el figyelmemet, hogy kötelességteljesítés közben kétszer megsebesült, és a kötelesség határait túllépő bátorságáért megkapta az Érdemrendet. Ezek olyan tények, amelyeket nem egykönnyen lehet kisebbíteni.

Pritcher kapitány kifejezéstelen arca semmit sem árult el. Megőrizte feszes merevségét. A protokoll előírta, hogy ha a polgármester egy alattvalóját kihallgatására méltatta, az nem ülhetett le – s ezt az előírást talán fölöslegesen is hangsúlyozta az a tény, hogy a polgármesteren kívül egyetlen szék sem volt a teremben. A protokoll azt is előírta, hogy az illető csak akkor szólalhatott meg, ha föltett kérdésre válaszolt.

A polgármester tekintete megkeményedett, és a szavai is súlyossá és

élessé váltak:

– Ezzel szemben tíz éve nem léptették elő, és a följebbvalói egyre-másra az ön hajthatatlan makacsságáról adnak számot. Azt jelentik, hogy rendszeresen megszegi a parancsot, nem képes korrekt magatartást tanúsítani a fölöttesei iránt, a jelek szerint nem törődik azzal, hogy a kollégáival súrlódásmentes viszonyt alakítson ki, ezenkívül javíthatatlan bajkeverő. Mivel magyarázza mindezt, kapitány?

– Excellenciás uram, én azt teszem, amit helyesnek ítélek meg. Az állam nevében végrehajtott cselekedeteim s az érte elszenvedett sebeim tanúsítják, hogy amit én helyesnek látók, az az állam érdekét szolgálja.

– Katonás érv, kapitány, ám veszélyes elv. Erről még lesz szavam. A konkrét vád ön ellen az, hogy háromszor megtagadott egy megbízatást, holott a parancsot az én törvényes megbízottaim írták alá. Mi erről a mondanivalója?

– Excellenciás uram, a megbízatásnak semmi értelme sem volt ezekben a kritikus időkben, amikor elsőrendű-fontosságú ügyeket viszont mellőznek.

– Úgy! És ki ítéli meg, hogy ezek az ügyek, amelyekről beszél, elsőrendű

fontosságúak, s továbbá, honnan veszi, hogy mellőzve vannak?

– Excellenciás uram, ezekben a dolgokban én tökéletesen eligazodom. A tapasztalatom és helyzetismeretem – s a följebbvalóim egyiket sem tagadják meg tőlem – a legjobb kalauzaim.

– De hát, kedves kapitányom, nem látja be, hogy azzal, hogy magának sajátítja ki a hírszerzési irányvonal meghatározásának a jogát, belegázol fölöttesének a hatáskörébe?

– Excellenciás uram, én mindenekfölött az államot szolgálom, és nem a fölöttesemet.

– Helytelen, mert a maga fölöttesének is van fölöttese, és ez a fölöttes én vagyok, és én vagyok az állam. Ám nem akarom, hogy csorba essék az én igazságszolgáltatásomon, amelyről azt mondta, hogy közmondásos. Fejtse ki saját szavaival, miben áll az a fegyelemsértés, ami ezt az egészet megindította.

– Excellenciás uram, én mindenekfölött az államot szolgálom, és nem az a kötelességem, hogy egy kiszolgált kereskedelmi tengerész életét éljem Kalganon. Az volt a feladatom, hogy az Alapítvány ottani tevékenységét irányítsam, hozzak tető alá egy olyan szervezetet, amely kézben tarthatná Kalgan hadurát, különösen, ami a külpolitikáját illeti.

– Tudok róla. Folytassa!

– Excellenciás uram, jelentéseimben szüntelenül hangsúlyoztam Kalgan és az ellenőrzése alatt álló rendszerek stratégiai helyzetét. Beszámoltam a hadúr becsvágyáról, erőforrásairól, hódítási törekvéseiről, és hogy alapjában véve barátságos vagy legalábbis semleges az Alapítvány iránt.

– Gondosan elolvastam a jelentéseit. Folytassa!

– Excellenciás uram, két hónapja, hogy visszajöttem. Akkor semmi jele nem volt a küszöbön álló háborúnak, minden azt mutatta, hogy nyomasztó fölénnyel képesek visszaverni bármily lehetséges támadást. Egy hónappal ezelőtt egy ismeretlen kalandor mégis harc nélkül elfoglalta Kalgant. Kalgan egykori hadura, úgy látszik, nincs az élők sorában. Senki sem emleget árulást.

Ha beszélnek valamiről, akkor csak ennek a különös szerencselovagnak, az Öszvérnek a hatalmáról és lángelméjéről.

– Kiének? – – hajolt előre a polgármester értetlenül.

– Excellenciás uram, úgy emlegetik, hogy az Öszvér. Kevés megfoghatót mondanak róla, de én összegyűjtöttem a hézagos ismeretfoszlányokat, és kiszűrtem belőlük a leginkább hitelt érdemlőket. Úgy tűnik, hogy sem öröklött, sem szerzett méltósága nincsen. Az apja ismeretlen. Anyja belehalt a szülésbe. Úgy nőtt fel, mint egy vándorcigány. Neveléséről a csavargók világa és az űr sikátorai gondoskodtak. Eredeti nevét nem ismerik, csak azt, hogy Öszvér, s azt mondják, ezt is maga akasztotta magára, s a népszerű

magyarázat szerint hatalmas testi erejére és konok céltudatosságára akar vele utalni.

– És mondja, kapitány, mekkora, haderővel rendelkezik? Hagyja a testi adottságait.

– Excellenciás uram, hatalmas hajóhadakról beszélnek, bár ebben a híresztelésben nyilván közrejátszik Kalgan különös eleste is. Az a

terület, amelyet a kezében tart, nem nagy kiterjedésű, ámbár lehetetlen megállapítani a pontos határait. Mindazonáltal utána kell nézni ennek az embernek.

– Hm… m… úgy… úgy… – A polgármester elmélázott, és huszonnégy gondos ceruzavonással hat négyzetet rajzolt föl hatszögletű elrendezésben az egyik jegyzetfüzet felső üres lapjára, aztán letépte, gondosan háromba hajtotta, és a jobb keze ügyében levő papírgyűjtő nyílásba süllyesztette. Ott tisztán és hangtalanul atomjaira bomlott.

– Mondja csak, kapitány, milyen más lehetőséget lát? Azt elmondta, hogy minek kell utánanéznünk. De mi az, aminek *elrendelte a* kivizsgálását?

– Excellenciás uram, van ott az űrben egy patkánylyuk, amely a jelek szerint kibújik az adófizetés alól.

– Úgy! És ez minden? Maga nem tudja, senki sem mondta meg magának, hogy ezek az emberek, akik nem fizetik az adót, a régi idők kóbor kereskedőinek

a

leszármazottjai

–

csupa

anarchista,

lázadó

és

társadalomellenes elem –, az Alapítványról származtatják magukat, és gyalázzák az Alapítvány kultúráját? Maga nem tudja, és senki sem mondta meg magának, hogy ez a patkánylyuk ott az űrben nem egy, hanem sok?!

Hogy ezekből a patkánylyukakból több van, mint ahányról tudomással bírunk?! Hogy ezek a patkánylyukak összeszűrik a levet, egyik a másikkal, és valahányan az Alapítvány területén még meglevő bűnöző elemekkel?! Bizony, kapitány, még itt is vannak ilyen elemek!

A polgármester pillanatnyi heve gyorsan ellobbant.

– Erről nem tud, kapitány?

– Excellenciás uram, én ezt mind nagyon jól tudom. De mint az állam szolgájának, hűséggel kell szolgálnom – és az szolgál a leghűségesebben, aki az igazságot szolgálja. Bármi legyen is a politikai szándéka ennek az egykori kereskedők söpredékének, a hatalom azoké a hadvezéreké, akik a régi Birodalom foszlányain uralkodnak. A kalmároknak se fegyverük, se kitartásuk. De még az egység is hiányzik közöttük. Én nem vagyok adóvégrehajtó, hogy ilyen komolytalan megbízatással fecséreljem az időmet.

– Pritcher kapitány, maga katona, és ágyúkban számol. Hiba volt, hogy odáig engedték fajulni a dolgot, amikor már velem szemben is megtagadta az engedelmességet. Vigyázzon! Az én igazságosságom nem a gyengeségből táplálkozik. Kapitány, már bebizonyosodott, hogy a birodalmi kor tábornokai

és a mostani idők hadvezérei egyaránt tehetetlenek velünk szemben. Seldon tudománya, amely megszabja az Alapítvány útját, nem az egyéni hősiességre épít, mint maga gondolni látszik, hanem a történelem társadalmi és *gazdasági* tendenciáira. Eddig már négy válságon sikeresen átlábaltunk, vagy nem?

– De igen, excellenciás uram. Ennek ellenére Seldon tudományát egyedül Seldon ismeri. Nekünk magunknak csak a hitünk van. Mint azt alaposan megtanultam, az első három válság idején olyan bölcs vezérek állták az Alapítvány élén, akik előre látván a válság természetét, megfelelő

intézkedéseket foganatosítottak. Egyébként ki tudja, mi történt volna!

– Igen, igaz, kapitány, de megfeledkezik a negyedik válságról. Ismerje el, kapitány, hogy akkor semmilyen valamirevaló vezetéssel nem rendelkeztünk, holott a legravaszabb ellenféllel, a legnehezebb fegyverekkel és a legnagyobb haderőkkel akkor kellett szembenéznünk. A történelmi szükségszerűség folytán mégis mi győztünk.

– Az igaz, excellenciás uram. De ez a történelem, amelyről említést tesz, csak akkor ért szükségszerűvé, miután már egy éve verekedtünk elkeseredetten. Az elkerülhetetlen győzelmünk félezer hajónkba és félmillió emberünkbe került. Excellenciás uram, a Seldon-terv segít azon, aki magán segít.

Indbur polgármester a homlokát ráncolta, s egyszerre megelégelte a vég nélküli meddő vitát. Belátta, hogy a jóindulat nagy hiba, mert

gyakorta úgy fogják föl, mint engedélyt a véget nem érő érvelésre, az ellenszegülésre, a vitatkozás mocsarában való fetrengésre.

– Mégis azt mondom, kapitány, hogy Seldon szavatolja a győzelmet a hadvezérek fölött, és én ilyen nehéz időkben nem engedhetem meg az erők szétforgácsolását. Ezek a kereskedők, akiket maga olyan könnyen elintéz, az Alapítványról származnak. Ha hadra kelnénk ellenük, ez polgárháború lenne.

Seldon terve itt semmiről sem kezeskedne, mivel ők is meg mi is az Alapítványhoz tartozunk. Ennélfogva észre kell térítenünk őket. A parancsot megkapta.

– Excellenciás uram…

– Nem tettem föl kérdést, kapitány! Megkapta a parancsot.

Engedelmeskedni fog a parancsnak. Minden további vitát velem vagy a képviselőimmel úgy fogunk tekinteni, mint árulást. Elmehet.

Pritcher kapitány újra térdet hajtott, azután lassan kihátrált a teremből.

Indbur polgármester, ezen a néven a harmadik, és második olyan polgármester az Alapítvány élén, aki örökölte a méltóságát, visszanyerte a nyugalmát, és fölemelt egy lapot a bal keze felőli szabályos halomról. Ez egy jelentés volt arról a megtakarításról, amelyet azzal értek el, hogy a rendőrök egyenruháján csökkentették a fémszivacs szegély mennyiségét. Indbur

polgármester áthúzott egy fölösleges vesszőt, kijavított egy helyesírási hibát, három megjegyzést írt a margóra, és a jelentést a jobb keze felőli szabályos halom tetejére helyzete. Újabb papírlapot emelt le a bal keze felőli szabályos halomról.

Amikor Han Pritcher hírszerző kapitány visszaérkezett a kaszárnyába, egy személyes kapszula várt reá. Szigorú hangú, vörös *SÜRGŐS* bélyegzővel átnyomott parancs volt benne, az aláírás helyén egy szabályos nagy I betűvel.

Han Pritcher kapitányt a legszigorúbban utasították, hogy keljen útra "a Menedéknek nevezett lázadó világra".

Han Pritcher kapitány egyedül ült könnyű, egyszemélyes naszádjában, és hidegvérű nyugalommal Kalganra állította be az útirányt. Azon az éjszakán az igazukban biztos önfejűek nyugodt álmát aludta.

13. A HADNAGY ÉS A POJÁCA

Ha Kalgannak az Öszvér seregei által történt meghódítása hétezer parszeknyi távolságban akkora visszhangot vert, hogy az egy öreg kereskedő

kíváncsiságát, egy önfejű kapitány aggályát és egy pedáns polgármester bosszúságát is képes volt fölkavarni, akkor magán Kalganon az égvilágon semmilyen hatást nem keltett, és senkit sem zökkentett ki a nyugalmából.

Örök tanulság az emberiség számára, hogy az idő is, a tér is gyűjtőlencse, minél messzebb van valami, annál sűrűbb ponttá zsugorítja. Egyébiránt nincs följegyezve, hogy a tanulságot valaha is tartósan megszívlelte volna az emberiség.

Kalgan az Kalgan volt. A Galaxisnak ezen a fertályán, úgy tűnt, csak ő

nem tudott arról, hogy a Birodalom letűnt, hogy a Stanellek uralma megszűnt, a nagyság elenyészett, s vele tovatűnt a béke.

Kalgan világa a fényűzésnek élt. Az emberiség épülete enyészetnek indulhatott, ez a világ mintha mi sem történt volna, tovább gyártotta az élvezeteket, s aranyért kényelemmel fizetett.

A történelem megpróbáltatásai elkerülték, mert ki az a hódító, aki lerombolná vagy nagyobb kárt tenne egy ilyen világban, amelyen még a fákon is pénz terem, s azon mindig megvásárolhatta a sérthetetlenségét?

Ám Kalgant is utolérte az a sors, hogy egy hadvezér ütötte föl rajta a szállását, és a lágy bolygót a háború vastörvényeihez igazította hozzá.

Szelíd őserdei, lankás partjai, rikítóan csábos városai az idegen zsoldosok és a népfölkelők menetelő lépteit visszhangozták. A tartomány bolygói, történelmük során először, fegyvert fogtak, és a pénzüket megvesztegetés helyett csatahajókba fektették. Uralkodójuk nem hagyott kétséget az iránt,

hogy foggal-körömmel megvédi, ami az övé, és elszántan ráteszi a kezét arra, ami a másoké.

A Galaxis nagy férfiai sorát folytatta: háború és béke ura, birodalomépítő, dinasztiaalapító hadúr volt.

És lám, egy ismeretlen, nevetséges előnevű senkinek kellett őt leigáznia, s megkaparintania a hadait, a csírázó birodalmát – méghozzá egyetlen puskalövés nélkül.

Így hát Kalgan megint olyan volt mint régen, mundérba bújt polgárai sietve visszatértek előbbi elfoglaltságukhoz, míg a külföldről behozott hivatásos hadfiak minden teketória nélkül beleolvadtak az újonnan lezúdult ármádiákba.

Mintha mi sem történt volna, tovább folytatódtak az őserdők szelídített vadjaira körültekintően megrendezett fényűző vadászatok, amelyek sohasem követeltek emberi életet, meg a légi robogóval űzött madárhajszák, amelyek egyedül a nagy madarak számára jelentettek veszélyt.

A városokban a Galaxis minden rendű és rangú kikapcsolódni vágyó turistája megtalálta a pénztárcájához mért szórakozást, az éteri felhőpalotáktól kezdve – amelyek egy féltalléros pénzérme csörrenésére bárkit beavattak fantáziát megmozgató látványosságaikba – egészen az eldugott és exkluzív búvóhelyekig, amelyeket csak a krőzus ínyencek engedhettek meg maguknak.

Az utasok végtelen áradatában Toran és Bayta egy csepp nem sok, de annyit sem jelentett. A Keleti Félsziget hatalmas közhangárjában számba vették hajójukat, azután útnak eredtek a középosztálybeli kompromisszum kedvelt helye, a Beltenger felé, ahol a gyönyör még törvényes, sőt tiszteletre méltó, a tömeg pedig elviselhető volt.

Bayta a fény ellen sötét szemüveget, a meleg ellen pedig lenge fehér köpenyt viselt. Melegbarna, a naptól enyhe pírt kapott karjaival átölelte fölhúzott térdeit, és rebbenéstelen, méla tekintetét férje hosszan elnyúlt s a ragyogó napfényben szinte vibráló testén nyugtatta.

– Ne vidd túlzásba – intette a férjét, de Toran egy haldokló nap bolygójának lakója volt. Az Alapítványon eltöltött három év ellenére még mindig fényűzésnek érezte a napot, és előzetesen sugárvédő kezelésben részesült bőre egy rövidke nadrágon kívül már negyedik napja nem érezte magán a ruha durvaságát.

Bayta a fiú mellé kuporodott a homokba, és suttogó társalgásba fogtak.

Toran hangja álmosan vánszorgott föl hozzá a bágyadt arc mogul:

– Elismerem, hogy sehol sem tartunk. De hát hol van? Kicsoda ő? Ez a

bolond világ semmit sem árul el róla. Talán nem is létezik.

– De létezik – erősködött Bayta mozdulatlan ajkakkal – Csakhogy ravasz, ennyi az egész. És a nagybácsidnak igaza van. Ez az ember kapóra jön nekünk

– ha nem futunk ki az időből.

Percnyi hallgatás után Toran ernyedten suttogta:

– Tudod, mivel foglalkozom, Bay? Hagyom, hogy a nap lassacskán valamiféle éber álomba ringasson bele. Minden olyan egyszerűnek, problémátlannak tűnik.

A hangja szinte elenyészett, majd újból visszatért

– Emlékszel rá, Bay, miket mondott az egyetemen dr. Amann? Az Alapítvány soha nem veszíthet, ami nem jelenti azt, hogy az Alapítvány *vezetői* nem húzhatják a rövidebbet. Avagy nem azzal kezdődött-e meg az Alapítvány igazi történelme, hogy Salvor Hardin kipenderítette az enciklopédistákat, és első polgármesterként átvette Terminus bolygó irányítását? Aztán a következő évszázadban Hober Mallow csaknem olyan drasztikus módszerekkel jutott hatalomra. Vagyis a vezetők kétszer is megbuktak, tehát lehetséges. Miért ne próbálkoznánk mi is?

– Torie, ez az okoskodás olyan régi, mint a világ. Hiába vesztegeted az álmaidat.

– Hiába-e? Gondold csak végig. Mert micsoda Menedék? Nem része-e az Alapítványnak? Mondhatni, nem más, mint a külső proletariátusa. Ha mi fölülkerekednénk, akkor is az Alapítvány győzne, és csupán a mostani vezetők veszítenének.

– Micsoda szakadék van a szándék és a lehetőség között! Csak a szádat jártatod.

Toran nagyot nyelt.

– Hülyeség, Bay, rád jött a bolondóra. Mért akarod az én hangulatomat is elrontani? Ha nincs ellene kifogásod, alszom egyet.

Bayta azonban egyszerre kinyújtotta a nyakát, és se szó, se beszéd, elkacagta magát, még a szemüvegét is levetne, és csupán a tenyerével árnyékolva be a szemét, a part felé bámult.

Toran felnézett, majd a könyökére támaszkodott, s törzsét elfordítva követte Bayta tekintetét.

A szeme megakadt egy nyakigláb alakon, aki égnek meredő lábakkal a kezein lépkedett az alkalmi nézőközönség osztatlan gyönyörűségére. A strand nagyszámú tányérozó mutatványosa közé tartozott, akik az eléjük vetett pénzdarabok ellenében kígyóként hajlítgatták és tekergették gumitagjaikat.

Egy arra sétáló őrszem intett neki, mire a bohóc, egyik kezén meglepő

könnyedséggel egyensúlyozva, hüvelykujját az orrára tette, és csúfolódva legyezett a tenyerével, Az őr fenyegetően közelebb lépett, ám a hasába kapott rúgástól nyomban vissza is hőkölt. A bohóc a rúgás ívét befejezve talpra pattant, és kereket oldott, miközben a tajtékzó őr útját elállta a csöppet sem vele érző tömeg. A bohóc tétova útja a part mentén vezetett. A legtöbb embert

figyelemre sem méltatta, másoknál habozott, de meg sehol sem állt. Az alkalmi közönség szétszéledt. Az őr is eltávozott.

– Fura egy alak – nevetett Bayta, s Toran közönyösen rábólintott. A bohóc a közelükbe ért, s jól szemügyre vehették az alakját. Sovány arca elöl jókora cimpákkal megáldott húsos orrban végződött, amely már-már ormány benyomását keltette. Az öltözéke még jobban kihangsúlyozta ösztövér alakját és pókszerű tagjait, amelyekkel – jóllehet az volt az ember érzése, mintha villával hányták volna rá – fürgén és kecsesen mozgott.

Már a látása nevetésre ingerelt.

Úgy látszik, a komédiás észrevette, hogy érdeklődéssel szemlélik, mert előttük elhaladva megtorpant, és éles fordulatot téve, feléjük lépett. Nagy, barna szemét Baytára szegezte.

Bayta zavarba jött.

A bohóc elmosolyodott, de ettől csak szomorúbb lett csőrös arcának kifejezése; lágy, gondosan ejtett beszéde a Központi Szektorok nyelvjárásáról árulkodott:

– Hiába erőltetem jó szellemek adta eszemet, csak arra lyukadok ki: ez a hölgy itt nem létezhet. Mert ki az, aki józanul az álmát valóságnak tekintené?

De hess, józan ész: inkább hiszek megbabonázott, elvarázsolt

szememnek.

Bayta szeme tágra meredt, és a száját meglepett kiáltás hagyta el.

Toran elnevette magát.

– Ó, te elbűvölő! Csak rajta, Bay, ez megér egy ötöst. Add oda neki.

A bohóc azonban egyetlen ugrással előtte termett.

– Nem, asszonyom, ne értsen félre. Szavaim nem a pénz reményétől, a ragyogó szempártól meg az édes orcától ittasulnak meg.

– Hálásan köszönöm. – majd Toranhoz: – A csodába is, csak nem vakította el a nap a szemét?

– És nemcsak a szemektől meg az orcától – folytatta a bohóc, s mámoros szavai sebesen ömlöttek a szájából – hanem a szellemtől, amely ragyogó és szilárd, ám egyúttal gyöngéd is.

Toran feltápászkodott, fehér köpenye után nyúlt, amely az elmúlt négy napban egyetlen öltözéke volt, és magára terítette.

– Figyelj ide öregem! – szólt. – Mondd meg, mit akarsz és hagyd békén a hölgyet.

A bohóc riadtan hátralépett, s kútágas alakja meggörnyedt.

– Nem akartam én semmi rosszat. Idegen vagyok itt, s azt mondják rólam, hogy habókos vagyok; ennek ellenére tudok az arcokban olvasni. Ennek a hölgynek a szépségén meleg szív sugárzik át, s azért bátorkodom megszólítani, mert érzem, hogy segít a bajomon.

– Öt tallér kisegít a bajból? – vetette oda Toran félvállról, és feléje nyújtotta a pénzdarabot.

A bohóc azonban nem nyúlt a pénz után, mire Bayta vette át a szót:

– Majd én beszélek vele, Torie. – Aztán súgva gyorsan hozzátette: – Mért kell megsértődnöd a bolondos beszédén? Ez a nyelvjárása; a mi beszédünk nyilván ugyanolyan furcsán hangzik az ő fülének. Mi a baja? – fordulta bohóchoz. – Csak nem az őr miatt aggódik? Ne féljen, nem fogja bántani.

– Dehogyis, nem ő. Ő csak egy árva szellő, amely a bokám körül meglibbenti a port. Másvalaki elől futok én: egy szélvész elől, aki világokat söpör szerteszét, vagy sodor pehelyként egymásnak. Egy

hete, hogy megugrottam, s azóta a város utcái az ágyam, s a sokadalom a búvóhelyem.

Sok arcról próbáltam segítőkészséget leolvasni. Itt végre rátaláltam. Itt végre rátaláltam – ismételte meg az utolsó mondatot az izgalomtól fojtott hangon, s szarvasszemébe aggodalom ült ki.

– Figyeljen ide, barátom – mentegetőzött Bayta –, én szívesen segítenék magán, de hát micsoda menedék vagyok én egy világot fölforgató szélvész ellenében? Az igazat megvallva, tudnék használni…

Egy erőteljes, parancsoló hang vágott a szavába:

– Itt vagy hát, te koszos kurafi!

A partőr rohant feléjük tűzvörös arccal, acsarogva. Kis hatósugarú kábítópisztolyát célzásra emelte.

– Fogjátok meg, ti, ott! Nehogy elmeneküljön! – Súlyos tenyerét a bohóc vézna vállára helyezte, hogy ez felnyögött bele.

– Mit követett el? – érdeklődött Toran.

– Mit követett el? Mit követett el? Jól van, no! – Az őr előhúzott az övén csüngő iszákjából egy bíborszínű kendőt, s megtörölgette vele csupasz tarkóját. – Megmondom, mit követett el mondta megkönnyebbülten. –

Meglógott! Kalgan-szerte körözik, s már az előbb is fölismertem volna, ha a lába van alul és nem az a vércsepofája. – És bőszen megrázta zsákmányát.

Bayta mosolyogva megkérdezte:

– És honnan lógott meg, uram?

Az őr felemelte a hangját. Bámészkodó, csacska tömegkezdett köréjük gyülekezni, és amilyen mértékben nőtt az őr hallgatósága, olyan mértékben nőtt saját fontosságának a tudata.

– Hogy honnan lógott meg? – szavalta maró gúnnyal a hangjában. –

Feltételezem, hogy hallott az Öszvérről, nemde?

A zsivaj elült, és Bayta úgy érezte, mintha egy darab jég húzódna lefelé a gyomrába. A pojáca ráfüggesztette a tekintetét, és egyre

remegett az őr markos szorításában.

– És ki ez a pokolfajzat – folytatta az őr szenvedélyesen –, ha nem őlordsága saját szökevény udvari bolondja? Beismered, te pojáca? – rázta meg foglyát kíméletlenül.

Válasz helyett csak a fogoly félelemtől halálra vált arcát látta, s Bayta susogott hangtalanul Toran fülébe.

Toran barátságos szándékkal az őr elé lépett.

– Figyeljen ide, jóember! Mi lenne, ha egy pillanatra elvenné a kezét? Ez a színész itt nekünk táncolt, és még nem szolgált meg a béréért.

– De hát díj van kitűzve rá! – védte az őr a jogait emelt hangon.

– Meg fogja kapni, ha be tudja bizonyítani, hogy ez valóban a maga embere. Mi lenne, ha addig is nyugton hagyná? Ha nem tudná, a vendégjogba üti bele az orrát, amiért könnyen megütheti a bokáját.

– Maga meg őlordsága dolgába üti bele az orrát, és ezért üti meg a bokáját!

– Újból megrázta a bohócot. – Add vissza a béredet, te keselyű!

Toran villámgyors mozdulatot tett, s kicsavarta a pisztolyt az őr kezéből, vele kis híján a fél ujját is. Az őr felüvöltött a dühtől meg a fájdalomtól. Toran teketória nélkül félrelökte, és a kezei szorításából kiszabadult bohóc gyorsan megmentője háta mögé iszkolt.

A szinte végeláthatatlanná növekedett tömeg alig figyelt föl az újabb fejleményekre. Néhányan a nyakukat nyújtogatták, a legtöbben azonban széledezni kezdtek, mintha a tett színhelyéről menekülnének.

Ekkor a távolban mozgolódás támadt, és nyers parancs csattant. A tömeg kétfelé vált, és a folyosón, villamos korbácsaikat hanyagul lóbázva, két férfi közeledett. Bíborszínű ingeiken cikázó villámtól szertehasadó bolygó volt a jelvény.

Mögöttük egy sötét óriás lépkedett hadnagyi egyenruhában; sötét volt a bőre, a haja, sötét az arcának kifejezése.

A sötét férfi azzal a vészjósló fojtottsággal beszélt, amelyből érződött, hogy tudatában van: nincs szüksége nagy hangra, hogy az akaratát keresztülvigye.

– Te vagy az, aki értesítettél bennünket? – kérdezte. Az őr, aki még

egyre kicsavart ujját dajkálgatta, fájdalomtól eltorzult arccal nyöszörögte:

– Igényt tartok a jutalomra, hatalmas úr, és bevádolom ezt az embert.

– A jutalmad megkapod – mondta a hadnagy anélkül, hogy ránézett volna.

– Fogjátok meg! – intett az embereinek parancsolóan.

Toran érezte, hogy a bohóc eszeveszett kétségbeeséssel kapaszkodik a köpenyébe.

– Sajnálom, hadnagy – szólalt megemelt hangon, s igyekezett visszafojtani hangja remegését –, de ez az ember az enyém.

A katonák szeme meg se rebbent e kijelentés hallatán. Egyikük hanyagul fölemelte a korbácsát, a hadnagy azonban rászisszent, mire leengedte.

Ő sötét hatalmassága előrenyomult, és szögletes alakja oszlopként magasodott Toran fölé.

– Maga kicsoda?

– Az Alapítvány polgára! – csendült a válasz.

A szó megtette a hatását, legalábbis a tömegre. A feszült csendet zúgó moraj törte meg. Lehet, hogy az Öszvér neve félelmet ébresztett, ám még új volt, és nem tudott lehatolni a zsigerekig, mint az Alapítványé, amely elpusztította a Birodalmat, s a nevétől való rettegés könyörtelen zsarnokként uralkodott egy egész Galaxis-negyed fölött.

A hadnagy megőrizte méltóságát.

– Tisztában van vele, ki az az ember a háta mögött? – kérdezte.

– Azt mondják, hogy a vezérük udvarából szökött meg, én azonban csak egyben vagyok biztos, hogy a barátom. Csak akkor kapja meg, ha minden kétséget kizáróan igazolja a személyazonosságát.

A tömeg soraiból hangos sóhajok törtek föl, a hadnagy azonban rá sem hederített.

– Láthatnám az alapítványi polgárságát igazoló papírjait?

– A hajómon vannak.

–

Tudatában

van

annak,

hogy

az

eljárása

törvényellenes?

Agyonlövethetném önt.

– Minden bizonnyal. De ebben az esetben az Alapítvány polgárát lövetné agyon, és egészen bizonyos, hogy a jóvátétel egy részeként az ön felnégyelt testét is az Alapítványra vitetnék. Más hadurak is megtették ezt.

A hadnagy megnyalta az ajkait. Igazat kellett adnia a jövevénynek.

– A neve? – telte föl a kérdést.

Toran kihasználta fölényét.

– Csak a hajómon vagyok hajlandó további kérdésekre válaszolni. A hangárban megmondják a rekesz számát. *Bayta* néven van bejelentve.

– A szökevényt nem adja ki?

– Az Öszvérnek talán. Küldje hozzám a gazdáját!

A további szóváltás suttogásba fulladt, s a hadnagy hevesen elfordult.

– Szétoszlatni a tömeget! – adta ki a parancsot az embereinek dühtől fuldokolva.

A villamos korbácsok suhogni kezdtek. A nép sikoltozva meglódult, és vadul szerteiramodott.

A hangár felé visszatérőben Toran csak egyszer szakította meg elmélázó hallgatását.

– A Galaxisra, Bay, mit éltem át! – mondta alig hallhatóan. – Majd

meghaltam a félelemtől!

– Igen – felelte a lány, s a hangja még mindig remegett, és a szeme szinte imádattal tekintett föl rá. – Egyáltalán nem ismertem rád.

– Még mindig nem jutott el a tudatomig, mi is történt tulajdonképpen.

Egyszer csak ott volt a kezemben a kábítópisztoly, amelyről azt sem tudtam, hogy kell használni, és visszafeleseltem. Fogalmam sincs, mért tettem.

Miközben elhagyták a strand körzetét, a légi busz hátsó ülésére pillantott, az Öszvér álomba kuporodott bohócára, és utálkozva hozzátette:

– Ez volt életem legnehezebb munkája.

A hadnagy tiszteletteljesen megállt a helyőrség ezredese előtt, aki ráemelte a tekintetét, és azt mondta:

– Helyesen cselekedett. Leléphet.

A hadnagy azonban tétovázott.

– Az Öszvért lejáratták a csőcselék szemében, uram – mondta komoran. –

Büntető akciót kell foganatosítani, hogy helyreálljon a kellő tisztelet iránta.

– Erről már gondoskodás történt.

A hadnagy félig elfordult, aztán némi nehezteléssel a hangjában azt mondta:

– Elismerem, uram, hogy a parancs az parancs, de életem legnehezebb munkája az volt, ahogy ott álltam az előtt az ember előtt, kezében a kábítópisztollyal, és szó nélkül le kellett nyelnem az arcátlanságát.

14. A MUTÁNS

A hangárnak nevezett sajátos kalgani intézményt az a szükség hozta létre, hogy el tudják látni az ide látogató rengeteg turistahajót, s egyúttal gondoskodni tudjanak a látogatók sokrétű szükségleteiről. Az az okos ember, akinek először eszébe jutott a kézenfekvő megoldás, rövid időn belül milliomos lett. Örökösei – a születés vagy a vagyon jogán – Kalgan leggazdagabb polgárai közé emelkedtek.

A hangár testes épülete kilométerekre terjed, s a hangár szó egyáltalán nem fedi a lényegét. Tulajdonképpen hajószállodának lehetne nevezni. Az utas előre leszurkolja a díjat, s ezért kiutalnak a hajójának egy rekeszt, ahonnan tetszés szerinti időben útra kelhet az űrbe. A látogató aztán továbbra is a hajóján lakik. Természetesen élvezi a rendes szállodai szolgáltatásokat, kedvezményes áron fölújítják az élelmiszer- és gyógyszerkészletét, ellátják a hajó egyszerű szervizelését, névleges díjazásért járművet bocsátanak a rendelkezésére a kalgani közlekedéshez stb.

Végeredményben a látogató kevesebbel megússza a hangártér és a szállodaszámla kombinálásával. A tulajdonosok jókora haszonnal bérbe adják földterületüket. A kormány tetemes adókhoz jut. Mindenki jól jár. Senki sem veszít. Egyszerű!

A férfi, aki a hangár számtalan szárnyát összekötő széles folyosók árnyékfala mentén bandukolt, valaha el-eltűnődött a fentebb leírt rendszer újdonságán és praktikusságán, a tétlenség eme hiú gondolatainak azonban csöppet sem kedvezett a jelen pillanat. A katonás rendben sorakozó rekeszek hosszú sorában ott terpeszkedtek a testes hajók, s a férfi egyik sort a másik után járta végig.

Mestere volt annak a munkának, amit most végzett, és ha a hangár-nyilvántartás előzetes tanulmányozása semmi közelebbi adatot nem szolgáltatott neki azon túl, hogy nagyjából közölte vele azt a szárnyat, amely a hajók százainak adott helyet, úgy szaktudása módot adott neki arra, hogy ezek közül kirostálja azt az egyetlenegyet.

Röpke sóhajtás törte meg a csöndet, amikor az ember megállt, majd eltűnt az egyik folyosóban – parányi féreg a fenyegetően magasodó fémszörnyek lábánál.

Itt-ott fény szűrődött ki az ablakokból, jelezvén, hogy a hajó gazdája korán otthagyta a szervezett örömöket, hogy a maga egyszerűbb – vagy diszkrétebb

– szórakozásainak áldozzon.

Az ember megtorpant, és elmosolyodott volna, ha az arca ismerte volna ezt a készséget. Tény, hogy az agytekervényeiben megjelent a mosoly lelki megfelelője.

A hajó amely előtt megtorpant, karcsú volt, és szemlátomást gyors járatú.

A hajótest jellegzetességei érdekelték. Nem volt közönséges típus; jóllehet a Galaxisnak ebben a negyedében akkortájt minden hajó vagy alapítványi volt, vagy az Alapítvány hajóit majmolta, még ha nem alapítványi műszerészek építették is. Ez azonban más volt. Az biztos, hogy alapítványi hajó – ha más nem, elárulták ezt azok a dudorok a felületén, amelyek csak az alapítványi hajókat védő ernyő csomópontjait jelezték. De egyéb jelek is voltak.

Az ember nem habozott.

A hajók magányát védő elektronikus korlát – amelyet az igazgatóság figyelmessége húzott föl a sorok előtt – nem jelentett akadályt számára.

Különleges semlegesítővel rendelkezett, amely könnyedén rést vágott azon, anélkül hogy működésbe hozta volna a riasztóberendezést. Így a hajó belsejében a külső betolakodóról az a finom és szinte barátságosan diszkrét berregés adott először hírt, amely annak nyomán, hogy a fő légzsilip egyik oldalán egy tenyér eltakarta a parányi fotocellát, a nappali szobában fölhangzott.

És mialatt a hajót ilyen sikeres vallatásnak vetették alá, Toran meg Bayta teljes biztonságban érezte magát a *Bayta* acélfalai mögött. Az Öszvér bolondja, aki elárulta, hogy vézna porhüvelye a hangzatos Magnifico Giganticus névre hallgat, az asztal fölé görnyedve nyelte az eléje rakott ételt.

Szomorú barna szemét csak azért vette el a tányérjáról, hogy kövesse vele Bayta sürgését-forgását az étkezőül szolgáló közös konyha-éléskamrában.

– Gyarló a hála, ha gyarló, aki adja – dünnyögte –, ám ami tőlem telik, mind a magáé, mert hát ezen a héten csak morzsákon tengődtem, holott e cingár testet gigászi étvágy mardossa.

– Hát akkor egyen – mosolygott Bayta –, ne vesztegesse az idejét hálálkodásra. Hogy is van az a középgalaxisi közmondás a háláról?

Úgy tűnik, mintha hallottam volna egyszer.

– Meglehet, asszonyom. Mert az egyszeri bölcs férfiú, hallomásból tudom, azt mondotta volt: "Az a hála az igazán jó, amely nem illan el üres frázisokban.” De hát, asszonyom, én sajnos, úgy tűnik, üres frázisokból vagyok gyúrva. Amikor üres szavaim megnyerték az Öszvér tetszését, udvaroncöltönnyel fizetett értük, meg hangzatos névvel – mert a köznapi Bobo, az eredeti nevem, nem tetszik neki –, ám amikor üres szavaim nem vívták ki a tetszését, szegény csontjaim rögvest megtapasztalták ökle és korbácsa ütéseit.

Toran lépett be a vezetőfülkéből.

– Nincs mit tennünk, Bay, csak várnunk. Remélem, az öszvér megérti, hogy az Alapítvány hajója alapítványi terület.

Magnifico Giganticus, az egykori Bobo, tágra nyílt szemmel kiáltott:

– Vajh, mi nagy lehet az Alapítvány, amely előtt még az Öszvér kegyetlen szolgái is megjuhászodnak!

– Maga is hallott az Alapítványról? – kérdezte Bayta csöppnyi mosollyal.

– Ki ne hallott volna? – suttogta Magnifico titokzatosan. – Úgy emlegetik, mint a nagy csodák világát, a bolygókat elemésztő tüzeket, ahol hatalmas, titokzatos erők lakoznak. Úgy hírlik, hogy a Galaxis legfőbb urai sem kapják meg azt a tiszteletet és hódolatot, amely az egyszerű embert is természettől fogva megilleti, legyen az akár az űr szemétgyűjtője vagy egy hozzám hasonló senki, ha azt mondhatja magáról, hogy "az Alapítvány polgára vagyok".

– Jól van, Magnifico – szakította félbe Bayta –, sohasem fejezi be, ha szónokol közben. Tessék, itt van egy kis ízesített tej. Finom.

Az asztalra tett egy korsóval, és néma jellel kihívta Torant a helyiségből.

– Torie, mit fogunk csinálni vele? – bökött a konyha felé.

– Hogyhogy mit fogunk csinálni vele?

– Ha idejön az Öszvér, kiadjuk neki?

– Mi mást tehetnénk, Bay? – mondta zaklatott hangon, s gondterheltségét elárulta az a mozdulat is, amellyel homlokába hulló

nyirkos hajtincsét hátrasimította.

– Mielőtt idejöttem volna – folytatta idegesen – az a homályos elképzelés élt bennem, hogy csak az Öszvér elé kell kérnünk magunkat, és nyomban elkezdhetjük vele az érdemi tárgyalást, de hogy miről, azt persze magam sem tudtam volna megmondani.

– Tudom, mire gondolsz, Torie. Én magam nem sok reményt tápláltam aziránt, hogy az Öszvér elé kerülünk, de bíztam benne, hogy sikerül legalább első kézből megtudni valamit az itteni kalamajkáról, s ezt továbbadjuk azoknak, akik valamivel jobban kiigazodnak ebben a csillagközi ármánykodásban. Én nem születtem regényhős kémnek.

– Én se vagyok különb nálad, Bay. – Összefonta a karját, és komor arccal kifakadt:

– Micsoda helyzet! Ha nincs ez a fura közjáték, azt sem tudjuk, hogy egyáltalán létezik-e egy olyan személy, mint az Öszvér. Mit gondolsz, eljön a bolondjáért?

Bayta ráemelte a tekintetét.

– Magam sem tudom, kívánom-e, hogy eljöjjön. Egyáltalán nem tudom, mit mondjak vagy mit tegyek. És te?

A belső csengő szaggatottan fölberregett. Bayta hangtalanul, csak az ajkával mondta:

– Az Öszvér!

Magnifico tágra nyílt szemű arca jelent meg az ajtóban, és panaszosan nyüszítette:

– Az Öszvér?

Toran szinte suttogva megszólalt:

– Be kell hogy bocsássam őket.

Egy kapcsoló kinyitotta a légzsilipet, és becsukta a jövevény mögött a külső ajtót. Az ernyő csak egyetlen homályos alakot mutatott.

– Csak egy ember – mondta Toran leplezetlen megkönnyebbüléssel, és alig tudta visszafojtani hangjának remegését, amint a szócső fölé hajolt:

– Kicsoda ön?

– Engedjen be, és majd meglátja, jó? – hangzott a cérnavékony válasz a hangszóróból.

– Fölhívom a figyelmét, hogy ez alapítványi hajó, következésképpen a nemzetközi egyezmény értelmében alapítványi területnek számít.

– Tudom.

– Tegye le a fegyverét, különben lövök. Jól föl vagyok fegyverkezve.

– Megtörtént!

Toran kinyitotta a belső ajtót, és élesre zárta a sugárpisztolyát, hüvelykujját a kapcsológomb fölött lebegtetve. Léptek zaja hallatszott, majd kivágódott az ajtó, és Magnifico fölkiáltott: – Ez nem az öszvér! Ez csak egy ember.

Az ember ünnepélyesen meghajolt a bohóc előtt.

– Pontos a megfigyelése. Én nem vagyok az Öszvér – mondotta, és széttárta a karját. – Nincs nálam fegyver, és békés küldetésben járok.

Nyugodjon meg, és tegye félre a sugárpisztolyát. Az ön keze nem elég nyugodt ahhoz, hogy biztonságban erezzem magamat.

– Kicsoda ön? – szögezte neki a kérdést Toran nyersen.

– Én ugyanezt kérdezhetném öntől – mondta az idegen fagyosan –, mivelhogy ön az, aki másnak adja ki magát, nem én.

– Hogyhogy?

– Ön az, aki alapítványi polgárnak mondja magát, holott nincs a bolygón egyetlen hites kereskedő sem.

– Ez nem úgy van. Honnan tudhatná ön?

– Onnan, hogy *én* alapítványi polgár vagyok, és ezt okmányokkal is igazolni tudom. Hol vannak a maga papírjai?

– Jobban tenné, ha elkotródna.

– Nem hinném. Ha ismeri az alapítványi szokásokat, ami könnyen meglehet, még ha szélhámos is, akkor tudhatná, hogy ha megadott időn belül nem térek vissza élve a hajómra, a legközelebbi alapítványi kirendeltségen fölhangzik egy jeladás és akkor, hogy tárgyilagos legyek, nem sok hasznát fogja venni a fegyverének.

Szavait tanácstalan hallgatás fogadta, amelyet Bayta nyugodt szavai törtek meg:

– Tedd el a pisztolyodat, Toran, és vedd őt annak, akinek kiadja magát.

Nincs okom kételkedni a szavában.

– Köszönöm – mondta az idegen. Toran a közeli székre helyezte a fegyverét.

– Lenne szíves megmagyarázni?

Az idegen állva maradt. Csontjai nyúlánkak, végtagjai izmosak voltak.

Arca csupa kemény, lapos síkból állott, és valamiképp természetesnek tűnt, hogy sohasem mosolygott. A szeméből azonban hiányzott a keménység.

– A hír szárnyakon jár – mondta –, különösen ha nélkülöz minden hihetőséget. Nem hiszem, hogy akadna még valaki Kalganon, aki ne értesült volna róla, hogy ma egy alapítványi turista fenéken rugdosta az Öszvér embereit. Még le sem ment a nap, és én már részletesen ismertem az esetet, s mint említettem, rajtam kívül nincsenek alapítványi turisták a bolygón. Mi ne tudnánk erről?

– Kik azok a "mi"?

– Azok mi vagyunk. Többek között jómagam. Megtudtam, hogy a hangárban vannak; valaki kihallgatta önöket, amikor erről beszélgettek.

Ismerem az útját-módját, hogy bepillantsak a jegyzékbe, és megtaláljam a hajójukat, – s Hirtelen Baytához fordult. – Ön az Alapítványra való, ott született, nem?

– Mármint én?

– Ön a demokratikus ellenzékhez tartozik, vagyis, mint mondják, a földalatti mozgalomhoz. Nem emlékszem az ön nevére, az arcára azonban igen. Csak nemrégen jött el onnan – ám ha fontosabbnak tartják önt, akkor nem sikerült volna kereket oldania.

– Ön sok mindent tud – vont vállat Bayta.

– Úgy van. Egy férfival lépett meg. Ő az?

– Számít valamit, amit én mondok?

– Nem. Csak azt szeretném, ha pontosan megértenénk egymást. Ha jól tudom, azon a héten, amelyen olyan sietve elillantak, "Seldon, Hardin és Szabadság" volt a jelszavuk. Porfirat Hart volt az ön körzetvezetője.

– Honnan tudja mindezt? – tört ki egyszerre Baytából a düh. – Lefogta tán őt a rendőrség? – Toran próbálta visszatartani, de kitépte magát a keze közül, és előrelépett.

Az Alapítványról jött férfiú hangja nyugodt maradt:

– Senki sem fogta le. Csak hát a földalatti mozgalom messzire terjed, és különös helyekre is eljutnak a csápjai. Han Pritcher kapitány vagyok az Információtól, és körzetvezető magam is, hogy milyen néven, az nem fontos.

Kis szünetet tartott majd folytatta:

– Nem fontos, hogy higgyenek nekem. A mi szakmánkban jobb, ha a kelleténél gyanakvóbb az ember, mint a fordítottja. De talán essünk túl a bemutatkozáson.

– Helyes – egyezett bele Toran –, essünk túl.

– Leülhetek? Köszönöm. – Pritcher kapitány hosszú lábát keresztbe rakta a térdén, és karját a szék támlája mögé lógatta. – Azzal kezdem, hogy nem értem, mi keresnivalójuk van itt. Önök nem az Alapítványra valók, de nem nehéz kitalálni, hogy valamelyik független kereskedő világ az otthonuk. Nem mintha különösképpen izgatni a dolog, de azért kíváncsi lennék rá, mit akarnak kezdeni azzal a fickóval, azzal a pojácával, akit ide menekítettek. Az életükkel játszanak, ha ragaszkodnak hozzá.

– Ezt nem árulhatjuk el.

– Hmmm… Nem is számítottam rá. De ha arra várnak, hogy az Öszvér csinnadrattával, dobszóval és orgonazenével fog megjelenni, akkor rosszul számítanak! Az öszvérnek mások az útjai.

– Micsoda? – kiáltott föl Toran és Bayta egyidejűleg, és a sarokból is, ahol Magnifico

hegyezte

szinte

szemmel

láthatóan

megnyúlt

füleit,

megkönnyebbült sóhaj kelt szárnyra.

– Úgy van. Magam is mióta próbálkozom már kapcsolatba lépni vele, s hozzá jóval alaposabban fogtam neki a dolognak, mint a magukfajta műkedvelőktől, kitelhetik. De hasztalan. Ez az ember sohasem jelenik meg a nyilvánosság előtt, nem tűri, hogy fényképezzék vagy ábrázolják, és csak a legközelebbi munkatársainak mutatkozik meg.

– Akkor hát miért akaszkodott a mi nyomunkba? – kérdezte Toran.

– A bohóc miatt. Ő azok közé a kevesek közé tartozik, akik valóban látták őt. Szükségem van rá. Talán ő adja a kezembe a bizonyosságot, mert kell hogy legyen valami a kezemben. A Galaxisát neki, hogy kinyissam vele az Alapítvány szemét!

– Mért kell kinyitni a szemét? – vágott közbe Bayta éles hangon. – Mi ellen? És milyen minőségben húzza meg a vészharangot: mint lázadó demokrata vagy mint titkosrendőr és provokátor?

A kapitány arca keményre változott.

– Amikor az egész Alapítvány léte forog kockán, forradalmár hölgyem, akkor a demokraták és a zsarnokok egyaránt elpusztulnak. Ha meg akarunk szabadulni a zsarnokainktól, amikor eljön az ideje, akkor most meg kell mentenünk őket egy sokkal veszélyesebb zsarnok karmaiból.

– Miféle nagyobb zsarnokról beszél? – lobogott Bayta.

– Az Öszvérről! Tudok róla egyet s mást, épp eleget ahhoz, hogy ha nem vagyok óvatos, többszörösen a fűbe harapjak. Küldjék ki a bohócot a szobából. Nincs szükségem tanúkra.

– Magnifico – intett Bayta, s a bohóc zokszó nélkül távozott.

A kapitány fojtott, nehéz suttogásba fogott, hogy Torannak és Baytának egészen közel kellett hajolnia hozzá.

– Az Öszvér ravasz róka, túlságosan is ravasz ahhoz, hogy ne tudná,

milyen előnye és varázsa van a személyes vezetésnek. Ha erről lemond, akkor nyomós okának kell rá lennie. És ez csakis olyasmi lehet, hogy ha személyesen mutatkoznék, olyasvalamire derülne fény, aminek a titokban tartása életbevágóan fontos neki.

Kezével elhárította a kérdéseket, és sebesen tovább suttogott:

– Ez ügyben felkerestem a szülőhelyét, és meghallgattam olyan embereket akik tudásuk miatt nem lesznek hosszú életűek. Már csak kevesen élnek közülük. Ezek emlékeznek a harminc évvel ezelőtt született csecsemőre, az anyja halálára, különös ifjúságára. *Az Öszvér nem emberi lény!*

És kéttagú hallgatósága iszonyodva hátrahőkölt ködös célzásától. Egyikük sem fogta föl teljes valójában a szavak értelmét, megérezték azonban a belőlük áradó veszedelmet.

A kapitány folytatta:

– Azaz mutáns, méghozzá későbbi életpályájából ítélve: fölöttébb sikeres változat. Nem ismerem, milyen különleges képességekkel bír, vagy hogy – a rémregények kifejezésével élve – milyen mértékben lehet őt "superman”-nek nevezni. Kell-e azonban ékesszólóbb bizonyíték annál, hogy két év alatt az ismeretlenség homályából Kalgan hadurának a legyőzőjévé ívelt föl pályája?

Láthatják most már a veszélyt. Hiszen a Seldon-terv nem számolhat egy beláthatatlan következményekkel járó biológiai véletlennel. Bayta tért magához először.

– Nem tudom elhinni. Se füle, se farka az egésznek. Akkor mért nem tettek el bennünket láb alól az Öszvér emberei, amikor a kezükben voltunk, ha emberfölötti erőkkel rendelkezik?

– Mondtam, hogy nem tudom, milyen fokú a mutációja. Lehet, hogy még nem készült föl az Alapítvány ellen, s ez esetben a legnagyobb bölcsességre vall, ha idő előtt nem veszi föl a neki dobott kesztyűt. Hátha a bohóctól többet megtudok!

A kapitány a remegő Magnifico elé állt, aki szemmel láthatóan tartott ettől a nagydarab, kemény férfitól.

– Láttad az Öszvért a saját szemeddel? – kezdte a kapitány kimérten.

– Nagyon is láttam, tekintetes uram. És a testemen is megtapasztaltam a keze súlyát.

– Elhiszem. Le tudnád őt írni?

– Még visszaidézni is rettenetes, tekintetes uram. A termete óriás. Mellette még ön is serdületlen kamasznak látszanék. A haja bíbor lángolás, és akárhogy is erőlködöm, egy hajszálnyira se tudom lehúzni a kinyújtott karját.

– Magnifico esetlenül hadonászott tagjaival. – Gyakran előfordult, hogy a tábornokai vagy a maga mulattatására egy ujjal hátborzongató magasságba emelt az övemnél fogva, s arra kényszerített, hogy verset rögtönözzek. Csak a huszadik vers után esett meg rajtam a szíve, de csak ha mindegyik hibátlanul rímelt és új volt, különben kezdhettem elölről. Mindent lebíró ereje van neki, tekintetes uram, és kegyetlenül él is vele… de a szemét, tekintetes uram, nem láthatja senki.

– Hogyan? Mi volt ez az utolsó?

– Szemüveget visel, tekintetes uram, méghozzá különlegeset. Azt mondják, hogy átlátszatlan, és ő valamilyen emberfölötti varázserő segítségével lát. Azt beszélik – és hangja titokzatos suttogássá halkult –, hogy ha valaki a szemébe néz, a halálát látja benne; hogy a szemével öl, tekintetes uram.

Magnifico tekintete sebesen járt egyik hallgatója arcáról a másikéra.

– Igazat beszélek – mondta elcsukló hangon. – Úgy éljek, hogy igazat beszélek.

Bayta mélyet lélegzett.

– Úgy látszik, magának van igaza, kapitány. Mit javasol?

– Nézzük csak, hogyan is állunk! Nincs itt semmi tartozásuk? A hangársorompó szabadra áll a fejük fölött?

– Bármikor útra kelhetünk.

– Akkor rajta! Ha az Öszvér egyelőre nem is akar kikezdeni az Alapítvánnyal, szörnyű kockázatot vállal, ha Magnificót kiengedi a markából.

Elsősorban talán, ez az oka annak a hűhónak, amit a szegény ördög körül csaptak. Könnyen meglehet, hogy odafönt hajók várnak magukra. Ha nyomuk vész az űrben, bottal üthetjük a bűnösök nyomát,

– Igaza van – mondta Toran komoran.

– Viszont rábízhatják magukat a védőpajzsukra meg a gyorsaságukra, s mihelyt elhagytuk a légkört, legjobb, ha holdpályára áll át, és átkerül a túlsó féltekére, ahonnan teljes sebességgel kereket oldhatunk.

– Igen ám, kapitány – mondta Bayta kétkedőén –, de mi lesz, ha az Alapítványra érkezünk?

– Mi lenne? Maguk kalgani polgárok, nemde, akik együttműködnek velünk. Én, ugye, semmiről sem tudok, ami ezt cáfolná.

Hallgatás volt a válasz. Toran a kormányhoz lépett. Alig észrevehető

zökkenést éreztek.

Pritcher kapitány arcán csak akkor tükröződött némi csalódás, amikor Toran elég messze került a túloldalon Kalgantól, és az első csillagközi ugráshoz készülődött, ugyanis híre-hamva sem volt az Öszvér hajóinak, esze ágában sem volt senkinek, hogy az útjukat állja.

– Úgy látszik, kiengedi a karmai közül Magnificót – szólalt meg Toran. –

A maga meséje bánja.

– Hacsak nem éppen azt akarja, hogy magunkkal vigyük – helyesbített a kapitány –, és ez esetben az Alapítvány bánja.

Már az utolsó ugráson is túl voltak, és holdpályán keringtek az Alapítvány körül, amikor az első ultrahullámú rádiós híradást fogták a hajón.

A többi hír között eldugva megütötte a fülüket egy közlemény. Az unott hangú bemondó úgy tudta, hogy valamilyen hadúr – nem részletezte, melyik –

tiltakozott az Alapítványnál egyik udvari emberének erőszakos elrablása miatt. Ezután rátért a sporthírekre.

Pritcher kapitány szárazon megjegyezte:

– Egy lépéssel mégiscsak megelőzött bennünket. – Majd elgondolkodva hozzátette – Fölkészült az Alapítvány ellen, és ezt ürügyül használja ki. Ez

még jobban megnehezíti a dolgunkat. Mert föl kell vennünk a

kesztyűt, mielőtt még igazán fölkészültünk volna.

15. A PSZICHOLÓGUS

Jó oka volt annak, hogy az Alapítványon az úgynevezett "tiszta tudomány"

élvezte a legnagyobb szabadságot. Mivel a Galaxisban az Alapítvány fölénye, sőt puszta fönnmaradása még mindig műszaki felsőbbrendűségétől függött –

annak ellenére, hogy a legutóbbi másfél század folyamán jókora fizikai erőre is szert tett –, nem csoda hát, hogy a tudós bizonyos immunitást élvezett.

Szükség volt rá, és ennek tudatában is volt.

Hasonlóképpen jó oka volt annak, hogy az Alapítvány tiszta tudományán belül Ebling Mis élvezte a legnagyobb szabadságot. (Csak azok biggyesztették a nevéhez a címeit, akik nem ismerték őt.) Ebben a világban, ahol tisztelték a tudományt, ő volt "A Tudós” nagy kezdőbetűkkel és mosoly nélkül. Így esett hát, hogy amíg mások térdet hajtottak; ő megmakacsolta magát, és nyakra-főre hangoztatta, hogy az ősei nem alázkodtak meg holmi nyavalyás polgármester előtt. Egyébként is, az ősei idejében a polgármestereket választották, és akkor rúgták fenéken őket, amikor akarták, és a szüleiktől legföljebb a hülyeségüket örökölték.

És így esett, hogy amikor Ebling Mis elhatározta, hogy Indburral kihallgatáson tiszteltetik meg magát, nem várta be, amíg ez irányú óhaja a szokásos módon megjárja a szabályos utat fölfelé, s a kedvező válasz ugyanazt az utat lefelé, hanem vállára terítette két ünneplő zekéje közül a kevésbé megviseltet, s a feje búbjára nyomott egy lehetetlen kalapot, a tilalommal dacolva szivarra gyújtott, és két hasztalan makogó őr mellett bevonult a polgármesteri palotába.

Őkegyelmessége abból értesült a betolakodóról, hogy a kertben megcsapta a fülét a felháborodott tiltakozás egyre közelgő huzavonája s a mindent túlharsogó féktelen átkozódás bikaüvöltése.

Indbur lassan letette ültetőlapátkáját, komótosan fölegyenesedett, és lassan ráncba rendezte a homlokát. Indbur ugyanis mindennap megengedett magának egy kis pihenőt, és ha az időjárás kedvezett, ebéd után két órát a kertben foglalatoskodott. Kertjében a virágokat négyszögekbe és háromszögekbe tagolta, a vörös és a sárga szigorú rendben váltogatta egymást, és csak a széleken engedélyezett némi

lilát; az egészet merev keretbe foglalta a zöld szegély növényzet. A kertjében kijárt neki a tökéletes magány: itt az égvilágon senki sem háborgathatta!

Indbur lehúzta sárfoltos kesztyűit, és a kis kerti ajtó felé indult.

– Mit jelentsen ez?! – szaladt ki a száján.

Amióta feltalálták az emberiséget, emberek végtelen sora tette föl hasonló helyzetekben pontosan ezt a kérdést, pontosan ebben a fogalmazásban. Nincs rá adat, hogy ez a kérdés valaha is a fennkölt hatás elérésén túl egyéb célt is szolgált volna.

Ezúttal azonban ékesszóló volt a válasz, ugyanis Mis alakja bömbölve nyomult feléje, s az ökle le-lesújtott azokra, akik kopókként mindegyre cibálták köpenye maradványait.

Indbur ünnepélyesen megrovó szemöldökráncolással hátraparancsolta őket, Mis pedig lehajolt, hogy fölemelje kalapja roncsait, s a rátapadt földnek körülbelül az egynegyedét lerázva róla, a hóna alá csapta és kifakadt:

– Figyeljen ide, Indbur, ezek a szedtevette tányérnyalói tartoznak nekem egy jó köpennyel. Még sokáig el tudtam volna hordani. – Nagyot fújt, és alig észrevehető színpadiassággal megtörölte a homlokát.

A polgármester arcára ráfagyott a méltatlankodás, és százötvennyolc centiméteres magasságának teljes fenségéből megszólalt:

– Nem jelentették nekem, Mis, hogy audienciát kért volna tőlem.

Természetesen nem is engedélyeztem ilyet magának.

Ebling Mis döbbent hitetlenkedést eláruló tekintettel nézett le a polgármesterre.

– A Ga-LAX-isra, Indbur, hát nem kapta meg tegnap a cetlimet?! Még tegnapelőtt odaadtam egy bíbor libériás lakájnak. Legszívesebben magam adtam volna át, de hát tisztában vagyok vele, mennyire kedveli a regulát.

– Regula! – emelte égnek Indbur bősz tekintetét. Majd erélyesen: –

Sohasem hallott még a megfelelő szervezésről? A jövőben, ha kihallgatást kér, az erre a célra rendszeresített kormányhivatalban

fogja három példányban beterjeszteni a kérelmét. Aztán meg fogja várni, amíg annak rendje és módja szerint meg nem kapja az értesítést a kihallgatás engedélyezéséről. És csak akkor fog megjelenni, megfelelő öltözékben – megfelelő öltözékben, érti, kérem? – és megfelelő tisztelettel. Elmehet!

– Mi baja a ruhámmal? – fakadt ki Mis. – Ez volt a legjobb köpenyem, amíg azok a szedtevette vadállatok rá nem tették a mancsukat. Aztán el fogok menni, mihelyt elmondom, amiért jöttem. A Ga-LAX-isra, ha nem Seldon-válságról lenne szó, egy percig sem maradnék tovább.

– Seldon-válság! – Indbur először árult el érdeklődést. Mis mégiscsak nagy pszichológusnak számított – még ha demokrata, bugris és bizonyára lázadó is, de mégiscsak pszichológus. Tanácstalanságában a polgármester még arról is elfeledkezett, hogy hangot adjon a szívébe hasító fájdalomnak, amikor meglátta, hogy Mis minden teketória nélkül letép egy virágot, várakozóan az orrához emeli, aztán fintorogva elhajítja.

– Kövessen, kérem – mondta Indbur hűvösen. – Ez a kert nem alkalmas komoly beszélgetésre.

Jobban érezte magát a terjedelmes íróasztal mögötti magas karosszékben, ahonnan lenézhetett arra a néhány szál hajra, amely hasztalanul próbálta elrejteni Mis rózsaszín fejbőrét. Elégedettsége tovább nőtt, amint észrevette, hogy Mis önkéntelenül körülpislogott a nem létező széket keresve tekintetével, aztán kényelmetlenül egyik lábára nehezedve állva maradt.

Elégedettsége a tetőfokára hágott, amikor a megfelelő gomb gondos lenyomására berohant a terembe egy libériás inas, hajlongva az íróasztal elé vonult, és letett eléje egy jókora fémkötésű iratcsomót.

– Nos – szólalt meg Indbur a helyzet uraként –, hogy a lehető

legrövidebbre fogjuk ezt a jogosulatlan kihallgatást, legyen szíves a lehető

legkevesebb szóval elmondani a kívánságát.

Ebling Mis komótosan megkérdezte:

– Tudja, mivel foglalatoskodom mostanában?

– Itt vannak előttem a beszámolói – válaszolt a polgármester önelégülten –, hiteles összegezésükkel együtt. Ha jól értem a

pszichohistóriával kapcsolatos matematikai vizsgálódásainak az volt a célja, hogy leverje a port Hari Seldon munkájáról, és megpróbálja az Alapítvány javára földeríteni a jövő történelem általa fölvázolt menetét.

– Pontosan – mondta Mis szárazon. – Amikor Seldon létrehozta az Alapítványt, a tudósokkal bölcsen egyetlen pszichológust sem telepített ide, ennek folytán az Alapítvány mindig vakon botorkált előre a történelmi szükségszerűség ösvényén. Kutatásaim során igen sokat merítettem az Időkriptában talált utalásokból.

– Mindez ismeretes előttem, Mis. Csak az időt vesztegeti az ismétléssel.

– Ez nem ismétlés – harsogta Mis –, mert amit most mondok magának, azt nem találja meg egyik beszámolómban sem.

– Hogy érti azt, hogy egyik beszámolóban sem? – vágott ostoba képet Indbur. – Hogyan merészelte…

– A Ga-LAX-isra! Szóhoz enged végre jutnom, maga pukkancs kis mitugrász?! Folyton a számba adja a szavakat, aztán minden mondatomba beleköt. Vagy különben itt se voltam, és éntőlem magára dőlhet a ház. Ne felejtse el, maga szedtevette tökfej, hogy az Alapítvány át fog evickélni, mert ez szükségszerű, de ha én most faképnél hagyom magát, maga nem fog!

Ezzel a padlóhoz csapta a kalapját, hogy a rajta maradt földcsomók szerteröppentek, fölcsörtetett a pódium lépcsőin, amelyen a terjedelmes íróasztal terpeszkedett, s dühösen félresöpörve az iratokat, az asztal egyik sarkára telepedett.

Indbur lázasan törte a fejét, hogy vajon most az őrséget riassza, vagy elég lesz az íróasztalába beépített sugárvetőket működésbe hoznia. De aztán meglátta maga fölött Mis elszánt arcát, és belátta, hogy a legjobb amit tehet, ha jó képet vág a mulatsághoz.

– Dr. Mis – próbálta menteni maradék méltóságát –, figyelmeztetem…

– Fogja be a száját – torkolta le Mis tajtékozva –, és hallgasson ide! Ha ez itten – sújtott a tenyerével erőteljesen a fémkötésű dossziéra – az én összehordott jelentéseimet tartalmazza, dobja el! Minden jelentésem, mielőtt ideér, megjár vagy húsz hivatalnokot, aztán visszafelé ugyanannyin szűrődik át. Nem is volna semmi baj, ha nem kellene titkolóznunk. Mert elárulok magának egy bizalmas dolgot. Olyannyira bizalmas, hogy még azok a gyerekek, akik nekem dolgoznak, sem

szagoltak meg semmit. Persze dolgoztak rajta, de egynek-egynek csak egy parányi morzsa jutott, az egészet én raktam össze. Tudja, mi az az Időkripta?

Indbur bólintott, Mis azonban folytatta, láthatóan élvezve a helyzetet:

– Hadd mondjam el magának, mert már hosszú ideje az eszemben jár a GaLAX-isnak ez a szedtevette helyzete. Tudom, mit forgat a fejében, maga nyápic giliszta! A keze ott motoszkál egy apró gombocska közelében, s ha megnyomja, legalább ötszáz fegyveres legény ront be, hogy hidegre tegyen, ugyanakkor retteg attól, amiről nekem tudomásom van: retteg a Seldon válságtól. Egyébként, ha eszébe jutna megnyomni valamit az asztalán, én szétverném azt a szedtevette fejét, mielőtt még bárki is betenné ide, a lábát.

Úgyis eleget szívták már az Alapítvány vérét, maga meg a haramia apja meg az útonálló nagyapja.

– Ez árulás – sápítozott Indbur.

– Persze hogy az! – vetette oda Mis kárörvendően. – De mit tehet ellene?

Hallgassa meg, mit mondok az Időkriptáról! Arról az Időkriptáról, amelyet annak idején még Hari Seldon állított föl, hogy átsegítsen bennünket a zökkenőkön. Seldon minden egyes válságra előkészített egy személyes árnyjátékot, hogy segítsen – és megmagyarázzon. Eddig négy válság, négy jelenés. Első alkalommal az első válság tetőpontján jelent meg. Második alkalommal akkor jelent meg, amikor éppen hogy átlábaltunk a második válságon. Mindkét alkalommal ott voltak az őseink, és hallották őt beszélni. A harmadik és a negyedik válság idején figyelmén kívül hagyták őt, nyilván azért, mert nem volt rá szükségük, a legújabb vizsgálatokból azonban –

amelyekről egyébként hallgatnak a kezében levő jelentések – az derül ki, hogy ettől függetlenül akkor is megjelent, méghozzá a kellő időben. Érti, mit mondok?

Nem várt feleletet. Agyonnyomorgatott szivarját végre eldobta, rágyújtott egy épre, és vadul pöfékelt.

– Hivatalosan az a feladatom, hogy újraélesszem a pszichohistória tudományát. Nos hát, nincs az az ember, aki ezt meg tudná csinálni, és nem is fogja megcsinálni soha. Nekem azonban sikerült némi eredményre jutnom az egyszerűbb alapelemeiben, és ezzel az ürüggyel hozzáférhettem az Időkriptához. Hogy milyen eredményre jutottam?

Nos, elég megbízható pontossággal ki tudtam számítani Hari Seldon legközelebbi megjelenésének az idejét. Más szóval, meg tudom mondani magának azt a napot, amikor a legközelebbi Seldon-válság, az ötödik, eléri a tetőpontját.

– Milyen messze van? – kérdezte Indbur izgatottan. És Mis vidám hányavetiséggel fölrobbantotta a bombáját.

– Négy hónap – mondta. – Négy szedtevette hónap, két nap híján.

– Négy hónap! – ismételte Indbur szokatlan hévvel. – Lehetetlen!

– Lehetetlen, mi? A szedtevette áldóját neki!

– Négy hónap? Tudja maga, mit jelent ez? Ha egy válság négy hónap múlva eléri a csúcspontját, akkor már évek óta készülőben kell hogy legyen.

– És miért ne? Van talán olyan természeti törvény, hogy egy folyamat csak teljes napvilágnál érhet be?

– De hát semmi sem fenyeget bennünket! Semmi sem lóg a fejünk fölött! –

Kevés híja volt, hogy Indbur aggodalmában nem kezdte tördelni a kezét.

Hirtelen dührohamában elordította magát: – Szálljon le az asztalomról, hadd tegyem rendbe. Hogy tudjak így gondolkodni?

Mis meglepetten föltápászkodott, és nehézkesen félreállt.

Indbur lázas sietséggel rendet teremtett az asztalán, és valósággal hadarta:

– Nincs joga ahhoz, hogy csak így beállítson hozzám. Ha előterjesztette volna a föltevését…

– Ez nem *föltevés!*

– Én azt állítom, hogy föltevés. Ha megfelelő érvekkel és indoklással alátámasztva, annak rendje és módja szerint beterjeszti, akkor elkerült volna a Történettudományok Irodájához. Ott kellő módon megvizsgálták volna, az eredményt fölterjesztették volna hozzám, és akkor természetesen megfelelő

intézkedésekre is sor kerülhetett volna. De így? Csak hiába

háborgatott.

Megvan!

Kezébe vett egy áttetsző, ezüstös papírlapot, és megrázta a testes pszichológus orra előtt.

– Ez itt egy rövid summázata a heti külpolitikai eseményeknek. Én magam állítom össze. Hallgassa csak: befejeztük a kereskedelmi egyezmény előkészítő tárgyalásait Moresszel, hasonló ügyben tárgyalunk Lyonesse-szel, valamilyen ünnepségre vagy mire delegációt küldtünk Bonde-ra, valamilyen panaszt vagy mit juttatott el hozzánk Kalgan, s mi megígértük, hogy utánanézünk, tiltakoztunk Aspertánál holmi tisztességtelen kereskedelmi

fogások miatt, s ők megígérték, hogy utánanéznek. – A polgármester tekintete végigfutott a kódolt jegyzeteken, aztán a papírlapot gondosan elhelyezte a megfelelő rekesz megfelelő dossziéjának megfelelő helyére.

– Maga is láthatja, Mis, hogy semmi sincs itt olyasmi, amiből ne a rend és a béke sugározna.

A terem távoli végében föltárult egy ajtó, és ilyen drámai fordulatot csak a valóság produkálhat: belépett rajta egy civil ruhás előkelőség.

Indbur félig fölemelkedett ültő helyéből. Elfogta őt az a furcsa, álomszerű

szédület, amely akkor lesz úrrá az emberen, ha egy és ugyanazon a napon túl sok minden zúdul a nyakába. Mis behatolása és vad kifakadása után most itt van a titkárának szabálytalan, be nem jelentett, ennélfogva nyugtalanító betörése, pedig a titkáráról azt sem lehet mondani, hogy nem ismeri a szabályokat.

A titkár mélyen térdet hajtott.

– Nos? – csattant föl Indbur. A titkár a padlónak mondotta:

– Excellenciás uram, Han Pritcher kapitány az Információtól, az ön parancsát megszegve, visszatért Kalganról, és az előzetes instrukcióknak megfelelően – az ön X20-513 számú parancsa alapján – börtönben ül, és várja a kivégzését. A társait kihallgatták. Részletes jelentés készült.

– A részletes jelentést megkaptuk – visszhangozta Indbur

kétségbeesetten.

– És?

– Excellenciás uram, Pritcher kapitány homályos utalásokat tett az új kalgani hadúr veszedelmes szándékaira. Az ön X20-651 számú utasításának megfelelően nem részesítettük őt szabályszerű kihallgatásban, kijelentéseit azonban följegyeztük, és részletes jelentésbe foglaltuk.

– A részletes jelentést megkaptuk – üvöltötte Indbur. – És?

– Excellenciás uram, negyedórával ezelőtt jelentést kaptunk a salinnai határról. Mint az ellenőrzés kiderítette, kalgani hajók engedély nélkül benyomultak az Alapítvány területére. A hajók föl vannak fegyverkezve.

Összetűzésekre került sor.

A titkár szinte kétrét görnyedt. Indbur állva maradt. Ebling Mis megrázkódott, dübörgő léptekkel a titkárhoz ment, és keményen a vállára csapott.

– Menj, engedd ki azt a Pritcher kapitányt, és küldd ide. Egykettő!

A titkár elsietett, és Mis a polgármesterhez fordult.

– Nem volna jobb, ha megindítaná a gépezetet, Indbur? Hiszen csak négy hónap.

Indbur csak állt megkövült tekintettel. Csak egyetlen ujja árulta el az élet jelét: szaggatott mozdulatokkal háromszögeket rajzolt az asztal sima felületére.

16. TANÁCSKOZÁS

Ha huszonhét független kereskedő világ, amelyeket egyedül az anyabolygó, az Alapítvány iránti bizalmatlanság köt egybe, elhatározza, hogy tanácskozásra ül össze, és mindegyik el van telve a kicsinységében fogant, az elszigeteltségben edződött és az örökös veszélyben megkeseredett büszkeséggel, akkor rengeteg apró-cseprő probléma adódik már az előkészítés során, ami a legkitartóbbak buzgalmát is egykönnyen lelohasztja.

Az még csak hagyján, hogy előre meg kell állapodni olyan részletkérdésekben, mint a szavazás módja, a képviselet (világok szerint vagy a lakosság száma alapján). Itt fontos politikai érdekek forognak kockán. Az is hagyján, hogy meg kell állapodni az ülésrendben a tárgyalóasztal és a fehér asztal mellett egyaránt; társasági protokolláris szempontból ennek is megvan a jelentősége.

Az igazi nagy problémának az bizonyult, hogy hol rendezzék meg az összejövetelt, ugyanis e körül a kérdés körül lobbant lángra igazán a provincializmus parazsa. A végén a diplomácia kacskaringós útjai Radole világán találkoztak; egyesek már a kezdet kezdetén ezt javasolták ésszerűségi indokból, központi fekvése miatt.

Radole aprócska világ volt, s katonai erejét tekintve talán a leggyöngébb a huszonhét közül. Egyébiránt ez volt a másik ésszerűségi oka annak, hogy őrá esett a választás.

Abroncsvilág volt ez, amilyenben bővelkedik a Galaxis, de fölöttébb ritka közöttük az olyan, amelyen élet is van. Más szóval olyan világ, amelyen a két félteke a szélsőséges meleg és hideg ellentétes uralma alatt áll, és élet csak a félhomályos zóna keskeny abroncsa mentén virul.

Az ilyen világ általában nem valami vonzó azok számára, akik még sohasem próbálták, ám vannak köztük stratégiai fontosságú helyek – és Radole City ilyen volt.

A város a hideg félteke határán magasodó csipkés hegység lábazata mentén, az alacsony dombvidék szelíd lejtőin húzódott meg, ahol a hegyvonulat oltalmat nyújtott a dermesztő hidegtől. A napos félgömb meleg, *száraz* levegője fűtötte; a vizet a hegyekből vezették ide, és a két világ határán Radole City örökké viruló kertjei az örök nyár örök reggeli napsugaraiban fürödtek.

Minden egyes ház mint fészekben ült a maga virágoskertjében, fölkínálkozva a szelíd természet simogatásának. Minden egyes kert valóságos melegágy volt, ahol a legváltozatosabb dísznövényfajták buja tenyészete

termelte az idegen valutát, olyannyira, hogy Radole tipikus kereskedő világból már-már a termelő világ rangjára emelkedett. Így Radole City a maga módján a fényűzés parányi puha fészke volt ezen a kietlen bolygón, egy csöppnyi kis Éden – és ez a körülmény is latba esett az észokok között, amikor a konferencia helyéről kellett dönteni.

És özönlettek a vendégek a többi huszonhat kereskedővilágról: küldöttek, feleségek, titkárok, újságírók, hajók és azok legénysége. Radole lakossága csaknem a kétszeresére szökött, és minden tartalékot mozgósítani kellett ennek a rengeteg embernek az ellátására. Nem is volt hiány ételben-italban, aludni viszont nem sokat aludt senki.

És mégis, kevés olyan akadt ebben a dőzsölő társaságban, aki ne lett volna teljes tudatában annak, hogy a Galaxisnak ezt a sarkát a háború lappangó parazsa emészti. Ám akik ennek tudatában voltak, három csoportra oszlottak.

Először ott volt a nagy tömeg, amely alig tudott valamit, viszont annál magabiztosabb volt.

Mint például az a fiatal űrpilóta, Menedék-jelvényével a sapkája pántján, aki poharát a szeme elé tartva elkapta a vele szemben ülő radolei kislány párásan mosolygó tekintetét, s így hencegett:

– Szándékosan a hadműveleti övezeten vágtunk át idefelé jövet, s holdpályán vagy egy fénypercnyi utat mentünk közvetlenül Horleggor után…

– Horleggor? – vágott közbe a nyurga lábú helyi lakos, a társaság házigazdája. – Nem ez az, ahol a múlt héten elverték a port az Öszvéren?

– Ki mondta, hogy az Öszvéren elverték a port? – emelte föl a hangját a pilóta.

– Az Alapítvány rádiója.

– Igen? Hát ha tudni akarja: az Öszvér bevette Horleggort. Kis híján múlt, hogy belefutottunk az egyik hajókaravánjába, amely már onnan kelt útnak.

Micsoda porelverés az amikor az, aki a verést kapta, a helyén marad, a porelverő ellenben hanyatt-homlok menekül?

Valaki megszólalt magas, fátyolos hangon: – Ugyan, kérem! Az Alapítvány mindig le szokta nyelni a békát. De aztán csak lesse! Meg fogja látni, a jó öreg Alapítvány tudja, hogy mikor kell visszajönni. Akkor aztán: durr! – fejezte be a rekedt hangú vizenyős mosollyal.

– Elég az hozzá – mondta a menedéki pilóta némi szünet után –, hogy mint említettem, láttuk az Öszvér hajóit, és egyáltalán nem voltak rossz állapotban.

Sőt, mondok valamit: újaknak látszottak.

– Újaknak? – ismételte a házigazda elgondolkozva. – Ők maguk építik? –

A feje fölül letépett egy levelet az ágról, kényeskedve megszagolta, aztán szétmorzsolta a fogai között; a sebzett szövetek zöld vére mentolos illatot

árasztott. – Azt akarja mondani – folytatta –, hogy az alapítványi hajókat saját készítésű ladikokkal verik meg? Hát erre kíváncsi vagyok.

– Saját szemünkkel láttuk őket, dokikám. És ha nem tudná, én meg tudom különböztetni a hajót az üstököstől.

A házigazda a pilótához hajolt.

– Hallgasson ide, mit mondok. Legyen nyugodt, a háborúk nem maguktól kezdődnek, és van egy rakásra való ravasz vezetőnk. Tudják ők, mit csinálnak.

Az előbbi, alaposan elázott hang kottyant közbe megint:

– Csak figyelje a jó öreg Alapítványt! Kivárja az utolsó pillanatot, aztán: puff! – És tágra nyitott szájjal rávigyorgott a lányra, aki elhúzódott tőle. Ismét a radolei beszélt:

– Például, öregem, maga azt hiszi, hogy talán ez az Öszvér pasas irányítja a dolgokat? Ne-e-em! – kaszált az ujjával jobbra-balra. – Ahogy én hallom, méghozzá elég magas helyről, ha tudni akarja, ő a mi emberünk. Mi fogadtuk föl, és talán azokat a hajókat is mi építettük. Valljuk csak be: mi építettük neki. Az igaz, hogy hosszú távon nem tud az Alapítvány fölé kerekedni, de alaposan helyben

tudja hagyni – és akkor jövünk mi! A lány szólalt meg:

– Másról nem tudsz beszélni, Klev, csak erről? A háborúról? Elegem van belőle.

A menedéki pilóta lovagias hangsúllyal mondotta:

– Beszéljen másról. Nem szabad untatni a lányokat.

A becsiccsentett alak fölkapta a refrént, és a korsójával verte *hozzá* az ütemet. A kialakult párok viháncolva szétrebbentek, és a háttérben emelkedő

napozóhátból közeledő párokhoz csatlakoztak.

A társalgás csapongó, csacska fecsegesse olvadt.

Aztán ott voltak azok, akik valamivel többet tudtak, s ennek arányában kevesebb volt az önbizalmuk.

Mint például a behemót, félkarú Fran, aki Menedéket képviselte hivatalos küldöttként, s ennélfogva nagy lábon élt, és új barátságokat kötött – ha tudott: nőkkel, ám ha kellett: férfiakkal.

Egyik ilyen új barátjának a dombtetőn levő házában, a napozóteraszon töltötte első gondtalan óráit; egész radolei tartózkodása alatt nem is jutott ideje, csak kétszer, a kikapcsolódásra. Új barátját Iwo Lyonnak hívták, s rokon lélekre talált benne. Iwo háza kívül esett a településen, egymagában fürdött a virágillatban és a rovarcirpelésben. A napozóteraszon – egy negyvenöt fokos szögben megdöntött pázsitcsíkon – Fran elnyújtózkodott, és mohón itta magába a napfényt.

– Menedéken hírét sem látni ilyesminek – mondta. Iwo álmos hangja felelt neki:

– Látná a hideg oldalt! Harminc kilométernyire innen van egy hely, ahol az oxigén úgy folyik, mint a víz.

– Ne mondja!

– Tény.

– Hát mondok én magának valamit, Iwo. Hajdanában, mielőtt még leharapták volna a karomat, sokat mászkáltam erre-arra, és nem fogja elhinni, de… – és következett egy hosszú történet, amelyet Iwo tényleg nem hitt el.

– Az igazság az, hogy a régi időkben az ilyesmit nem így csinálták –

mondta Iwo két ásítás között.

– Nem bizony! Hogyan? – fortyant föl Fran. – Miért beszél így?

Említettem a fiamat, nem? Ha úgy tetszik, ő is a régi iskolához tartozik. A kutyafáját neki, nagy kereskedő lesz belőle! Tetőtől talpig az apja fia. Tetőtől talpig, kivéve azt az egyet, hogy házasságra adta a fejét.

– Mármint hogy a törvény előtt? Egy lánnyal?

– Úgy van. Én magam is értelmetlennek látom a dolgot. Kalganon töltik a mézesheteiket.

– Kalgan. Kalgan? A Galaxisát, mikor mentek oda?!

Fran szélesen elmosolyodott, és sokatmondóan azt mondta:

– Közvetlenül azelőtt, hogy az Öszvér hadat üzent az Alapítványnak.

– Igazán?

Fran bólintott, és fejével közelebb intette magához Iwót. Rekedten suttogta:

– Elárulhatok magának valamit, de köztünk maradjon. A fiamat megbízatással küldték Kalganra. Azt persze belátja, hogy nem árulhatom el, mi volt az a megbízatás, de ha a mostani helyzetet megnézi, könnyen kitalálhatja maga is. Elég az hozzá, hogy a fiamat találták a legmegfelelőbbnek a feladatra. Nekünk, kereskedőknek nagyon kellett már egy kis zenebona – tette hozzá furfangos mosollyal. – Hát itt van. Nem árulom el, hogy csináltuk, de a fiam Kalganra ment, és az Öszvér útnak indította a hajóit. Az én fiam!

Iwo kellőképpen méltányolta a szavait. Viszonzásul maga is bizalmas hangot ütött meg:

– Helyes. Tudja mit mondanak? Hogy ötszáz hajónk áll készenlétben, hogy a megfelelő pillanatban mi is beavatkozzunk.

– Talán többről is szó van – mondta Fran meggyőződéssel – Ez már igazi hadművészet. Ezt szeretem! – Hangosat csapott a hasára. – Azért ne felejtse el, hogy az Öszvérnek is megvan a magához való esze. Aggaszt engem az a horleggori eset.

– *Azt* mondják, legalább tíz hajója odaveszett.

– Lehet, de még mindig maradt neki vagy száz, és az Alapítványnak el kellett iszkolnia. Az csak jó, ha elverik a port azokon a vérszopókon; de hát

ilyen egykettőre? – csóválta a fejét. – Szeretném tudni, honnan szerzi az Öszvér a hajóit. Mindenfelé azt beszélik, hogy mi csináljuk neki.

– Mármint mi, kereskedők? A független világok közül Menedéken vannak a legnagyobb hajógyárak, de mi magunkon kívül senkinek sem csináltunk egy darabot sem. Csak nem tételezi föl, hogy bárki is vállalná a kockázatát, hogy hajóhadat épít az Öszvérnek anélkül, hogy elővigyázatosságból másokat is be ne vonna? Ez… ez dajkamese.

– Akkor hát honnan szerzi?

– Honnan szerezné? Nyilván maga csinálja – vont vállat Fran. – Magam is szeretném tudni.

Fran hunyorogva a napba nézett, és lábujjával kis köröket rajzolt a lábtámasz fényes fájára. Lassacskán álomba szenderült, és csendes szuszogása egybeolvadt a tücsökzenével.

Végül ott voltak azok a kevesek, akik eleget tudtak, és ennélfogva egyáltalán nem voltak magabiztosak.

Mint például Randu, aki az összkereskedői tanácskozás ötödik napján a nagyterembe lépett, ahol már várt rá az a két férfi, akit odakéretett. Az ötszáz ülőhely üres volt, és úgy látszott, egy darabig az is marad.

Randu szinte még le sem ült, máris sebesen belefogott a mondókájába:

– Mi hárman a Független Kereskedő Világok katonai potenciáljának körülbelül a felét képviseljük.

– Úgy van – válaszolt az Issre való Mangin –, a kollégámmal már beszéltünk erről.

– Kész vagyok rá – mondta Randu –, hogy kertelés nélkül a tárgyra térjek.

Nem vagyok az alkudozás vagy a mellébeszélés híve. Helyzetünk gyökeresen megromlott

– Annak következtében… – sürgette a Mnemonra való Ovall Gri.

– Ami az utóbbi órában történt. De kezdjük az elején. Először is nem mi főztük, amit most meg kell ennünk, és aligha vagyunk képesek változtatni rajta. Mi eredetileg nem az Öszvérrel tárgyaltunk, hanem másokkal, nevezetesen Kalgan volt hadurával, akire az öszvér számunkra a legrosszabb pillanatban mért vereséget.

– Igaz – mondta Mangin –, de ez az Öszvér sem rosszabb nála. Én nem piszmognék a részletekkel.

– Nem mondaná ezt, ha ismerne minden részletet. – Randu előrehajolt, és mindkét kezét fölfelé néző tenyérrel, sokatmondó mozdulattal az asztalra helyezte. – Egy hónappal ezelőtt – mondta – az unokaöcsémet meg a feleségét Kalganra küldtem.

– Az unokaöccsét! – kiáltott föl Ovall Gri meglepetten. – Nem tudtam, hogy az az unokaöccse.

– Milyen céllal? – kérdezte Mangin izgatottan. – Csak nem? – és magasra emelt hüvelykujjával kört rajzolt a levegőbe.

– Nem. Ha az Öszvér Alapítvány elleni háborújára gondol, nem. Ehhez nekem kevés a puskaporom. A fiatalember semmiről sem tudott, sem a szervezetünkről, sem a céljainkról. Azt mondtam neki, hogy egy menedéki hazafias egylet egyszerű tagja vagyok, és neki semmi más feladata nincs Kalganon, mint hogy közönséges utasként tartsa nyitva a szemét. Az indítékaim, be kell valljam, eléggé bizonytalanok voltak. Főleg az Öszvérre voltam kíváncsi. Erre a különös jelenségre – de hát ezt már ezerszer megrágtuk, nem is részletezem tovább. Másrészt jó gyakorlóiskolának ígérkezett a dolog olyasvalaki számára, akinek van némi tapasztalata az Alapítványról meg az ottani földalatti mozgalomról, és úgy látszott, hogy a jövőben még hasznunkra lehet. Szóval…

Dvall hosszú arca csupa függőleges vonalra bomlott, amint kivillantotta lapátfogait.

– Akkor hát bizonyára meglepte, hogy mi lett *a* dolog vége, mert szerintem nincs kereskedő, aki ne tudná, hogy a maga unokaöccse az Alapítvány zászlaja alatt elrabolta az Öszvér egyik alattvalóját, és ezzel *casus bellit* szolgáltatott neki. A Galaxisát neki, Randu, ne meséljen itt nekünk! Kötve hiszem, hogy a maga keze nem volt benne. Meg kell hagyni, mestermunka volt!

Randu megcsóválta ősz üstökét.

– Nem az én művem. De az unokaöcsémé sem, legalábbis nem ez volt

a szándéka. Jelenleg az Alapítvány börtönében ül és talán meg sem éri, mi lesz a vége a mesterművének. Most kaptam egyébként hírt tőle. A személyi kapszuláját valahogy sikerült kicsempésznie a háborús övezeten át, egészen Menedékre, ahonnan egyhónapi bolyongás után csak most ért ide.

– És?

Randu a tenyere élét súlyosan az asztalra támasztotta, és lemondóan megjegyezte:

– Attól tartok, hogy mi is arra a szerepre vagyunk kárhoztatva, amelyet Kalgan néhai hadurának is el kellett játszania. Az Öszvér: mutáns!

Döbbent csend fogadta a szavait; Randu a többiek gyorsuló szívverését is hallani vélte. De lehet, hogy csak képzelődött.

Mangin hangja nem árult el semmi izgalmat:

– Honnan tudja?

– Csak az unokaöcsémtől. De ő megjárta Kalgant.

– És miféle mutáns? Mert sokféle van.

Randu magába fojtotta kibuggyanni kész türelmetlenségét.

– Sokféle mutáns; igen, Mangin. Sokféle! De az Öszvér csak egyféle.

Miféle mutáns lehet az, aki ismeretlenül hadsereget toboroz, s mint mondják, egy nyolc kilométeres aszteroidán állítja föl a támaszpontját, onnan kiindulva elfoglal egy bolygót, egy rendszert, aztán egy egész körzetet – majd megtámadja az Alapítványt, és megveri Horleggornál. *És mindezt két vagy három év leforgása alatt!*

Ovall Gri vállat vont.

– Szóval azt hiszi, hogy legyőzi az Alapítványt?

– Nem tudom. Tegyük föl, hogy igen! Akkor?

– No, azt azért mégsem! Az Alapítványt nem lehet csak úgy elintézni. Ha jól meggondoljuk, egyetlen új támpont sincs a kezünkben, kivéve… hm… egy tapasztalatlan fiatalember kijelentését. Mi lenne, ha ennyiben hagynánk a dolgot? Hiszen eddig se nagyon izgattak bennünket az Öszvér győzelmei, és hacsak nem megy túlságosan

messzire, ezután sem kell nyugtalankodnunk.

Nem igaz?

Randu a homlokát ráncolta; be kellett ismernie magában, hogy az érveit pókhálóból szőtte.

– Kapcsolatba léptünk már egyáltalán az Öszvérrel? – szögezte nekik a kérdést.

– Nem – felelték ezek.

– Próbálni viszont már próbáltuk, igaz? És nem sok teteje van az összejöveteleinknek, amíg ez nem sikerül. Eddig legfeljebb csak a borosflaska és nem a dolgok mélyére néztünk, s több volt a széptevés, mint a valódi tevés

– hogy a mai Radole Tribune vezércikkét idézzem –, s mindennek mi az oka?

Mert nem tudtunk kapcsolatot teremteni az Öszvérrel. Uraim, legalább ezer hajónk várja készenlétben a megfelelő pillanatot, hogy akcióba lépjen, és kézre kaparintsa az Alapítványt. Én azt javaslom, hogy fordítsunk a dolgon.

Azt javaslom, hogy dobjuk be ezt az ezer hajót most – *az Öszvér ellen!*

– Vagyis azt akarja mondani, hogy a zsarnok Indbur meg az Alapítvány többi vérszopója mellett? – szögezte neki Mangin fojtott indulattal.

Randu bágyadtán fölemelte a kezét.

– Hagyjuk a jelzőket. Fő, hogy az Öszvér ellen, és bánom is én, ki mellett.

Ovall Gri fölpattant a helyéről.

– Randu, én nem akarok tudni erről a dologról! Ha nem fér a bőrébe, és politikai öngyilkosságot akar elkövetni, akkor csak rajta: terjessze be a dolgot ma este a tanácsülés elé.

Ezzel elhagyta a termet, s Mangin szótlanul követte, csak Randu maradt még egy egész órát egyedül, kiúttalan tépelődéseivel viaskodva.

Este a tanács teljes ülésén nem szólt egy szót sem.

Másnap reggel azonban Ovall Gri rontott be a szobájába, félig öltözötten, borotválatlanul és kócosán.

Randu a befejezetlen reggelije mellől döbbent szemeket meresztett rá, hogy az ijedtében a pipáját is kiejtette a kezéből.

– Mnemont galád módon megtámadták és bombázták az űrből – zihálta minden bevezetés nélkül.

– Az Alapítvány? – kérdezte Randu szúrós tekintettel.

– Az Öszvér! – fakadt ki Ovall. – Az Öszvér! – A szavai egymás sarkát tiporták. – Előre megfontolt, provokálatlan támadás. A legtöbb hajónk a Nemzetközi Flottához csatlakozott. Az a néhány, amely az őrszolgálat ellátására visszamaradt, mintha ott sem lett volna: egyszerűen elfújta őket.

Még eddig nem szállt partra, s az is lehet, hogy nem is fog, mert a hírek szerint a támadók fele megsemmisült, de ez már háborút jelent, és azért jöttem, hogy megkérdezzem: Menedék milyen állást foglal el ebben a dologban?

– Biztosra veszem, hogy Menedék tartani fogja magát a szövetségi egyezmény szelleméhez. De mit ér ez? Minket is megtámad…

– Ez az Öszvér valóságos őrült. Azt hiszi, hogy az egész Világegyetemet maga alá gyűrheti? – A hangja elcsuklott, a székre hanyatlott, és megragadta Randu csuklóját. – Az a pár katona, aki megmaradt, azt jelenti, hogy az Öszvérnek… hogy az ellenségnek új fegyver van a birtokában. Atommező

kioltó.

– Micsoda?!

– A legtöbb hajónk azért semmisült meg, mert csődöt mondott az atomfegyverük. Ez nem lehet véletlen vagy szabotázs következménye. Csakis az Öszvér fegyvere tehette. Nem mintha tökéletes volna: a hatása időszakosnak bizonyult, és meg lehet találni az ellenszerét – a jelentések nem nagyon térnek ki a részletekre. De beláthatja, hogy egy ilyen szerszám megváltoztathatja a háború jellegét, és egy csapásra elavulttá teheti az egész hajóhadunkat.

Randu végtelenül öregnek érezte magát. Az arca tehetetlenül lefittyedt.

– Félek, hogy egy szörnyeteg kelt életre, aki mindannyiunkat el fog emészteni. Mégis föl kell vennünk vele a harcot.

17. A SZONOVIZOR

Ebling Mis Terminus City mérsékelten előkelő negyedében álló házát jól ismerték az Alapítvány értelmiségi, irodalmi vagy egyszerűen olvasottabb körei. A házról ki-ki saját ízlése és hírforrása alapján alkotott véleményt. A

gondos életrajzíró "a tudománytól elidegenedett valóság előli menekülés jelképét” látta benne; a társasági rovat munkatársa ajkbiggyesztve háborgott

"hányaveti rendetlenségének szörnyen férfias levegője” miatt; az egyetem bölcsészdoktora nyersen azzal intézte el, hogy "könyvszagú, ám rendszertelen”; egy laikus barát számára az volt a jó, hogy "bármikor leöblíthette ott az ember a torkát, és fesztelenül fölrakhatta a lábát a díványra”; míg a színes eseményekre vadászó, könnyed heti krónika "a szentségtörő, baloldali, kopaszodó Ebling Mis duhaj, profán kéjlaka”-ként emlegette. Bayta számára, aki önmagán kívül pillanatnyilag semmilyen közönség kegyeit nem kereste, és megvolt az az előnye, hogy első kézből ismerte a tárgyát, egyszerűen csak rendetlen volt.

Az első néhány naptól eltekintve, a börtönélet nem volt túlságosan elviselhetetlen. Úgy érezte, sokkal kevésbé, mint ez a félóra várakozás a pszichológus házában – lehet, hogy titokban megfigyelték? Akkor legalább Torannal volt együtt.

Talán jobban is megviseli a várakozás, ha nem látja maga előtt Magnifico hosszú, lógó orrát, amely leplezetlenül elárulta gazdájának jóval mélyebb szorongását.

Magnifico pipaszár lábait maga alá gyűrte, és hegyes állat a térdei közé rejtette, mintha láthatatlanná akart volna zsugorodni, s Bayta önkéntelenül kinyújtotta a kezét, és gyöngéd biztatással megsimogatta. Magnifico összerezzent, aztán elmosolyodott.

– Látja, asszonyom, a testem nem hisz az elmémnek, és a mások kezétől csakis ütést vár.

– Semmi ok az aggodalomra, Magnifico. Én veled vagyok, és nem engedlek senkinek sem bántani.

A bohóc ráemelte a tekintetét, aztán gyorsan elkapta a fejét.

– De eddig távol tartottak öntől meg a kedves férjurától… és nevessen csak ki, asszonyom, de bizony mondom, áhítoztam a barátság után.

– Dehogyis nevetlek ki. Magam is olyatán voltam.

A bohóc arca fölragyogott, és közelebb húzta a térdét.

– Találkozott ezzel az emberrel – kérdezte –, aki fogadni fog bennünket? –

A hangjában óvatosság sejlett.

– Nem. De híres ember. Láttam a híradóban, és sokat hallottam róla. Az az érzésem, Magnifico, hogy jó ember, és nem akar rosszat nekünk.

– Valóban? – feszengett a bohóc. – Könnyen meglehet, asszonyom, de engem már kihallgatott, és van a modorában valami darabosság és hangosság, amitől végigborsódzik a hátam. Tele van furcsa szavakkal, és a torkomra akadt tőlük a válasz. Már-már elhittem azt a mesét, amivel egykor altatott

valaki, hogy hasonló pillanatokban a szív a légcsőbe költözik, és elzárja a szavak útját.

– De most más a helyzet. Ketten vagyunk vele szemben; és mi ketten, ugye, semmitől sem félünk?

– Igen, asszonyom.

Valahol kivágódott egy ajtó, és bömbölő hang árasztotta el a házat. A szoba előtt szavakká csomósodott össze, és a föltáruló ajtón keresztül egy pillanatra látni lehetett amint egy sztentori "menjetek a jó Ga-LAX-isba innét!” kiáltás szélvészként söpri ki a szobából a két egyenruhás őrt.

Ebling Mis komoran benyomult, letett a padlóra egy gondosan begöngyölt csomagot, Baytához lépett, és hanyagul kezet szorított vele. Bayta erőteljes, férfias szorítással viszonozta. Mis észbe kapott, s a bohócot is üdvözölte, aztán a tekintete hosszasan megállapodott a lányon.

– Férjezett? – szögezte neki.

– Igen. Átestünk a törvényes formaságokon.

Mis némi szünet után:

– Boldog?

– Egyelőre.

Mis vállat vont, és újból Magnificóhoz fordult. Kibontotta a csomagot.

– Tudod, mi ez, fiam?

Magnifico fölpattant, és kezébe fogta a sokbillentyűs szerszámot.

Végigtapogatta az ezernyi gombot, aztán örömében váratlanul hátraszaltót csinált, pusztulással fenyegetve a közeli bútorzatot.

– Egy szonovizor – rikkantotta el magát –, méghozzá olyan gyártmány, hogy egy halott szívét is hevesen megdobogtatná! – Hosszú ujjai lassan, lágyan, alig érintve végigsiklottak a gombokon, egyen-egyen csupán egy pillanatig időztek, aztán hullámzó mozgással továbbsiklottak, és a szemük előtt alig láthatóan rózsaszínűn földerengett a levegő.

– Jól van, fiam – mondta Ebling Mis –, azt mondtad, hogy tudsz bánni ezzel a micsodával. Hát rajta! Nem árt, ha utánahangolod. Múzeumból hozták.

– Aztán Bayta felé halkan: – Amennyire én tudom, az Alapítványon senki sem képes rendesen megszólaltatni.

Közelebb hajolt, és gyorsan a fülébe súgta:

– A bohóc nem akar maga nélkül megszólalni. Számíthatok a segítségére?

A lány bólintott.

– Helyes! – mondta Mis. – Se élő, se holt nem volt a félelemtől, és nem hiszem, hogy az elméje kiállna egy pszichoszondát. Ha meg anélkül akarok kiszedni valamit belőle, ahhoz teljesen föl kell engednie. Érti?

A lány megint bólintott.

– Ez a szonovizor lesz az első lépés. Azt mondja, hogy tud játszani rajta, és abból, ahogyan fölvillanyozódott, bizonyosra vehetjük, hogy ez élete nagy örömei közé tartozik. Ezért akár jól játszik, akár rosszul, tanúsítson érdeklődést és elismerést. Aztán legyen barátságos hozzám, és mutassa ki, hogy megbízik bennem. A legfontosabb, hogy mindenben kövesse az útmutatásomat. – Gyors pillantást vetett Magnifico felé, aki a dívány sarkába kuporodva fürgén igazgatott a

hangszer belsejében. A világ megszűnt létezni.

Mis társalgási hangon újból Baytához fordult:

– Hallott már szonovizort?

– Egyszer – felelte Bayta ugyancsak fesztelenül – egy ritka hangszereknek szentelt hangversenyen. Nem tett rám különösebb benyomást.

– Bizonyára nem mester játszott rajta. Csak nagyon kevés igazán jó előadó akad. Nem is annyira a fizikai ügyességen múlik – egy több klaviatúrás zongorához például nagyobb ügyesség szükséges –, hanem egy bizonyos szellemi oldottságon. – Majd halkan: – Talán éppen ezért többre megyünk ezzel az élő csontvázzal itt, mint gondolnánk. A kiváló előadók legtöbbször az idióták közül kerülnek ki. Ez azoknak a furcsaságoknak az egyike, amelyek érdekessé teszik a lélektant.

És hogy fönntartsa a könnyed társalgást, kötetlenül hozzátette:

– Tudja, hogy működik ez a nyavalyás szerkezet? Utánanéztem a dolognak, és eddig csak annyit sikerült kisütnöm, hogy a sugárzása közvetlenül, a látóideg megkerülésével izgatja az agy látási központját.

Tulajdonképpen egy olyan érzékszervet hasznosít, amelyet maga a természet elhanyagol. Csodálatos, ha meggondoljuk. Amit hall, azzal semmi probléma.

Mint rendeseit; a dobhártya; a csigajárat meg a többi. De pszt! Elkészült. Nem lépne rá arra a kapcsolóra? Sötétben jobban érvényesül.

A sötétben Magnifico csak egy apró foltnak hatott Ebling Mis fújtató hústornya mellett. Bayta izgatottan erőltette a szemét, eleinte minden eredmény nélkül. Aztán először vékony, elmosódó remegés jelent meg és rajzolt lüktető skálát a levegőbe. A magasban lebegett, lefelé cikázott, megtorpant, duzzadni kezdett, majd mennydörögve szétpukkant, olyan hangot hallatva, mintha hirtelen fátyolfüggönyt hasítottak volna ketté.

Parányi gömböcske lüktetett színesen és tágult ritmikusan, mígnem szertefröccsent a levegőben, s a magasba szökkenő alaktalan cseppecskék hullámzó fényfüggönyt alkotva libegtek lefelé. Majd apró gömböcskékké álltak össze, ahány gömböcske, annyi szín – és Bayta érdekes dolgokat kezdett megfigyelni.

Rájött, hogy ha behunyja a szemét, a színek sokkal élesebbé válnak; hogy a színek minden kis változásának megfelelt valamilyen hang, hogy képtelen volt

azonosítani a színeket; és végül, hogy a gömböcskék egyáltalán nem gömböcskék voltak, hanem parányi figurák.

Parányi figurák: parányi lángnyelvecskék, amelyek ezerszámra táncoltak és vibráltak, amelyek eltűntek, és a semmiből megint előbukkantak, amelyek egymásnak ütköztek, és ekkor új színné olvadtak össze. Baytának azok az apró fénypontocskák jutottak eszébe, amelyeket éjszaka láthat az ember, ha szorosan, amíg csak fájni nem kezd, behunyja a szemét, és meredten bámul befelé a semmibe. Régtől fogva jól ismerte ezeket a mozgó pöttyös színmintákat, ezeket az összehúzódó koncentrikus köröket, ezeket a pillanatra fölvillanó alaktalan foltokat. Ugyanaz, csak nagyobb, tarkább – és minden egyes apró fénypontocska egy-egy parányi alak.

Kettesével rohantak feléje, és ijedten kapta maga elé a kezét, erre azok visszahőköltek, s a következő pillanatban ragyogó hóvihar kellős közepében találta magát, a válláról hideg fényözön csörgött lefelé, siklott végig fénylőn a karjain, merev ujjaiból kilövellt, és lassan egy pontban folyt össze előtte. És közben száz és száz hangszer zenéje áradt hullámzó folyamként, s olvadt egybe a fényözönnel.

Arra gondolt, hogy vajon Ebling Mis ugyanezt látja-e, mint ő, vagy ha nem, akkor mit lát vajon? Csak futó gondolat volt ez, aztán…

Aztán újból figyelni kezdett. Az apró alakok – apró, alakok voltak egyáltalán? –, az apró, égő hajú lányok sebesen pörgő piruettbe kezdtek, hogy szinte beleszédült az elme, aztán csillag alakzatba rendeződtek, és tovább forogtak… és a zene már illanó kacagás volt… lányok kacagása bent a fülében.

A csillagok egymásba kapaszkodtak, szikrázva összefonódtak, és alakzatba rendeződtek… és alulról sebesen nőni kezdett egy palota. Minden tégla egy parányi szín, minden szín egy parányi szikra, minden szikra egy fénynyíl, amely alakzatról alakzatra suhant, és a tekintetet magával ragadta fölfelé a húsz karcsú drágakő toronyra.

Villogó szőnyeg lebbent a magasba, és suhogva-cikázva áttetsző hálóba fonta be az egész teret, ragyogó hajtások lövelltek belőle a magasba, és fákká ágaztak szét, és soha nem hallott énekbe fogtak.

Bayta a fényerdő közepén ült. A zene gyors, lírai patakokban bugyogta körül. A kezével megérintette az egyik törékeny fácskát, mire virágzó

kristálytűcskék záporoztak róla, és csilingelő kristályhanggal elenyésztek.

A zene húsz cimbalom hangján reccsent, és föllángolt egy zuhatag, és láthatatlan lépcsőkön Bayta ölébe csörgött, ahonnan gátját szakító tűzfolyóként kiáradt, és szikrázó örvényként már a derekánál kavargott, az övéből pedig szivárványhíd ívelt a magasba, és azon ott táncoltak a parányi figurák.

A palota, a kert, az apró emberkék – férfiak és nők – a hídon, ameddig csak a szeme ellátott, s mindez a húrok fenséges énekében úszott, amely őt magát is elárasztotta.

És ekkor minden riadtan megdermedt, majd tétován egyet moccant, és hirtelen összeomlott. A színek elillantak, örvénylőn egyetlen gömbbé olvadtak össze, amely zsugorodni kezdett, majd a magasba szökkent és elröppent.

És nem volt más, csak a sötétség.

Egy nehéz láb csoszogva megkereste a pedált, és a szobát elöntötte a fény; a prózai nap lapos fénye. Bayta hunyorgó szeme könnyezni kezdett, mintha az előbbi élményt siratta volna: Ebling Mis tátott szájjal és tágra meredt szemmel ült a helyén, akár egy tehetetlen hájtömeg.

Egyedül Magnificóban volt élet, aki szinte szerelmes eksztázisban becézgette szonovizorát.

– Asszonyom – kapkodta a levegőt –, van-e ennél varázsosabb élmény?

Remélni sem mertem volna, hogy ilyen tökéletesen kiegyensúlyozott, ilyen finoman érzékeny hangszer kerül a kezembe. Csodákat tudnék művelni vele.

Hogy tetszett a művem, asszonyom?

– A magáé volt? – lihegte Bayta. – Maga komponálta?

Ámuló szavai hatalmas orra hegyéig lángra gyújtották a bohóc vézna arcát.

– Az enyém, asszonyom. Az Öszvérnek nem tetszett, én azonban újból és újból eljátszottam a magam gyönyörűségére. Valamikor ifjúkoromban láttam a palotát, e gigászi ékszerdobozt, messziről, amikor a tetőpontjára hágott a farsangi ünnepség. Álmomban sem

láttam olyan fenséges embereket, mint akkor, és azóta sem találkoztam, még az Öszvér szolgálatában sem, azzal a pompával. Az én alkotásom csak sápadt visszfénye annak, – de gyarló elmémből csak ennyire futja. *Emlékezés a mennyországra,* ezt a címet adtam neki. A fecsegés fokozatosam életre keltette Mist.

– Figyelj ide, Magnifico! – rázta le magáról a dermedtséget. – Volna kedved másoknak is bemutatni?

A bohóc egy pillanatra visszahőkölt.

– Másoknak? – nyögte ki elcsukló hangon.

– Ezreknek! – kiáltott föl Mis. – Az Alapítvány minden nagytermében.

Szeretnél a magad ura lenni, köztiszteletben álló, gazdag és… és… – A fantáziája itt csődöt mondott. – És így tovább? Mi? Mit szólsz hozzá?

– De hát hogyan is képzeli azt, nagy hatalmú uram, amikor én csak egy szegény bohóc vagyok, akit elkerülnek a világ nagy dolgai?

A pszichológus az ajkait csücsörítette, és a keze fejével végigsimított a homlokán.

– De hát a játékod, ember! A világ a lábaid előtt fog heverni, ha ugyanezt eljátszod a polgármesternek meg a kereskedelmi tanácsosainak. Mit szólsz hozzá?

A bohóc futó pillantást vetett Baytára.

– Ő is velem lenne?

– Persze hogy veled, te buta! – nevette el magát Bayta. – Csak nem hagylak el éppen most, amikor hamarosan gazdag meg híres leszel?

– Mindent magának adok – felelte ez nagy komolyan –, és a Galaxis egész gazdagsága is kevés lenne ahhoz, hogy visszafizessem a jóságát.

– Mindössze egy kis segítséget kérnék tőled – vetette közbe Mis mintegy mellékesen.

– Micsodát?

A pszichológus némi hallgatás után elmosolyodott.

– Egy kis felületi szondázás az egész; észre se veszed. Az agyadnak csak a legkülső héját fogja érinteni.

Magnifico szemébe halálos rettegés ült ki.

– Csak szondát ne! Láttam, hogy csinálják. Lecsapolják az agyat, és csak az üres héj marad. Az Öszvér az árulókkal: csinálta, aztán hagyta, hogy eszükfosztottan bolyongjanak az utcákon, amíg valaki meg nem könyörült rajtuk, és megölte őket – mondta, és felemelt kezével ellökte magától Mist.

– Az pszichoszonda volt – magyarázta Mis türelmesen –, de az csak akkor ártalmas, ha visszaélnek vele. Amiről én beszélek, az csak felületi szondázás, és ez egy csecsemőnek sem árt.

– Úgy van, Magnifico – erősítette meg Bayta is. – Viszont hozzásegítenél vele, hogy megverjük az Öszvért és távol tartsuk innen. Akkor aztán veled együtt gazdagok és híresek leszünk életünk végéig.

Magnifico kinyújtotta reszkető kezét.

– Akkor fogja meg a kezemet!

Bayta két kezébe fogta a bohóc kezét, aki tágra nyílt szemekkel bámult a közeledő fényes elektródalapokra.

Ebling

Mis

hanyagul

elterpeszkedett

Indbur

polgármester

magánlakosztályának mértéktelenül fényűző foteljában, mint akit javíthatatlan módon egy csöppet sem hat meg ez a nagy kegy, amelyben részesítették, és együttérzés nélkül figyelte az apró polgármester babrálását. Elhajította a szivarcsutkát, és kiköpte a szájához ragadt dohányt.

– Egyébként, Indbur, ha legközelebb hangversenyt rendez a Mallow Teremben – fordult a polgármesterhez –, nyugodtan rúgja ki az elektronikus

hangszerészeit a csatornába, ahonnan előkaparta őket, és hallgassa meg annak a kis csodabogárnak a szonovizorját. Mennyei élményben lesz része, Indbur!

Indbur páváskodva tiltakozott:

– Nem azért kérettem ide, hogy a zenéről tartson nekem előadást. Mit tudott meg az Öszvérről? Erre vagyok kíváncsi. Mit tudott meg róla?

– Az Öszvérről? Megmondom. A felületi szonda nem sokat hozott. Nem merem a pszichoszondát alkalmazni, mivel az a félkegyelmű halálra van rémülve tőle, és ezért az ellenszegülése valószínűleg azon nyomban kiégetné az összes biztosítékokat a szedtevette agyában. Amit megtudtam, az a következő, ha abbahagyná végre a körmei piszkálását… Először is, vonjon le az Öszvér fizikai erejéből. Erősnek bizonyára erős, de a csodabogár emlékezetében a félelem nyilván alaposan megnövelte az alakját. Furcsa szemüveget hord, és a szemével öl, ami azt mutatja, hogy szellemi hatalommal rendelkezik.

– Ennyit már eddig is tudtunk – jegyezte meg a polgármester gúnyosan.

– A szonda viszont mindezt megerősíti, és én innen már matematikai úton indulhatok el.

– Úgy? És mennyi időt akar rászánni? Még megsüketít a kerepelésével.

– Úgy gondolom, hogy egy hónap rá fog menni, és akkor lehet, hogy a kezébe adhatok valamit. Az is lehet persze, hogy semmit. De hát mit számít az? Ha ez az egész kívül esik a Seldon-terven, akkor egy szedtevette garast érő

esélyünk sincsen.

Indbur dühödten rátámadt a pszichológusra:

– A szaván fogtam magát, áruló! Hazugság! Próbálja tagadni, hogy nem azok közül a bűnös rémhírterjesztők közül való, akik Alapítvány-szerte csüggedést és pánikot szítanak, és kétszeresen megnehezítik a munkámat.

– Én? Én? – Misben csak lassan kezdett forrni a düh.

Indbur átkokat szórt rá:

– Az űr porfelhői a megmondhatói, hogy az Alapítvány győzni fog,

győznie kell!

– A horleggori vereség ellenére?

– Az nem volt vereség. Maga is bedőlt a rémhírnek? A túlerő és árulás áldozatai lettünk.

– Ki árult el bennünket? – csattant Mis hangja megvetően.

– A tetves csatornatöltelék demokraták – emelte föl a hangját Indbur is. –

Régóta tudomásom van róla, hogy a flottát behálózták a demokrata sejtek. A legtöbbet fölszámoltuk, de, azért még mindig maradt belőlük annyi, hogy okát leljük, mért adta meg, magát húsz hajó a csata sűrűjében. Épp elég ahhoz, hogy kierőszakolják a látszatvereséget.

Különben mondja csak, maga érdes nyelvű, egyszerű hazafi, a puritán erények megtestesítője: milyen kapcsolatai vannak a demokratákkal?

Ebling Mis vállrándítással intézte el a vádat.

– Magából a düh beszél, nem? És a folytonos visszavonulás azóta, meg fél Siwenna elvesztése? Ez is a demokraták műve?

– Nem, nem a demokratáké – mondta az apró emberke gúnyos mosollyal. –

Visszavonulunk, mint ahogy az Alapítvány mindig is visszavonult, ha megtámadták, mígnem a történelem elkerülhetetlen sodrása megint feléje nem fordult. Én már látom a kimenetelét. Az úgynevezett demokrata földalatti mozgalom máris olyan kiáltványokat bocsátott ki, amelyekben segítséget és hűséget ígér a kormánynak. Ez lehet csel is, egy galádabb árulás leple, nekem azonban éppen kapóra jön, s kisajtolom belőle a magam propagandahasznát, bármi legyen is az áruló férgek szándéka. Sőt, mi több…

– Még ennél is több, Indbur?

– Ítélje meg maga. Az úgynevezett Független Kereskedők Szövetsége két nappal ezelőtt hadat üzent az Öszvérnek, és az Alapítvány flottája egy csapásra ezer hajóval erősödött. Ez az Öszvér elszámította magát.

Pörölycsapásai alatt a széthúzó és egymással marakodó préda erős és egységes ellenféllé kovácsolódik össze. Veszítenie *kell!* Mint mindig, most is elkerülhetetlen a győzelmünk.

Mis még mindig hitetlenkedett.

– Azt akarja mondani, hogy Seldon még egy mutáns véletlenszerű

fölbukkanását is betervezte?

– Mutáns! Én nem látok benne semmit, ami megkülönböztetné a többi embertől, de maga sem, hacsak nem veszi készpénznek egy lázadó kapitány, egy-két kültelki suhanc meg egy agyalágyult kókler és pojáca handabandázását. Megfeledkezik a perdöntő bizonyítékról – a saját magáéról.

– Az enyémről? – hökkent meg egy pillanatra Mis.

– Igen, a magáéról – mondta a polgármester gúnyosan. – Az Időkripta kilenc hét múlva nyílik meg. Mit jelent ez? A Kripta válságra nyílik meg. Ha az Öszvérnek ez a támadása nem a válság, akkor hol van az "igazi” válság, amelyre a Kripta meg fog nyílni? Feleljen, maga háj gombóc!

A pszichológus vállat vont….

– Legyen, ha ez magát boldoggá teszi. De azért megtenne nekem valamit?

Minden eshetőségre… arra az eshetőségre számítva, ha a jó öreg Seldon mégis megtartaná a beszédét, és beütne a ménkű, akkor én is részt vehetek a Nagy Megnyilatkozáson. Megengedi?

– Rendben van. Távozzék. És kilenc hétig ne kerüljön a szemem elé.

– Kész örömmel, te aszott borzadály – dünnyögte maga elé Mis kifelé mentében.

18. AZ ALAPÍTVÁNY ELESTE

Volt valami az Időkripta levegőjében, amit több vonatkozásban is lehetetlen volt körülírni. Nem a romlás, hiszen a világítással és a fűtéssel-hűtéssel semmi baj sem volt, a falak élénk színekkel pompáztak, és a rögzített széksorok –

amelyekről lerítt, hogy az örökkévalóságnak készültek – semmit sem veszítettek kényelmükből. A kor sem látszott meg rajta: három évszázad nyomtalanul múlt el fölötte. A tervezők a legkisebb erőfeszítést sem tették, hogy félelmet és áhítatot ébresszenek, mert a berendezés egyszerű és hétköznapi volt, sőt szinte sivárnak lehetett mondani.

Ha az összes mínuszokat összeadjuk és kivonjuk, marad mégis valami – és ez a valami az üvegkockára összpontosult, amely áttetsző ürességével a szoba felét elfoglalta. Három évszázad alatt négyszer jelent meg ott és szólalt meg magának Hari Seldonnak az élő képmása. Két alkatommal az üres falaknak beszélt.

Az öregember, aki még látta a világbirodalom nagy napjait, három évszázad és kilenc emberöltő távolából hallatta szavát – és még mindig jobban kiismerte magát távoli ükunokái világában, mint ezek a magukéban.

Az üres kocka türelmesen várakozott.

Elsőnek III. Indbur polgármester díszkocsija suhant végig a feszült várakozásba kövült utcákon. Magával hozta a saját székét, amely magasabb és tágasabb volt az ottaniaknál. A széket a többi elé helyezték, és Indbur mindenek fölé magasodott benne – leszámítva az előtte tornyosuló üvegürességet.

Bal keze felől egy ünnepélyes hivatalnok mélyen meghajtotta előtte a fejét.

– Excellenciás uram – szólalt meg –, megtettünk minden intézkedést, hogy a szubéteri hálózaton minél több helyre eljusson excellenciád ma esti megnyilatkozása.

– Helyes. Addig is folytassák az Időkriptával foglalkozó speciális bolygóközi műsor sugárzását. Természetesen semmiféle jóslatoknak vagy találgatásoknak nincs helye a tárggyal kapcsolatban. Továbbra is kedvező a közönségvisszhang?

– Fölöttébb az, excellenciás uram. Az utóbbi idők aljas rémhírei tovább csillapultak. A bizalom általános.

– Nagyon jó! – Kezének intésével elbocsátotta a hivatalnokot, és gondosan eligazgatta választékos nyakbavalóját.

Húsz perc volt dél előtt!

A hatalom legfőbb pillérének válogatott társasága – a nagy kereskedőszervezetek vezetői – vonultak be egyenként és párosával, ki-ki vagyoni helyzetének és a polgármesteri kegy fokának megfelelő pompában.

Sorra a polgármester elé járultak, akinek mindegyikhez volt egy-két kegyes szava, aztán elfoglalták kijelölt helyeiket.

A pompázatos szertartás árnyékában megbújva a Menedékről való Randu lopakodott előre észrevétlenül, és nyomakodott oda bejelentés nélkül a polgármesteri székhez.

– Excellenciás uram – dünnyögte és meghajolt.

Indbur szemöldöke összerándult.

– Maga nem kapott kihallgatást.

– Excellenciás uram, már egy hete beadtam a kérelmemet.

– Sajnálom, de a Seldon megjelenésével kapcsolatos bokros államügyek…

– Excellenciás uram, én is sajnálom, de kérnem kell önt, hogy vonja vissza azt a rendeletét, miszerint a független kereskedők hajóit beolvasztják az Alapítvány flottáiba.

Indbur arcát elöntötte a vér, hogy félbeszakították.

– Az idő nem alkalmas a vitára.

– Excellenciás uram, több időnk nincsen – suttogta ez követelően. Mint a Független Kereskedő Világok képviselője kijelentem önnek, hogy ezt a rendelkezést nincs módunkban végrehajtani. Vissza kell vonnia, mielőtt még Seldon megoldaná a problémánkat helyettünk. Ha egyszer véget ér a szükségállapot, lehetetlenné válik minden békítési kísérlet, és a szövetségünk a semmibe olvad.

Indbur fagyos tekintete Randura meredt.

– Tisztában van ön azzal, hogy én vagyok a feje az Alapítvány fegyveres erőinek? Jogomban áll vagy nem, hogy megszabjam a katonapolitikát?

– Excellenciád jogában áll, vannak azonban döntések, amelyeket nem célravezető meghozni.

– Én nem látok semmi nem célravezetőt. Veszélyes lenne, ha maguk külön hajóhaddal rendelkeznének ebben a szükséghelyzetben. Az erők megosztása csak az ellenség kezére játszik, lássa be, nagykövet úr, hogy katonailag és politikailag egyaránt egyesítenünk kell az erőinket.

Randu érezte, hogy a torka összeszorul, az udvarias megszólítást is mellőzte.

– Ön most, hogy Seldon megfog szólalni, nyeregben érzi magát, és azért üt rajtunk egyet. Bezzeg egy hónappal ezelőtt, miután a hajóink megverték Terelnél az Öszvért, mézesmázos volt és engedékeny. Hadd emlékeztessem rá önt, uram, hogy az alapítványi hajóhad volt az, amely nyílt csatában ötször is

vereséget szenvedett, ellenben a Független Kereskedő Világok hajói *voltak* azok, amelyek az ön számára, megszerezték a győzelmeket.

Indbur fenyegetően összevonta a szemöldökét.

– Nagykövet úr, az ön jelenléte többé nem kívánatos Terminuson. Kérem, még ma este hagyja el állomáshelyét. Ezenkívül ki fogjuk vizsgálni – mint ahogy már eddig is vizsgáltuk – önnek a terminusi fölforgató demokratikus erőkkel fönnálló kapcsolatait.

– Ha én eltávozom, a hajóink is velem jönnek – válaszolt Randu. – Semmi közöm sincs az ön demokratáihoz. Csak annyit tudok, hogy az ön alapítványi hajóit nem a matrózok – akár demokraták, akár nem –, hanem a főtisztek árulása játszotta az Öszvér kezére. Ha nem tudná, Horleggornál húsz alapítványi hajó adta meg magát az ellentengernagyuk parancsára, holott egy karcolást sem szenvedtek. Ez az ellentengernagy az ön bizalmasa – ő vezette az unokaöcsém elleni pert, amikor első ízben ideérkezett Kalganról. Ez nem az egyetlen eset, amelyről tudomásunk van, és nem engedhetjük, hogy lehetséges árulók kezén kockára tegyük a hajóinkat meg az embereinket.

– Mihelyt elhagyja a helyiséget, őrizetbe vétetik – mondta Indbur.

A távozó Randu érezte a hátában Terminus urainak megvető, néma tekintetét.

Tíz perc volt hátra tizenkettőig!

Bayta és Toran is megérkezett közben. Amikor Randu a közelükbe ért, fölálltak a hátsó sorban, és intettek feléje.

Randu melegen elmosolyodott.

– Mégiscsak sikerült eljönnötök. Hogy csináltátok?

– Magnificónak köszönhetjük – vigyorgott Toran.

– Indbur erősködik, hogy írjon az Időkriptáról egy szonovizorművet, amelynek persze ő maga lenne a hőse. Magnifico kijelentette, hogy nélkülünk egy tapodtat sem tesz, és lehetetlen volt eltéríteni ettől az elhatározásától.

Ebling Mis is velünk van… vagy volt. Valahová elcsavargott. – Aztán hirtelen aggodalommal a hangjában: – Mi baj, bácsikám? Rosszul nézel ki.

– Meglehet – bólintott Randu. – Rossz idők várnak ránk, Toran. Félek, hogy mihelyt az Öszvérrel leszámolnak, mi jövünk sorra.

Egy ünnepélyes arcú, fehér ruhás, magas férfi lépett hozzájuk, és szögletes meghajlással üdvözölte őket.

Bayta fekete szemében mosoly csillant meg, és kezét nyújtotta.

– Pritcher kapitány! Csak nem űrszolgálatban megint?

A kapitány megfogta a feléje nyújtott kezet, és még mélyebbre hajolt.

– Távolról sem. Tudomásom szerint dr. Misnek köszönhetem, hogy ide helyeztek, de ez csak ideiglenes. Holnap visszamegyek a belső szolgálathoz.

Mennyi az idő?

– Három perc múlva tizenkettő!

Magnifico maga volt a megtestesült riadalom. Teste összekuporodott abban a megszokott pózában, amellyel igyekezett szinte láthatatlanná zsugorodni.

Hosszú orra kihegyesedett, és ferde vágású, nagy szeme riadtan cikázott ide-oda.

Megragadta Bayta kezét, s amikor ez lehajolt hozzá, odasúgta neki:

– Mit gondol, asszonyom, ez a sok nagy ember mind ott volt, amikor…

amikor én játszottam a szonovizoron?

– Biztos vagyok benne, hogy mind ott volt – mondta Bayta megnyugtatólag, és gyöngéden megrázta a vállát. – És biztosra veszem, hogy mind azt tartja, te vagy a Galaxis legjobb művésze, és a hangversenyed a legnagyszerűbb volt, amelyet valaha is láttak. Így hát húzd ki magad, és ülj szépen. Őrizzük meg a méltóságunkat!

A bohóc bátortalanul elmosolyodott válaszul a lány erőltetett nevetésére, és lassan kiegyenesítette cingár tagjait.

Dél volt.

…és az üvegkocka nem volt többé üres.

Senki sem vette észre, mikor történt. Egy pillanat műve volt az egész: az egyik percben még semmi, a következőben pedig már ott van.

Az üvegkalickában egy öreg, megtört emberi alak ült tolószékben, ráncos arcából ragyogó szempár világított, s mint tapasztalni lehetett, egész lényében a hangja volt a legelevenebb. Ölében nyitott könyv hevert, lefelé borítva. Lágy hangon megszólalt:

– Hari Seldon vagyok.

Szavait síri csend fogadta.

– Hari Seldon vagyok! Érzékeimmel nem foghatom föl, van-e valaki jelen, de ez nem is fontos. Ez idáig még nem sok okom volt aggodalomra, hogy a Terv tévútra menne. Az első három évszázadra vonatkoztatva a megvalósulás százalékos valószínűsége kilencvennégy egész két tized.

Mosolygásnyi szünetet tartott, aztán barátságosan intett.

– Egyébként ha valaki állna, foglaljon helyet. Ha rá akar gyújtani, csak tessék. Testben nem vagyok itt. Csak semmi ceremónia.

Térjünk rá a jelen problémájára. Az Alapítványt első alkalommal fenyegeti

– vagy talán már marcangolja is – a polgárháború. Ez idáig a külső

támadásokat sikeresen elhárították, ami – a pszichohistória szigorú törvényei értelmében – szükségszerű is volt. A mostani támadás az Alapítvány egyik túlzottan fegyelmezetlen külső tartománya részéről fenyegeti a túlzottan önkényuralmi központi kormányt. Az események alakulása szükségszerű, a kimenetele magától értetődő.

A magas rangú hallgatóság méltósága kezdett megbomlani. Indbur félig kiemelkedett a székéből.

Bayta aggodalommal teli tekintettel előrehajolt. Mi az ördögöt beszél a nagy Seldon? Néhány szó elkerülte a figyelmét, s aztán:

– …hogy a létrejött kompromisszum két vonatkozásban is szükséges volt.

A Független Kereskedők lázadása megingatja a talajt a túlságosan is elbizakodott kormány lába alatt. Újra polgárjogot nyer a küzdőszellem. Ha vereséget szenvedett is, a demokrácia egészséges növekedése…

A lárma egyre fokozódott. A suttogás már-már kétségbeesett morajjá dagadt. Bayta Toran füléhez hajolt.

– Miért nem szól semmit az Öszvérről? A kereskedőknek eszük ágában sincs lázadozni.

Toran vállat vont.

Az ülő alak magabiztos hangja egyre jobban beleveszett az erősödő

zűrzavarba.

– …az új, s a korábbinál szilárdabb koalíciós kormány szükségszerű és jótékony eredménye volt az Alapítványt logikusan sújtó polgárháborúnak. És most már csak a régi Birodalom szilánkjai állnak a további terjeszkedés útjában, de ezek, legalábbis az elkövetkező néhány évben, semmi problémát nem jelentenék. Természetesen nem árulhatom el, mi lesz a legközelebbi prob…

A tökéletes felfordulásban Seldon ajkai némán mozogtak.

Ebling Mis Randu mellett állott. Lángvörös arccal üvöltötte:

– Seldon elvesztette az eszét. Nem azt a válságot vette elő. Eszükbe jutott a maga kereskedőinek a polgárháború?

– Egyszer igen – mondta Randu fojtottan. – Az Öszvér részéről

fenyegető

veszély hatására azonban lefújtuk.

– Ezek szerint az Öszvér valami új jelenség, amelyre a Seldon-féle pszichohistória sem számított. De mi történt?

A hirtelenül beállott fagyos csendben Bayta megint üresnek látta az üvegkockát. A falak atomderengése elhalt, a kondicionált levegő lágy fuvallata megszűnt.

Valahol fölvijjogott a sziréna skálázó hangja, és Randu ajkával formálta a szavakat.

– Űrriadó!

Ebling Mis pedig a füléhez emelte az óráját, és elordította magát:

– Megállt, a Ga-LAX-isát neki! Van itt olyan óra, amelyik jár is? – A hangja üvöltés volt.

Húsz csukló emelkedett húsz fülhöz. És jóval kevesebb idő kellett hozzá, mint húsz másodperc, hogy kiderüljön: egy sem jár.

– Akkor hát – szólalt meg Mis rettenetes bizonyossággal a hangjában –

valami miatt minden atomerő megszűnt működni az Időkriptában… és az Öszvér támad.

Indbur vinnyogása a lármát is túlszárnyalta.

– Üljön le mindenki! Az Öszvér ötven parszekre van innen.

– Csak volt – üvöltött vissza Mis –, egy héttel ezelőtt. Ebben a pillanatban Terminust bombázza.

Bayta érezte, hogy a kétségbeesés lágyan elömlik a tagjain. Érezte, hogy egyre szorosabban és sűrűbben befonja a testét, és csak nagy erőfeszítés és fájdalom árán volt képes kipréselni a levegőt összeszoruló torkán keresztül.

Kívülről az összecsődülő tömeg zsivaja szűrődött be. Az ajtó kivágódott, berohant rajta egy férfi, s gyorsan mondott valami az eléje siető Indburnak.

– Excellenciás uram – suttogta –, a városban nem jár egyetlen jármű sem, egyetlen hírközlő vonal sem működik a külvilág felé. A hírek

szerint a Tizedik Flotta vereséget szenvedett, és az Öszvér hajói a légkör határát ostromolják. A vezérkar…

Indbur összecsuklott. Teste egy rakás tehetetlenségként hevert a padlón. A teremben minden hang elnémult. Még a félelem űzte tömeg is elhallgatott odakint, csak a rettegés és a páni félelem lebegett vészjóslóan a fejek fölött.

Indburt fölemelték a földről. Bort csöpögtettek a szájába. Először az ajkai mozdultak meg, s mielőtt a szemét kinyitotta volna, némán megjelent rajtuk egy szó: behódolni!

Bayta közel volt a síráshoz; nem a bánattól vagy a megaláztatástól, hanem csupán és egyszerűen a riadt kétségbeeséstől. Ebling Mis megragadta a karját.

– Jöjjön, fiatalasszony!

És egyetlen rántással kiemelte a székéből.

– Elmegyünk – mondta –, és hozza magával a zenészét is.

A testes tudós ajka vértelen volt és remegett.

– Magnifico – szólította Bayta alig hallhatóan. A bohóc picire zsugorodott a rémülettől. A szeme megüvegesedett.

– Az Öszvér – visítozott. – Az Öszvér eljött értem. A lány érintésére vadul csapkodni kezdett. Toran előrehajolt, és öklével lesújtott rá, Magnifico eszméletét vesztette, és Toran zsákként a vállára emelte. Másnap az Öszvér csúf, viharvert hajói elözönlötték a Terminus bolygó űrkikötőit. A támadást vezető tábornok külföldön készült gépkocsija végigrobogott Terminus City kihalt főutcáján. Ez volt az egyetlen közlekedő jármű a város megbénult atomautói között.

A megszállás tényét pontosan huszonnégy órával azután hirdették ki, hogy Seldon megjelent az Alapítvány volt hatalmasságai előtt.

Az összes alapítványi bolygók közül egyedül a Független Kereskedők tartották továbbra is magukat, és most őellenük zúdult az Öszvér – az Alapítvány meghódítójának – minden ereje.

19. A KUTATÁS KEZDETE

Menedék, az a magányos bolygó – a Galaxis-közi vákuumba foszlott, csóvaként kinyúló Galaxis-szektor egyetlen napjának egyetlen bolygója –

ostrom alatt állott.

Szorosan vett katonai szempontból ostromról lehetett beszélni, amennyiben a Galaxis felé eső részen húszparszeknyi távolságon túl nem volt egy talpalatnyi térség sem az űrben, amely kívül esett volna az Öszvér előretolt hadállásainak a hatókörén. Az Alapítvány megdöbbentő bukása óta eltelt négy hónap elég volt ahhoz, hogy Menedék egész közlekedési hálózata darabokra hulljon, akár a pókháló a borotva élétől. Menedék hajói visszaszorultak a hazai bázisokra, és már csak az anyabolygó folytatta a harcot.

Egyéb vonatkozásban még fojtogatóbb volt az ostromgyűrű, mert a kilátástalanság és a végromlás érzése szemfedőként borult mindenre.

Bayta végigbotorkált a tejszerű műanyag tetejű asztalok közti folyosón, és találomra megcélozta a helyét. Fölkapaszkodott a magas, támla nélküli székre, gépiesen viszonozta a félhangú üdvözleteket, fáradt keze fejével megdörzsölte a kimerültségtől viszkető szemét, és az étlap után nyúlt.

A gyomra összerándult az undortól a különféle tenyésztettgomba-ételek túlnyomó sokasága láttán – csupa ínyencségnek számító fogás Menedéken, de az ő alapítványi gyomra nem tudott megbirkózni velük –, amikor szipogás ütötte meg a fülét a közelében, és a hang forrása felé nézett.

Ez idáig jóformán észre sem vette az átellenes étkezőpultnál ülő Juddee-t, ezt a jelentéktelen külsejű, pisze, közömbös szőke lányt. Most ez a Juddee volt az, akinek a szipogását hallotta, és aki átázott zsebkendőjét harapdálva, keservesen próbálta magába fojtani a zokogást, s az arca vörösre duzzadt a könnyektől. Formátlan sugárvédő ruháját hátravetette a vállán, átlátszó arcpajzsa a desszertjében hevert, ahová leejtette. Bayta csatlakozott a három lányhoz, akik már nagyban bevetették a vállveregetés, hajsimogatás és összefüggéstelen gügyögés öröktől fogva alkalmazott és mindahányszor eredménytelennek bizonyuló fegyverét.

– Mi történt? – suttogta.

Egyikük feléje fordult, és vállat vont – Nem tudom.

Aztán, mint aki érezte, hogy ezzel nem lehet elintézni a dolgot, félrevonta Baytát.

– Nehéz napja volt, azt hiszem. Aztán meg aggódik.

– Űrőrjáratban van a férje?

– Igen.

Bayta együttérzően a kezét nyújtotta Juddee-nek.

– Miért nem mégy haza, Juddee? – Gyakorlatias szavai előnyösen különböztek a többiek bársonyos, balga csacsogásától.

Juddee félig-meddig visszautasítólag nézett föl rá.

– Ezen a héten már kimaradtam egyszer.

– Akkor hát kétszer fogsz kimaradni. De ha így folytatod tovább, akkor az lesz a vége, hogy a jövő héten három napot kell kivenned. Ha tehát most hazamégy, hazafiasan cselekszel. Dolgozik valaki közületek az ő osztályán?

Mi lenne, ha elintéznétek a kártyáját? Te meg, Juddee, előbb menj a mosdóba, és hozd rendbe magad. Frissen!

Bayta visszatért a helyére, és komor megkönnyebbüléssel újból a kezébe vette az étlapot. Az ilyesféle kiborulások ragályosak. Egyetlen síró lány elég ahhoz, hogy ezekben az ideges napokban az egész osztály elveszítse a fejét, Végre utálkozva kiválasztotta a menüt, megnyomta a könyöke mellett a megfelelő gombokat, és visszahelyezte az étlapot a rekeszébe.

Szemben vele egy magas, fekete lány szólalt meg:

– Síráson kívül mi mást is tehetnénk?

A lány szokatlanul telt ajkai alig mozogtak, s Baytának föltűnt, hogy az ajkak végén, a legújabb divathóbort szerint, gondosan oda volt pingálva az a mesterkélt félmosoly.

Bayta félig lehunyt szempillái alól mérlegelte a lány szavaiban rejlő

kihívást, amikor megkönnyebbülten nyugtázta, hogy a pult felső lapja elsüllyed, és eléje emeli az ebédjét. Evőeszközeiről gondosan

eltávolította a csomagolást, vigyázva, nehogy megégesse a kezét.

Csak ekkor válaszolt:

– Más nem jut az eszedbe, Hella?

– Dehogyisnem – kapott a szaván Hella. – De még mennyire! – Ujjának gyakorlott, hanyag mozdulatával belepöccintette a cigarettavéget az erre a célra szolgáló kicsiny mélyedésbe, ahol a parányi atomvillanás azonmód elemésztette, még mielőtt a mélyedés alját elérte volna. – Például – folytatta Hella, és finom, ápolt kezét az álla alá támasztotta – szerintem szépen szót érthetnénk az Öszvérrel, és véget vethetnénk ennek a hülyeségnek. Mert, hát nekem nincsenek olyan… hm… lehetőségeim, hogy gyorsan kereket oldjak, ha az Öszvér megjelenik.

Bayta felhőtlen homloka továbbra is felhőtlen maradt. Hangja könnyed volt és közönyös: – Ugye, neked nincs bátyád vagy férjed a harcoló flottában?

– Nincs. Annál inkább a javamra lehet írni, ha értelmetlennek tartom mások testvéreinek és férjeinek a föláldozását.

– Az áldozat még nagyobb lenne, ha behódolnánk.

– Az Alapítvány, lám, behódolt, és most békében él. A mi férfiaink oda vannak, és az egész Galaxis ellenünk támad.

Bayta vállat vont, és mézédes hangon megjegyezte:

– Az a gyanúm, hogy az ellentétpár közül téged az első izgat. – Ezzel a főzeléktálja fölé hajolt, és míg evett, émelyegve vette tudomásul a csendet maga körül. Hallótávolságon belül senki sem akadt, aki vette volna a fáradságot, hogy visszautasítsa Hella cinizmusát.

Sietve eltávozott, de előbb rácsapott a gombra, amely rendbe teszi az étkezőpultot a következő váltás számára.

Három asztallal odébbról egy új lány hangos suttogással Hellához fordult:

– Ki volt ez?

Hella mozgékony ajkai fitymálón lebiggyedtek.

– A koordinátorunk unokahúga. Talán nem tudtad?

– I-igen? – A lány szeme még elkapta a távozó Bayta hátát. – Mit

csinál itt?

– A futószalagnál dolgozik. Vagy tán nem tudod, hogy most divat a honleányságot fitogtatni? Fenemód demokratikus, fölfordul a gyomrom tőle.

– Hallgass, Hella – avatkozott közbe a jobb kéz felőli dundi kislány –, még egyszer sem hozta a nyakunkra a nagybácsikáját. Mért nem szállsz le róla?

Hella átnézett a lányon, és újabb cigarettára gyújtott.

Az új lány már a vele szemben ülő könyvelő szavait itta, aki csillogó szemmel hadarta:

– …és azt mondják, hogy ott volt a Kriptában – képzeld csak el: magában a Kriptában –, amikor Seldon szólott, és azt is mondják, hogy a polgármester egészen kiborult, és a nép föllázadt, meg hasonló dolgok. Neki sikerült lelépnie, mielőtt az Öszvér bolygót ért volna, és azt mondják, hogy állati izgalmas volt a menekülése – át kellett csúsznia a blokádon meg, hasonlók –, nem is tudom, mért nem írja meg könyvben az egészet, manapság állati keletje van ezeknek a háborús micsodáknak. Azt is rebesgetik, hogy az Öszvér bolygóján is járt, Kalganon, és hogy…

Megszólalt az ebédidő végét jelző csengő, és az ebédlő lassan kiürült. A könyvelő hangja tovább zümmögött, csupán az új lány tágra nyílt szemű, hagyományos "ne mondd” fölkiáltása szakította félbe a megfelelő helyeken.

A nagy barlangi lámpafüzérek egyre halványabban fénylettek, és végül beleolvadtak a sötétségbe, amely az igazak és a keményen munkálkodók álmát vigyázta, mire Bayta végre hazakerült.

Toran kezében vajas kenyérrel nyitott ajtót.

– Hol voltál ilyen sokáig? – motyogta teli szájjal. Majd érthetőbben hozzátette: – Valami vacsorafelét kotyvasztottam össze. Ne engem szidj, ha nem ízlik.

Bayta azonban tágra nyílt szemmel keringett a férje körül.

– Torie! Hát az egyenruhád hol van? Hogy került rád ez a maskara?

– Parancs, Bay Randu Ebling Misszel susmusol éppen, hogy miről, fogalmam sincs. Ez minden amit mondhatok.

– Én is megyek? – A lány ösztönösen hozzásimult. Toran először megcsókolta, s csak aztán válaszolt:

– Azt hiszem, igen. Alighanem veszélyes lesz.

– Mi az ami nem veszélyes?

– Ez az. Ja, és már üzentem Magnificónak is, valószínűleg ő is velünk tart.

– Ez azt jelenti, hogy a motorgyári hangversenyét le kell mondani?

– Ezek szerint igen.

Bayta a szomszédos szobába ment, és leült a vacsora mellé, amelyről első

pillantásra lerítt, hogy valóban úgy "kotyvasztották össze". Fürge mozdulattal kettébe vágta a szendvicseket, és közben beszélt:

– Kár, hogy így alakult a dolog a hangversennyel. A lányok alig várták a gyárban. Aztán meg ez a Magnifico is. Az ördögbe, csak ne volna olyan furcsa szerzet!

– Fölébreszti benned az anyakomplexust, ha nem vennéd észre. Valamikor nekünk is lesz gyerekünk, és akkor el fogod felejteni Magnificót.

Bayta tele szájjal vágott vissza:

– Ami azt illeti, te már annyira felébresztetted, hogy többet az én anyakomplexusom nem képes elviselni.

Ekkor letette a szendvicsét, és egy pillanat alatt mélységes komolyság szállta meg.

– Torie!

– Hm-m-m?

– Torie, én ma a városházán jártam, a termelési irodán. Emiatt késtem olyan sokat.

– Mit kerestél ott?

– Hát… – A lány bizonytalanul kereste a szavakat. – Már nem mai keletű

dolog. Nem tudtam tovább nézni, mi megy végbe a gyárban. A szellem teljesen leromlott. A lányoknál minden különösebb ok nélkül eltörik a mécses.

Aki nem jelent beteget, az az orrát lógatja. Még a kis szürke verebek is fölhúzzák a csőrüket. Az én osztályomon negyedannyit sem tesz ki a termelés, mint amikor odamentem, és nincs olyan nap, hogy teljes volna a létszám.

– Ezt eddig értem – mondta Toran –, de hogy jön ide a T.I.? Mi dolgod volt ott?

– Föltettem egypár kérdést. És, Torie, nemcsak nálunk: egész Menedéken ez a helyzet. Csökkenő teljesítmény, növekvő izgatás és kiábrándultság. Az iroda főnöke csak a vállát vonogatta – miután egy órát vártam rá délután, hogy bejussak hozzá, s ez is csak azért sikerült, mert a koordinátor unokahúga vagyok –, és kijelentette, hogy nem tehet semmit. Az igazat megvallva, nem hiszem, hogy egyáltalán izgatta a dolog.

– Ne vesd el a sulykot, Bay.

– Nem hiszem, hogy izgatta volna. – Kirobbanó feszültséggel mondotta: –

Hidd el, valami nincs rendjén. Ugyanaz a rettenetes szorongás fog el, mint az Időkriptában, amikor Seldon cserbenhagyott bennünket. Magad is érezted.

– Igen, éreztem.

– És tessék, megint itt van! – fakadt ki a lány keservesen. – És képtelenek leszünk útját állni az Öszvérnek. Még ha mindenünk meglesz is hozzá, de hiányzik belőlünk a szív, a lelkesedés, az akarat. Torie, semmi értelme a harcnak…

Toran még sohasem látta Baytát sírni. Igazából most sem sírt. De Toran gyöngéden a vállára tette a kezét, és halkan csillapítgatta:

– Nyugodj meg, kislány! Értem én, mit akarsz mondani. De hát semmit…

– Igen, de hát semmit se tehetünk! Mindenki ezt hajtogatja, és közben csak ülünk és várjuk, hogy lesújtson ránk a bárd.

Maga elé húzta a szendvics meg a tea maradékát. Toran csendben

megágyazott. Odakint teljesen besötétedett.

Randu mint a menedéki városok szövetségének újonnan kinevezett koordinátora – ami tulajdonképpen háborús tisztség volt – azt kérte, hogy az egyik felső szobát rendezzék be neki, ahonnan az ablakon keresztül elmerenghet a város háztetőinek és parkjainak a látványán. Most, hogy a barlangi világítás elhalványult, a várost elnyelte az árnyalatok nélküli szürkeség. Randu elsiklott a kép jelképes volta fölött.

Ebling Mishez fordult, akinek apró szeme ártatlan tekintetéből nem derült ki, hogy valami is érdekelné a kezében tartott talpas poháron és annak vörös színű tartalmán kívül.

– Menedéken az a szólásmondás járja, hogy ha a barlangi fények kialszanak, eljött az igazak és a tevékenyek álmának ideje.

– Jut elég ideje alvásra az utóbbi időben?

– Dehogy jut! Elnézését kérem, Mis, hogy ilyen későn kérettem.

Mostanság valahogy jobban kedvelem az éjszakákat. Nem különös? Menedék lakói szigorúan magukba sulykolták, hogy ha nincs világosság, aludni kell. Én is így voltam. Most azonban…

– Ön próbál elrejtőzni – vetette közbe Mis nyersen – A nappali időszakban emberek veszik körül, akik reménykedve függesztik magára a tekintetüket.

Ilyenkor nem tud kiegyenesedni. Éjszaka szabadnak érzi magát.

– Maga nem így van vele? Nem érzi a vereség nyomorúságos ízét?

Ebling Mis higgadtan bólintott.

– Érzem. Ezt a tömegőrületet, a csőcseléknek ezt a minősíthetetlen vakrémületét. A Ga-LAX-isát, Randu, hát mire számított? Itt van egy kultúra, amely azon a gyermeteg vakhiten nevelkedett, hogy egy népi hős régen mindent eltervezett, és vacak életük legkisebb darabkájáról is előre gondoskodott. Az ilyenféle gondolkodás kísértetiesen hasonlít a vallásra, és maga is tisztában van vele, hogy ez mit jelent.

– Nem én!

Mis nem nagy örömmel bocsátkozott bele a magyarázatba. Egyébként

máskor sem. Ezért elgondolkodva forgatta az ujjai között a hosszú szivart, és kelletlenül dörmögte:

– Erős hitreakciók jellemzik. A hiedelmeket csak erős megrázkódtatás árán lehet megingatni, aminek aztán teljes szellemi sokk az eredménye. Enyhébb esetben hisztéria és halálfélelem. Súlyosabb esetben őrület és öngyilkosság.

Randu a hüvelykujja körmét harapdálta.

– Vagyis ha Seldon elhagy bennünket, elvész a támaszunk, amelyre olyan hosszú ideje rábíztuk magunkat, hogy már az izmaink is elsorvadtak, és többé képtelenek vagyunk a saját lábunkon megállni.

– Ez az! A hasonlat kicsit sántít, de rátapint a lényegre.

– És a maga izmai, Ebling, milyen állapotban vannak?

A pszichológus nagyot szívott a szivarján, és lustán eregette a füstöt.

– Rozsdásak, de nem sorvadtak. A szakmám megtanított rá, hogy néha önállóan is használjam a fejemet.

– És lát valami kiutat?

– Nem, de lennie kell valahol. Meglehet, hogy Seldon nem látta előre az Öszvért. Talán nem szavatolta a győzelmünket. De hát a vereségünket sem.

Egyszerűen kilépett a játékból, és magunkra hagyott minket. Az Öszvérrel is el lehet bánni.

– Hogyan?

– Úgy, ahogyan bárkivel el lehet bánni: nekirontani a gyenge pontjának.

Ide figyeljen, Randu, az Öszvér nem emberfölötti lény. Mindenki meg fog győződni erről, mihelyt leszámolunk vele. Csak nem ismerjük, és a legendák gyors szárnyon járnak. Azt mondják róla, hogy mutáns. No és? A tudatlan számára a mutáns valami emberfölötti lényt jelent. Pedig szó sincs róla.

A becslések szerint Galaxis-szerte több millió mutáns születik naponta.

Erről a néhány millióról egy-két százalék kivételével csak mikroszkóppal és vegyvizsgálattal lehet kideríteni, hogy valóban az.

Az egy-két százaléknyi makromutáns viszont – vagyis akinek a mutációja első pillanatban felismerhető – egy-két százalék híján mind olyan torzszülött, aki ha egyáltalán életben marad, csak cirkuszi látványosságnak vagy laboratóriumi kísérleti alanynak való. Az a néhány előnyös mutáció pedig szinte kivétel nélkül ártalmatlan csodabogarakat, egy-egy szokatlan vonásukkal kitűnő, normális – és gyakorta a normálisnál gyengébb –

egyedeket eredményez. Érti, hová akarok kilyukadni?

– Értem. De hová helyezi el az Öszvért?

– Ha elfogadjuk, hogy az Öszvér mutáns, akkor feltételezhetjük, hogy olyan – minden bizonnyal szellemi – képességgel rendelkezik, amelyet a világhódítás szolgálatába tud állítani. Viszont kell gyöngéinek is lennie, és ezeket, ha törik, ha szakad, meg kell találnunk. Nem volna olyan titokzatos, nem rejtőzködne úgy mások szeme elől, ha ezek a gyöngéi nem volnának szembeötlőek és végzetesek. *Ha* egyáltalán mutáns.

– Van más lehetőség?

– Meglehet. A mutáció mellett csupán azok a bizonyítékok szólnak, amelyeket Han Pritcher kapitány, az egykori alapítványi hírszerzés vezetője gyűjtött egybe. Ő azoknak a törékeny emlékezetére építette következtetéseit, akik állítólag csecsemő- és kisgyermek korában látták az Öszvért – vagy valakit, aki talán az Öszvér is lehetett. Pritchernek sovány termésből kellett kiböngésznie ismereteit, s ezeket, könnyen meglehet, hogy éppen az Öszvér szórta elébe a maga szándékainak megfelelően, ugyanis nem kétséges, hogy az Öszvérnek nagyon is kezére játszik, ha elterjed róla, hogy mutáns csodalény.

– Nagyon érdekes, amit mond. Mióta alakult ki ez a véleménye?

– Sohasem volt ez a véleményem abban az értelemben, hogy meggyőződéssé ért volna bennem. Ez csak egy a sok lehetőség közül. Tegyük föl, mondjuk, hogy az Öszvér fölfedezett egy sugárfajtát, amelyik el képes nyomni a szellemi energiát, mint ahogyan birtokában van olyannak, amely megszünteti az atomreakciókat. Nos? Megmagyarázható ezzel az, ami most bennünket sújt, vagy ami az Alapítványt sújtotta?

Randu komor szótlanságba meredt. Aztán így szólt:

– Maga megvizsgálta az Öszvér bohócát. Mi a véleménye róla?

Ebling bizonytalanul válaszolt:

– Egyelőre semmi hasznát nem veszem. Döngettem ugyan a mellemet a polgármester szobájában, mielőtt az Alapítvány elesett volna, ám főleg csak azért, hogy bátorságot öntsek bele – no meg saját magamba is. Megmondom azonban magának, Randu, hogy ha akkor megvan hozzá a megfelelő

matematikai fölkészültségem, magából a bohócból kielemezhettem volna a teljes Öszvért. És akkor a kezünkben volna. Akkor meg tudnánk magyarázni azokat a furcsa rendellenességeket, amelyek azóta sem hagynak nyugodni.

– Gondolkozzon csak, ember! Az Öszvér kénye kedve szerint elbánt az Alapítvány hajóhadával, egyszer sem sikerült neki azonban, hogy a Független Kereskedők sokkal gyöngébb flottáit nyílt ütközetben megfutamítsa. Az Alapítvány egyetlen csapásra elterült; a Független Kereskedők viszont dacolnak minden erejével. Először Mnemon független kereskedőinek az atomfegyverei ellen vetette be a kioltómezőt. A meglepetés momentuma elveszíttette velük azt a csatát, a mezőt azonban semlegesítették. Azóta sem tudta sikeresen fölhasználni a függetlenek ellen.

Holott az alapítványi erők ellen újból és újból hatásosnak bizonyult. Sőt, maga az Alapítvány sem volt képes ellenállni. Miért? Jelen tudásunk szerint semmi logika sincs benne. Hacsak nincsenek olyan tényezők, amelyekről nincs tudomásunk.

– Árulás?

– Ez, Randu, ostoba dajkamese. Egyetlenegy ember sem akadt az Alapítványon, aki nem vette volna biztosra a győzelmet. Ki az, aki a biztos győztest eljárulná?

Randu a domború ablakhoz lépett, és belebámult a láthatatlan semmibe.

– Most ellenben biztosra vehetjük – mondta –, hogy vesztünk, még ha ezernyi gyenge pontja volna is az Öszvérnek, ha csupa lyuk volna is…

Nem fordult hátra. Mintha a görnyedt hátával, hátratett keze ideges összekulcsolásával fejezte volna be a mondatot. Aztán hozzátette:

– Az Időkripta-epizód után, Ebling, mi könnyen elmenekültünk. Másoknak is sikerülhetett volna. Néhánynak sikerült is. A többségnek azonban nem. A kioltómezőnek megtalálhattuk volna az ellenszerét.

Csak találékonyság és némi erőfeszítés kellett volna hozzá. Az Alapítvány egész hajóhada menedéket találhatott volna Menedéken vagy más közeli bolygókon, és onnan folytathatta volna a harcot, mint mi. Még egy százalék, aki így cselekedett.

Ehelyett átállt az ellenséghez.

Az alapítványbeli földalatti mozgalom pedig, amelyben itt, úgy látszik, a legtöbben erősen reménykednek, eddig semmi említésre méltót nem tett. Az Öszvér elég jó politikusnak bizonyult ahhoz, hogy megígérje a gazdag kereskedők vagyonának és hasznának a sértetlenségét, mire ezek egytől egyig csatlakoztak hozzá.

Ebling Mis meggyőződéssel közbeszólt:

– A plutokraták mindig is ellenünk voltak.

– S kezükben volt a hatalom is. Figyeljen ide, Ebling! Okunk van hinni, hogy az Öszvér vagy az emberei máris kapcsolatba léptek a Független

Kereskedők hatalmasságaival. Tudjuk, hogy huszonhét kereskedővilág közül legalább tíz átállt az Öszvérhez. Másik tíz meg habozik. Magán Menedéken is akadnak olyan egyének, akik nem bánnák, ha az Öszvér kerekedne felül. Úgy látszik, leküzdhetetlen a csábítás, hogy az ember lemondjon a veszélyeztetett politikai hatalomról, ha ezen az áron megtarthatja markában a gazdasági élet feletti uralom gyeplőjét.

– Csak nem hiszi, hogy Menedék szembe képes szállni az Öszvérrel?

– Nem hiszem, hogy szembe *akar* szállni. – És Randu a pszichológus felé fordította zaklatott arcát. – Azt hiszem, Menedék arra vár, hogy mikor adhatja meg magát. Azért kérettem ide magát, hogy ezt megmondjam. Szeretném, ha eltávozna Menedékről.

Ebling Mis meglepetésében fölfújta amúgy is duzzadt arcát.

– Máris?

Randun halálos fáradtság vett erőt.

– Ebling, maga az Alapítvány legnagyobb pszichológusa. Az igazi mesterpszichológusok Seldonnal kihaltak, maga azonban a legjobb, akivel rendelkezünk. Maga az egyetlen reményünk, hogy vereséget mérhetünk az Öszvérre. Itt nem tud tenni semmit, el kell mennie oda, ami még megmaradt a Birodalomból.

– Trantorra?

– Úgy van. Az egykori Birodalomnak csak a lerágott csontjai maradtak, a központban azonban kell hogy még pislákoljon valami. Ebling, ott minden tudományos anyagot megtalál. Ott továbbfejlesztheti ismereteit a matematikai pszichológiában, annyira, hogy talán még a bohóc agyának tudattartalmát is értelmezni tudja majd. Természetesen ő is magával megy.

Mis hangja kétkedést árult el:

– Aligha hinném, hogy hajlandó lenne erre, bármennyire retteg is az Öszvértől, hacsak az unokahúga nem kíséri el.

– Tudom. Éppen ezért Toran és Bayta is magával megy. Aztán, Ebling, van még egy nagyobb cél is. Hari Seldon három évszázaddal ezelőtt *két* Alapítványt hozott létre: a Galaxis mindkét végén egyet-egyet. *Meg kell találnia azt a Második Alapítványt!*

20. AZ. ÖSSZEESKÜVŐ

A polgármesteri palota – az, ami egykor a polgármester palotája volt –

piszkosan derengett a sötétben. A megszállott és kijárási tilalommal sújtott város némaságba dermedt, és a nagy Galaxis-lencse tejszínű derengése háborítatlanul uralkodott az Alapítvány egén, s csak itt-ott dacolt vele egy-egy

magányos csillag. Három évszázad alatt az Alapítvány néhány tudós magánvállalkozásából hatalmas kereskedőbirodalommá duzzadt, amely csápjaival a Galaxis jókora részét magához fűzte és lám, fél év sem kellett hozzá, hogy a korábbi magaslatról a meghódított tartomány rangjára süllyedjen alá.

Han Pritcher kapitánynak ez sehogyan sem fért a fejébe.

A magába roskadt éjszakai város csendje, a hódítók megszállta palota sötétsége eléggé beszédes jelkép volt, Han Pritcher kapitánynak azonban, aki parányi atombombával a nyelve alatt ott rejtőzködött a palota külső kapuja közelében, mégsem fért a fejébe.

Egy árnyék húzódott melléje, s a kapitány fejet hajtott.

Síri suttogást hallott:

– A riasztóberendezés semmit sem változott. Rajta, kapitány! Nyugodtan dolgozhat.

A kapitány nesztelenül átbújt az alacsony boltozat alatt, és megindult a szökőkutak szegélyezte sétaúton Indbur egykori kertje felé.

Négy hónap telt el az Időkripta óta, amely szinte teljesen kimosódott az emlékezetéből. Egy-egy összefüggéstelen foszlány bukkan föl csak benne hívatlanul, főleg éjszakánként.

A jó öreg Seldon, amint jóságos és meghökkentően nem helyénvaló szavait mondja; a lármás kavarodás; a helyzethez nem illő díszes polgármesteri öltözéke fölött Indbur megnyúlt, élettelen arca; a gyorsan összecsődülő riadt tömeg, amint némán várja az elkerülhetetlen behódolás szavait; a fiatalember, Toran, amint eltűnik egy oldalajtóban a vállán himbálózó Öszvérbohócával.

És később saját maga, amint valahogy kikeveredett ebből az egész kalamajkából, de a gépkocsija nem indul be.

Sodortatja magát a városból céltalanul menekülő, vezető nélkül maradt tömeggel.

Vaktában be-betér egy-egy patkánylyukba: a nyolcvan éve szüntelenül gyengülő és sorvadó demokratikus földalatti mozgalom egykori búvóhelyeire.

És a patkánylyukak üresek.

Másnap egy pillanatra feltűntek az égen a fekete ellenséges hajók, és lebegve leereszkedtek a közeli nagyváros sűrű házsorai közé. Han Pritcher kapitány torkát összeszorította a felgyülemlett kétségbeesés és tehetetlenség.

Ennek már fele sem tréfa.

Harminc nap alatt több mint háromszáz kilométert hagyott maga mögött gyalogosan, magára öltötte egy hidropóngyári munkás öltönyét, akinek friss hullájára az út mentén bukkant rá, torzonborz, rozsdabarna szakállt növesztett.

És rátalált a földalatti mozgalom maradványaira.

A várost Newtonnak hívták, a kerület valaha elegáns villanegyed lehetett, de fokozatosan elárasztotta a szemét; a ház semmiben sem különbözött a szomszédaitól, és az ajtóban egy apró szemű, csontos férfi fogadta, csontos ökleit a zsebében szorongatva, s szikár alakját sziklaként a keskenyre nyitott ajtó résébe szorítva.

– Miran küldött – dünnyögte a kapitány. A férfi komor arccal válaszolt:

– Miran az idén korán megjelent.

– Nem korábban, mint tavaly – fejezte be a jelmondatot a kapitány.

Az ember azonban még mindig nem nyitott utat.

– Kicsoda ön? – szegezte neki a kérdést.

– Nem ön a Róka?

– Maga mindig kérdéssel válaszol?

A kapitány alig észrevehetően mélyebbet lélegzett, aztán nyugodtan kijelentette:

– Han Pritcher vagyok, a flotta kapitánya, a Demokratikus Földalatti Párt tagja. Beenged végre?

A Róka félreállott.

– A valódi nevem Orum Palley – mondta.

És kezet nyújtott. A kapitány megragadta a kezét.

A szobában rend volt, minden fényűzés nélkül. Az egyik sarkot elfoglalta egy díszes könyvfilmvetítő, amely a kapitány katonai dolgokhoz edzett szemében akár egy álcázott, jókora hatóerejű ágyú is lehetett volna. A vetítőlencse az ajtó felé nézett, és így a távolból is irányítható volt.

A Róka követte szakállas vendége tekintetét, és fanyarul elmosolyodott.

– Igen! De csak Indbur és szolgalelkű vérszopói ellen. Az Öszvér ellen nem sok hasznát vennénk, mi? Az Öszvér ellen semmi sem segítene. Éhes?

A kapitány rágóizmai megfeszültek, és biccentett.

– Csak egy percbe telik, ha tud addig várni. – A Róka két dobozt vett elő a kredencből, és Pritcher kapitány elé helyezte. – Tegye rá az ujját, és bontsa fel Őket, ha eléggé átmelegedtek. A hőszabályzóm beadta a kulcsot. Az ilyesmi eszébe juttatja az embernek, hogy háború van… vagy volt, mi?

Sebes szavai joviális tartalmának ellentmondott egyáltalán nem joviális tónusuk és szemének hidegen elgondolkodó kifejezése. Miután leült a kapitánnyal szemben, folytatta:

– Ahol ül, egyéb sem marad egy égésfoltnál, ha valami nem tetszik magán.

Tisztában van ezzel?

A kapitány nem válaszolt. A két doboz nyomásra kinyílott.

– Leves! – mentegetőzött a Róka. – Sajnálom, de az ellátás akadozik.

– Tudom – mondta a kapitány, és anélkül hogy fölpillantott volna, gyorsan kanalazni kezdte az ételt.

– Mintha már láttam volna magát – mondta a Róka. – Próbálok

visszaemlékezni rá hol. Az biztos, hogy a szakáll nem illik bele a képébe.

– Harminc napja nem borotválkoztam. – Aztán dühösen: – Mit akar még?

Megadtam a helyes jelszót. Tudom magam igazolni.

A másik elhárítólag intett a kezével.

– Elhiszem, hogy maga Pritcher. De épp elegen vannak, akik ismerik a jelszót, megfelelő papírokkal rendelkeznek, a személyazonosságukkal sincs semmi baj – csupán az Öszvér emberei. Hallott valaha Levvawról, mi?

– Igen.

– Az öszvér embere…

– Micsoda? De hiszen….

– Úgy van. Ő az, akit úgy hívtak, hogy "Kitartani". – A Róka ajkai nevetésre nyíltak, de se hang, se derű nem volt a nevetésében. – Aztán ott van Willig. Az Öszvéréi! Garre és Noth. Az Öszvéréi! Miért éppen Pritcher ne, mi? Honnan tudhatnám?

A kapitány csupán a fejét ingatta.

– De hát mit sem számít – mondta a Róka megenyhülten. – Ha Noth átállt, úgyis ismerniük kell a nevemet, ennél fogva, ha maga rendben van, akkor az ismeretségünk nagyobb veszélyt jelent magának, mint nekem.

A kapitány végzett az étellel. Hátradőlt a székén.

– Ha maguknak semmilyen szervezetük nincs, akkor hol találhatok egyet?

Mert ha az Alapítvány be is hódolt, én nem.

– Úgy! De hát nem bolyonghat az idők végezetéig, kapitány! Az alapítványi férfiaknak manapság utazási engedélyre van szükségük, ha egyik városból a másikba akarnak menni. Tudott erről? Meg személyazonossági igazolványra. Magának van? Aztán minden tengerésztisztet fölszólítottak, hogy jelentkezzék a legközelebbi megszálló hatóságnál. Ez magát is érinti, nem?

– Igen. – A kapitány hangja ércesen csengett. – Maga azt hiszi, hogy a bőrömet mentem? Nem sokkal azután, hogy az Öszvér elfoglalta, Kalganon voltam. Egy hónap múlva a volt hadúr tisztjei közül egyetlenegy sem maradt szabadon, mivelhogy természetesre vették, hogy ha fölkelés tör ki, csakis ők lehetnek a katonai vezetők. A földalatti mozgalom mindig is tisztában volt azzal, hogy semmiféle forradalom nem vihető sikerre anélkül, hogy legalább a flotta egy részét ne nyernék meg az ügynek. Úgy látszik, az Öszvér is tisztában van ezzel.

A Róka elgondolkozva bólintott.

– Elég logikus. Az Öszvér mindenre gondol.

– Mihelyt módját ejthettem, levetettem az egyenruhát. Szakállt növesztettem. Előfordulhat, hogy mások is így cselekedtek.

– Nős?

– A feleségem meghalt. Gyermekem nincsen.

– Ezek szerint túszimmunis.

– Igen.

– Akarja a tanácsomat?

– Ha van, hogyne!

– Fogalmam sincs, mi az Öszvér politikája, vagy milyen szándékokat melenget, tény azonban, hogy eddig a szakmunkások nem károsodtak. A bérek emelkedtek. Az atomfegyverek minden fajtájának rohamosan nő a termelése.

– Igen? Úgy hangzik, mintha hosszú háborúra számíthatnánk.

– Nem tudom. Az Öszvér ravasz kurafi, és lehet, hogy csak a munkásoknak akarja betömni a száját. Ha Seldon minden pszichohistóriájával sem volt képes őt kiókumlálni, honnan tudhatnám én? Magán pedig munkásruha van.

Ez valamit sugall, nem?

– Én nem vagyok szakmunkás.

– Atomikából van katonai képzése, nem?

– Természetesen.

– Ez elég. Itt van a városban az Atommező Lokátor Rt. Mondja azt nekik, hogy kellő tapasztalattal rendelkezik. Azok a gazfickók, akik Indbur alatt vezették a gyárat, most is a helyükön vannak, csakhogy az Öszvérnek dolgoznak. Nem fognak kérdezősködni, mivelhogy minél több munkásra van szükségük,

hogy

degeszre

szedhessék

magukat.

Kap

tőlük

személyazonosságit, és kérhet szobát is a vállalat lakótelepén.

Han Pritcherből, a Nemzeti Flotta kapitányából így lett Lo Moro, az Atommező Lokátor Rt. 45-ös műhelyének pajzsosa. Hírszerző tisztből pedig így süllyedt le a társadalmi ranglétrán az "összeesküvő” címéig, ami hónapokkal később Indbur egykori magánkertjébe vezette.

Bent a kertben Pritcher kapitány egy pillantást vetett a tenyerében levő

radométerre. A belső riasztómező még mindig működött, ezért várnia kellett.

Félóra maradt a szájában rejtező atombomba életéből.

A radométer elsötétült, és a kapitány gyorsan megindult.

Eddig megy minden, mint a karikacsapás.

Józanul elgondolta, hogy az atombomba élete az ő élete is – pusztulása az ő

pusztulása és az Öszvéré.

És a négyhónapos magánháború elérkezik a döntéshez, a magánháború, amely azzal vette kezdetét, hogy menedékre talált egy newtoni gyárban.

Pritcher kapitány két hónapón keresztül ólomkötényt és súlyos arcvédő

pajzsot viselt, mígnem az utolsó katonás vonás is lekopott a külsejéről. Olyan

munkás volt, mint a többi, fölvette a bérét, estéit a városban töltötte, és sohasem beszélt politikáról.

Két hónapig hírét sem hallotta a Rókának.

És akkor egy napon egy férfi botlott neki a munkapadjának, s érezte, hogy egy darab papír siklik a zsebébe. Csak egy szó volt rajta: Róka. Bedobta az atomkamrába, ahol láthatatlanul ellobbant, s csak a feszültség nőtt meg egy ezredmikrovolttal – aztán folytatta a munkáját.

Este a Róka lakásán két másik férfival vívott kártyacsatát; az egyiket csak hírből, a másikat személyesen és név szerint is ismerté.

A kártya mellett, a kontrák és rekontrák közben beszélgettek is.

A kapitány vitte a szót:

– Alapvető tévedés! Maguk a letűnt múltban élnek. Szervezetünk nyolcvan éven át egyre csak várakozott a megfelelő történelmi pillanatra. Hályogot vont a szemünkre a Seldon-féle pszichohistória, amelynek az az első

kiindulópontja, hogy az egyes ember nem számít, nem csinál történelmet, hanem a bonyolult társadalmi és gazdasági tényezők akarattalan bábja csupán.

– Gondosan sorba rakta a kártyáit, fölmérte az értéküket, és miközben letett egy lapot, odavetette: – Mért ne ölhetnénk meg az Öszvért?

– Ugyan már, és mi jó származna abból? – mondta felháborodottan a bal oldali szomszéd.

– Lám, ez az! – mondta a kapitány, letéve két lapot. – Mert mi egy ember a trilliókhoz mérten? A Galaxis nem szűnik meg forogni, ha egy ember meghal.

Az Öszvér azonban nem egy ember: az Öszvér egy mutáns. Máris fölborította a Seldon-tervet, és ha veszik maguknak a fáradságot, és jobban belegondolnak: ez azt jelenti, hogy egy ember – egy mutáns –

fölborította az egész Seldon-féle pszichohistóriát. Ha nem él, az Alapítvány sem esik el. Ha megszűnik élni, az Alapítvány is föltápászkodik a porból. A demokraták nyolcvan éven át pártütéssel harcoltak a polgármesterek meg a kereskedők ellen. Próbáljuk meg most a merényletet.

– Hogyan? – firtatta a Róka hideg józansággal. A kapitány megfontoltan válaszolt:

– Három hónapig törtem a fejem rajta, hiába. Idejöttem, és öt perc alatt kisütöttem. – Kurta pillantást vetett a jobb oldali szomszéd szélesen mosolygó, rózsás dinnyearcára. – Maga egykor Indbur polgármester kamarása volt.

Sejtelmem sem volt róla, hogy a földalatti mozgalom tagja.

– Nekem sem arról, hogy maga oda tartozott.

– Nos hát, mint kamarás, rendszeresen ellenőriznie kellett a palota riasztóberendezését.

– Úgy van.

– És most az Öszvér lakik a palotában.

– Legalábbis ezt közölték, habár szerény egy hódító ő: se beszédet nem mond, se kiáltványt nem olvas föl, és soha nem mutatkozik nyilvánosan.

– Ez régi mese, és nem változtat a dolgon semmit. Maga az egyetlen, exkamarásom, akire szükségünk van.

A lapokat kiterítették, és a Róka ütötte meg a bankot. Komótosan újból osztani kezdett.

Az egykori kamarás egyenként fölszedte a lapokat.

– Sajnálom, kapitány. Jóllehet ellenőriztem a riasztórendszert, de csak rutinból, semmit nem konyítok hozzá.

– Számítottam erre, azonban a maga agyába bevésődtek a kapcsolók vizuális képei, és ha elég mélyre ásunk értük, kibányászhatjuk onnan –

pszichoszondával.

A kamarás rózsás arca hirtelen elfehéredett és lekókadt. Ökle görcsös szorításától összegyűrődtek a markában a kártyalapok.

– Pszichoszondával?

– Nincs oka aggodalomra – mondta a kapitány élesen. – Ismerem a használatuk módját. Néhány napos bágyadtságon túl kutya baja sem esik. De még ha nem így lenne is, ezt a kockázatot és ezt a fizetséget vállalnia kell.

Bizonyára akad közöttünk olyasvalaki, aki a kapcsolók alapján meg tudná állapítani a riasztási rendszer hullámhossz-kombinációit. Van köztünk olyan is, aki tudna készíteni egy parányi időzített atombombát, és én magam leszek az, aki el fogja – azt juttatni az Öszvérhez.

A férfiak összedugták a fejüket az asztal fölött. A kapitány tovább beszélt:

– Egy adott este zavargás tör ki Terminus Cityben, a palota közelében.

Persze csak látszatverekedés. Röpke csetepaté – aztán uzsgyi! Amíg a palotaőrség figyelmét magukra vonják – vagy legalább elterelik…

Ezután egyhónapos előkészületi időszak következett, és az összeesküvővé vedlett Han Pritcher, a Nemzeti Flotta egykori kapitánya még lejjebb süllyedt a társadalmi létrán, s merénylő lett belőle.

Pritcher kapitány, a merénylő, már a palotába ért, és komor elégtételt érzett, hogy nem csalódott lélektani ismereteiben. Körültekintő riasztórendszer odakint, kevés őr idebent. Ez esetben egyetlen őr sem.

Az épület beosztása elevenen élt az emlékezetében. Nesztelen árnyékként lopakodott fölfelé a süppedő szőnyeggel borított feljárón. Fölérve a falhoz lapult és várt.

Ott állt a magánlakosztály keskeny, csukott ajtaja előtt. Az ajtón túl kell lennie a mutánsnak, akinek sikerült megvernie a verhetetlent. Korán érkezett: a bombában még tízpercnyi élet volt.

Öt perc eltelt, és még mindig nem hallott egyetlen neszt sem. Az Öszvérnek még öt perc élete maradt – úgyszintén Pritcher kapitánynak.

Hirtelen elhatározással előrelépett. Az összeesküvés már nem mondhat csődöt. Ha a bomba felrobban, levegőbe röpül a palota is – az egész palota. Az az ajtó, az a tíz méter semmit sem jelent. De mielőtt mindketten elpusztulnak, még egy pillantást akart vetni az Öszvérre.

Elszántan megdöngette az ajtót.

Az föltárult, és vakító fény csapott ki rajta.

Pritcher kapitány megtántorodott, aztán erőt vett magán. A kis szoba közepén, egy fölfüggesztett akvárium mellett ünnepélyes alak állt, és feléje fordította barátságos tekintetét.

Komor, fekete egyenruhát viselt, s szórakozottan rácsapott tenyerével az akvárium oldalára, mire az meglódult, s a benne úszkáló fátyoluszonyú narancsvörös hal riadtan cikkant egyet.

– Lépjen be, kapitány – szólalt meg.

A kapitány reszkető nyelve alatt balsejtelműen dagadni kezdett a parányi fémgömböcske – jóllehet tisztában volt vele, hogy ez fizikai képtelenség. De már egy perce sem volt hátra.

Az egyenruhás férfi azt mondta:

– Köpje már ki azt az ostoba sörétet, hiszen nem tud tőle beszélni. Úgysem robban föl!

Letelt egy perc, és a kapitány lassú, kába mozdulattal lehajtotta a fejéit, és a tenyerébe ejtette az ezüstös gömböcskét. Bőszen a falhoz csapta. Onnan halk, éles pendüléssel visszapattant, és ártalmatlanul megcsillant a levegőben. Az egyenruhás férfi vállat vont.

– Ez hát rendben is volna. Különben sem ért volna el vele semmit, kapitány. Én nem vagyok az Öszvér. Be kell érnie az alkirályával.

– Honnan tudták? – tört ki a kapitányból fojtottan.

– Írja a hatásos kémelhárító rendszer számlájára. Meg tudom nevezni kisded bandájuk minden tagját, minden lépésüket.

– És nem avatkozott közbe?

– Minek? Egyik legfőbb célom az volt, hogy a maga meg néhány más személy nyomára akadjak. Különösen a magáéra. Lefülelhettem volna már néhány hónappal ezelőtt, amikor még a newtoni lokátorgyár munkása volt, de így sokkal jobb. Ha maga nem hozakodott volna elő az összeesküvés tervével, akkor valamelyik emberemnek kellett volna valamilyen hasonlóval maga elé állnia. Az eredmény, lám egészen drámai és gyászosan humoros.

– Én is úgy érzem – mondta a kapitány elszánt tekintettel. –

Mindennek vége hát?

– Csak most kezdődik. Jöjjön, kapitány, foglaljon helyet. Hagyjuk a hősködést az ostobáknak, akik még meghatódnak tőle: Kapitány, maga tehetséges ember. A rendelkezésemre álló adatok szerint maga volt az első,

aki az Alapítványon felismerte az Öszvér hatalmát. Azóta elég merész érdeklődést tanúsított az Öszvér gyermekkora iránt. Maga egyike volt azoknak, akik elragadták a bolondját, aki egyébként még mindig nem került elő, s akiért még kamatostul meg fognak fizetni. Természetesen méltányoljuk a maga képességeit, és az Öszvér nem tartozik azok közé, akik félnek a tehetséges ellenségtől, amennyiben tehetséges baráttá nyerheti meg magának.

– Ez hát az, amire ki akar lyukadni? Nos hát, nem!

– És ha igen? A ma esti komédiának ez volt a célja. Maga értelmes ember, mégis nevetségbe fulladnak a maga Öszvér elleni kisded összeesküvései. Még az összeesküvés nevet is alig érdemli meg. Azt tanulta a hadseregben, hogy a hajóit reménytelen akciókra áldozza föl?

– Előbb meg kell győződni arról, hogy reménytelen.

– Ez is meglesz – nyugtatta meg az alkirály barátságosan. – Az Öszvér meghódította az Alapítványt. Ez rohamosan olyan erődítménnyé válik, ahonnan fontosabb céljainak is nekivághat.

– Milyen fontosabb céljainak?

– Az egész Galaxis meghódításának. Hogy új Birodalomban egyesítse a szétforgácsolódott világokat. Ne legyen már olyan elvakult hazafi: hogy megvalósítsa ugyanazt a tervet, amelyet a maguk Seldonja megálmodott, csakhogy hétszáz évvel korábban, mint ahogy az gondolni is mert volna rá. És ebben maga is segíthet nekünk.

– Minden bizonnyal. Csakhogy nem fogok.

– Ha nem tévedek – érvelt az alkirály –, a Független Kereskedő Világok közül már csak három dacol velünk. De már nem sokáig bírják. Az Alapítvány utolsó bástyái is ledőlnek. Csak maga akar kitartani.

– Úgy van.

– Pedig hiába. Az önkéntes csatlakozás a leghasznosabb. De a másik fajta is megteszi. Sajnos, az Öszvér távol van. Szokása szerint ő irányítja a még ellenálló kereskedők ellen a harcot. De állandó kapcsolatban vagyunk vele.

Nem kell sokat várakoznia.

– Mire?

– A megtérésére.

– Az Öszvér rá fog jönni – válaszolt a kapitány jegesen –, hogy ehhez kevés a tudománya.

– Nem fog. Hozzám sem volt kevés. Nem ismer meg? Ugyan, maga volt Kalganon, és láthatott engem. Monoklit viseltem, prémes szegélyű skarlát palástot, csúcsos kalapot.

A kapitánynak földbe gyökerezett a lába a döbbenettől.

– Ön volt Kalgan hadura.

– Úgy van. Most pedig az Öszvér hűséges alkirálya vagyok. Amint látja, van meggyőző ereje.

21. KÖZJÁTÉK AZ ŰRBEN

A blokádot sikerült áttörniük. Nincs az a flotta, amely az űr beláthatatlan térségeiben minden zegzugot megfigyelés alatt tudna tartani. Egy ügyes pilóta jó hajóval, némi szerencsével annyi rést találhat, hogy még válogathat is.

Toran hidegvérű nyugalommal irányította dacoló hajóját egyik csillagtól a másikig. Ha a nagy tömeg közelsége bizonytalanná és nehézzé tette a csillagközi ugrást, ugyanúgy lehetetlenné tette vagy megnehezítette az ellenséges földerítő műszerek működését is.

És mihelyt kicsúsztak a hajók gyűrűjéből, maguk mögött hagyták a belső

holt teret is, ahol a blokád a szubéterben is lehetetlenné tett mindenféle üzenettovábbítást. Toran három hónap óta először nem érezte magát elszigetelve a világtól.

Egy hét is beletelt, mielőtt az ellenséges híradások mással is foglalkoztak volna, mint az Alapítvány fölötti növekvő ellenőrzés egyhangú, önelégült részletezésével. Ezalatt Toran fölfegyverzett kereskedelmi hajója fürge ugrásokkal szökdécselt befelé a Periféria felől.

Ebling Mis belépett a pilótafülkébe, és Toran hunyorgó tekintettel nézett föl a térképeiről.

– Mi történt? – kérdezte Toran, és leereszkedett a parányi középső

kamrába, amelyet Bayta úgy-ahogy lakószobának rendezett be.

– Kutya legyek, ha tudom – rázta a fejét Mis. Az Öszvér adói rendkívüli közleményt fognak közvetíteni. Gondoltam, talán érdekli.

– Miért ne! Bayta hol van?

– Az ebédlőben terít, meg a menüt állítja össze, vagy valami ehhez hasonló csacskasággal van elfoglalva.

Toran leült a heverőre, amely Magnificónak szolgált fekhelyül, és várt. Az Öszvér "rendkívüli közleményeinek" unalmas egyhangúsággal ismétlődtek a propagandasallangjai. Először induló, utána a bemondó hangjának olajozott simasága. Kitartó menetben sorakoznak a kisebb hírek. Utána szünet. Majd trombita harsán, az izgalom nő, és végre a

tetőpontjára hág.

Toran már megszokta. Mis az orra alatt dörmögött.

A bemondó, mint ahogy ez a haditudósításokkal lenni szokott, kenetes szavakra váltotta a megolvadt fémet és a széttépett húst, vagyis az űrben lefolyt ütközeteket:

– A Sammin vezérőrnagy parancsnoksága alatt harcoló gyorscirkáló rajok ma keményen visszaverték az Issről támadó különleges alakulatokat. – A bemondó kiszámítottan közömbös arca beleolvadt a képernyőn az űr feketeségébe, amelyet csak a halálos küzdelemben összeakaszkodott hajók cikázó rajai szakítottak meg. A képernyő hangtalan mennydörgését a bemondó hangja kísérte:

– Az ütközetben különösen kitüntette magát a *Csillagraj* nevű

nehézcirkáló, amely három Nova típusú ellenséges hajóval szemben…

A képernyőn meglódult a kép, és egy nagy hajóra összpontosult, amely szikrát vetett, mire az egyik bősz támadó dühösen fölizzott, kizökkent a fókuszból, visszalendült, és orral nekiütközött a másiknak. A *Csillagraj* vadul megpördült, de meg sem kottyant neki a kegyetlen ütés, amely a másikat kalimpálva visszadobta.

A bemondó szenvtelen, sima hangja tovább duruzsolt, amíg az utolsó csapást és az utolsó hajóroncsot is elő nem sorolta.

Szünet, aztán többé-kevésbé hasonló képek és szavak a Mnemon melletti ütközetről, azzal a különbséggel, hogy hosszasan részletezték, amint rajtaütnek a bolygón, egy várost eltörölnek a föld színéről, összeterelik az elgyötört foglyokat – s a hódítók már útra is keltek.

Mnemonnak nem sok ideje maradt hátra.

Újabb szünet, ezúttal azonban a rég várt harsonaszó következett. A képen megjelent a hatás kedvéért katonákkal szegélyezett hosszú folyosó, amelyen gyors

léptekkel

végigvonult

a

tanácsnoki

egyenruhába

öltözött

kormányszóvivő.

Nyomasztó volt a csend,

Végre megszólalt egy ünnepélyes, tagolt és kemény hang.

– Uralkodónk rendeletére közhírré teszem, hogy Menedék bolygó, amely eddig dacolt az ő akaratával, meghódolt, és elismerte a vereségét. Jelen pillanatban uralkodónk haderői megszállják a bolygót. Az ellenállást szétszórtuk, elszigeteltük és gyorsan fölszámoljuk.

A kép elúszott, és visszatért az előbbi bemondó, aki fontoskodva tudatta, hogy mihelyt újabb lényeges esemény történik, haladéktalanul hírt fognak adni róla.

Tánczene következett, és Ebling Mis kikapcsolta a készüléket.

Toran föltápászkodott, és bizonytalan léptekkel, szótlanul elvonult. A pszichológus nem próbálta megállítani.

Amikor Bayta kilépett a konyhából, Mis csendre intette.

– Elfoglalták Menedéket – mondta.

– Máris? – csodálkozott Bayta. Szemei kerekre tágultak, és hitetlenség égett bennük.

– Harc nélkül. Egyetlen szedtevet… – Elharapta a szót, és nagyot nyelt. –

Jobb, ha magára hagyod Torant. Nem könnyű neki. Vacsorázzunk meg ez egyszer őnélküle.

Bayta a pilótafülke felé pillantott, és lemondóan elfordult. – Rendben van.

Senki sem vette észre Magnificót az asztalnál. Se nem szólt, se nem evett, csak bámult maga elé olyan tekintettel, mintha a sűrű félelem utolsó életerejét szívná ki cérnatestéből.

Ebling Mis szórakozottan odébb lökte a gyümölcsfagylaltját.

– Két kereskedővilág még mindig verekszik. Harcolnak, vérüket ontják és meghalnak, de nem adnák meg magukat. Csak Menedék… Tisztára, akár az Alapítvány.

– De miért? Miért?

A pszichológus megrázta az üstökét.

– Hisz itt van a kutya elásva! Valahány megmagyarázhatatlan dolog csak adódik, az Öszvérre lyukadunk ki. Először: hogyan tudta meghódítani az Alapítványt kevés vérrel, jószerivel egyetlen csapással, miközben a Független Kereskedő Világok dacoltak vele? Az atomreakciók leárnyékolása ócska kis fegyver valójában – már a könyökömön jön ki, annyiszor megállapítottuk ezt

–, és nincs hatása sehol – kivéve az Alapítványt.

Randunak az volt a véleménye – vonta össze hamuszürke szemöldökeit Ebling –, hogy esetleg valamilyen akaratkioltó sugarat vetett be. Menedéket talán ezzel sikerült elintéznie. De hát akkor miért nem alkalmazta Mnemon és Iss ellen, amely még mindig olyan emberfölötti ellenállást tanúsít, hogy az Öszvérnek a sajátja mellett az alapítványi flotta felét is összpontosítania kell ellene, ha össze akarja roppantam a derekát?! Igen, fölismertem a támadók között az Alapítvány hajóit is.

– Az Alapítvány, aztán a Menedék – suttogta Bayta.

– Úgy látszik, hogy mindenütt a sarkunkban van a szerencsétlenség, anélkül hogy utolérne bennünket. Egy hajszálon múlik mindig a menekülésünk. Meddig fog ez így folytatódni?

Ebling Mis nem figyelt rá. El volt foglalva a saját gondolataival.

– De van egy másik probléma is… egy másik probléma is… Bayta, emlékszel arra a hírre, hogy az Öszvér bohócát nem találták meg a Terminuson; hogy azt gyanították, Menedékre szökött, vagy oda vitték az elrablói?! Úgy látszik, fontosabb annál, mint hittük, csak nem jöttünk rá, miért. Magnifico talán olyasmi birtokában van; ami végzetes lehet az Öszvérre nézve. Biztos vagyok benne, hogy így van. Magnifico krétaarccal, fogvacogva tiltakozott:

– Nagyúr… nemes uram… esküszöm, nem fogja föl gyarló értelmem, mit akarhat még tőlem. Én az utolsó szemig elmondtam mindent, amiről tudtam,

és a szondával még azt is kicsikarta fogyatékos elmémből, amiről magam sem sejtettem, hogy tudom.

– Tudom, tudom. Valami apróság. Valami parányi utalás, amiről sem te, sem én nem ismerjük föl, hogy mi is akar lenni tulajdonképpen. Mégis meg kell találnom, mert hamarosan Mnemon és Iss is elvész, és mihelyt ezek elvesznek, mi maradunk a független Alapítvány végső maradékai, utolsó csöppecskéi.

A Galaxis közepe felé sűrűsödni kezdenek a csillagok. A gravitációs mezők egyre gyakrabban átfedik egymást, olyannyira, hogy a csillagközi ugrásoknál nem lehetett többé mellőzni zavaró hatásukat.

Toran akkor döbbent rá erre, amikor az egyik ugrás után egy vörös óriás vakító fénytengerében bukkant elő a hajójuk, és csak tizenkét óra megfeszített és lélekölő erőfeszítésével sikerült végre meglazítaniuk, majd szétfeszíteniük a hajót fogva tartó szörnyű markolást.

Sem részletes térképekkel, sem elegendő operációs és matematikai tapasztalattal nem rendelkezvén, Toran napokat vesztegetett az egyes ugrások megtervezésére.

Ebben a munkában mindenki részt vett valamilyen módon. Ebling Mis Toran matematikai számításait ellenőrizte, Bayta pedig a különféle táblázatok segítségével abból a szempontból vizsgálta a lehetséges útvonalakat, hogy mennyire közelítik meg az optimális megoldásokat. Sőt, még Magnifico is megtalálta a feladatát a számítógép mellett a rutinfeladványok kiszámításánál, s mondhatni, nagy élvezettel és meglepő hozzáértéssel végezte munkáját, miután megmutatták neki a fogásokat.

Ilyen módon egy hónap vagy csaknem egy hónap telt el, mire Bayta leszögezhette, hogy a kis vörös pálcika a hajó trimenziós Galaxis-modelljében végre megtette a középpont felé vezető út felét, és megfigyelését az alábbi csípős megjegyzésben összegezte:

– Tudják, mire hasonlít? Egy háromméteres, gyomorbajos földigilisztára…

Fogadjunk, hogy a végén visszaviszel bennünket Menedékre.

– Meg is teszem – vicsorgott Toran bőszen megzörgetve a térképeit –, ha nem hallgatsz el mindjárt!

– Holott – folytatta Bayta – nyilván van egy közvetlen útvonal is,

egyenes, akár egy délkör.

– Úgy? Hát először is, te együgyű, legalább ötszáz hajó meg ötszáz év kellett hozzá, hogy vaktában kitapogassák azt az útvonalat, amelyet az én ócska, féltalléros térképeim föl sem tüntetnek. Azonkívül az ilyen egyenes utaknak nyilván a legjobb a tájékukra se menni. Bizonyára hemzsegnek rajtuk a hajók. És azonkívül …

– A Galaxis szerelmére, ne játszd meg itt nekem az igazság sértett bajnokát! – fakadt ki Bayta, és megmarkolta a fiú üstökét.

– Jaj! Engedj el! – vonított a fiú, megragadta a lány csuklóját, és megrántotta, mire Toran, Bayta és a szék egyetlen kusza kupacként a padlóra hemperedett. Lihegő birkózás lett a vége, és csukló kacagás meg ádáz paskolás hangja töltötte meg a szobát.

Magnifico lélegzetét vesztve rohant a szobába, és Toran kiszabadította magát.

– Mi történt?

A bohóc arcára ezernyi ráncot szántott az aggodalom, és sápadtan húzta össze a bőrt hatalmas orra hátán.

– Uram, a műszerek furcsán viselkednek. Tudatlanságomat ismerve, nem nyúltam semmihez sem…

Toran két másodperc alatt a pilótafülkében termett.

– Ébreszd föl Ebling Mist – mondta Magnificónak fojtottan. – Mondd meg neki, hogy jöjjön le ide.

Majd Baytához fordult, aki az ujjaival próbálta úgy ahogy rendbe szedni a haját.

– Fölfedeztek bennünket, Bay.

– Fölfedeztek? – ejtette le a karját Bayta csüggedten. – De kik?

– A Galaxis tudja – motyogta Toran –, de szerintem olyanok, akik máris célba vettek bennünket az ágyúikkal.

Ezzel leült, és fojtott hangon küldeni kezdte a szubéteren át a hajó azonossági jeleit.

És amikor Ebling Mis, fürdőköpenyben és álomittas szemmel belépett, Toran hangjában elkeseredett nyugalom feszült:

– A jelek szerint egy helyi Belső Királyság területére léptünk valami Filia nevű monarchia vagy micsoda.

– Sosem hallottam róla – mondta Mis nyersen.

– Én sem – felelte Toran –, ami nem változtat azon, hogy egy filiai hajó föltartóztatott bennünket, és fogalmam sincs mi lesz ennek a vége.

A filiai hajókapitány inspektora hat fegyveressel a nyomában átszállt a hajójukra. Alacsony, ritka hajú, keskeny ajkú, szikkadt bőrű emberke volt.

Köhécselve helyet foglalt, és egy üres oldalnál fölnyitotta a hóna alatt szorongatott könyvet.

– Kérem az útleveleket és a hajó iratait.

– Nincs – mondta Toran.

– Hogyhogy? – A szájához emelte az övén függő mikrofont, és hadarni kezdett: – Három férfi és egy nő. Iratok nélkül. – Egyúttal a könyvbe is bejegyzést tett. – Hova valósiak? – kérdezte.

– Siwennára – felelte Toran aggodalmaskodva.

– Hol van az?

– Százezer parszek, nyolcvan fok Trantortól nyugatra, negyven fok…

– Elég! Elég! – Toran látta, amint a vallatója leírja ezeket a szavakat: Kiindulópont: Periféria.

– Úticéljuk? – érdeklődött tovább a filiai.

– Trantor szektor – felelte Toran. – Milyen céllal?

– Kirándulás.

– Rakományt visznek?

– Nem.

– Hm… m… m. Majd megnézzük. Biccentett, mire két embere kutatni kezdett. Toran nem próbálta útjukat állni.

– Milyen céllal lépték át a filiai határt? – szögezte neki a kérdést a

filiai ellenséges tekintettel.

– Nem tudtam, hogy átléptük. Nincsenek részletes térképeim.

– Száz tallért fog fizetni ezért a tudatlanságért, no meg persze a szokásos vámot és így tovább.

Újból a mikrofonba beszélt, de közben Torant figyelte, majd újabb kérdést tett föl neki:

– Jártasak az atomtechnológiában?

– Némileg – felelte Toran óvatosan.

– Igen? – A filiai becsukta a könyvét, és hozzátette: – A Perifériának ezen a téren elég jó híre van. Öltözzön fel és kövessen.

Bayta előrelépett.

– Mit akar csinálni vele?

Toran gyöngéden félretolta a leányt, és fagyosan megkérdezte:

– Hova akar vinni?

– Az erőművünk kisebb javításra szorul. Ő is velünk jön! – és mutatóujját egyenesen Magnificóra szegezte, akinek a rémülettől tágra nyílt a szeme.

– Mi köze neki az egészhez? – fakadt ki Toran bőszen.

A hivatalos személyiség hirtelen ráemelte a tekintetét.

– Olyan híreket kaptam, hogy kalózok garázdálkodnak ebben a térségben.

Az egyik jól ismert gazfickó leírása nagyjából ráillik. Pusztán rutin személyazonossági eljárásról van szó.

Toran habozni látszott, a hat ember meg hat fegyver azonban beszédes érvnek bizonyult. A szekrényhez lépett, hogy felöltözzék.

Egy órával később fölegyenesedett a filiai hajó gyomrában, és dühösen kifakadt:

– Nem látok az égvilágon semmi hibát sem a motorokkal. A gyűjtősínek megfelelőek, az L-csövek hibátlanul dolgoznak, és a

reakcióelemzőnek nincs semmi baja. Ki itt a főnök?

– Én – szólalt meg a főmérnök csendesen.

– Vezessen ki innen!

A tiszti fedélzetre vitték, ahol a parányi előszobában csak egy közömbös zászlós állt szóba vele.

– Hol van az az ember, aki idehozott?

– Kérem, várjon – mondta a zászlós. Tizenöt perccel később bevezették Magnificót.

– Mit tettek veled? – fordult hozzá Toran izgatottan.

– Semmit. Az égvilágon semmit – ingatta a fejét Magnifico alig észrevehetően.

Kétszázötven tallérjukba került a filiai kirándulás – ötvenbe, hogy nyomban elengedték őket –, és ismét a szabad űrt szántották.

Bayta erőltetett nevetéssel gúnyolódott:

– Nem illet meg bennünket a díszkíséret? Nem kapjuk meg a szokásos kiebrudalást a határon keresztül?

– Ez nem filiai hajó volt – felelte Toran komoran –, és egy ideig még itt maradunk. Jöjjetek ide.

A társaság köréje gyülekezett.

– Alapítványi hajó volt, és az Öszvér emberei vannak rajta – mondta falfehéren.

Ebling lehajolt a szivarjáért, amely kiesett a kezéből.

– Itt? – csodálkozott. – Harmincezer parszeknyire az Alapítványtól?

– Mi is itt vagyunk. Mi akadályozhatja meg őket, hogy megtegyék ugyanazt az utat? A Galaxisra, Ebling, csak nem gondolod, hogy nem tudok különbséget tenni a hajók között? Elég volt egy pillantást vetnem a motorokra.

Higgye el, hogy alapítványi motor volt, alapítványi hajóban.

– És hogy kerültek ide? – tette föl Bayta a logikus kérdést. – Mik a

valószínűségei annak, hogy két hajó véletlenül összetalálkozik az űrben?

– Ugyan! – fortyant föl Toran. – Követtek bennünket.

– Követtek? – gúnyolódott Bayta. – A hipertéren át?

Ebling bágyadtán közbevetette:

– Meg lehet csinálni, csak egy jó hajó meg egy kiváló pilóta kell hozzá.

Nem hinném azonban, hogy erről volna szó.

– Nem kendőztem el a nyomunkat – erősködött Toran. – Egyenes pályán értem el az elszakadási sebességet. Akár egy vak is kiszámíthatta az útvonalunkat.

– Fityfenét számíthatta ki! – csattant föl Bayta. – Azokkal a kancsal ugrásokkal, amiket te csinálsz, a kezdeti irány megfigyelése még semmit sem jelent. Hányszor előfordult, hogy hanyatt-homlok bukfenceztünk elő egy-egy ugrás után.

– Ne vesztegessük az időt – sziszegte Toran a fogai között. – Alapítványi hajó, és kész, az Öszvér szolgálatában. Föltartóztatott, átkutatott bennünket.

Magnifico – egyedül – a markában volt, mialatt engem ott tartott, hogy ti csendben legyetek, ha megsejtenétek valamit. Mi most viszont nyomban ki fogjuk pörkölni az űrből.

– Lassan a testtel! – ragadta meg őt Ebling Mis. – El akarsz pusztítani bennünket egy hajó miatt, mert azt hiszed róla, hogy az ellenséghez tartozik?

Gondolkozz, ember! Csak nem fognak azok a koszosok a fél Galaxison át, árkon-bokron keresztül utánunk lóstatni csak azért, hogy megnézzenek bennünket, aztán szépen az utunkra engedjenek?

– Hátha az úticélunkat akarják kifürkészni.

– Akkor minek állítanak meg és hívják föl magukra a figyelmünket? Az egyik kizárja a másikat?

– Majd én megmutatom nekik az utat! Eressz el, Ebling, vagy fejbe kólintalak.

Magnifico abbahagyta kedvenc szórakozását, a szék karfáján való

egyensúlyozást, és előrelépett. Hosszú orrlyukai remegtek az izgalomtól.

– Bocsánatukért esedezem, hogy közbeszólok, de hirtelen furcsa ötlet szállta meg gyarló elmémet.

Bayta megelőzte Torant, és Eblinggel együtt maga is elkapta a férjét, mielőtt az még lehurroghatta volna a bohócot.

– Csak rajta, Magnifico, beszélj! Nem fog megzavarni senki.

– Amíg odaát voltam a hajójukon – kezdte Magnifico –, azt a kevés bezápult agyamat is ködbe vonta és megbénította a fogvacogtató félelem. Az igazat megvallva, alig emlékszem valamire, ami velem történt. Egy csomó ember bámult rám, és beszélt, de egy szavukat sem értettem. De a vége felé mintha hirtelen napsugár hasított volna át a felhőn: megláttam egy ismert arcot, Csak egy pillantást vetettem rá, de azóta is egyre elevenebben él és fényesebben ragyog az emlékezetemben.

– Ki volt az? – kérdezte Toran.

– Az a kapitány, aki valamikor régen együtt volt velünk, amikor maguk először megmentettek a szolgaságból.

Ha Magnificónak az volt a szándéka, hogy megdöbbenést keltsen a közlésével, az ormánya körül elterülő széles mosoly arról tanúskodott, hogy elérte a célját.

– Han… Pritcher… kapitány? – kérdezte Mis döbbenten – Biztos vagy benne? Nem tévedtél?

– Esküszöm, uram! – És a mellére tette csontvázkezét. – Akár az Öszvér szemébe is meg merném mondani, és meg mernék esküdni rá, még ha összes hatalmával kellene dacolnom, akkor is.

– Mire hát ez az egész komédia? – csodálkozott Bayta ártatlanul.

A bohóc mohón ráfüggesztette a tekintetét.

– Asszonyom, nekem van egy elképzelésem erről. Készen kaptam, mintha a Galaktikus Szellem helyezte volna gyöngéd kézzel az elmémbe. – Fölemelte a hangját, látván, hogy Toran tiltakozóan félbe akarja szakítani. – Asszonyom

– folytatta, szavait kizárólag Baytához intézve –, ha ez a kapitány,

hozzánk hasonlóan, szintén megszökött egy hajóval, ha, akárcsak mi, saját útját követte, és hirtelen ránk bukkan, akkor ő ugyancsak azzal gyanúsít bennünket, mint mi őt: hogy utána szaglászunk és a nyomában vagyunk Nem csoda, ha megjátszotta azt a komédiát a hajónk átkutatásával.

– Akkor meg mért vitt át bennünket az ő hajójára? – firtatta Toran. – Ez nem illik bele a képbe.

– Hogyne illenék! – hangoskodott a bohóc egyre jobban belelovalva magát.

– Egy beosztottját küldte el, aki nem ismert minket, és lefestett bennünket a mikrofonjába. A kapitányt meglepte az én hasonlóságom – mert az igazat megvallva nem sok olyan akad szerte a nagy Galaxisban, aki hasonlítana az én csekélységemre. Rólam aztán azonosítani tudta magukat is.

– És szépen utunkra enged, mi?

– Honnan tudhatjuk, milyen ügyben jár, és mennyire titkos az útja?

Meggyőződött róla, hogy nem tartozunk az ellenséghez; de ezen túl mi értelmét láthatta annak, hogy elárulja tervét, és ezzel veszélyeztesse annak sikerét?

– Ne légy már olyan önfejű, Torie! – szólalt meg Bayta elgondolkodva. –

Ez sok mindent megmagyaráz.

– Lehetséges – helyeselt Mis.

Toran tehetetlen volt az egyhangú ellenvéleménnyel szemben. Valami nyugtalanította a bohóc folyékony magyarázatában. Valami nincs rendjén, érezte. Minden összezavarodott benne, és szándéka ellenére a dühe is csillapodni kezdett.

– Már-már azt reméltem – suttogta –, hogy elintézhetjük az Öszvér egyik hajóját.

És a szemébe kiült a Menedék elvesztése fölötti fájdalom.

A többiek méltányolták a bánatát.

22. HALÁL NEOTRANTORON

NEOTRANTOR – A kis Delicass bolygó, – amely a Nagy Dúlás után kapta új nevét, csaknem egy évszázadon át volt az Első Birodalom utolsó dinasztiájának a székhelye. Mint az árnyékbirodalom árnyékfővárosának, csak jogi jelentősége van. A neotrantori dinasztia első uralkodója alatt…

Enciklopédia Galactica

Neotrantor volt a neve! Új-Trantor! S ha a nevét kimondtad, egy csapásra végeztél is mindennel, ami az új Trantort nagy elődjére emlékeztette.

Kétparszeknyire innen még mindig ragyogott a régi Trantor napja, és a Galaxis múlt századbeli birodalmi fővárosa változatlanul végezte vég nélküli néma keringését az űrben.

Sőt még emberek is laktak Ó-Trantoron. Nem sok, talán százmillió ha maradt ott, ahol ötven éve még negyvenmilliárdnyi nyüzsgött belőlük. A hatalmas ércvilág helyén csipkés romhalmaz. Az egész világot derékszíjként átfogó egyetlen űrbázis égbe nyúló számtalan tornya tépetten és üresen tátongott a negyven évvel korábbi Nagy Dúlás robbanás- és tűzmarta cseréphalmazként.

Különös, hogy egy világ, amely két évezreden keresztül egy egész Galaxisnak volt a középpontja és végtelen térségek korlátlan ura, ahonnan a törvényhozók és uralkodók szeszélyei megszámlálhatatlan parszekekre kisugárzottak – ez a világ egyetlen hónap alatt kihalhat. Különös, hogy egy világ, amely egy évezred mindent elsöprő hódításait és visszavonulásait ugyanúgy sértetlenül átvészelte, mint a következő évezred polgárháborúit és palotaforradalmait – egyáltalán a pusztulás sorsára juthatott. Különös, hogy a Galaxis dicsőségéből mi sem maradt, csak egy rothadó hulla.

És szívfacsaró!

Mert évszázadok is beletelnek, mire ötven emberöltő művét hasznavehetetlenné rombolja az idő. Az ember saját hanyatló hatalma azonban máris haszontalanná tette azt.

A milliárdok pusztulását túlélt milliók fölszaggatták a bolygó fénylő

ércburkát, és napvilágra tárták a talajt, amely egy évezreden át nem

érezte a napsugarak simogatását.

Ahol egykor az emberi leleményesség tökéletes gépcsodái dohogtak, s csodás gyárak dolgoztak azon, hogy megszabadítsák a természet zsarnoki uralma alól az emberiséget – ez most visszatért a földhöz. *A* közlekedést szolgáló hatalmas térségeken most búza és kukorica hullámzott. A tornyok árnyékában juhnyájak legelésztek.

De élt Neotrantor – ez a jellegtelen kis faluja egy bolygónak –, a hatalmas Trantor árnyékában, mielőtt a királyi család a Nagy Dúlás pusztító tűzvésze elől szívszorongva ide nem futott, hogy itt menedékre leljen, és meghúzza magát, amíg a fölkelés üvöltő hulláma le nem csillapodik. Innen uralkodott aztán lidérces pompával a Birodalom foszló hullája fölött.

A Galaktikus Birodalom húsz mezőgazdasági világra zsugorodott!

IX. Dagobert nyakas földesurak és mord parasztok húsz világán uralkodott mint a Galaxis császára, a Világmindenség ura.

IX. Dagobert huszonöt éves volt azon a vérgőzös napon, amikor az apjával leszállt Neotrantoron. A szemében és az elméjében még mindig ott izzott a letűnt Birodalom dicsősége és hatalma. A fia azonban, a leendő X. Dagobert már Neotrantoron látta meg a világot.

Ez a világ már csak húsz bolygóból állott.

Jord Commason nyitott légikocsijának nem volt párja egész Neotrantoron, s ez így is volt rendjén. Nem elég, hogy ő volt Neotrantor legnagyobb földbirtokosa. Mi több, korábban pajtása és rossz szelleme volt a középkorú császár tehetetlen szorításában vergődő ifjú koronahercegnek. Most pedig pajtása és továbbra is rossz szelleme egy középkorú koronahercegnek, aki gyűlöli és markában tartja az öreg császárt.

Tehát ez a Jord Comasson a légikocsijából – amely gyöngyház színével és arany- és lumetron díszítésével címer nélkül is elárulta a tulajdonosát – éppen szemlét tartott a földjein, mérföldes messzeségben hullámzó búzatábláin, háznyi nagyságú arató- és cséplőgépein, bérlőin és gépkezelőin – gondolatai azonban egyetlen dolog körül forgolódtak.

Hajlott hátú és aszott sofőrje ügyesen siklatta mellette a hajót a felső

légáramlatok hátán, és a szája körül mosoly játszadozott.

Jord Commason a szélhez, a levegőhöz, az éghez intézte, szavait:

– Emlékszel rá, Inchney, mit mondtam neked?

Inchney ritkás szürke haját gyengédén lobogtatta a szél. Foghíjas mosolya kiszélesedett keskeny ajkai körül, s arcán élesen kirajzolódtak a függőleges ráncok, mintha örökre magába akarna temetni egy titkot. Szavai fütyülve sivítottak elő a fogai közül:

– Hogyne emlékezném, uram! Azóta is az jár a fejemben.

– És mit sütöttél ki, Inchney? – hangzott a türelmetlen kérdés.

Inchney fejében az járt, hogy fiatal volt és jóképű, és főúr Ó-Trantoron.

Aztán arra gondolt, hogy nyomorék aggastyán Neotrantoron, aki Jord Commason földesúr kegyére van utalva, és hálából, ha a szükség úgy hozza, a körmönfontságát nyújtja cserébe. Apró sóhaj hagyta el a száját.

– Hasznos dolog, uram – huhogta –, ha alapítványi vendégei vannak az embernek. Különösen, uram, ha egy szál hajóval érkeznek, és csupán egyetlen harcképes férfi van közöttük. Tárt karokkal kell fogadni őket.

– Tárt karokkal? – ismételte Commason lehangoltan. – Talán. De ezek varázslók, és meglehet, hatalmas erő lakozik bennük.

– Ugyan – dünnyögte Inchney –, a ködös messzeség elhomályosítja az igazságot. Az Alapítvány is csak olyan világ, mint a többi. Azt is emberek lakják. Ha rájuk lő, meghalnak.

Inchney egyenes pályán vezette a hajót. Alul kígyózva csillogott a folyó.

– És nem tettek említést valakiről, egy emberről, aki a Periférián a bajt keveri? – suttogta.

Commason hirtelen gyanút fogott.

– Honnan veszed ezt?

A sofőr arcáról lefagyott minden mosoly.

– Sehonnan, uram. Csak úgy megkérdeztem.

A földesúr egy pillanatig habozott. Aztán brutális nyíltsággal az arcába vágta:

– Te soha nem szoktál csak úgy kérdezősködni, és a kíváncsiságod még kalodába juttatja azt a cingár nyakadat. Ám tessék! Ezt az embert Öszvérnek hívják, és néhány hónapja itt járt az egyik embere… hm… üzleti ügyben.

Most várok egy másikat, hogy… tető alá hozzuk azt az ügyet.

– És ezek a mostani jövevények? Nem ezekre várt?

– Nincsenek meg a kellő papírjaik.

– Az a hír járja, hogy az Alapítványt elfoglalták…

– Én ezt nem mondtam.

– Az a hír járja – folytatta Inchney hidegen –, és ha ez igaz, akkor lehet, hogy ezek a pusztulás elől menekültek, és ez esetben az Öszvér embere baráti gesztusnak venné, ha a kezére játszanánk őket.

– Azt mondod? – kérdezte Commason bizonytalanul.

– Azonkívül uram, mivel közismert, hogy a hódító csak a végső esetben nyúl a barátaihoz, a becses önvédelem érdeke is ezt kívánja. Mivel létezik olyasmi, hogy pszichoszonda, s itt van a kezünkben négy agyvelő az Alapítványról. Sok hasznos dolgot ki tudnánk szedni belőlük az Alapítványról meg az Öszvérről is. És cserébe az Öszvér megenyhítené irányunkban a barátságát.

Commason a magasság csendjében megremegett, amint újból eszébe villant az a gondolat, amely kezdettől fogva rágta őt.

– De mi van, ha az Alapítvány nem esett el?! Ha a hírek hamisaknak bizonyulnak? Azt mondják, hogy a jóslat szerint nem eshet el soha.

– Elmúlt a jövendőmondók kora, uram.

– De mégis, hátha nem esett el, Inchney. Gondold csak el! Ha mégsem esett el. Ami azt illeti, az Öszvér megígérte. – Érezte, hogy túl messze ment, és visszavonulót fújt. – Vagyis csak hencegett. Ám a szó csak szellő, s a tények: a nehéz kő.

Inchney hangtalanul nevetett.

– Nehéz bizony, de hátha csak látszatra az? Csak falra festett mumus

az Alapítvány, amíg ott kint van a Galaxis szélén.

– Itt van még a herceg – dörmögte Commason szinte saját magának.

– Ezek szerint ő is alkudozik az Öszvérrel? Commason alig tudta elnyomni az arcára tóduló önelégültséget.

– Nem egészen. Vagyis nem úgy, mint én. Ellenben egyre jobban elkanászodik, egyre nehezebb kordában tartani. Egy démon tartja hatalmában.

Mert ha én lefogom ezeket az embereket, és ő netalán rájuk tenné a kezét a saját céljaira – mert azért benne is van némi körmönfontság –, még nem vagyok olyan helyzetben, hogy ujjat húzzak vele. – A homloka elborult, és húsos ajka bosszúsan lefittyedt.

– Néhány pillanatra láttam tegnap azokat az idegeneket – mondta az elnyűtt sofőr mintegy mellékesen –, és furcsa egy nő az a fekete. Egy férfi magabiztosságával mozog, és sötét haja sápadt arcot koronáz. – Pösze hangjának suttogása szinte átmelegedett, úgyhogy Commason meglepetten fordította feléje a tekintetét. Inchney folytatta:

– A herceget, gondolom, a körmönfontsága nem gátolná meg az ésszerű

kompromisszumban. Ha a kezére játszaná a lányt, a többit megtarthatná magának.

Commasont mintha villámcsapás érte volna.

– Micsoda gondolat! Ez igen! Fordulj vissza, Inchney! És, Inchney, ha minden beválik, majd elővesszük a szabadságod ügyét.

A dolgoknak szinte kísérteties összejátszása folytán Commasonra, amikor hazatért, már ott várt a dolgozószobájában egy személyre szóló kapszula. Csak kevesen ismerték azt a hullámhosszt, amelyen ideérkezett. Commason zsírosan elmosolyodott. Az Öszvér embere úton van ide, és az Alapítvány valóban elesett.

Bayta, ha nagy ritkán elképzelte magának a császári palotát, ködös álmaiban egészen másnak látta, mint amilyennek a valóságban bizonyult – és némi kiábrándulást érzett magában. A szoba kicsi volt, szinte dísztelen, csaknem közönséges. A palota otthon, az Alapítványon még a polgármester rezidenciájával sem vehette volna

föl a versenyt, IX. Dagobert pedig…

Baytának határozott elképzelései voltak arról, milyennek kell lennie egy császárnak. Annyi bizonyos, hogy nem szabad jóságos nagyapóra hasonlítania. Nem szabad, hogy sovány legyen, vagy ősz és kopott – és semmiképpen sem szabad saját kezűleg kitöltenie a teát a vendégei számára, és kimutatnia, hogy mennyire a szívén viseli a vendégei jólétét.

Pedig mindez így történt.

IX. Dagobert kuncogva töltött a teából Bayta mereven tartott csészéjébe.

– Nagy öröm ez nekem, kedves barátaim. Távol a ceremóniáktól meg az udvaroncoktól. Jó ideje már, hogy nem volt alkalmam a külső tartományokról vendégeket üdvözölhetni. Ezekkel a dolgokkal, amióta megöregedtem, a fiam törődik. Nem látták a fiamat? Helyre egy legény. Talán egy kicsit önfejű. De hát még fiatal. Kérnek ízesítőt? Nem?

Toran megpróbált közbeszólni:

– Császári felség…

– Nos?

– Nem volt szándékunkban, hogy megzavarjuk felségedet…

– Lárifári, nem zavarnak. Este hivatalos fogadás lesz, addig azonban szabadok vagyunk. Lássuk csak, mit is mondtak, honnan valósiak? Jó sok idő

eltelt azóta, hogy hivatalos fogadást tartottunk. Azt mondták, hogy Anakreón tartományból jöttek?

– Az Alapítványról, császári felség.

– Igen, az Alapítványról. Most már emlékszem. Elhelyeztem magamban.

Anakreón tartományban található. Sohasem jártam arrafelé. Orvosom eltiltott a nagy utaktól. Nem emlékszem rá, hogy mostanában kaptam volna jelentést az anakreóni alkirályomtól. Mi a helyzet arrafelé? – fejezte be aggodalmas hangon.

– Nem panaszkodhatunk, felség – dünnyögte Toran.

– Ez megnyugtató. Meg fogom dicsérni az alkirályomat.

Toran tanácstalanul Ebling Misre pillantott, aki nyersen közbevágott:

– Felség, azt mondták, hogy felséged engedélye kell hozzá, ha meg akarjuk látogatni Trantoron a Birodalmi Egyetemi Könyvtárat.

– Trantoron? – ismételte a császár együgyűen. – Trantoron?

Aztán zavart fájdalom ült ki az arcára.

– Trantor? – suttogta. – Most már emlékszem. Most tervezem, hogy felhőnyi hajóhad élén visszatérjek oda. Tartsanak velem maguk is. Együttesen elbánunk a lázadó Gilmerrel. Együttesen visszaállítjuk a Birodalmat!

Hajlott háta kiegyenesedett. Hangja ércesen csendült. Egy másodpercre a tekintete is megkeményedett. Aztán pislantott, és halkan hozzátette:

– Csakhogy Gilmer halott. Mintha úgy emlékeznék rá… igen, igen! Gilmer halott! Trantor is halott. Egy pillanatra már-már azt hittem… Mit is mondtak, hová valósiak?

Magnifico Bayta fülébe súgta:

– Ez valóban a császár volna? Én azt gondoltam, hogy a császárok nagyobbak meg bölcsebbek a közönséges embernél.

Bayta csendre intette. Aztán így szólt:

– Ha császári felséged aláírna egy rendeletet, hogy Trantorra léphetünk, ez nagyban elősegítené közös ügyünket.

– Trantorra? – A császárról értetlenül lepergett minden,

– Felség, Anakreón alkirálya, akinek a nevében mi szólunk, azt üzeni, hogy Gilmer még mindig életben van.

– Életben van! Életben van! – mennydörgőit Dagobert. – Hol? Ez háborút kíván!

– Császári felség, ma még nem lehet tudni. A holléte bizonytalan. Az alkirály azért küldött bennünket, hogy tudtára hozzuk felségednek a tényt, és csupán Trantoron van módunkban megállapítani a búvóhelyét. Ha egyszer fölfedjük…

– Igen, igen, meg kell találnunk. – Az agg császár a falhoz totyogott, és reszkető ujjal megérintett egy kis fotocellát. Majd amikor semmi sem történt, motyogva hozzátette: – A szolgáim rám sem hederítenek. Nem várhatok rájuk.

Egy üres lapra írt valamit, és az aljára odakanyarított egy cirkalmas D

betűt.

– Gilmer még tapasztalni fogja uralkodója hatalmát – mondta. – Honnan is jöttek? Anakreónról? Milyen ott a helyzet? Félik még a császár nevét?

Bayta kivette a papírlapot a császár ernyedt ujjai közül.

– A nép szereti császári felségedet. És mindenki tudja, hogy felséged is szereti őket.

– Meg kellene látogatnom hűséges anakreóni népemet, csak hát az orvosom azt mondja… elfelejtettem, mit mondott. Mondott valamit Gilmerről? – villant meg egy szikra öreges savószemeiben.

– Semmit császári fenség.

– Meg fogjuk állítani. Menjenek vissza, és mondják meg ezt a népnek –

Trantor ki fog tartani! A flotta élén az atyám áll, és Gilmer, ez a lázadó féreg meg a felséggyilkos söpredéke jéggé fog fagyni az űr hidegében.

Egy székhez támolygott, és a tekintetébe visszatért az előbbi üresség. –

Miről is beszéltem?

Toran fölállt, és mélyen meghajolt.

– Császári felséged kegyes volt hozzánk, de az audienciára kiszabott idő

lejárt.

IX. Dagobert egy pillanatra megint császári pózt vett föl, és méltóságteljesen kiegyenesedett, miközben vendégei egyenként kihátráltak.

…bele egyenesen a húsz fölfegyverzett ember alkotta körbe, amely az ajtó mögött várta őket.

Kézifegyver villant…

Bayta csak lassan nyerte vissza az eszméletét, a "hol vagyok?” érzése nélkül. Világosan emlékezett a fura öregúrra, aki császárnak nevezte magát, és a többi emberre, akik kívülről várták őket. Ujjában a viszkető bizsergés kábítópisztolyról tanúskodott.

Szemét lehunyva tartotta, és feszült figyelemmel fülelt a hangokra.

Két hangot különböztetett meg. Az egyik lassú és óvatos: a felületi alázatosság mögül agyafúrtság ütközött ki. A másik érdes és öblös, szinte bugyborékoló, és ragacsos csomókban pufog kifelé. Baytának mindkettő

ellenszenves volt.

Az öblös hang vitte a vezérszólamot.

Bayta elkapta az utolsó szavakat:

– Ez a vén hülye nem akar fölfordulni. Elegem van belőle. Nem bírom tovább. Commason, én el fogom intézni. Fölöttem is eljár az idő.

– Nézzük meg először, fenség, mi hasznunk van ezekből az emberekből itt.

Talán olyan erőforrást meríthetünk belőlük, amilyent az atyjából hiába várunk.

Az öblös hang bugyborékoló suttogásba fulladt. Bayta fülét csak az az egy szó ütötte meg; "a lány”, mire a másik, hízelgő hang undok, gurgulázó röhögéssel felelt, s azt pajtáskodó, szinte váll veregető "Dagobert, te nem öregszel, hazudik, aki azt állítja, hogy nem vagy húszéves suttyó” követte.

Röhögtek, és ettől Baytában megfagyott a vér. "Dagobert, fenséged” – a vén császár csökönyös fiút emlegetett, és most tompán visszhangzott benne ennek a röhögésnek a jelentése. Ilyesmi azonban nem esik meg a valódi életben…

Toran kimért, szilaj átkozódása ütötte meg a fülét.

A lány kinyitotta a szemét, s Toran rajta függő tekintetében nem titkolt megkönnyebbülés tükröződött.

– A császár meg fogja torolni ezt a latorságot. Azonnal bocsássanak szabadon bennünket!

Bayta most döbbent rá, hogy a csuklóit és bokáit szoros vonzóerő

bilincselte a falhoz.

Öblös hang Toranhoz lépett. A hasán jókora pocak, a szeme alatt sötét táskák, a haja ritkuló. Csúcsos kalpagjában hetyke toll, a zekéjét ezüstös fémhab szegélyezte.

Gúnyos nevetésre fakadt.

– A császár? A szegény hülye császár?

– Nálam van a menlevele. Egyetlen alattvalója sem korlátozhat bennünket a szabadságunkban.

– De én nem vagyok alattvaló, te űrsöpredék. Én vagyok az uralkodó koronaherceg, és megkövetelem, hogy így is tiszteljenek. Ami pedig az én szegény gügye atyámat illeti, néha abban leli kedvét, hogy vendégeket fogadjon. Miért tagadnánk meg tőle ezt az örömet? Hadd higgye magáról, hogy ő a császár. Persze azért nem kell komolyan venni.

Aztán Bayta elé állt, aki megvetően tekintett föl rá. A férfi közel hajolt hozzá, és megcsapta erősen mentaillatú lehelete.

– A szemei megjárják, Commason – mondta –, nyitott szemmel még csinosabb. Azt hiszem, jó lesz. Egzotikus falat az eltompult étvágynak, mi?

Toran hasztalanul próbált fölugrani, a koronaherceg rá sem hederített a mozdulatára. Bayta érezte, hogy a jeges dermedtség kifelé, a bőre felé húzódik. Ebling Mis még mindig nem tért magához, s a feje tehetetlenül a mellére hanyatlott. Bayta azonban meglepetten látta, hogy Magnifico szeme tágra nyílik, mintha már percek óta ébren lett volna. Tésztaszínű arcából a nagy, barna szemek Baytára szegeződtek.

Fejével a koronaherceg felé biccentett, és siránkozón megszólalt:

– Nála van a szonovizorom.

A koronaherceg fürgén a hang irányába fordult.

– Ez a tied, te szörnyeteg? – És a hangszert előrelendítette a vállán, ahol –

Bayta észre sem vette – zöld szalagjánál fogva lógott.

Ügyetlenül pötyögtetni kezdett, eredménytelenül próbálva valamilyen dallamot kicsiholni belőle.

– Tudsz játszani rajta, te szörnyeteg?

Magnifico bólintott.

Toran hirtelen közbevágott:

– Az Alapítvány hajóját rabolták el. Ha a császár nem, majd bosszút áll az Alapítvány.

A másik, a Commason névre hallgató felelt kimérten:

– Miféle Alapítvány? Vagy tán az Öszvér többé nem Öszvér?

Erre nem volt mit válaszolni. A herceg széles vigyora kivillantotta egyenetlen lapátfogait. A láthatatlan kötelékek megoldódtak és a bohócot durván fölráncigálták a padlóról. Kezébe nyomták a szonovizort.

– Játssz nekünk, te szörnyeteg! – förmedt rá a herceg. – Játssz egy szerenádot a szerelemről és a szépségről a külföldi lady kedvéért. Játszd el neki, hogy apám vidéki börtöne nem palota, de el tudom vinni oda, ahol rózsavízben fürödhet… és megismerheti, milyen egy herceg szerelme. Énekelj a herceg szerelméről, te szörnyeteg!

Egyik vastag combját a márványasztalra fektette, és henyén lóbálta a lábát, s közben Baytára meresztette bambán vigyorgó tekintetét, akiben ettől robbanásig forrt a néma düh. Toran inai kínos, verejtékes erőfeszítéssel nekifeszültek az erőtérnek. Ebling Mis nyögdécselve mocorogni kezdett.

Magnifico sebesen kapkodta a levegőt.

– Az ujjaim megmerevedtek, nem megyek velük semmire.

– Játssz, te szörnyeteg! – üvöltött a herceg. Intett Commasonnak, hogy kapcsolják lejjebb a fényt, s a félhomályban várakozóan keresztbe fonta mellén a karjait.

Magnifico

ujjai

gyors,

ritmikus

lebegéssel

végigszántottak

a

billentyűsorokon – és egyszerre éles szivárványív szökkent át a szobán. Mély, lágy melódia zokogott lüktetőn, fájdalmasan. Hirtelen szomorú kacaj csattant föl, s a mélyből tompa harangszó zúgása felelt neki.

Sűrű, fojtogató sötétség terült rájuk. A zene tompán, többszörösen megszűrve, láthatatlan takarórétegeken át hatolt el Bayta füleihez. A fény messze lent a mélyben – mint egyetlen gyertya a kút fenekén – pislákolt.

Szemét akaratlanul megfeszítette. A fény megerősödött, de továbbra is elmosódott maradt. Mintha ködön át látná ide-oda cikázni zavaros színeit –

amikor a zene hirtelen fémesen fölharsant, s fülsértő crescendóban korbácsolta végig őket. A fény lidérces pislogásba kezdett, sebesen követve a gonosz ritmust. A fény megrebbent, undok, fémes skálán vonaglani és hápogni kezdett. És a zene vele vonaglott és hápogott.

Baytát különös érzés gyötörte, aztán egyszerre mintha összemarkolta volna valami az agyát. Csaknem olyasformán, mint az Időkriptában vagy Menedék utolsó napjaiban. Szinte gúzsba kötötte a rettegésnek és kétségbeesésnek ugyanaz az émelyítő, ragacsos pókhálója.

A zene rémületes kacaja kibírhatatlanul fokozódott, a szemét lázasan félre kellett kapnia, mire egyszerre elenyészett a vonagló borzalom, amelyet mintha a teleszkóp fordított végén át szemlélt volna a parányi fénykarikában. A homlokát kiverte a jeges veríték.

A zene elhalt. Legalább tizenöt percig tartott, és amikor véget ért, Baytán egyszerre elömlött a kimondhatatlan megkönnyebbülés. Kivilágosodott, és Magnifico kiizzadt, tágra nyílt szemű, panaszos arcát pillantotta meg maga mellett.

– Asszonyom – szólította meg ez zihálva –, hogy érzi magát?

– Tűrhetően – suttogta a lány. – De miért játszottál így?

Tudata lassan fölfogta a többi jelenlevőt is. Toran és Mis bénán és

gyámoltalanul a falnak támaszkodott, tekintete azonban átsiklott fölöttük. A herceg furcsán mozdulatlan pózban elnyúlva hevert az asztal lábánál.

Commason tágra nyílt, nyálazó szájjal vadul nyöszörgött.

Magnifico feléje lépett, mire ez hátrahőkölt, és eszeveszetten felüvöltött.

Magnifico otthagyta, és egyetlen ugrással kiszabadította társait.

Toran fölpattant, a földesúrhoz ugrott, és keményen megragadta a torkát.

– Te velünk jössz. Biztosítékul, hogy eljutunk a hajónkhoz.

Két órával később a hajó konyhájában Bayta egy kocsikerék nagyságú tortát sütött. Magnifico pedig azzal ünnepelte az űrbe való visszatérésüket, hogy gyönyörűen fittyet hányt az asztali illendőségnek.

– Ízlik, Magnifico?

– Uhum!

– Magnifico!

– Tessék, asszonyom!

– Mi volt az, amit játszottál?

A bohóc megrázkódott.

– Én… nem szívesen beszélek róla. Régen tanultam, a szonovizor pedig leírhatatlan hatással van az idegrendszerre. Igazán gonosz dolog volt, nem a maga ártatlanságához való, asszonyom.

– Ugyan már, Magnifico, nem is vagyok én olyan ártatlan. Hiába is hízelegsz. Én is láttam azt, amit *ők* láttak?

– Remélem, hogy nem. Csak nekik játszottam. Ha látta is, csak a legszélét, azt is messziről.

– Az is elég volt. Tudod, hogy a herceg elájult? Magnifico hangja vészjóslóan böffent süteményt majszoló szájából.

– Én *megöltem* őt, asszonyom.

– Micsoda?! – A lány torkán akadt a falat.

Halott volt, amikor abbahagytam, különben folytattam volna. Commason nem érdekelt. Ő csak legfeljebb halállal vagy kínzással fenyegetőzött. Ez a herceg azonban, asszonyom, undok szemeket meresztett magára, és… – és zavart méltatlankodással a hangjában elhallgatott.

Bayta fejében furcsa gondolatok tolakodtak, de határozottan elfojtotta őket.

– Magnifico, nem is tudtam, hogy ilyen lovag lakozik benned.

– Ó, asszonyom! – hajtotta piros orrát a süteménye fölé, az ételről teljesen megfeledkezve.

Ebling Mis a hajóhídról bámult kifelé. Közel volt Trantor; fémteste hátborzongató élességgel ragyogott. Toran is mellé húzódott.

A hangjában fojtott keserűség izzott:

– Hiába jövünk, Ebling. Az Öszvér embere előttünk jár.

Ebling Mis megdörzsölte a homlokát a kezével, amely mintha levedletté volna korábbi kövérségét. A szava érthetetlen dünnyögés volt csupán.

Torant bosszúság fogta el.

– Mondom, ezek tudják, hogy az Alapítvány elesett. Mondom…

– Hogy mi? – tekintett rá Mis zavartan. Aztán gyöngéden rátette a kezét Toran csuklójára, és egészen más malomban kezdett őrölni: – Toran…

Figyelem ezt a Trantort… Tudod… az a furcsa érzésem van… amióta csak megérkeztünk Neotrantorra, hogy valami mintha űzne, hajszolna belülről.

Toran, én meg tudom csinálni; biztos vagyok benne, hogy meg tudom csinálni. A dolgok egyre jobban megvilágosodnak a fejemben, soha még ilyen tisztán nem láttam.

Toran rámeredt, aztán vállat vont. Az öreg szavait nem tudta hová tenni.

– Mis! – nézett rá fürkészően.

– Tessék!

– Nem láttál semmilyen hajót leszállni, amikor elhagytuk Neotrantort?

– Nem – hangzott a válasz rövid megfontolás után.

– Én láttam. Talán képzelődöm, de lehet, hogy ugyanaz a filiai hajó volt.

– Amelyiken Han Pritcher kapitány is ott van?

– Amelyiken a nagy űr tudja, ki van még ott. Magnifico szavai… Ide is utánunk jött, Mis.

Ebling Mis nem szólt egy szót sem.

– Valami baja van? – fordult hozzá Toran aggodalmasan. – Nem érzi jól magát?

Mis tekintete elmélázó volt, és furcsán csillogott. Nem válaszolt.

23. TRANTOR ROMJAI

Az egész Galaxisban sehol sem volt olyan nehéz egy helyet megtalálni, mint Trantoron. Mivelhogy nincsenek rajta szárazföldek vagy tengerek, amelyeket ezer kilométer messzeségből is föl lehetne ismerni. Sem folyók, sem tavak vagy szigetek, amiben a felhők résein át megkapaszkodhatna a tekintet.

A fémburkolatú világ egyetlen gigászi város volt – volt! – és az idegeneknek a világűrből jövet egyedül a császári palota nyújtott támpontot.

A *Bayta* szinte légikocsi-magasságban keringett a világ fölött, ám hasztalan; sokáig se hírét, se hamvát nem látták az utasok.

A sarki régiókból – ahol az érctornyok dérköntöse szomorú tanúbizonyságául szolgált az elromlott vagy elhanyagolt éghajlat-szabályozó rendszernek – déli irányban folytatták a kutatást. Csak nagy néha nyílt alkalmuk, hogy összevessék a látottakat a Neotrantoron szerzett hiányos térkép adataival.

Ám amikor végre megpillantották, minden kétségük eloszlott. A bolygó burkolata nyolcvan kilométeren hiányzott. A szokatlan zöld szín

négyzetkilométerek százaira terjedt a lenyűgöző fenségű, ősi császári palota körül.

A *Bayta* megállt a levegőben, és lassan tájékozódott. Egyedül a roppant útpályák nyújtottak támpontot. A térképen Egyetemi Negyednek jelölt térséget találomra célozták meg, s a hajó leereszkedett egy sík mezőn, amely egykor forgalmas űrrepülőtér lehetett.

Csak amikor már lemerültek a hullámos fémtengerbe, akkor vették észre, hogy amit a levegőből gyönyörű sima felületnek hittek, az a valóságban szitává lyuggatott, girbegörbe romhalmaz, amelyet a Dúlás hagyott maga után.

A tornyok csonkán meredeztek; szilánkverte, vetemedett falak mindenfelé, s lépten-nyomon előtűnt több száz holdas foltokban a fölszaggatott kormos föld.

Lee Senter megvárta, amíg a hajó óvatosan leereszkedik. Idegen hajó,

nem Neotrantorra való, és a lelkében nagyot sóhajtott. Idegen hajók meg külvilági emberek; kezdj ki velük, és könnyen meglehet, hogy a rövid békét megint félbeszakítja a háború és halál mennydörgése. Senter vezetője volt a csoportnak; a régi könyvek őrá voltak bízva, és eleget olvasott azokról a régi időkről. Nem akarta, hogy visszatérjenek.

Tíz perc, ha beletelt, amíg a különös hajó leereszkedett a sima talajra, ez a tíz perc számtalan régi emléket kavart föl a múltból. Látta gyerekkorának nagy farmgazdaságát, amely csak kavargó embersokaságként maradt meg emlékezetében. Aztán a fiatal családok vonulását távoli, új földekre. Tízéves volt akkor, egyetlen gyerek, zavart és ijedt.

Aztán az új épületek; a nehéz fémlapok lefejtése és félrevonszolása; a szabaddá tett talaj megforgatása, fölfrissítése, életre keltése; a szomszédos építmények lebontása, másoknak lakóházzá való átalakítása, eljött a vetés ideje, majd az aratásé; közben ápolni kellett a jószomszédi viszonyt a közeli gazdaságokkal…

Növekedés és terjeszkedés mindenütt: az, hogy ki-ki a maga ura volt, rendre megtermette csendes gyümölcseit. Új nemzedék jött a világra, keménykötésű, mokány fiatalemberek, a föld szülöttei. Aztán a nagy nap, amikor őt a csoport vezetőjéül választották, s ő tizennyolcadik születésnapja óta először nem borotválkozott, és leste, hogy vezéri szakállának első sörtéi megjelenjenek az állán….

És most íme, betolakszik ide a Galaxis, és végét vetheti az elszigeteltség röpke idilljének…

A hajó földet ért. A férfi némán figyelte, amint az ajtaja kitárul. Négyen jöttek ki rajta óvatosan és éber tekintettel. Három férfi: egy öreg, egy fiatal, egy cingár és hosszú orrú meg egy nő, egyenlő az egyenlők, között. A férfi elengedte kétfelé nőtt, hollófekete szakállát, és előbbre lépett.

Az egyetemes békejellel üdvözölte őket, vagyis mindkét kezét, kérges, bütykös tenyerével fölfelé, maga elé nyújtotta.

A fiatalember két lépést tett előre, és megismételte a mozdulatot.

– Békében jöttem.

A kiejtés furcsa volt, a szavak azonban érthetők és fülének kedvesek.

Szívből jött a válasz is:

– Béke veletek! A csoport fölajánlja nektek szíves vendégszeretetét.

Éhesek vagytok? Enni ad nektek. Szomjasak vagytok? Inni ad nektek.

– Köszönjük a szíves szavakat – hangzott a megfontolt válasz –, és jó emléket viszünk magunkkal a csoportról, amikor visszatérünk a saját világunkra.

Fura egy válasz, de jó. A csoport tagjainak arca mosolyra nyílott a háta mögött, és a környező épületekből elősettenkedtek az asszonyok.

A szállásán elővette rejtekhelyéről a lakatra zárt, tükrös falú ládikót, és vendégeit egyenként megkínálta a nevezetes alkalmakra tartogatott hosszú, vastag szivarral. A nő elé érve megtorpant. A férfiak között foglalt helyet.

Úgy látszik, az idegenek megengedték, sőt el is várták tőle ezt a pimaszságot.

Mereven feléje nyújtotta a ládikót.

A lány mosolyogva kivett egyet, és a lehető legnagyobb élvezettel szippantott illatos füstjéből. Lee Senter magába fojtotta megbotránkozását.

Az étkezést megelőző kimért beszélgetés udvariasan a Trantoron folyó mezőgazdálkodás körül forgott.

A legidősebb vendég tette föl a kérdést:

– No és a hidropónika? Ilyen világ számára, mint Trantor, kézenfekvő, hogy az jelentené a megoldást.

Senter lassan, bizonytalanul ingatta a fejét. Úgy rémlett neki, hogy valamikor olvasott erről a témáról a könyveiben.

– Vagyis vegyszerekben végzett, mesterséges növénytermesztés? Nem, ez Trantoron nem megy. Ez a hidropónika csak ott lehetséges, ahol fejlett ipar, többek között vegyipar van. De ha háború vagy más szerencsétlenség lerombolja az ipart, a népet éhínség fenyegeti. No meg nem is lehet minden élelmet mesterségesen megtermelni. Egyesek fogyasztásra alkalmatlanokká válnak. A talaj még mindig olcsóbb, még mindig jobb megoldás – és sokkal megbízhatóbb.

– És elegendő az az élelem, amit megtermelnek?

– Elegendő, habár talán egyhangú. Van baromfink tojásra, fejős

jószágunk tejre és tejtermékekre, a húsellátásunk azonban a külkereskedelemtől függ.

– Kereskedelem! – csillant föl a fiatalember szeme hirtelen érdeklődéssel. –

Kereskednek is! De mit exportálnak?

– Fémet – hangzott a felelet. – Nézzenek csak körül. Kimeríthetetlen készlettel rendelkezünk, méghozzá földolgozott formában. Neotrantorról jönnek hajókkal, a kijelölt helyet lebontják, ezzel növelik a mi termőterületünket, cserébe pedig húst, gyümölcskonzervet, koncentrált élelmiszert, mezőgazdasági gépet, miegymást hagynak itt nekünk. Elszállítják a fémet, és mindkét fél jól jár.

Kenyeret ettek meg sajtot és ínycsiklandóan finom főzeléket. Már a fagyasztott gyümölcsből álló csemegénél tartottak – az egyetlen importált fogás a menüben, amikor a jövevényeket a vendéglátáson kívül más is érdekelni kezdte. A fiatalember kiterítette Trantor térképét.

Lee Center némán vizsgálgatta. A vendégek kérdéseire komoran kijelentette:

– Az Egyetemi Negyed háborítatlan terület. Földjét nem szántjuk föl, és nem vetjük be. Sőt a legszívesebben be sem tesszük oda a lábunkat! Egyike ez annak a néhány műemléknek, amelyet érintetlenül meg akarunk őrizni.

– Mi a tudást kutatjuk. Nem fogunk háborítani semmit. Biztosítékul itt hagyjuk a hajónkat. – Az idősebb férfi mondta ezt lázas, türelmetlen hangon.

– Akkor hát megmutatom oda az utat – mondta Senter.

Az idegenek lepihentek éjszakára, Lee Senter pedig üzenetet továbbított Neotrantorra.

24. A MEGTÉRT

Trantor pislákoló életének is megszűnt minden nyoma, mihelyt betették lábukat az Egyetemi Negyed tágas épületei közé. Volt valami ünnepélyes és magányos az itteni csendben.

Az Alapítványról jött idegeneknek sejtelmük sem volt a véres Dúlás kavargó napjairól és éjszakáiról s arról, hogyan menekült meg az Egyetem.

Sejtelmük sem volt azokról az időkről, amikor a császári hatalom összeomlása után a diákok kölcsönkért fegyverekkel, sápadt arcukon a tapasztalatlanok bátorságával önkéntes hadsereget szerveztek, hogy megvédelmezzék a Galaxis tudományának legfőbb szentélyét. Sejtelmük sem volt a Héthónapos Csatáról és az azt követő fegyverszünetről, amely távol tartotta az Egyetemtől Gilmert és katonáit, holott még a császári palota is visszhangzott a bakancsaiktól uralmuk rövid közjátéka idején.

Az Alapítványról jött látogatók, amikor először a területére léptek, csak a régi nagyság csendes, fenséges múzeumát látták benne, a tespedt régiből a dolgos újba éppen átalakulóban levő világ kellős közepén.

Bizonyos értelemben betolakodók voltak. A termek álmodó pusztasága tiltakozni látszott lépteik ellen. A tudomány szelleme, úgy tűnt, még mindig ott lebeg, és dühösen acsarog a csendháborítókra. A könyvtár épülete csalókán kicsinek tűnt, ám a föld alatt a – csend és az elmélkedés hatalmas birodalmává tágult ki. Ebling Mis megtorpant az előtér cirkalmas freskói előtt.

– Azt hiszem – suttogta (itt önkéntelenül suttogóra fogta az ember a hangját) –, hogy a katalógustermeket már elhagytuk. Én ott lehorgonyzók.

A homloka kipirult, a keze reszketett, amint folytatta:

– Nagyon kérlek, Toran, ne zavarjatok. Jó lenne, ha az ételt is leküldenétek.

– Mindent, amit csak kér. Megadunk minden segítséget. Nem tudnánk mi is ott lent…

– Nem. Egyedül kell maradnom.

– Gondolja hogy megtalálja amit keres?

– Biztos vagyok benne! – felelte Ebling Mis csendes eltökéltséggel.

Toran és Bayta minden eddiginél közelebb jutottak hozzá, mint egyéves házaséletük során bármikor, hogy "normális háztartást" rendezzenek be maguknak. Különös egy "háztartás" volt ez. A fényűzés kellős közepén sokszor még a legszükségesebbet is nélkülözniük kellett. Az élelmet nagyrészt Lee Senter gazdaságából szerezték be, és azokkal az atomholmikkal fizettek érte, amelyek minden kereskedőhajó rakományához hozzátartoznak.

Magnifico megtanulta a könyvtár olvasótermében levő vetítők használatát, és annyira belemerült a kalandregények olvasásába, hogy majdnem olyan mértékig megfeledkezett az evéstől, alvásról, akárcsak Ebling Mis.

Maga Ebling a feje búbjáig beletemetkezett a munkába. Addig erősködött, amíg a pszichológiai kézikönyvtárban föl nem erősítettek neki egy függőágyat. Az arca lefogyott és megsápadt. Beszédessége megszűnt, és kedvenc káromkodásai is a csendes elmúlás sorsára jutottak. Volt idő, amikor Torant és Baytát is csak üggyel-bajjal ismerte föl.

Még leginkább Magnificót viselte el, aki az ételt hordta neki, s órákon át le nem vette elbűvölt tekintetét az idős pszichológusról, amint ez vég nélkül írta az egyenleteit, vég nélkül olvasta könyvfilmjeit, és szűnni nem akaró szellemi erőfeszítéssel makacsul tört egy csak általa ismert cél felé.

Toran az elsötétített szobában bukkant rá, és szemrehányóan nevén szólította a feleségét, aki összerezzent, mint akit rajtakaptak.

– Tessék, Torie. Akarsz valamit?

– Még hogy akarok-e? Mi az ördögöt gubbasztasz itt egyedül? Nem ismerek rád amióta Trantorra tettük a lábunkat. Mi van veled?

– Hagyjál, Torie – hárította el az bágyadtán.

– Hagyjál, Torie! – ismételte ez csúfolódva. Aztán hirtelen megenyhült hangon: – Miért nem árulod el, Bay, mi a bajod?! Látom, hogy valami rág belül.

– Semmi. Semmi sem rág. Viszont ha te folyton rágod a fülemet, előbb-utóbb az őrületbe kergetsz. Csak gondolkodom,

– És miről gondolkodol?

– Semmiről. Azazhogy az Öszvérről, Menedékről, az Alapítványról meg mindenről. Ebling Misről, meg hogy talál-e valamit a Második Alapítványról, és ha talál, segít-e az rajtunk. Meg egy kismillió egyéb dologról. Meg vagy elégedve? – fejezte be lázasan.

– Hagyd abba, légy szíves, az önemésztést. Neked sem jó, és a helyzeten sem segítesz vele.

Bayta fölkelt, és bágyadtán elmosolyodott.

– Jól van, no. Semmi bajom. Nézd, már mosolygok is, olyan jó kedvem van.

Magnifico izgatott kiáltása tört be hozzájuk:

– Asszonyom…

– Mi az? Gyere ide…

Bayta hangja a torkára forrt, amikor meglátta a föltáruló ajtó nyílásában a kemény arcú, termetes férfit.

– Pritcher! – kiáltott föl Toran.

– Kapitány! – tette hozzá Bayta elfúló lélegzettel. – Hogy talált ránk?

Han Pritcher belépett. A szavai tisztán és egyenletesen koppantak, és teljesen hiányzott belőlük minden indulat:

– Ezredes vagyok az Öszvér szolgálatában.

– Az Öszvér… szolgálatában! – Toran hangja elfulladt. A három alak mozdulatlan élőképpé dermedt.

Magnifico tágra meredt tekintettel Toran háta mögé surrant. Senki sem törődött vele.

Bayta szólalt meg, remegő kezét szorosan egymásba kulcsolva:

– Le akar tartóztatni bennünket? Valóban átállt hozzájuk?

Az ezredes nem késett a felelettel:

– Nem azért jöttem, hogy letartóztassam magukat. A parancsom nem tesz magukról említést. E tekintetben szabad a kezem, és ha lehetővé

teszik, én a régi barátságunk szellemében fogok eljárni.

Toran arca eltorzult a visszafojtott dühtől.

– Hogyan bukkant ránk? A filiai hajón volt? Követett bennünket?

Pritcher kifejezéstelen faarca zavart árult el.

– Ott voltam a filiai hajón, igen! És magukra… hm… a véletlen folytán bukkantam rá.

– Az ilyesfajta véletlen matematikailag lehetetlen.

– Helyesebben valószínűtlen, úgyhogy az állításom megállja a helyét.

Mindenesetre maguk beismerték a filiaiaknak – egyébként persze nincs olyan ország, hogy Filia –, miszerint Trantor szektor felé tartanak, és mivelhogy az Öszvérnek már megvannak a kapcsolatai Neotrantoron, nem volt nehéz magukat ott föltartóztatni. Sajnos, eltávoztak, röviddel azelőtt, hogy én odaértem volna. Mi mást tehettem, meghagytam a trantori gazdaságoknak, hogy jelentsék a maguk megérkeztét, így is történt, és íme, itt vagyok.

Leülhetek? Higgyék el, hogy baráti szándékkal jövök.

Leült. Toran lehajtott fejjel próbált valami okosat kisütni, eredménytelenül.

Bayta zsibbadt érzéketlenséggel a tea körül szorgoskodott.

Toran fölcsattant:

– Nos, mire vár hát, *ezredes?* Miben áll az a maga barátsága? Ha nem tartóztat le, akkor mit akar? Védőőrizetbe vesz talán? Hívja be az embereit, és adja ki a parancsot.

Pritcher türelmesen ingatta a fejét.

– Dehogyis, Toran! Saját jószántamból jöttem, hogy beszéljek magukkal, hogy meggyőzzem magukat, mennyire kilátástalan, amibe fogtak. Ha csődöt mondok, elmegyek. Ennyi az egész.

– Ennyi az egész? Akkor hát halljuk azt az agitációt, és menjen. Nem kérek teát, Bayta.

Pritcher mord köszönettel elfogadott egy csészével. Hörbölgetni kezdte, és közben átlátszó, energikus tekintetét Toranon nyugtatta.

– Az Öszvér valóban mutáns – szólalt meg aztán. – A mutációja természeténél fogva legyőzhetetlen.

– Miért? Miben áll ez a mutáció? – kérdezte Toran keserű gúnnyal. –

Gondolom, nekünk is elmondja!

– Semmi akadálya. Nem fog ártani neki, ha megtudják. Nos, az Öszvér képes arra, hogy megváltoztassa az emberek érzelmi beállítottságát. Apró kis trükknek hangzik, de csalhatatlan.

– Az érzelmi beállítottságát? – csodálkozott Bayta.

– Megmagyarázná, kérem? – ráncolta össze a homlokát. – Nem értem egészen, miről van szó.

– Arról, hogy gyerekjáték neki egy tehetséges tábornokba, mondjuk, az Öszvér iránti vak odaadás érzését és a győzelmébe vetett fönntartás nélküli hitet beleplántálni. A tábornokai érzelmeit ellenőrzés alatt tartja. Nem árulhatják el őt, nem lankadhatnak – az ellenőrzés szüntelen. A legtehetségesebb ellenségeiből lesznek a legodaadóbb hívei. Kalgan hadura például behódol a bolygójával, és őt nevezi ki alkirállyá az Alapítvány fölé.

– Ön pedig – tette hozzá Bayta szemrehányóan – elárulja az ügyét, és az Öszvér követe lesz Trantoron. Most már értem.

– Nem fejeztem még be. Az Öszvér képessége fordítva még hatásosabban érvényesül. A kétségbeesés is érzelem. A döntő pillanatban az Alapítvány kulcsemberein – vagy Menedékéin – úrrá lesz a kétségbeesés. A világuk jóformán harc nélkül esik el.

– Azt akarja mondani – nézett rá Bayta mereven –, hogy az Időkriptában azért fogott el az az érzés, mert az Öszvér ellenőrzése alá vette az érzelmeimet?

– Meg az enyéimet. Mindenkiét. Vagy emlékezzék rá, mi volt. Menedéken a vége felé!

Bayta elfordult.

Pritcher ezredes kimérten folytatta:

– Ahogyan egész világokra, ugyanúgy érvényes ez az egyes emberekre is, hogy nem lehet szembeszegülni olyan erővel, amely, ha neki úgy tetszik, önkéntes meghódolásra sarkallhat; vagy ha úgy akarja,

alázatos szolgává alacsonyíthat bárki emberfiát.

Toran bizonytalanul megkérdezte:

– Honnan tudhatom, hogy igazat beszél?

– Másképp talán meg tudja magyarázni az Alapítvány vagy Menedék elestét? Vagy meg tudja magyarázni az én megtérésemet? Gondolkozzék, ember! Mit ért el maga vagy én, de akár az egész Galaxis ez alatt az idő alatt az Öszvér ellen? Tud mondani egy fikarcnyi eredményt is?

Toranban föltámadt a dac.

– Már hogy a Galaxisra ne tudnék! – robbant ki belőle bősz elégedettséggel a kiáltás. – Azt mondja, hogy a maga gyönyörűséges Öszvérének megvannak a kapcsolatai Neotrantoron, és ezeknek föl kellett volna tartóztatniuk bennünket? Nos, ezek a kapcsolatok halottak vagy még rosszabb. A koronaherceget elintéztük, a másikból pedig nyöszörgő hülyét csináltunk. Az Öszvér nem bírt meggátolni ebben, és egyéb terveit sem bírta végrehajtani.

– Téved. Azok egyáltalán nem voltak a mi embereink. A koronaherceg egy eszét elitta senki volt. A másik meg, Commason, ostoba fajankó. A saját földjén hatalmasságnak számított, ami nem akadályozta meg abban, hogy gonosz legyen, romlott és végletekig ostoba. Jóformán semmi közünk nem volt hozzájuk. Bizonyos értelemben csupán félrevezetésül szolgáltak.

– De ők voltak azok, akik föltartóztattak vagy próbáltak föltartóztatni bennünket.

– Ezúttal is tévedésben van. Commasonnak volt egy személyi szolgája, bizonyos Inchney. Ő volt az, aki elfogatásukat kifundálta. Vén, az igaz, de addig-ameddig jó szolgálatot tesz nekünk. Őt, ugyebár, nem intézték el.

Bayta, aki hozzá sem nyúlt a teájához, kifakadt:

– De hiszen ön mondta, hogy az ön érzelmeihez is hozzányúltak! Hittel és bizalommal van az Öszvér iránt, természetellenes, beteges bizalommal. Mit ér hát az ön véleménye? Hisz attól a képességétől fosztották meg, hogy elfogulatlanul ítélhessen.

– Téved – ingatta az ezredes lassan a fejét. – Csak az érzelmeimet állították át. Az értelmem a régi maradt. Ha a befolyásolt érzelmeim

módosítanak is rajta, a helyéről nem zökkentik ki. És egyes dolgokat még világosabban is látok azóta, hogy feloldoztak korábbi érzelmi kötöttségeim alól.

Látom, hogy az Öszvér értelmes és méltó célokat követ. Amióta…

megtértem, egész hétéves pályafutását megvizsgáltam. Azzal kezdte, hogy mutáns szellemi hatalmával a maga oldalára állított egy zsoldosvezért a bandájával egyetemben. Ezzel – meg a hatalmával – elfoglalt egy bolygót.

Ezzel – meg a hatalmával – addig terjeszkedett, amíg elég erősnek nem érezte magát, hogy Kalgan hadurát elintézze. Minden egyes lépés logikusan következett a megelőzőből. Kalgan bekebelezése elsőrendű flottához juttatta; ezzel viszont – meg a hatalmával – már nekimehetett az Alapítványnak.

Az Alapítvány a kulcs. A Galaxis iparilag legfejlettebb területe ez, és most, hogy az Öszvér a kezébe kaparintotta az Alapítvány atomtechnikáját, ő lett a Galaxis tényleges urává. Ezzel a technikával – meg a hatalmával – rá tudja kényszeríteni a Birodalom maradványait, hogy elismerjék az uralmát, és a végén, ha az öreg császár meghalt – a szegény agyalágyultnak már nem sok van hátra –, magát koronázhatja császárrá. És akkor névleg is az lesz, mint a valóságban. Ezzel meg a hatalmával – hol az a világ a Galaxisban, amely dacolni merne véle?

Az elmúlt hét év folyamán új birodalmat hozott össze. Más szóval: hét év alatt megcsinálta azt, amit a Seldon-féle pszichohistória jó, ha újabb hétszáz év alatt megvalósít. A Galaxisban végre rend és béke fog honolni.

És nem állíthatják meg őt, mint ahogy hiába próbálnák a vállukkal megfékezni a bolygó futását.

Pritcher szavait hosszú hallgatás követte. A tea maradékát, amely kézben egészen kihűlt, kilöttyintette, a csészéjébe friss teát töltött, s lassan kortyolgatta. Toran nekikeseredve rágcsálta a hüvelykujja körmét. Bayta arca merev volt, távoli és falfehér. Aztán Bayta suttogó hangja törte meg a csendet:

– Nem győzött meg bennünket. Ha az Öszvérnek szüksége van ránk, hát jöjjön ide, és saját kezűleg dolgozzon meg bennünket. Maga, gondolom, megtérése előtt körömszakadtáig harcolt ellene, nem igaz?

– De igaz – ismerte be Pritcher ezredes ünnepélyesen.

– Akkor hadd légyen meg minekünk is ez az elégtételünk.

Pritcher ezredes fölegyenesedett. A megfellebbezhetetlenség szilárdságával szólt:

– Akkor hát elmegyek. Mint már korábban, mondottam, küldetésem jelenleg független maguktól. Ennélfogva nem hinném, hogy szükséges lenne jelentést tenném az ittlétükről. Nem mintha ezzel nagy kegyet gyakorolnék.

Mert ha az Öszvér útjukat akarja szegni, kétségkívül talál másokat, akik föl fogják tartóztatni magukat. Én ellenben, lesz, ami lesz, nem lépem túl megbízatásomat.

– Köszönjük – rebegte Bayta.

– Ami pedig Magnificót illeti… De hol van Magnifico? Gyere elő, nem foglak bántani…

– Mit akar tőle? – élénkült föl hirtelen Bayta.

– Semmit. Az utasításomban róla sem történik említés. Hallottam, hogy keresik, de hát az Öszvér úgyis meg fogja találni, ha elérkezettnek látja az időt. Én hallgatni fogok. Elfogadják a kezemet?

Bayta tagadólag rázta a fejét. Toran kiábrándult megvetéssel szögezte rá a tekintetét.

Az Ezredes feszes vállai alig észrevehetően megroggyantak. Az ajtóhoz kullogott.

– Még egy dolgot – fordult vissza onnan. – Ne higgyék, hogy én nem vagyok tisztában vele, miből táplálkozik a makacsságuk. Tudjuk, hogy a Második Alapítvány után kutatnak. Az Öszvér, ha elérkezik az ideje, megteszi a kellő lépéseket. Nem lesz menekvésük… De én a régi ismeretség jogán…

vagy tán a, lelkiismeretem parancsára – bárhogy is van, én segíteni jöttem, és el akartam rántani magukat a végveszély útjából, mielőtt még késő lenne. Ég önökkel!

Feszesen tisztelgett és eltűnt.

Bayta a magába roskadt Toranhoz fordult.

– Még a Második Alapítványról is tudnak – rebegte.

Ebling Mis pedig, mit sem sejtve semmiről, a könyvtár homályába szinte belevesző, pislogó lámpafényben görnyedt és diadalmasan motyogott maga elé.

25. EGY PSZICHOLÓGUS HALÁLA

Ezután Ebling Misnek már csak két hete volt hátra az életéből.

Ez alatt a két hét alatt Bayta három alkalommal volt nála. Először azon az éjszakán, amelynek az estéjén Pritcher ezredes megjelent náluk. Másodszor

egy hét múlva. Harmadszor egy újabb hét múlva, az utolsó napon, amikor Mis kilehelte a lelkét.

Pritcher ezredes éjszakájának első óráját a döbbent pár keserű, méla beszélgetéssel töltötte.

– Torie, mondjuk meg Eblingnek – kezdte Bayta.

– Gondolod, hogy ő tud segíteni? – kérdezte Toran nyomottan.

– Mi csak ketten vagyunk. Könnyítenünk kell a terhünkön. Hátha tud segíteni!

– Megváltozott – tűnődött Toran. – Lefogyott. Attól félek, elfújja a szél. –

S a kezével úgy tett, mintha egy pihét akarna elkapni. – Néha azt kérdezem magamban, hogy egyáltalán várhatunk-e tőle valamit. Néha arra gondolok, hogy rajtunk már semmi sem segít.

– Hagyd abba! – kiáltott föl Bayta elcsukló hangon. – Hagyd abba, Torie!

Amikor így beszélsz, az az érzésem, hogy az Öszvér kezd bennünket is a hálójába keríteni. Mondjuk meg Eblingnek, Torie, most rögtön!

Ebling Mis fölnézett hosszú asztaláról, és zavaros tekintetét a közelgő párra szegezte. Ritkás haja föl volt borzolódva, s a szájával, mintha álmában zavarták volna meg, csámcsogó hangokat hallatott.

– He? – motyogta. – Keres valaki? Bayta melléje térdelt.

– Fölébresztettük? Akarja, hogy eltávozzunk?

– Eltávozni? Ki az? Bayta? Dehogy, maradjál csak! Nincs talán szék?

Mintha láttam volna – mutatott körbe bizonytalanul.

Toran maga elé lökött két széket. Bayta helyet foglalt, és megragadta a pszichológus petyhüdt kezét.

– Beszélhetnénk magával, doktor? – Régen nem használta ezt a megszólítást.

– Valami baj van? – Az élet szikrányi jele visszatért szórakozott tekintetébe. Szikkadt arca alig észrevehetően kiszínesedett. – Valami baj van?

– Pritcher kapitány járt itt – mondta Bayta. – Hadd mondjam én, Torie.

Ugye, emlékszik Pritcher kapitányra, doktor?

– Igen… igen… – Két ujja közé csippentette az ajkát, s elengedte. – Magas férfi. Demokrata.

– Igen, ő az. Rájött az Öszvér mutációjára. Itt járt, doktor, és elmondta.

– De hisz ebben semmi új sincsen. Az Öszvér mutációja tisztázott dolog. –

Őszinte megdöbbenéssel: – Vagy tán nem mondtam nektek? Elfelejtettem volna?

– Mit felejtett el? – szúrta közbe Toran gyorsan.

– Az Öszvér mutációját, mi mást? Az érzelmekkel manipulál. Érzelmi kontroll! Nem mondtam volna? Hogy az ördögbe felejthettem el? – Beszívta az alsó ajkát, és elmélázott.

Aztán lassan élet költözött a hangjába, szeme tágra nyílt, mintha renyhe agya rátalált volna a jól olajozott sínre. Mintha álmában beszélt volna, két hallgatója között a messzeségbe révedt:

– Valójában igen egyszerű a dolog. Semmilyen különleges ismeretek nem kellenek hozzá. A pszichohistóriaféle matematikában természetesen gyorsan kimutatható az eredmény egy harmadfokú egyenlet segítségével, amely mindössze… no de hagyjuk ezt. Közönséges szavakkal is ki lehet többé-kevésbé fejezni az értelmét, ami nem minden pszichohistóriai jelenségre áll.

Tegyétek csak föl magatoknak a kérdést: mi az, ami kizökkentheti Hari Seldon gondosan fölépített történelmi sémáját, he? – Szelíd

kíváncsisággal sürgető tekintetét egyikről a másikra hordozta. – Mik voltak Seldon eredeti föltételezései? Az első, hogy az elkövetkező ezer év során az emberi társadalomban nem megy végbe alapvető változás.

Tegyük föl példának okáért, hogy gyökeres fordulat következne be a Galaxis műszaki fejlődésében, mondjuk, új elveken nyugvó energiaforrást fedeznének föl, vagy kifejlesztenék az elektronikus neurobiológiát. A nyomukban járó társadalmi változások fölborítanák az eredeti Seldon-egyenletek érvényét. De hát semmi ilyesmi nem történt, nem igaz?

Vagy tételezzük föl, hogy az Alapítványon kívül olyan új fegyvereket fejlesztenének ki, amelyek minden alapítványi fegyverrel képesek volnának dacolni. Ez pusztulás közepette téríthetné el a történelem menetét, bár kevésbé, mint az előbbi. De hát erre sem került sor. Az öszvér atommező-kioltója otromba fegyver volt, és meg lehetett találni az ellenszerét. És akármilyen szegényes is, de ez volt az egyetlen újdonság, amellyel kirukkolt.

De volt Seldonnak egy második föltételezése is, az előbbinél is mélyenszántóbb. Abból indult ki, hogy az embereknek a behatásokra való reagálása nem változik. Ha elfogadjuk, hogy az előbbi feltételezés igaznak bizonyult, akkor *csak a másodiknak kellett kudarcot vallania!* Valamilyen tényezőnek el kell ferdítenie és torzítania az emberek érzelmi reagálását, különben Seldon nem sült volna föl, és az Alapítvány sem esett volna el. És mi más tényező lehetne az, ha nem az Öszvér? Nincs igazam? Találtok hézagot az érvelésemben?

Bayta dundi kezével megpaskolta az öreg kezét

– Semmi hézag, Ebling.

Mis föllelkesült, akár egy gyerek.

– Erre meg másra is könnyen rájöttem. Elárulom nektek, néha magam is elcsodálkozom, mi megy végbe bennem. Emlékszem azokra az időkre, amikor csupa rejtély volt számomra a világ, most meg egyszerre minden kivilágosodik. Semmi probléma. Ha bele is botlom egybe, azon nyomban mintha lámpás gyúlna bennem: minden homály eloszlik. Aztán a föltevéseim,

az elméleteim is egyre-másra valóságosnak bizonyulnak. Valami űz… hajt előre… nem hagy megállni… enni, aludni sem kívánok… csak menni előre…

előre… előre…

Az utolsó mondatokat már suttogva mondta; ernyedt, kék eres keze reszketve fogta homlokát. A szemében megszállott tűz lobbant, s azon nyomban ki is hunyt.

Kissé megnyugodva folytatta:

– Tehát nem említettem nektek az Öszvér mutáns hatalmát, mi? De hát…

vagy nem azt mondtatok, hogy tudomásotok van róla?

– Pritcher kapitánytól, Ebling – felelte Bayta. – Emlékszik rá?

– Ő mondta volna? – A hangjában méltatlankodás izzott. – De hát hogy az ördögbe jött rá?

– Megdolgozta őt az Öszvér. Azóta ezredes lett, az Öszvér embere. Rá akart beszélni bennünket – azért jött ide –, hogy hódoljunk be az Öszvérnek, s közben elmondta, amit most maga is elmondott.

– Ezek szerint az Öszvér tud róla, hogy itt vagyunk? Akkor hát sietnem kell… De hol van Magnifico? Nem jött veletek?

– Magnifico alszik – felelte Toran türelmetlenül.

– Ha nem tudná, éjfél elmúlt.

– Igazán? Akkor… mondjátok csak, aludtam, amikor beléptetek?

– Aludt – mondta Bayta ellentmondást nem tűrően –, de nem fog nekiállni dolgozni. Le fog feküdni. Gyere, Torie, segíts. És ne tessék lökdösődni, Ebling, köszönje meg, hogy nem dugom előbb a zuhany alá. Húzd le a cipőjét, Torie, holnap pedig lejössz ide, és kiráncigálod őt a friss levegőre, mielőtt végleg összecsuklana. Nézzen a tükörbe, Ebling, hisz hamarosan beszövi a pókháló. Nem éhes?

Ebling Mis tagadólag rázta a fejét, és nyűgös, tanácstalan tekintettel nézett föl rájuk az ágyáról.

– Holnap küldjétek le Magnificót – dünnyögte. Bayta begyömöszölte a takarót a nyaka körül.

– Majd én lejövök holnap, hozok tiszta ruhát is. Ráfér magára egy alapos fürdő, utána egy kis farmlátogatás meg napfény.

– Eszem ágában sincs – ellenkezett Mis bágyadtan. – Sietnem kell, halljátok?

Ritkás haja szétterülve, ezüstkoszorúként övezte a fejét a párnán. Hangja bizalmas suttogássá lágyult:

– Kíváncsiak vagytok a Második Alapítványra, ugye?

Toran hirtelen megfordult, és lehuppant melléje az ágy szélére.

– Mit akar mondani a Második Alapítványról, Ebling?

A pszichológus kiszabadította egyik kezét a takaró alól, és erőtlen ujjait Toran csuklójára kulcsolta.

– Az Alapítványok létesítését egy nagy pszichológus közgyűlés határozta el Hari Seldon elnöklete alatt. Toran, én megtaláltam a közgyűlés nyilvánosságra hozott jegyzőkönyveit. Huszonöt testes film. Eddig már átnéztem sok kivonatot.

– Nos?

– Nos, ha valaki csak konyít valamit a pszichohistóriához, akkor is nagyon könnyen megállapíthatja belőlük az Első Alapítvány helyét. Számtalan utalást talál rá az ember, ha megfejti az egyenleteket. Ellenben, Toran, sehol egy szó sincs a Második Alapítványról. Sehol a legparányibb utalás sincs rá.

Toran összevonta a szemöldökét:

– Vagyis nem létezik?

– Már hogyne létezne! – csattant föl Mis bosszúsan. – Ki mondta, hogy nem létezik? Csak nem beszélnek róla. A jelentősége, de egyáltalán, az egész ügy, mélyen el van ásva, homályba van burkolva. Hát nem látod? A kettő

közül ez a fontosabbik. Ez a lényeges, ez *az, amelyik számít!* És nekem kezemben vannak a Seldon-közgyűlés jegyzőkönyvei. Az Öszvér korán ivott a medve bőrére!

Bayta csendben kioltotta a világítást.

– Aludjon! – mondta.

Toran és Bayta egyetlen szó nélkül bandukoltak föl a lakásukba.

Ebling Mis másnap megfürdött, tisztát váltott, és utoljára látta Trantor napját és érezte Trantor szellőjét. Mire a nap a végére járt, újból elnyelte őt a könyvtár végtelen mélye, és nem is adta ki többé

magából.

A rákövetkező héten az élet ismét visszatért megszokott kerékvágásába.

Neotrantor napja nyugodt, fényes csillagként ragyogott Trantor éjszakai egén.

A gazdaság ki sem látszott a tavaszi vetés munkáiból. Az Egyetemi Negyed megadóan viselte elhagyatottságát. De mintha a Galaxisban sem lakna egyetlen lélek sem. Mintha az Öszvér sem létezett volna soha.

Ez járt Bayta fejében, amint Torant figyelte, aki gondosan szivarra gyújtott, és szemét a kék égnek azokon a foszlányain pihentette, amelyek itt is, ott is be-bevillantak az egész látóhatárt uraló acéltornyok hasadékain át.

– Szép napunk van – szólalt meg.

– Nagyon szép. Torie, fölírtál mindent a cédulára?

– Persze hogy föl! Fél font vaj, egy tucat tojás, zöldbab – itt van minden, Bay. Nem lesz semmi hiba.

– Jól van, Aztán vigyázz, hogy a zöldség friss legyen, és ne a múzeumból ássák elő. Egyébként nem láttad valahol Magnificót?

– Reggeli óta nem. Bizonyára Ebling nyakán ül, és könyvfilmet néz.

– Siess, ne vesztegesd az időt, mert a tojásra szükségem van a vacsorához.

Toran hátat fordított, és mosolyogva búcsút intett.

Bayta is elfordult, mihelyt Torant elnyelte a fémes csillogás. A konyhaajtó előtt megtorpant, lassan hátraarcot csinált, és elindult az oszlopcsarnok felé, amely a könyvtárba vivő lifthez vezette.

Ebling Mist a könyvtárban találta, amint mozdulatlanná meredt kérdőjel-teste előregörnyedt, és a szeme rátapadt a leolvasó nézőkéire. A közelében egy széken ott kuporgott Magnifico, kíváncsiságtól égő szemekkel – valóságos kar- és lábgombolyag, s az arca ványadtságát még jobban kihangsúlyozta az orra.

– Magnifico! – szólította meg Bayta halkan.

Magnifico fölpattant. A hangja buzgó suttogás volt: – Asszonyom!

– Magnifico – mondta Bayta –, Toran elment a farmra, és egy ideig oda lesz. Megtennéd nekem azt a szívességet, hogy elvinnél neki egy üzenetet?

– Örömmel, asszonyom. Szívesen rendelkezésére állok a legkisebb szolgálataimmal is, ha mégoly parányi is a haszon, amit hajtani tudok önnek.

A fiatalasszony magára maradt Ebling Misszel, aki ügyet sem vetett rá.

Eltökélten az öreg vállára tette a kezét:

– Ebling…

A pszichológus nyűgösen fölmordult.

– Mi az? – zsörtölődött hunyorogva. – Te vagy az, Bayta? Hol van Magnifico?

– Elküldtem. Egyedül akarok egy kicsit maradni magával. – Minden szót nyomatékosan hangsúlyozott. – Beszélni akarok magával, Ebling.

A pszichológus megpróbált az olvasógépe fölé hajolni, a lány keze azonban keményen markolta a vállát. A kabátján keresztül tisztán érezte a vállcsontját.

A hús szinte teljesen leszáradt a testéről, amióta Trantoron vannak. Az arca sárgás színt öltött, és szinte múmiává aszott a félhetes borosta alatt. A vállai még ültő helyzetében is szemmel láthatóan beestek.

– Magnifico nem zavarja magát, Ebling? – firtatta a lány. – Éjjel-nappal itt ül a nyakán.

– Nem, nem, dehogy! Egyáltalán nincs a terhemre. Csak hallgat, és nem sok vizet zavar. Néha idehozza meg a helyükre viszi a filmeket; mintha szó nélkül is megértené, mire van szükségem. Hagyd csak itt.

– Rendben van, Ebling… de hát nem furcsa ő magának? Hallja, mit mondok, Ebling? Nem találja őt különösnek?

És az öreg elé lökte a székét, s rámeresztette a tekintetét, mintha a szeméből akarná kiolvasni a feleletet. Ebling Mis megrázta a fejét.

– Nem. Mit akarsz ezzel mondani?

– Azt, hogy Pritcher ezredes meg maga szerint az öszvér irányítani képes az emberek érzelmeit. De hát biztos maga ebben? Avagy maga Magnifico nem cáfolata-e ennek a föltevésnek?

Hallgatás volt a válasz.

Bayta alig tudta legyűrni azt a vágyát, hogy alaposan megrázza az öreg vállát.

– Mi van magával, Ebling? Hiszen Magnifico az Öszvér – bohóca volt.

Mért nem kondicionálta hát őt is hűségre meg szeretetre? Mi az oka, hogy mindazokkal ellentétben, akik találkoztak az Öszvérrel, egyedül ő gyűlöli őt?

– De hát… őt is kondicionálták. Úgy bizony, Bay! – Úgy tűnt, mintha önmagát is most próbálná meggyőzni. – Csak nem gondolod, hogy az Öszvér egy kalap alá veszi a bohócát a tábornokaival? Ezektől bizalmat és hűséget vár, míg a bohócától csak félelmet. Nem vetted észre, hogy Magnifico folytonos rettegése patologikus természetű? Csak nem gondolod, hogy természetes dolog, ha egy ember állandóan ilyen rettegésben él? A félelemnek ez a foka komikus. Nyilván az Öszvér is annak látta – és hasznosnak is bizonyult számára, amennyiben elködösítette mindazt, amit Magnificóból esetleg kiszedhettünk volna.

– Azt akarja mondani – álmélkodott Bayta –, hogy amit Magnifico az Öszvérről mondott, hamis volt?

– Félrevezető. Eltorzította a beteges félelem. Az Öszvér nem az a testi óriás, akinek Magnifico hiszi. Minden valószínűség szerint közönséges ember, ha nem számítjuk a szellemi hatalmát. De ha kedvét lelte benne, hogy szegény Magnifico szemében emberfölötti lénynek tűnjék… – A pszichológus vállat vont. – Mindenesetre Magnifico információjának nincs többé jelentősége.

– Minek van akkor?

Mis felelet helyett lerázta magáról a lány kezét, és a vetítőjéhez hajolt.

– Minek van hát? – ismételte makacsul a lány. – A Második Alapítványnak?

A pszichológus tekintete feléje rebbent.

– Mondtam én valaha is valamit erről? Nem emlékszem rá, hogy

említettem volna. Még nem készültem el. Mit mondtam volna?

– Semmit – tört ki Baytából a feszültség. – A Galaxisát neki, nem mondott semmit, de bárcsak mondott volna, mert halálosan elfáradtam. Mikor lesz már ennek vége?

Ebling Mis bűntudatos szánalommal nézett rá.

– No, no… kedvesem… Nem akartalak megbántani. Néha megfeledkezem róla, hogy kik a barátaim. Néha az az érzésem támad, hogy semmit sem szabad elárulnom. Titoktartásra van szükség, persze, de nem veled, hanem az Öszvérrel szemben. – Bágyadt gyengédséggel megveregette a lány vállát.

– Mi van a Második Alapítvánnyal? – kérdezte a lány.

Az öreg önkéntelenül feszült, sziszegő suttogásra kapcsolt át:

– El tudod képzelni, hogy Seldon milyen gondosan elsöpörte minden nyomát? A Seldon-közgyűlés anyaga még egy hónappal ezelőtt sem jelentett volna nekem az égvilágon semmit, amikor még nem szállt meg ez a furcsa ihlet. Bár még most is… vérszegénynek tűnik. A közgyűlés kiadványai sokszor látszólag összefüggéstelenek, és sohasem világosak. Nemegyszer elgondoltam, mi volt Seldon szándéka. Néha arra gondolok, hogy a közgyűlés csupán arra kellett neki, hogy neve legyen a gyereknek, különben ő maga, a saját két kezével húzta föl a épületet…

– Az Alapítványokét? – kérdezte Bayta türelmetlenül.

– A Második Alapítványét. A mi Alapítványunkkal semmi probléma. A Második Alapítvány azonban nem volt más egy névnél. Alig-alig történt említés róla, vagy ha részletesen ki is munkálták, akkor mélyen elrejtették a matematika méhébe. Még mindig sok olyasmi van, amihez csak most kezdek hozzáférkőzni, hét nap alatt azonban a kusza foszlányok homályos képpé kezdtek összeállni.

Az első számú Alapítvány fizikusok világa volt. A Galaxis haldódó tudományát gyűjtötték itt egybe, olyan körülmények közé, hogy újból szárba szökkenhessen. Egyetlen pszichológust sem telepítettek oda. Ennek a különös egyoldalúságnak nyilván megvolt a célja. A szokásos magyarázat szerint a Seldon-féle pszichohistória jobban érvényesült, ha az egyedi alanyok – az egyes emberek – nem is sejtették, mi vár rájuk, ezért minden helyzetben természetes maradt a reagálásuk. Világos, amit mondok, kedves?

– Igen, doktor.

– Akkor jól figyelj ide. A Kettes Számú Alapítvány a lelki tudományok világa volt. A mi világunk tükörképe. Nem a fizika: a pszichológia volt a király. Érted? – fejezte be diadalmasan.

– Nem én!

– De hát gondolkozz, Bayta, használd a fejedet. Hari Seldon jól tudta, hogy a pszichohistóriája csupán valószínűségeket és nem bizonyosságokat volt képes előre vetíteni. Mindig volt bizonyos hibalehetőség, és az idő haladtával ez a lehetőség mértani haladvány szerint növekszik. Természetes, hogy Seldon minden tőle telhető gátat fölhúzott a halmozódó bizonytalanság ellen. A mi Alapítványunk a tudományok szempontjából életerősnek bizonyult. Képesnek arra, hogy minden hadsereggel s fegyverrel szembeszegüljön. Erővel erőt állított szembe. De mit kezdhetett egy olyan szellemi támadással, mint amilyen az Öszvér-féle mutáns részéről fenyegette?

– Erre voltak a Második Alapítvány pszichológusai! – kiáltott föl Bayta növekvő belső izgalommal.

– Igen, igen, igen! Ez az!

– De hát eddig a kisujjukat sem mozdították.

– Honnan tudod, hogy nem?

Bayta meghányta-vetette magában a kérdést.

– Nem tudom. Van rá bizonysága, hogy tettek volna valamit?

– Nincs. Sok tényező van, amelyekről semmit sem tudok. A Második Alapítvány sem ugrott ki készen, teljes fegyverzetben Zeus fejéből, mint ahogy mi sem. Mi is lassan fejlődtünk és izmosodtunk; nyilván ők is. A csillagok a megmondhatói, hol tartanak jelenleg. Elég erősek-e Vajon, hogy szembeszálljanak az Öszvérrel? Vagy egyáltalán fölismerték-e már a veszélyt?

Vannak-e megfelelő vezetőik?

– De ha a Seldon-terv érvényes rájuk, akkor a Második Alapítványnak le *kell* győznie az Öszvért.

– Hmm – Ebling Mis sovány arca csupa ránc volt a szellemi érőfeszítéstől

–, biztos, hogy így van? Mert a Második Alapítvány nehezebb ügy az elsőnél.

Összehasonlíthatatlanul bonyolultabb, s ennek folytán a hibalehetőség is nagyobb. És ha a Második Alapítvány nem bánna el az Öszvérrel, akkor jaj lenne nekünk. Ez talán az emberi faj mint olyan végét jelentené.

– Nem hiszem!

– De igen. Ha az Öszvér leszármazottai öröklik a szellemi erejét – érted? A homo sapiens ezzel nem tud versenyre kelni. Új uralkodó faj – új arisztokrácia

– ülne a homo sapiens nyakára, és mint alsóbbrendű fajt, rabszolgaságra kárhoztatná. Vagy tán nem?

– De igen.

– De még ha valamilyen véletlen folytán az Öszvér nem alapítana is dinasztiát, akkor is létrehozna egy torz birodalmat, amelyet kizárólag az ő

személyes hatalma tart össze.

Az ő halálával ez is a semmibe foszlana, és a Galaxis megint ott tartana, ahol ő találta, azzal a különbséggel, hogy többé nem lennének Alapítványok, amelyek

körül

egy

igazi

és

egészséges

Második

Birodalom

kikristályosodhatnék. Sok évezredes barbárság várna ránk. Barbárság, amelynek senki sem látná a végét.

– Mit tehetünk? Figyelmeztessük a Második Alapítványt?

– Meg kell tennünk, különben a tudatlanságuk áldozatául esnek, s ezt mi nem kockáztathatjuk. Csakhogy nincs rá semmilyen mód, hogy figyelmeztessük őket.

– Semmilyen?

– Fogalmam sincs, hol találhatók. Csak annyit tudunk, hogy "a Galaxis másik szélén” vannak, ez minden, s ez azt jelenti, hogy világok milliói között kereshetjük őket.

– De hát, Ebling, ezekből semmi sem derül ki? – mutatott a lány bizonytalanul az asztalt borító filmhalomra.

– Nem, semmi. Legalábbis az nem, hogy hol keressem őket – egyelőre. A titokzatosságnak nyilván megvan az értelme. Kell, hogy valami oka legyen – s a szemébe visszatért a tanácstalan kifejezés: – De most már menj. Elég időt elvesztegettem, pedig már nem sok van hátra… nem sok van hátra…

És bosszús türelmetlenséggel elfordult. Magnifico puha léptei közeledtek.

– A férje otthon van, asszonyom.

Ebling Mis nem üdvözölte a bohócot. Már újból belefeledkezett a vetítőjébe.

Este Toran, miután meghallgatta a feleségét, azt mondta:

– És meg vagy győződve róla, Bay, hogy igaza van? Nem gondolod, hogy… – és habozva megtorpant.

– Igaza van, Torie. Tudom, hogy beteg. Ahogy megváltozott, lefogyott, ahogy beszél – szóval beteg. De mihelyt a Második Alapítvány vagy az Öszvér vagy bármi, amin dolgozik, szóba kerül, csak meg kell nézni az öreget! A szava világos és tiszta, akár az űr külső szférái. Tudja, hogy mit beszél. Én hiszek neki.

– Akkor hát van remény. – A fiú szava félig kérdés volt.

– Én… én nem is tudom. Lehet, hogy van. Lehet, hogy nincs. Mostantól kezdve magamnál hordok egy pisztolyt. – A fegyver fényes csöve megvillant a kezében. – Minden eshetőségre számítva, Torie. Minden eshetőségre.

– Milyen eshetőségre?

Bayta nevetésében volt egy kis hisztérikus él.

– Hagyjuk. Lehet, hogy egy kicsit én is dilis vagyok, akárcsak Ebling Mis.

Ebling Misnek pedig még hét napja volt hátra az életéből, és ez a hét nap is, egyik a másik után, csendesen elszivárgott.

Toran valamiféle bódulatban élte le ezeket a napokat. A melegedő

nappalok meg a temetői csend fásult közönybe ringatták. Úgy érezte, mintha az égvilágon minden mozgás megszűnt volna, és az élet végtelen álomtengerbe dermedt volna bele.

Mis nem e világhoz tartozott, s vakondmunkájának semmi nyoma sem jutott föl a felszínre. Teljesen elbarikádozta magát; sem Toran, sem Bayta nem férkőzhetett hozzá. Egyedül Magnifico jövése-menése tanúsította, hogy még megvan. Az egyszerre hallgataggá és mélává vált Magnificóé, aki lábujjhegyen le-levitte neki az ételét, és némán, mozdulatlanul figyelte őt a félhomályban.

Bayta egyre magának valóbb lett. Elevensége kihunyt, magabiztos életrevalósága elenyészett. Ő is félrevonult a maga gondolataival és

szorongásaival, és egyszer Toran rajtakapta, amint a fegyverével játszadozott, A lány gyorsan, erőltetett mosollyal elrejtette.

– Mit csinálsz azzal a pisztollyal, Bay?

– Csak nézegetem. Ez csak nem bűn?

– Még szétdurrantod vele azt a bolond fejedet.

– Hát aztán! Nem nagy kár érte.

A házasélet megtanította Torant, hogy kilátástalan dolog vitába szállni egy rosszkedvében levő nőszeméllyel. Vállat vont hát, és magára hagyta.

Az utolsó napon Magnifico elfúló lélegzettel, hanyatt-homlok rohant hozzájuk. Rémülten beléjük kapaszkodott.

– A tudós doktor magukat szólítja. Nincs jól.

És valóban nem volt jól. Ágyban feküdt, a szeme természetellenesen kitágult, és természetellenesen ragyogott. Piszkos volt, alig lehetett ráismerni.

– Ebling! – sírta el magát Bayta.

– Beszélni akarok – hebegte a pszichológus, és nagy nehezen vézna könyökére támaszkodott. – Beszélni akarok. Nekem befellegzett. A munkámat rátok

hagyom.

Nem

csináltam

jegyzeteket,

a

részletszámításokat

megsemmisítettem. Senkinek sem szabad megsejtenie semmit. Tartsatok mindent a fejetekben,

– Magnifico! – szólt rá Bayta a fiúra nyersen. – Tessék fölmenni!

A bohóc vonakodva fölemelkedett, és egy lépést tett elfelé. Szemét könyörgőn Misre függesztette.

Mis ernyedten intett.

– Ő nem számít, hadd maradjon. Maradj csak, Magnifico!

A pojáca sietve visszaült. Bayta a padlóra meredt. Lassan, nagyon lassan beharapta az alsó ajkát

Mis rekedten suttogott:

– Meg vagyok győződve róla, hogy a Második Alapítvány fölülkerekedhet, ha az Öszvér nem csap le rá időnek előtte. Eddig titokba burkolózott; a titkot meg kell őrizni, a cél érdeke úgy kívánja. Oda kell mennetek, döntő lehet, hogy ti milyen hírt visztek… Minden ezen múlhat. Hallotok engem?

Toran gyötrelmesen fölkiáltott:

– Igen, igen! Hogy jutunk el oda, Ebling? Hol találjuk meg?

– Megmondhatom – súgta elhaló hangon. De nem mondta meg.

Bayta halálra vált arccal fölemelte a pisztolyát, és visszhangzó csattanással elsütötte. Deréktól fölfelé nem volt többé Mis, s mögötte rongyos szélű lyuk tátongott a falban. Bayta merev ujjai közül a padlóra hullott a fegyver.

26. A KUTATÁS VÉGE

Emberi szónak itt nem volt helye. A robbanás visszhangja tovagörgött a külső

helyiségekbe, és érdes morajlással elhalt. De még mielőtt kimúlt volna, letompította Bayta földre hulló pisztolyának fémes koppanását, elfojtotta Magnifico éles sikoltását, kioltotta Toran artikulálatlan üvöltését.

Aztán gyötrelmes csend zuhant rájuk.

Bayta lehajolt feje homályba veszett. Egy csöppecske csillant meg a fényben. Bayta még sohasem sírt.

Toran izmait pattanásig feszítette a görcs, amely sehogy sem akart alábbhagyni: úgy érezte, soha többé nem lesz képes szétfeszíteni a fogait.

Magnifico arca fakó, élettelen álarc volt.

Végre Toran még mindig görcsösen összezárult fogai között fölismerhetetlen hang préselődött ki:

– Hát te is az Öszvéré vagy? Téged is megszerzett magának?!

Bayta ráemelte a tekintetét, és a szája fájdalmas vigyorba torzult.

– Az, az Öszvéré? Nevetséges!

A mosolya csikorgott, a haját dacosan hátravetette. A hangja lassan visszanyerte normális vagy majdnem normális árnyalatát.

– Megtörtént, Toran; most már beszélhetek. Nem tudom, mennyivel élem őt túl. De mindenesetre belekezdek.

Toran feszültsége végül is magától ernyedt ürességgé roppant össze.

– Miről beszélhetsz? Mit mondhatsz még, Bay?

– Arról, hogy folyton a nyomunkban járt a balszerencse. Már korábban is szóba hoztuk ezt, Torie. Nem emlékszel? Hogy a szerencsétlenség egyre-másra kapdosott a sarkunk után, anélkül hogy igazán egyszer is

belénk mart volna. Az Alapítványon vagyunk, amely összeomlik, miközben a Független Kereskedőit tartják még a gátat – de nekünk sikerül idejében Menedékre jutnunk. Menedéken vagyunk, ez is összeomlik, míg a többiek még harcolnak

– és mi ismét idejében kereket oldunk. Onnan Neotrantorra megyünk; azóta ez is bizonyára az Öszvér oldalára állt.

Toran figyelmesen hallgatta, és tagadólag intett a fejével.

– Nem értem.

– Torie, ilyesmi nem esik meg a valóságban. Te meg én jelentéktelen figurák vagyunk; nem pottyanunk hát egy év leforgása alatt szüntelenül egyik politikai örvényből a másikba – hacsak nem visszük magunkkal az örvényt is.

Hacsak nem visszük magunkkal a fertőzés forrását! Érted most már?

Toran ajkai megfeszültek. Iszonyodva rámeredt a véres csonkra, amely valaha emberi lény volt, és borzongva kifakadt:

– Menjünk innen, Bay! Gyerünk ki a szabad levegőre!

Odakint felhős volt az ég. A szél szürke rohamokban nyargalászott körülöttük, és belekapaszkodott Bayta hajába. Magnifico utánuk baktatott, és megfogódzkodott beszélgetésük peremében.

– Azért ölted meg Ebling Mist – sziszegte Toran –, mert azt hitted, hogy ő

a fertőzés góca? – Valami a lány szemében meghökkentette. – Csak nem ő

volt az Öszvér? – suttogta. Ám maga sem hitte – nem hihette! – komolyan, amit mondott.

Bayta élesen fölkacagott.

– Szegény Ebling mint Öszvér! A Galaxisra, nem! Ha ő lett volna az Öszvér, akkor lehetetlen lett volna megölnöm. Fölfedte volna a szándékomat a kísérő érzelmemből, és átváltoztatta volna szeretetté, odaadássá, imádattá, rettegéssé, vagy amiben éppen kedve telt volna. Ellenkezőleg, azért öltem meg Eblinget, mert nem ő volt az Öszvér. Azért öltem meg, mert tudta, hogy hol van a Második Alapítvány, és két másodpercen belül elárulta volna a titkot az Öszvérnek.

– Elárulta volna a titkot az Öszvérnek – motyogta Toran ostoba képpel. –

Elárulta volna az Öszvérnek…

Aztán élesen elkiáltotta magát, és borzadállyal rámeredt a pojácára, aki magába roskadva, aléltan kuporgott a földön. Szemlátomást lesújtotta, amit a beszélgetésből megértett.

– Csak nem Magnifico? – suttogta Toran.

– Hallgass ide! – mondta Bayta. – Emlékszel rá, mi történt Neotrantoron?

Ó, Torie, gondolkozz már!

A fiú azonban tagadólag rázta a fejét és magában motyogott A lány türelmetlenül folytatta:

– Egy ember meghalt Neotrantoron. Meghalt, pedig ujjal sem ért hozzá senki. Nem úgy volt? Magnifico játszott a szonovizorján, és mire abbahagyta, a koronaherceg halott volt. Nem találod ezt különösnek? Nem furcsa, hogy valaki, aki mindentől retteg, és látszólag magánkívül van *a* félelemtől, képes rá, hogy, akarattal embert öljön?

– A zene meg a fényeffektusok – mondta Toran – mélyreható érzelmi hatást keltenek…

– Úgy van, *érzelmi* hatást. Méghozzá jókorát. Ha nem tudnád az érzelmi ráhatások az Öszvér szakmájába vágnak. Mondjuk, hogy mindez véletlen.

Igaz ugyan, hogy az a teremtés, aki sugallattal ölni képes, csupa rettegés. De hát állítólag az Öszvér kezelés alá vette az agyát, amellyel meg lehet magyarázni a dolgot. Igen ám, Toran, csakhogy én elkaptam valamit abból a szonovizor-egyvelegből, amely leterítette a koronaherceget. Csak egy morzsányit, de az is épp elég volt ahhoz, hogy úrrá legyen rajtam ugyanaz a

kétségbeesés, amely az Időkriptában meg a Menedéken fogott el. Ezt az érzést, Toran, nem lehet összetéveszteni.

Toran arca elsötétült.

– Én is… éreztem azt. De aztán megfeledkeztem róla. Sosem gondoltam volna…

– Akkor villant belém először. Homályos sejtelem volt inkább, ha úgy tetszik, intuíció. Semmi kézzelfogható. De aztán Pritcher elmesélte az Öszvért meg a mutációját, és egyszerre minden megvilágosodott. Az Öszvér volt az, aki az Időkriptában a kétségbeesést sugalmazta; Magnifico volt az, aki Neotrantoron elültette a reménytelenséget. Ugyanaz az érzés. Ennélfogva az Öszvér meg Magnifico egy és ugyanazon személy. Nem illeszkedik szépen egybe minden, Torie? Akár a mértani axióma: ha két dolog egyenlő egy harmadikkal, akkor egymás között is egyenlő.

A lány közel járt a hisztériához, de aztán nyugalmat erőszakolt magára.

Majd így folytatta:

– Halálra rémített ez a fölfedezés. Ha Magnifico azonos az Öszvérrel, akkor ismerheti az érzéseimet, és tetszés szerint változtathatja őket.

Igyekeztem elkerülni őt, nehogy valamit is megsejtsen. Szerencsére ő sem törődött velem; túlságosan el volt foglalva Ebling Misszel. Eltökéltem, hogy megölöm Mist, mielőtt ki tudna szedni belőle valamit. Titokban tartottam a dolgot, amennyire csak tőlem telt – olyannyira, hogy még magamnak sem mertem bevallani. Ha magát az Öszvért el tudtam volna intézni… De ez túl kockázatos volt. Biztosan rájött volna, és akkor mindennek vége.

A lányból minden érzelem kiégett.

Toran szava kemény volt és megfellebbezhetetlen:

– Lehetetlen! Csak rá kell nézni a nyomorult teremtésre. Ő és az Öszvér?

Azt sem tudja miről beszélünk.

De amikor a tekintetével is követte kinyújtott ujját, Magnifico talpon állt és éber volt, sötét szemében eleven tűz izzott. A hangja minden akcentus nélkül csendült:

– Jól hallom én, barátom. Csak eltűnődtem rajta, hogy milyen ravaszul és előrelátóan kiterveltem mindent, mégis hiba csúszhatott a számításaimba, és hogy milyen nagy árat fizettem ezért.

Toran hátratántorodott, mintha attól tartana, hogy a pojáca hozzáférhet vagy a leheletével megfertőzheti őt.

Magnifico bólintott a néma kérdésre.

– Igen, én vagyok az Öszvér.

Teste elvesztette groteszkségét; pipaszár tagjai, papagájcsőr orra nem ébresztett nevetést. A félelmet mintha lemosták volna róla; tartásába magabiztosság költözött.

Mint aki megszokta a parancsolást, egykettőre ura lett a helyzetnek.

– Üljenek le – mondta nagylelkűen. – Nyugodtan heverjenek le, ha úgy kényelmesebb. A komédiának vége, és szeretnék elmondani egy történetet. Az a gyengém, hogy szeretem megértetni magam az emberekkel.

A szeme, amellyel Baytára nézett, továbbra is Magnifico, a pojáca lágy, szomorú barna szeme volt.

– Tulajdonképpen semmi olyasmi nincs a gyermekkoromban – kezdte minden bevezetés nélkül türelmetlen, hadaró tempóban –, amire szívesen emlékeznék. Talán megértenek. A nyakiglábságom mirigyi eredetű; az orrommal vele születtem. Nem lehetett normális gyermekkorom. Az anyám meghalt, mielőtt még a világra hozott. Az apámat nem ismertem. Vadócként nőttem föl, sebzett és megkínzott lélekkel, telve önsajnálattal és mások iránti gyűlölettel. Habókos gyereknek tartottak. Mindenki elkerült; a legtöbben undorból, de volt, aki félelemből. Furcsa eseteket említhetnék, különben hagyjuk. Amikor Pritcher kapitány a gyermekkorom után szaglászott, könnyen rájött belőlük, hogy mutáns vagyok, amire én magam csak húszéves koromban ébredtem rá.

Toran és Bayta mintha távolból hallották volna. A szavak esőként záporoztak rájuk, leperegtek róluk a földre, amely szinte nyomtalanul beitta őket. A pojáca – vagy az Öszvér – apró léptekkel föl és alá járkált előttük, és a mellén keresztbe font karjaihoz intézte a szavait.

– Úgy tetszik, szokatlan képességemnek a fölismerése is csak lassan, lomha léptekkel jutott el a tudatomig. De sokáig magam sem akartam elhinni.

Számomra az emberi lélek olyan számlap, amelyen mutató jelzi az uralkodó érzelmet. A hasonlat gyatra, de hogy magyarázzam meg másként? Lassan rájöttem, hogy bele tudok nyúlni a lelkekbe, és oda fordíthatom a mutatót, ahová csak akarom, s mindörökre oda is szögezhetem. De még tovább tartott, amíg arra is rájöttem, hogy mások erre képtelenek.

De mihelyt a hatalmamnak a tudatára ébredtem, azon nyomban föltámadt bennem az a vágy is, hogy elégtételt vegyek korábbi nyomorúságomért. Talán meg tudják érteni. Legalábbis próbálják megérteni. Nem könnyű elviselnie a sorsát annak, aki nyomorék létére kellő ésszel és értelemmel is meg van verve.

Tűrnie a röhögést és a kegyetlenséget! Elviselnie azt, hogy más, mint a többiek. Hogy azok nem fogadják be maguk közé.

Maguk el sem tudják ezt képzelni.

Magnifico égnek emelte a tekintetét, s a sarkán himbálózva, kőkemény arccal folytatta az emlékezést:

– Ám végül is megtanultam a leckét, és eltökéltem magamban, hogy mért ne cserélhetnék szerepet a Galaxissal? Eddig minden dobás az övék volt, s én huszonkét éven át zokszót sem ejtettem. Most rajtam a sor! Ezután rajtatok a

béketűrés sora! És micsoda előnyt adok nektek! Én egymagám! S trilliók ellenem!

Gyors pillantást vetett Baytára.

– Volt azonban egy hátrányom. Önmagamban senki sem voltam. Ha hatalomra akarok szert tenni, csakis mások útján tehetem meg. Minden sikeremet közvetítőkön keresztül értem el. Mindig! Pritcher igazat mondott.

Egy kalóz segítségével tettem szert első hadműveleti támaszpontomra az aszteroidán. Egy gyáros segítségével vetettem meg a lábamat az első bolygón.

Egész sor közvetítőn keresztül jutottam el Kalgan haduráig, s az ő segítségével szereztem meg magát Kalgant, s jutottam hajóhadhoz. Ezután jött az Alapítvány – és itt lépnek be maguk a történetbe.

Az Alapítvány volt minden eddigi közt a legkeményebb dió – folytatta halkan. – Ahhoz, hogy feltörjem, az uralkodó osztály jókora részét kellett volna megnyernem, megtörnöm vagy megsemmisítenem. Idővel persze meg tudtam volna birkózni ezzel is, de mért ne keressek rövidebb utat, ha ilyen kínálkozik, Mert ugyebár, ha egy erőművész föl képes emelni két és fél mázsát, az még nem jelenti azt, hogy egyebet sem kíván, csak mindig azt emelgetné. A érzelmek irányítása nem könnyű munka, és ha múlhatatlanul nincs rá szükség, a legszívesebben elkerülöm, így hát, szövetségeseket kerestem az

Alapítvány elleni első támadásomhoz.

Kiadva magamat saját bohócomnak, kutatni kezdtem az ügynök vagy ügynökök után, akit vagy akiket az Alapítványnak Kalganra kellett küldenie, hogy szerény személyem után szaglásszanak. Most már tudom, hogy Han Pritcher volt az, akit kerestem. Szerencsés véletlen folytán azonban maguk akadtak az utamba. Mert telepata vagyok, ha nem is tökéletes, de arra azért rájöttem, asszonyom, hogy ön az Alapítványra való. És ez lett a vesztem. Ez még önmagában nem volt végzetes hiba, ugyanis később Pritcher csatlakozott hozzánk, szülőatyja volt azonban egy olyan hibának, amely aztán végzetesnek bizonyult.

Toran csak most ocsúdott föl. A hangja remegett a méltatlankodástól:

– Megálljon csak! Azt akarja mondani, hogy amikor én ott Kalganon egy szál kábítópisztollyal szembeszegültem azzal a hadnaggyal, és kimentettem magát a karmai közül, akkor maga lovalt bele ebbe érzelemráhatás útján? – A szája tajtékot vert. – Azt állítja, hogy egész idő alatt az ellenőrzése alatt tartott?

Magnifico arcán halvány mosoly játszadozott.

– Miért ne? Csak nem gondolja, hogy ez lehetetlen? Kérdezze csak meg önmagát: kockára tette volna tán az életét egy csodabogárért, akit ráadásul soha nem látott, ha a józan eszénél van? Gondolom, maga is meglepődött később, amikor már lecsillapodott, hogy erre ragadtatta magát.

– Igen – mondta Bayta elmélázva –, úgy volt. Minden világos.

– Egyébiránt Torant nem fenyegette semmi veszély – folytatta az Öszvér. –

A hadnagynak megvolt rá a szigorú parancsa, hogy hagyjon futni bennünket, így hát mi hárman meg Pritcher az Alapítványra mentünk, és lám, a tervem egyszerre kezdett testet ölteni. Pritcher hadbírósági tárgyalásán, ahol mi is jelen voltunk, én sem tétlenkedtem. A hadbírók később csapatparancsnokok lettek a háborúban. Egykettőre meg is adták magukat, s az én hajóhadam megnyerte a Horleggor melletti csatát és más kisebb ütközeteket is. Pritcher útján eljutottam dr. Mishez, aki teljesen önszántából hozott nekem egy szonovizort, s ezzel roppant mértékben megkönnyítette a dolgomat. Persze azért nem teljesen önszántából tette.

Baytából kitört a fölismerés:

– Azok a hangversenyek! Sehogy sem tudtam beilleszteni őket. Most már értem…

– A szonovizort – erősítette meg Magnifico – gyűjtőlencséhez lehetne hasonlítani.

Tulajdonképpen

önmagában

véve

is

kezdetleges

érzelembefolyásoló eszköznek vehető. A segítségével képes vagyok népes tömeget a hatásom alá keríteni, egyes emberekre pedig annál nagyobb befolyást tudok gyakorolni. Azok a hangversenyek, amelyeket Terminuson adtam, mielőtt elesett volna, meg Menedéken, mielőtt ez is elesett volna, hozzájárultak az általános vereséghangulathoz. Neotrantoron, ha nincs a szonovizor, alaposan meg tudtam volna gyötörni a koronaherceget, megölni azonban képtelen lettem volna. Most már értik?

Ám Ebling Mis volt a legfontosabb fölfedezésem. Vele talán… – mondta bosszúsan, de aztán nem fejezte be, hanem sietve továbbment: – Van az érzelmi befolyásolásnak egy sajátos vonatkozása, amiről nem tudhatnak.

Intuíció, megérzés, ösztön, nevezzük, ahogy tetszik, érzelem gyanánt is kezelhető. Legalább is én úgy tudom kezelni. Ugye, nem értik, mit akarok mondani?

Nem várt választ.

– Az emberi agy mélyen a teljesítőképessége alatt dolgozik. Általában húsz százalékot szoktak megadni. Amikor hirtelen megugrik a teljesítmény, ezt nevezik ösztönnek, megérzésnek, intuíciónak. Korán fölismertem azt a képességemet, hogy tartósan intenzívebb szellemi teljesítményre tudom serkenteni az embereket. A befolyásolt személy számára ez halálos végű

folyamat. Például az az atommező-kioltó, amelyet az; Alapítvány elleni háborúban használtam, úgy született, hogy egy kalgani technikust ilyesféle szellemi csúcsteljesítményre sarkantyúztam.

Vagyis megint másokon keresztül dolgoztam.

Ebling Mis volt ebből a szempontból a telitalálat. Óriási lehetőségek szunnyadtak benne, s nekem szükségem volt erre az eredményre. Mielőtt még háborúba léptem volna az Alapítvánnyal, tárgyalások végett küldöttségét menesztettem a Birodalomba. Akkoriban kezdtem kutatni a Második Alapítvány után. Persze hogy nem találtam semmit. S természetesen azzal is tisztában voltam, hogy meg kell találnom… és Ebling Mis nyújtotta a kulcsot.

Éreztem, hogy ha csúcsteljesítményre ösztökélem az agyát, talán még Hari Seldon teljesítményét is megismétli.

Részben meg is tette. A végsőkig csigáztam. Kíméleten voltam, de nem tehettem mást. Halálra volt ítélve, de elég sokáig élt… – bosszúsan félbeszakította – elég sokáig élhetett volna. Hármasban folytathattuk volna az utunkat a Második Alapítvány ellen. Ez lett volna, az utolsó ütközet – ha nem követem el azt a hibát.

Toran nem bírta türtőztetni a dühét:

–Miért nyújtja, mint a rétestésztát? Bökje már ki, mi volt az a hiba … aztán fejezze be!

– A maga felesége volt a hiba. A felesége, aki rendkívüli lénynek bizonyult. Hozzá hasonlóval soha életemben nem találkoztam. Én… én … –

Magnifico hangja váratlanul megcsuklott. Csak nagy nehezén vett erőt magán.

Megtörten folytatta: – Megkedvelt anélkül, hogy manipulálnom kellett volna az érzéseivel. Nem undorodott tőlem, de nem is gúnyolódott rajtam. Sajnált.

Szeretett!

Hát nem értik? Nem látják, hogy milyen következményékkel járhatott ez rám nézve? Soha senki… Nem tagadom, jólesett. Mások érzésein uralkodtam, és lám, a magaméi rászedtek. Így aztán kívül maradtam az ő agyán, vagyis nem nyúltam hozzá. Túlságosan nagyra becsültem a *természetes* érzést. Ez hiba volt; az első hibám.

Maga, Toran, a befolyásom alatt állt. Egy pillanatig sem gyanakodott, nem támadtak kételyei velem szemben. Semmi furcsát vagy különöset nem látott bennem. Mint például amikor a "filiai" hajó megállított

bennünket. Egyébként tudták, hol vagyunk, mert állandó kapcsolatban voltam vejük, mint ahogy a tábornokaimmal sem szakadt meg egy pillanatra sem a kapcsolatom. Azért állítottak meg, hogy átszálljak hozzájuk, s kezelésbe vegyem Han Pritchert, aki fogolyként tartózkodott a hajójukon. Mire visszajöttem, már ezredes volt, az Öszvér embere s parancsnok. Az egész művelet, Toran, még a maga szemében is túlságosan átlátszó volt. Mégis elfogadta a magyarázatomat, amely merő szemfényvesztés volt. Érti, mit akarok mondani?

Toran grimaszt vágott, aztán kihívóan a szavába kötött:

– Hogy tudott kapcsolatban maradni a tábornokaival?

– Könnyen. Az ultrahullámú leadókat könnyű kezelni, és kis helyen elférnek. És ami azt illeti, rajta sem kaphattak. Ha valaki mégis tetten ért, akkor szépen kimetszettem egy szeletkét az emlékezetéből. Egyszer-egyszer elő is fordult ilyesmi. Neotrantoron megint ostoba érzelmeim áldozatául estem. Jóllehet Bayta nem állt az ellenőrzésem alatt, talán mégsem fogott volna soha gyanút, ha nem veszítem el a fejemet a koronaherceg miatt.

Földühítettek Baytát illető szándékai. Ezért megöltem. Ostobaság volt.

Föltűnés nélkül is elláthattam volna a baját. De a gyanúja még ekkor sem ért volna bizonyossággá, ha elejét veszem Pritcher jóindulatú locsogásának, vagy kevesebb figyelmet szentelek Misre és többet magára… – mondta lemondó vállrándítással.

– Vége? – kérdezte Bayta.

– Folytatom amit elkezdtem. Kétlem, hogy ebben a degenerált korban rábukkanok még egy olyan eszes és képzett valakire mint Ebling Mis.

Másképp kell hozzáfognom a Második Alapítvány kutatásához. Bizonyos értelemben maguk legyőztek.

Bayta diadalittasan talpra szökkent.

– Bizonyos értelemben ? Csupán bizonyos értelemben? Mi *végérvényesen* legyőztük önt! Az Alapítványon kívüli összes győzelmei egy fabatkát se érnek, mivel a Galaxis merő barbár vákuum. De maga az Alapítvány is csak múló diadal, mivel nem volt megírva, hogy neki kell útját állnia az önben testet öltött válságnak. A Második Alapítványt teperje le, a *Második Alapítványt!* De a Második Alapítvány lesz az, amely ön fölött diadalmaskodni fog. Az egyetlen esélye az

volt, hogy rábukkan és lesújt rá, mielőtt az még fölkészült volna. Erről örökre lekésett. Mától kezdve minden perccel növekszik a fölkészültsége ön ellen. Talán éppen most – *éppen most!* –

indult meg a gépezet. Meg fog bizonyosodni róla, amikor lecsap önre, és véget vet rövid uralmának, s mi marad önből? Mint, oly sok nagymellű hódító, ön is átsiklik véres üstökösként a történelem egén.

Sebesen lélegzett, s a szenvedélytől szinte elfulladva folytatta:

– És mi győztük le önt, Toran meg én. Boldogan halok meg.

Az Öszvér szomorú, barna szeméből azonban Magnifico szomorú, barna, szerelmes szeme nézett rá.

– Eszemben sincs megölni magát vagy a férjét. Hiszen ezentúl már úgyis képtelenek ártani nekem, s ha meg is ölném magukat, az még nem hozná vissza Ebling Mis életét. A baklövéseket én követtem el, s én vállalom értük a felelősséget. A férje meg maga elmehetnek. Menjenek békével; s ha szabad azt mondanom: barátsággal.

Aztán hirtelen fölhorgadt büszkeséggel:

– Én azonban még mindig az Öszvér vagyok, a Galaxis leghatalmasabb férfia. És úrrá leszek a Második Alapítványon!

Bayta pedig rezzenéstelen kézzel, kegyetlenül kilőtte utolsó nyilát.

– Soha! Én nem vesztettem el a hitemet Seldon bölcsességében. Ön lesz a dinasztiája első és utolsó uralkodója.

A nyíl eltalálta Magnificót.

– A dinasztiámnak? Igen, erre én is gyakran gondoltam. Mármint arra, hogy dinasztiát alapítok. S megfelelő hitvest választok magamnak.

Bayta hirtelen megértette a pojáca tekintetében tükröződő célzást, és iszonyodva fordult el. Magnifico megcsóválta a fejét.

– Érzem a borzadályát, pedig hát butaság. Ha másként alakulnak a dolgok, könnyűszerrel boldoggá tehettem volna magát. Az elragadtatás persze művi lett volna, de hát elvégre miben sem különbözött volna a valódi érzéstől.

Ámde a dolgok nem úgy alakultak, öszvérnek hívatom magamat, és alkalmasint nem az erőm miatt…

És eltávozott anélkül, hogy akár egyszer is hátrapillantott volna.